

Prof. Dr. Süheyl DONAY
T.C. Kadir Has Üniversitesi
Ceza Hukuku ve Ceza Usul Hukuku
Anabilim Dalı Başkanı

SPORDA ŞİDDET VE DÜZENSİZLİĞİN
ÖNLENMESİ
VE
ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ

Beta

Yayın No : 2485
Hukuk Dizisi : 1205

1. Baskı - Ağustos 2011 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 377 - 507 - 2

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Yasaya göre kapakta orijinal parlak hologram bulunması zorunludur, bulunmayan kitaplar sahtedir.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı-Cilt : Net Copy
İnönü Cad. Beytülmalcı Sokak No:23/A
Gümüssuyu-Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 249 40 60

Kapak Tasarım : Özge Yiğiter

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Narlıbahçe Sok. No: 11 Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax : (0-212) 513 87 05 - 511 36 50
www.betayayincilik.com

KISALTMALAR

- A.Ş. : Anonim Şirketi
C.D. : Ceza Dairesi
CYY. : Ceza Yargılama Yasası
FİFA : Uluslararası Futbol Federasyonu
FİGC : İtalyan Futbol Federasyonu
HD : Hukuk Dairesi
HSYK : Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
E. : Esas
İMKB : İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
K. : Karar
M. :Madde
RG : Resmi Gazete
TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C. : Türkiye Cumhuriyeti
TCK. :Türk Ceza Kanunu
TFF : Türkiye Futbol Federasyonu

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	III
Öndeyiş.....	IX
Sporda Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair 6222 sayılı Yasa metni	1
I. GİRİŞ	19
II. STRASBOURG ANTLAŞMASI	25
A. Önlemler	26
B. Olay Çıkaranların teşhis edilmesi	28
III. TÜRK HUKUKU	29
A. Genel Olarak	29
B. 6222 sayılı yasanın kapsamı	39
a. Federasyonlar	40
b. Genel Müdürlük.....	41
c. İl ve İlçe Güvenlik Kurulu	41
d. Spor Kulüpleri	44
e. Merkezi Spor Güvenlik Birimi	45
f. Müsabaka Güvenlik Amiri	45
g. Spor ve müsabaka alanı	46
h. Taraftar Derneği	46
i. Taraftarlarla ilişkili kulüp sorumlusu.....	48

C. Spor Alanlarının Güvenlik Ve Düzenine İlişkin Önlemler ve Yükümlülükler	49
a. Genel olarak ev sahibi kulüpler	49
aa. Ev sahibi spor kulüplerin sorumlulukları	49
bb. Alınacak önlemler	52
b. Tüm spor kulüplerine özgü yükümlülükler	53
c. Spor alanlarına sokulması yasak maddeler	57
aa. Genel olarak	57
bb. Silahlar	58
cc. Uyuşturucu ve uyarıcı maddeler	60
dd. Yasak maddeleri arama yetkisi	60
aaa. Kolluk kuvvetlerinin yetkisi	60
bbb. Geliş ve gidiş güzergahında arama	61
ccc. Yasak maddeleri satan seyyar satıcılar	63

IV. SPOR ALANLARINA YASAK MADDE SOKULMASI VE DÜZENİN BOZULMASI HALİNDE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR..... 64

V. SPOR KULÜPLERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE BUNLARI YERİNE GETİRMEMELERİ HALİNDE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR..... 76

VI. ŞİDDETE NEDEN OLABİLECEK AÇIKLAMALAR..... 81

a. Basın ve yayın yolu ile şiddete teşvik eylemi	81
b. Cezayı arttıran nedenler	85
c. İdari önlemler	86
d. Medya işleticisinin sorumluluğu.....	86

VII. SEYİRDEN YASAKLAMA 88

VIII. DOPİNG KULLANIMI	94
IX. ŞİKE VE TEŞVİK PİRİMİ	96
A. Şike suçu.....	97
B. Şike suçunun ağırlatıcı nedenleri.....	102
a. Kamu güveninin sağladığı güven ve nüfuzun kullanımı	102
b. Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri.....	103
c. Örgüt faaliyeti içinde işlenmesi	104
d. Bahis oyunlarını etkileme.....	107
C. Teşvik primi verilmesi	108
D. Görevli mahkeme.....	113
E. İdari para cezası vermek yetkisi	114
F. Şike ve Teşvik priminin diğer sonuçları	115
X. YASADA YER ALAN DİĞER SUÇLARDAKİ DİSİPLİN YAPTIRIMLARI	117
XI. SONUÇ	125
EKLER	129
Ek 1. Tasarı metni	131
Tasarının genel gerekçesi	146
Madde gerekçeleri	150
Ek 2. Adalet Komisyonu Raporu	162
Muhalefet şerhi	172
Ek 3. TBMM Adalet Komisyonu Alt Komisyonunun kabul ettiği metin	176
Ek 4. Dopingle Mücadele Sözleşmesi.....	193
Ek 5. Sportif karşılaşmalarda ve özellikle futbol maçlarında seyircilerin şiddet gösterileri ve Taşkınlıklarına dair Avrupa Sözleşmesi	213

ÖNDEYİŞ

Elinizdeki bu kitap 6222 sayılı yasanın hazırlık çalışmalarının yapıldığı sırada kaleme alınmaya başlanmıştır. Bu açıdan son günlerde kamuoyunu ve medyayı büyük ölçüde etkileyen şike ve teşvik primine ilişkin olaylar oluşmadan çok önce yazımına başlanmıştır. Bu nedenle tamamen soyut bir biçimde ve somut olayları göz önüne almayarak sadece bu yasanın incelenmesini ve açıklanmasını içermektedir. Okuyucuların, kitapta yer alan bilgileri ve açıklamaları somut olaylara uygulaması, kitaptaki soyut bilgilerden ulaşılarak tetkik etmesi olanağı vardır.

Sporla Şiddet ve Düzensizliğin önlenmesine ilişkin yeni yasa doğrusu Türk spor yaşamında önemli bir gereksinimi karşılamaktadır. Gerçekten bu yasa çıkana kadar, daha önceki çıkan yasada dahi şike ve teşvik primine yer verilmemişti. Bu yasa ile birlikte hem cezalar artırıldı ve hem de spor olaylarını derin bir şekilde örseleyen şike ve teşvik primine de yer verildi.

Bununla beraber yasada bazı aksaklıklar olduğu açıktır. Özellikle uygulamada bazı hükümlerin yerine getirilmesinde güçlüklerle karşılaşılacağını tahmin etmekteyiz. Ancak umarız ki bu tahminlerimizde yanılmış olalım. Bu yasa, spor federasyonlarının faaliyetlerinin, sporda hukuksal düzenin korunmasında idari önlemlerin yeterli olmadığına bir göstergesidir. Eğer bu aykırılıklar idari olarak engellenebilse idi, bu kadar yüksek cezalara gerek dahi olmayacaktı. Belki de genel ceza yasası hükümleri ile bazı aykırılıkların karşılanması olanak dâhilinde olacaktı. Ancak uzun sürelerdir, özellikle şike ve teşvik primi verilmesi konusundaki yaygın söylemlere rağmen bu konuda ciddi önlemler alınamamış olduğunu da kabul etmemiz gerekir. Bunun yanında özellikle futbol maçlarında ve giderek diğer maçlarda da şiddet hareketlerinin yoğunlaşmasına ufak istisnalar dışında gerekli

özenin gösterilmemiş olması bu yasayı doğurmuştur. Gerçekten bazı önlemlerin alındığı spor müsabakalarında şiddet hareketleri giderek azalmaktadır. Ancak bu azalma yeterli ölçüde olmamıştır.

Kitapta alışılanın aksine 6222 sayılı “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” metni en başa alınmıştır. Böylelikle okuyucunun çok yeni olan yasaya kolaylıkla ulaşmasını sağlama amacı gütmekteyiz. Okuyucu yasayı gördükten sonra açıklamaları daha kolay çözümleyecektir. Kitabın sonuna ek olarak yasa tasarısını ve gerekçelerini, Komisyon raporu ve yaptığı değişiklik gerekçelerini ve Tasarı metni ile komisyonun kabul ettiği metni alt alta koyarak okuyucuya kolaylık sağlamak istedik. Böylece daha derin araştırma yapmak isteyenler ve kitaptaki görüşleri paylaşan veya paylaşmayanlara pratik bir çözüm getirmeye çalıştık.

Bunun dışında Strasbourg da kabul edilen iki adet bizim de taraftarı olduğumuz Sözleşme metinlerini koyduk. Bunlardan birincisi “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi” ve “Dopingle Mücadele Sözleşmesidir.” Böylece Anayasanın 90. maddesine göre artık bir iç hukuk kuralı haline gelmiş bu sözleşmelerden de okuyucunun yararlanmasını öngördük. Tabiatı ile bu yasaya doping hareketlerini de suç olarak dahil etmek daha yerinde olurdu.

Kitapta çok kısa olarak spor hukukuna da değinilmiştir. Bu konudaki görüşümüze göre bu hukuk henüz oluşmaya başlamış ve tam anlamı ile henüz ayrı bir hukuk dalı olarak oluşmamıştır. Ancak çeşitli kurumlar, bünyesinde, özellikle barolarda sporla ilgili birimler kurulmuş olması çok sevindirici olmuştur. Elbette bu bir hukuki düzenlemelerden oluşmasına rağmen, hukukçularla birlikte diğer uzmanların da yardımcı olması gerektiğini düşünmekteyiz. Bu arada bazı Üniversitelerde Spor eğitimi veren bölümler kurulmuştur. Nitekim mensubu bulunduğum Kadir Has Üniversitesinde Dr. Levent Bıçakçının koordinatörlüğünde kurulmuş olan ve 5 yıldır faaliyette bulunan “Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi” her yıl sertifikalı eğitim vermektedir. Örneğin bu sertifikalar Spor iletişimi ve Spor hukuku ve Yönetimi konularında gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Buna benzer yapıların da mevcut

olduğu açıktır. Birçok kişi bu sertifika programlarına katılmış ve konularına ilişkin sertifikalarını almıştır. Böylece sporda bir uzmanlık alanı aılmasında bütün bu faaliyetler etkili olmuştur.

Bu kitap hukuk yaşamımızda ilk baskıları itibarı ile 25. kitabımızdır. Bundan evvelki kitabımı ailemizin en kıymetlisi ve en küçük bireyi olan olan sevgili torunum Maral'a, birinci yaş armağanı olarak adamıştım. Bunu da MARAL'IN ikinci yaşı armağanı olarak sağlıklı ve başarılı bir yaşam temenni ederek yine kendisine adıyorum. Kitabın konu ile uğraşan herkese yararlı olacağını tahmin etmekteyim.

Prof.Dr. Süheyl DONAY
Arnavutköy Ağustos 2011

SPORDA ŞİDDET VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİNE DAİR 6222 SAYILI YASA

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 – (1) Bu Kanunun amacı; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesidir.

Kapsam

Madde 2 – (1) Bu Kanun; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında, takımların kamp yaptığı yerlerde uygulanacak güvenlik önlemlerini, Şike, teşvik primi ve diğer yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, spor kulübü yöneticilerinin, sporcularının ve diğer görevlilerinin, genel kolluk veya özel güvenlik görevlilerinin, hakemlerin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yazılı veya görsel ya da işitsel kitle iletişim kuruluşları ile mensuplarının ve diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar

Madde 3 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Federasyonlar: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren federasyonları, bağımsız spor federasyonlarını ve Türkiye Futbol Federasyonunu,
- b) Genel Müdürlük: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü,
- c) İl spor güvenlik kurulu: Her ilde oluşturulan spor güvenlik kurulu,
- ç) İlçe spor güvenlik kurulu: Spor kulübü bulunan ilçelerde oluşturulan spor güvenlik kurulunu,
- d) Merkezi spor güvenlik birimi: Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan ilgili birimi,
- e) Müsabaka güvenlik amiri: Spor alanlarında güvenliğin sağlanması amacıyla mülki idare amiri tarafından görevlendirilmiş kolluk amirini,
- f) Müsabaka alanı: Spor müsabakasının yapılmasına tahsis edilen alanı,
- g) Spor alanı: Spor müsabakalarının veya antrenmanların gerçekleştirildiği alanlar ile seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odası ve bu Kanunun uygulanması kapsamında spor yapmaya elverişli alanları,
- ğ) Spor güvenlik birimi: Sorumluluk alanlarına göre il ve ilçe emniyet müdürlükleri veya jandarma komutanlıkları tarafından kurulan ilgili birimi,
- h) Spor kulübü: Belirli kurallara göre kurulan, amatör veya profesyonel spor dallarında faaliyette bulunan kuruluşu,
- ı) Spor müsabakası: Federasyonların düzenlediği veya düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu her türlü sportif karşılaşma ve yarışmayı,

- i) Taraftar derneği: Her ne ad altında olursa olsun, bir spor kulübünü desteklemek amacıyla kurulan derneği,
- j) Taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi: Spor kulüplerinin yönetim kurulu üyeleri arasından belirledikleri kişiyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

İl ve ilçe spor güvenlik kurullarının oluşturulması

Madde 4 – (1) İl spor güvenlik kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, belediye başkanlığı, il jandarma komutanlığı, il emniyet müdürlüğü, gençlik ve spor il müdürlüğü, il sağlık müdürlüğü, il milli eğitim müdürlüğü, ilgili federasyon ve amatör spor kulüpleri konfederasyon temsilcileri, vali tarafından belirlenecek bir hukukçu ile farklı spor kulüplerine mensup taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olan en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.

(2) İlçe spor güvenlik kurulu, kaymakam başkanlığında il spor güvenlik kurulunda yer alan kurum ve kuruluşların ilçedeki temsilcileri ve kaymakam tarafından belirlenecek bir hukukçu ile varsa farklı spor kulüplerine mensup taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olan en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.

Spor alanlarının güvenlik ve düzenine ilişkin tedbirler

Madde 5 – (1) Ev sahibi spor kulüpleri;

- a) Spor alanlarında sağlık ve güvenliğe,
- b) Müsabakanın yapılacağı yerde konuk takım seyircilerine bağımsız bir bölüm ayırmak ve taraftarlar arasında temas olmamasını sağ-

lamaya yönelik olarak, ilgili spor federasyonları ve uluslararası spor federasyonları tarafından belirlenen önlemleri almakla yükümlüdür.

(2) Spor kulüpleri, müsabakanın güvenliğini sağlamak amacıyla il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kendileriyle ilgili olarak aldığı kararları yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Birinci ve ikinci fıkralar kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla özellikle;

a) Spor alanlarına, seyri engellemeyecek şekilde ve federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyonun talimatlarına uygun olarak seyirci ile müsabakanın yapıldığı yer arasına tel, duvar, bariyer ve benzeri fizikî engeller konulabilir.

b) Fizikî engeller, ilgili spor güvenlik biriminin görüşü alınarak, il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kararı ile kaldırılabilir.

c) Spor alanlarında, çocuklar ve engellilerin müsabakaları izleyebilmeleri için durumlarına uygun yerler tahsis edilir.

ç) Spor alanlarında seyircilerin oturma yerleri numaralandırılır. Bilet satışları koltuk numarasıyla ilişkilendirilerek yapılır. Müsabaka alanlarına kapasitenin üzerinde veya biletsiz seyirci alınamaz.

(4) Spor müsabakalarının yapıldığı alanlara girişi sağlayacak biletler, elektronik sistem üzerinden oluşturulur. Bilet satın almak isteyen kişilerle ilgili olarak, üzerinde adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve fotoğrafı olan bir elektronik kart oluşturulur. Kişinin yabancı olması halinde kart üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yerine uyruğu olduğu devletin adı ile Türkiye'ye giriş yaptığı pasaportun seri numarası kaydedilir. Bilet satışları kişilere özgü elektronik kart üzerinden yapılabilir. Spor müsabakalarına, kişi ancak adına düzenlenen elektronik kart ile izleyici olarak girebilir. Spor müsabakasına izleyici olarak girecek kişilerin kontrolünü ev sahibi kulüp yapmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük ev sahibi olmayan müsabakalarda, müsabakaya katılan her iki kulüp; milli müsabakalarda ise, ilgili federasyon tarafından yerine getirilir.

(5) Spor alanlarında; güvenliğin sağlanması ve bu Kanuna aykırı davranışların tespiti amacıyla, gerekli teknik donanımlar kurulur. Kameralar ve benzeri teknik donanımların yerleştirilecekleri yerler ve sayıları il veya ilçe spor güvenlik kurulları tarafından belirlenir.

(6) Futbol dalında en üst lig ile bir altındaki ligde bulunan kulüpler, dördüncü ve beşinci fıkralardaki sistemle ilgili teknik donanımları kendi kullanımındaki spor alanlarında kurmakla yükümlüdür. Elektronik karta ilişkin hükümler hariç olmak üzere aynı yükümlülükler, basketbol, voleybol ve hentbol dallarındaki en üst ligde bulunan kulüplerin kendi kullanımındaki spor alanları bakımından da geçerlidir.

(7) Futbolda en üst profesyonel lig ve bir altındaki ligde bulunan kulüplerin müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında; bu Kanunda sayılan diğer spor branşlarında ise uluslararası spor müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında ev sahibi ve misafir takım için ayrı ayrı olmak ve gerektiğinde kullanılmak üzere azami yirmi kişi kapasiteli en az iki tane bekletme odası ile genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerinin kullanımına açık tutulacak güvenlik kameraları ve anons sistemlerinin yönetildiği yeteri kadar kontrol odasının oluşturulması zorunludur. Kontrol odasında federasyon ve spor kulübü temsilcileri de bulunur. Kayıt altına alınan görüntü ve dokümanların birer örneği, müsabakanın sonunda ilgili spor güvenlik birimine, federasyona ve her iki kulüp temsilcisine verilir.

(8) Dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarda belirtilen güvenlik sistemlerinin ve odalarının giderleri, en üst profesyonel futbol ligi ve bir altındaki ligdeki kulüplerin kendileri tarafından; basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin kullanım hakkına sahip olan kulüp ya da kuruluş tarafından karşılanır.

(9) Spor alanlarında hangi güvenlik sistemi veya teknik donanımın uygulanacağı ilgili federasyonun bağlı olduğu uluslararası spor örgütlerinin düzenlemeleri çerçevesinde yönetmelikle belirlenir.

(10) Spor alanları ile çevresinde; bu alanlara sokulması yasak maddelere ve eşyalara, yasak olan davranışlara ve bu alanlarda elektronik ta-

kibin yapıldığına ilişkin uyarı levhalarına yer verilir. Bu yükümlülük ilgili spor alanı kullanımında olan spor kulübü tarafından yerine getirilir.

(11) Dördüncü fıkrada belirtilen elektronik kart uygulaması ile ilgili olarak;

a) Bilet organizasyonu ve seyircilerin müsabaka alanlarına giriş ve çıkışına ilişkin kontrol ve denetim yetkisi federasyonlara ait olup federasyonlar bu amaçla bünyelerinde merkezi kontrol sistemi oluşturur. Elektronik kart oluşturulmak amacıyla alınacak kişisel bilgiler federasyon bünyesinde oluşturulan merkezi veri tabanında tutulur. Bu veri tabanı Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı erişimine açıktır.

b) Elektronik kart ile elektronik kart kapsamında satışı gerçekleştirilecek biletlerin basım, satış ve dağıtımına ilişkin yerel uygulamalar kulüpler tarafından, sistem üzerinden merkezi satışları ise ilgili federasyonlar tarafından gerçekleştirilir.

c) Elektronik kart bilgilerinin kulüpler adına reklam ve pazarlamasında ilgili federasyonlar yetkilidir. Merkezi pazarlama ve bilet satışından elde edilecek gelirler kulüplere ait olup federasyon ya da yetki verdiği üçüncü kişiler nezdinde oluşacak bu gelirler kamu kurum ve kuruluşlara ilişkin alacaklar hariç olmak üzere haczedilemez, devir ve temlik edilemez. Federasyonlar bu fıkra kapsamında belirtilen yetkilerini kısmen veya tamamen üçüncü kişilere devredebilir.

Saha güvenliği

Madde 6 – (1) Profesyonel spor dallarında yapılan müsabakalara katılanlar ile basketbol en üst ligindeki spor kulüpleri, genel kolluk ile birlikte görev yapmak üzere güvenliği sağlamaya yetecek sayıdaki özel güvenlik görevlilerini müsabaka öncesinden müsabakanın tamamlanıp seyirci ve sporcuların tahliyesine kadar geçecek dönem içerisinde, müsabakanın yapılacağı yerde bulundurmakla ve spor alanının iç güvenliğini sağlamakla yükümlüdür.

(2) Spor kulüpleri, özel güvenlik görevlileri dışında müsabakalarda seyirci sağlığını ve emniyetini ilgilendiren konularda çalıştırmak üzere ayrıca kulüp görevlileri bulundurmakla yükümlüdür.

(3) Spor kulüpleri, bu Kanunda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla özel güvenlik hizmeti satın alabilir. En üst profesyonel futbol ligi kulüplerinin müsabakalarında güvenliğin sağlanması amacıyla genel kolluk görevlilerinden, görevde olmayanlar da görevlendirilebilir. Bu görevlendirme, ilgili kulübün başvurusu ve federasyonun talebi üzerine, müsabakanın yapılacağı yerdeki yetkili kolluk birimince yapılır. Bu kolluk görevlilerine, görevlendirildikleri müsabaka ile sınırlı olarak günlük harcırah miktarının iki katı kadar ödeme yapılır. Bu miktar, federasyon tarafından doğrudan kolluk görevlilerinin hesabına yatırılır. Federasyon, ödeyeceği para miktarını ilgili spor kulübünün alacaklarından öncelikle mahsup eder. İl veya ilçe spor güvenlik kurulları tarafından belirlenen özel güvenlik görevlisi sayısının üçte birini geçmeyecek sayıda ve bunların yerine genel kolluk görevlisi bu şekilde görevlendirilir.

(4) Spor alanlarında görev yapacak özel güvenlik görevlileri, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haizdir. Bu Kanundan doğan görevlerinin ifası sırasında, özel güvenlik görevlilerinin ateşli silah taşımaları yasaktır.

Müsabaka güvenliği

Madde 7 – (1) Müsabaka güvenlik amiri, spor müsabakalarında alınacak güvenlik önlemlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi konusunda, müsabakanın güvenliği ile ilgili tüm kişi ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonu sağlamakla yetkili ve görevlidir.

(2) Her spor güvenlik birimi amiri, futbolda en üst lig ve bir altındaki lig için, her bir kulüple ilgili bir kolluk görevlisi görevlendirmekle yükümlüdür. Belirlenen kolluk görevlisi, deplasman maçları dahil ilgili kulübün bütün maçlarında görevlendirilir.

(3) Müsabakanın yapıldığı spor alanında genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlileri, müsabaka güvenlik amirinin emir ve denetiminde birlikte görev yapar. Müsabaka güvenlik amiri her zaman tribünlerdeki genel kolluk görevlilerinin sayısının artırılmasına karar verebilir.

(4) İl veya ilçe spor güvenlik kurulları, spor alanında spor kulüplerinin bulundurmalarıyla yükümlü oldukları özel güvenlik görevlilerinin sayısını ve görev alacakları yerleri belirlemekle yetkilidir.

Taraftar derneklerinin yükümlülükleri

Madde 8 – (1) Taraftar dernekleri, bu Kanunun amacına aykırı faaliyette bulunamaz.

(2) Taraftar dernekleri, taraftarların spor ahlâkı ve ilkelerine uygun biçimde sportif faaliyetleri izlemelerini sağlamaya yönelik eğitimci faaliyetler düzenler.

Taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi

Madde 9 – (1) Spor kulüpleri, yönetim kurulu üyeleri arasından bir veya birkaç kişiyi taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olarak belirlemek ve bu kişilerin kimlik ve adres bilgilerini spor kulübünün bulunduğu yerdeki genel kolluk birimine bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, bu Kanun hükümlerine göre taraftardan sorumlu kulüp temsilcisine terettüp eden yükümlülükler, kulüp başkan ve yönetim kurulu üyelerinin tamamı tarafından yerine getirilir.

(2) Taraftardan sorumlu kulüp temsilcileri, müsabaka güvenliğinin sağlanması konusunda genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerine yardımcı olmakla yükümlüdür.

Seyir güvenliğinin sağlanması

Madde 10 – (1) Spor müsabakalarında, müsabaka alanının çevresinde bulunan ve insan hayatı açısından tehlike oluşturabilecek yerlerde müsabakaların seyredilmemesi için il veya ilçe spor güvenlik kurulları gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yasak Fiiller ve Ceza Hükümleri

Şike ve teşvik primi

Madde 11 – (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılmadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunur.

(4) Suçun;

a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle,

b) Spor kulübünün yönetim kurulu başkan veya üyeleri tarafından,

c) Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde,

ç) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(6) Bu madde hükümleri;

a) Milli takımlara veya milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla,

b) Spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla, prim verilmesi veya vaadinde bulunulması halinde uygulanmaz.

(7) Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde, ayrıca bunlara, şike veya teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilir. Ancak, verilecek idari para cezasının miktarı yüzbin Türk Lirasından az olamaz.

(8) Müsabaka yapılmadan önce suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmez.

Spor alanlarına sokulması yasak maddeler

Madde 12 – (1) Spor alanlarına;

a) Ruhsatlı dahi olsa ateşli silahlar ile esasen bulundurulması yasak olan diğer silahların,

b) Esasen bulundurulması yasak olmamakla beraber kesici, ezici, bereleyici veya delici aletler ile patlayıcı, parlayıcı, yanıcı veya yakıcı maddelerin,

c) Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ve ilgili spor federasyonlarının belirlediği esaslara aykırı olarak alkollü içeceklerin, sokulması yasaktır.

(2) Müsabaka güvenliğinin sağlanması amacıyla, genel kolluk görevlileri ile bunların gözetiminde olmak üzere özel güvenlik görevlileri, mülki amirin yazılı emrine istinaden, spor alanına girişte izleyicilerin üstünü ve eşyasını teknik cihazlarla ve gerektiğinde el ile kontrol edebilir ve arayabilir.

(3) Spor müsabakası öncesinde, esnasında ve sonrasında spor alanının çevresinde ve müsabakanın yapılacağı yer gidiş ve geliş güzergâhında,

tarafatların üzeri ve eşyası 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun önleme aramasına ilişkin hükümlerine göre aranabilir.

(4) 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun adli aramaya ilişkin hükümleri saklıdır.

(5) Genel kolluk görevlileri ve belediye zabıtası birinci fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanı çevresinde seyyar olarak satan, satışa arz eden, dağıtan veya dağıtmak için bulunduran kişileri bu alandan uzaklaştırmakla yükümlüdür.

Spor alanlarına yasak madde sokulması ve müsabaka düzeninin bozulması

Madde 13 – (1) Bulundurulması esasen suç oluşturan silahları spor alanlarına sokan kişi hakkında, 10.7.1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesi hükümlerine göre cezaya hükmolunur.

(2) Esasen bulundurulması suç oluşturmamakla beraber 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanlarına sokan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamına giren alet veya maddeleri seyircilere temin etmek amacıyla spor alanına sokan veya spor alanında seyircilere temin eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanında kullanan kişi, bu suretle müsabaka düzeninin bozulması halinde, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(5) Spor alanına sokulması yasak olmayan maddeleri kullanarak müsabaka düzeninin bozulmasına sebebiyet veren kişi, fiili daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, adli para cezasıyla cezalandırılır.

(6) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine aykırı olarak spor alanlarına müsabaka sırasında uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkollü içecek soğan kişi, fiili daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, adli para cezası ile cezalandırılır.

Hakaret içeren tezahürat

Madde 14 – (1) Spor alanlarında veya çevresinde taraftarların grup halinde veya münferiden belirli bir kişiyi hedef veya muhatap alıp almadığına bakılmaksızın duyan veya gören kişiler tarafından hakaret olarak algılanacak tarzda aleni olarak söz ve davranışlarda bulunmaları halinde, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, şikayet şartı aranmaksızın, failer hakkında onbeş günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur.

(2) Spor alanlarında veya çevresinde toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet veya mezhep farkı gözeterek hakaret oluşturan söz ve davranışlarda bulunan kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların yazılı pankart taşınması veya asılması ya da duvarlara yazı yazılması suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Spor alanlarına usulsüz seyirci girişi

Madde 15 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre temin edilmiş bileti olmaksızın spor müsabakalarını izlemek amacıyla spor alanlarına giren kişi, adli para cezası ile cezalandırılır. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi tarafından işlenmesi halinde, hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Spor alanlarına spor müsabakalarını izlemek amacıyla bu Kanun hükümlerine aykırı olarak seyirci kabul eden veya kabul edilmesini sağlayan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi lehine işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişiler hariç olmak üzere; spor alanlarının Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün tasarrufunda bulunan seyirci yerlerine giriş ve çıkışa ilişkin düzenlemeler çerçevesinde bu alanlara girenlerle ilgili olarak birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanmaz.

(4) Kendisine ait elektronik kartı bir başkasının spor müsabakasına seyirci olarak girmesini sağlamak amacıyla kullandıran kişi birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(5) Spor müsabakalarına seyirci olarak girişi sağlamak amacıyla elektronik kartı yetkisiz olarak üreten, satan, satışa arz eden, devreden, satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi bir yıldan dört yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu kartı kendi kullanımını için kabul eden ve bulunduran kişi bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yasak alanlara girme

Madde 16 – (1) Müsabaka için seyircilerin kabulüne başlanmasından itibaren müsabaka sonrası tamamen tahliyesine kadarki zaman zarfında yetkisiz olarak müsabaka alanına, soyunma odalarına, odaların koridorlarına, sporcu çıkış tünellerine giren kişi üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin müsabakanın seyrini veya güvenliğini bozması halinde, fail hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Spor alanlarında taşkınlık yapılması ve tesislere zarar verilmesi

Madde 17 – (1) Spor alanlarında kasten yaralama suçunun veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde şikayet şartı aranmaksızın 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre cezaya hükmolunur. Spor alanları ve bu alanlardaki eşya, mala zarar verme suçu bakımından kamu malı hükmündedir.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren suçların işlenmesi suretiyle spor alanlarına ve bu alanlardaki eşyaya zarar verilmiş olması halinde, meydana gelen zararların tazmini hususunda zarar veren kişiler ve onların

tarafтары olduğu spor kulübü meydana gelen zarardan müteselsilen sorumludur. Zararı gideren spor kulübünün sorumlu taraftarlarına rücu hakkı saklıdır.

Seyirden yasaklanma

Madde 18 – (1) Kişinin, bu Kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümde, hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla spor alanlarına girişinin yasaklanması anlaşılır. Hükümün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresi cezanın infazı tamamlandıktan itibaren bir yıl geçmesiyle sona erer. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi halinde, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uygulanmasına son verilir. Güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklama kararı 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre kaydedilir.

(2) Bu madde hükümleri, taraftar gruplarınınca spor alanlarının dışında işlenen kasten yaralama, hakaret içeren tezahürat ve mala zarar verme suçları bakımından da uygulanır.

(3) Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasını koruma tedbiri olarak devam edilir.

(4) Koruma tedbiri olarak uygulanan ve güvenlik tedbiri olarak hükmedilen spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirine ilişkin bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına derhal kaydedilir. Bu bilgi bankasına spor kulüplerinin ve federasyonların erişimi sağlanır. Yasaklanan kişilere ilişkin bilgiler, ilgili spor kulüplerine ve yurt dışında yapılacak müsabaka öncesinde müsabakanın yapılacağı ülkenin yetkili mercilerine bildirilir.

(5) Koruma tedbiri olarak uygulanan spor müsabakalarını seyirden yasaklanma tedbiri;

- a) Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kaldırılmasına karar verilmesi,
- b) Kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi,
- c) Sanık hakkında beraat veya düşme kararı verilmesi, halinde derhal kaldırılır.

(6) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, hapis cezası yerine seçenek yaptırım olarak tedbire veya hapis cezasının ertelenmesine karar verilmesi halinde, kararın kesinleştiği tarihten itibaren; önödeme halinde ise, önödemede bulunduğu tarihten itibaren, bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin uygulanmasına devam edilir.

(7) Alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisinde olduğu açıkça anlaşılan kişi, spor alanına alınmaz. Bu şekilde spor alanlarına giren ve dışarı çıkmamakta ısrar eden kişi zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve bu madde hükümlerine göre bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklanır.

(8) Bu madde hükümlerine göre spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür.

(9) Sekizinci fıkradaki yükümlülüğe aykırı hareket eden kişi, yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

(10) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanma kararı verilen kişi, yasak süresince spor kulüplerinde ve federasyonlarda ve taraftar derneklerinde yönetici olamaz; spor müsabakalarında hakem, temsilci veya gözlemci olarak görev yapamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Federasyonların yaptırım uygulama yetkisi

Madde 19 – (1) Bu Kanuna göre bir spor kulübüne veya spor kulübünün mensubuna ceza verilmesi, bu kulübün bağlı olduğu federasyonun yaptırım uygulama yetkisini ortadan kaldırmaz.

Hakemler, gözlemciler ve temsilciler

Madde 20 – (1) Spor müsabakalarında görev yapan hakem, gözlemci ve temsilciler bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.

Yükümlülüklerin yerine getirilmemesi

Madde 21 – (1) Müsabakalarda özel güvenlik görevlisi bulundurma yükümlülüğüne aykırı hareket eden spor kulüplerine, eksik özel güvenlik görevlisi sayısı itibarıyla yüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(2) 5 inci maddenin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde her müsabaka için;

a) En üst futbol liginde bulunan spor kulüplerine yüzbin Türk Lirası,

b) En üst futbol liginin bir alt liginde bulunan spor kulüplerine seksenbin Türk Lirası,

c) Basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin kullanım hakkına sahip bulunan spor kulübü, kurum ve kuruluşlara yirmibin Türk Lirası,

idari para cezası verilir.

(3) Elektronik bilet uygulamasına geçilmemiş spor alanlarına biletli veya kapasiteden fazla seyirci alınması halinde, ilgili spor kulübüne beşbin Türk Lirasından ellibin Türk Lirasına kadar idari para cezası

verilir. Bu fıkra hükmü sadece profesyonel futbol kulüplerinin müsabakaları ile ilgili olarak uygulanır.

(4) Spor alanında kendisine tahsis edilenden başka yere oturmakta ısrar eden seyirci, zor kullanılarak dışarı çıkarılır.

Şiddete neden olabilecek açıklamalar

Madde 22 – (1) Sporda şiddeti teşvik edecek şekilde basın ve yayın yoluyla açıklamada bulunan kişilere, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, beşbin Türk Lirasından ellibin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin spor kulübü veya federasyon yöneticileri tarafından işlenmesi halinde, birinci fıkra hükmüne göre verilecek ceza beş katına kadar artırılır.

(3) Birinci fıkra kapsamına giren fiilleri işleyen kişiler, ayrıca idari tedbir olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanır. Bu yasak, kararın verildiği tarihten itibaren üç ay süreyle uygulanır. Koruma tedbiri olarak yasak kararının uygulanmasına ilişkin esas ve usuller, bu tedbir bakımından da uygulanır. Ancak 18 inci maddenin sekizinci fıkrası hükmü bu kişiler bakımından uygulanmaz.

(4) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin, haber verme ve eleştiri hakkının sınırları aşılarak yayımlanması halinde, ilgili basın ve yayın organının işleticisi olan gerçek veya tüzel kişiye, yüzbin Türk Lirasından beşyüzbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin tekrar tekrar yayımlanması halinde, haber verme hakkının sınırları aşılmış kabul edilir.

Yargılama ve usul hükümleri

Madde 23 – (1) Bu Kanun kapsamına giren suçlardan dolayı yargılama yapmaya Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye veya ağır ceza mahkemeleri yetkilidir.

(2) Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi hükümleri, 11 inci maddede tanımlanan suç bakımından da uygulanır.

(3) Bu Kanun hükümlerine göre idari para cezasına ve diğer idari yaptırımlara karar vermeye, Cumhuriyet savcısı yetkilidir.

Yönetmelik

Madde 24 – (1) Bu Kanun kapsamında yer alan spor dalının bağlı bulunduğu federasyon, spor kulüpleri, taraftar dernekleri ve müsabaka amirlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile saha içi ve dışında alınacak güvenlik önlemleri, biletlerin basılması ve satışa sunulması, müsabaka alanlarının düzenlenmesi, spor alanlarına giriş ve çıkışlar ile uygulanacak güvenlik sistemleri, sağlık, emniyet ve itfaiye teşkilâtının alınacağı önlemler ve bu Kanunun kapsamına giren diğer konular hakkındaki usul ve esaslar, ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri alınarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 25 – (1) 28.04.2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

Geçici Madde 1 – (1) Bu Kanunun 5 inci maddesinin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında öngörülen yükümlülükler; en üst futbol liginde bulunan kulüpler tarafından bir yıl, diğer kulüp veya kuruluşlar tarafından ise üç yıl içerisinde yerine getirilir. Bu yükümlülüklerin süresinde yerine getirilmemesi halinde spor kulüpleri hakkında 21 inci madde uyarınca idari para cezası uygulanır.

Yürürlük

Madde 26 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 27 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

I. GİRİŞ

Spor hareketlerinde son dönemlerde hukuka aykırı bazı eylemlerin ortaya çıkarılmaya çalışılması, özellikle “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair” önce 28.04.2004 tarihli ve 5149 sayılı yasanın çıkarılması, daha sonra 14.04.2011 tarihli ve 6222 sayılı “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” un yürürlüğe girmesi spor olaylarında, özellikle futbol müsabakalarında yapıldığı iddia edilen bazı düzensizliklerin ve buna ilişkin iddiaların soruşturulmasına neden olmuştur.

Elinizdeki bu küçük kitap son dönemdeki olayların ortaya çıkarılmasına ilişkin soruşturmaların başlamasından çok evvel Mart başlarında tasarılar ortaya çıktığında hazırlanmaya başlamıştır. Bu nedenle bu kitapta genellikle somut olaylara değinilmemiş ve sadece yeni yasanın ne anlama geldiği açıklanmaya çalışılmıştır.

Gerek 5149 sayılı yasa ve gerek 6222 sayılı yasa hemen hemen aynı konulara değinmektedir. Birinci farklılık yasaların başlığında ortaya çıkmaktadır. Gerçekten 5149 sayılı yasa “Spor Müsabakalarından” başlığı ile başlamasına rağmen yeni 6222 sayılı yasa sadece “Sporda Şiddet” başlığını taşımaktadır. Bunu anlayabilmek için her iki yasanın kapsamlarını belirten 2. maddelerine bakmak gerekir. 6222 sayılı yasa, kapsam maddesinde yasanın kapsamını oldukça genişletmiş ve spor müsabakalarının dışında kalan ve sporda düzensizlik yaratacak eylemleri de içine almıştır. Buna karşın mülga 5149 sayılı yasanın amacını belirten ikinci maddesi aynen şu şekilde idi: ”Bu Kanun; spor müsabakalarının yapılacağı alanlarda uygulanacak güvenlik önlemlerini, yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yayın kuruluşları ile diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabaka-

larında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını kapsar.”

Böylece 6222 sayılı yasanın aynı konuyu düzenleyen 2. maddesine baktığımızda kapsam olarak mülga yasadan çok daha geniş bir uygulama alanına sahip olduğunu görebiliriz. Bu kapsam genişlemesi yasanın etkin bir içerik almasına ve spor olaylarında şiddetin önlenmesinde işlevsel bir içeriğe sahip olmasına da neden olmuştur.

6222 sayılı yasanın genel gerekçesinde aynen:” spor alanında yaşanan holiganizm, ırkçılıkla mücadele, organize suçlar, şike ve teşvik primi, spor alanında düzenin sağlanması, hakem, sporcu ve diğer ilgililere karşı eylemli ve sözlü saldırılar gibi fiiller uluslararası alanda sporun temel sorunu olarak kabul edilmiştir.....spor müsabakalarında şiddet ve düzensizlikler, sadece müsabaka alanı içinde ve müsabaka alanı dışında da gerçekleştirilmektedir.” denmektedir. Böylece hem yeni getirilen kurumlar, hem de dolaylı olarak yasanın başlığındaki değişikliklerle yasanın amacı açıkça ifade edilmiş olmaktadır.

Bunun yanında yeni yasa, eski yasada çok sınırlı olarak bulunan hürriyeti bağlayıcı cezayı temel ceza olarak getirmiştir. Ancak cezaların miktarı oldukça yüksek tutulmuştur. Bilindiği üzere bir eylemin suç olarak düzenlenmesi ve bu eylemlere ilişkin ceza yaptırımının nevi ve miktarı bir Devlet siyasetidir. Bunun için sosyal ve kriminolojik olarak hangi eylemlere ne kadar ve ne türde ceza verileceğini yasa koyucu belirler. Anayasa Mahkememiz de konuyu bir kararında bu şekilde yorumlamıştır. Yüksek Mahkemeye göre Anayasaya aykırı hükümler içermemek koşulu ile yasama organı yasaları kendi politikasına göre yapabilir.

Yeni yasa özellikle şike ve teşvik primi suçlarını oldukça yüksek cezalara tabi tutmuştur. Her ne kadar yüksek cezalar her zaman suçları önlemek için etkili olmamakla beraber, sporda hem şiddeti hem de şikeyi önlemede ceza yaptırımının korkutuculuğunun etkili olacağını söyleyebiliriz. Buradaki spor suçlarını, özellikle şikedeki bir tür beyaz yaka suçları olarak ifade edebiliriz. Zira spor yöneticilerinin gerek kişilikleri ve gerek genelde toplumda önemli statülerde bulunmaları bu cezalar karşısında daha özenli davranmalarına neden olabilecektir.

Ancak bu suçların bir tür çete faaliyeti içinde veya yasanın de-yimiyle örgüt faaliyeti içinde işlenmesi halinde artık beyaz yaka suç u olmaktan çıkmaktadır. Nitekim genel gerekçede de belirtildiği üzere spor alanındaki bazı suçların organize biçimde de işlenebileceği öngö-rülmüştür. Bu durum da esasen bu şekilde işlenen suçun ağırlatıcı bir nedeni olmasına neden olmuştur.

Elbette bazı eylemlerin suç haline getirilmiş olması federasyonların disiplin yetkisini de ortadan kaldırmamıştır. Bazı ülkelerde genelde bu tür aykırılıklar suç halinde düzenlenmemiş ve sadece disiplin yaptırımı-na tabi tutulmuştur. Genelde de bu tür eylemler yüksek seyirci potansi-yeline sahip futbol sporu için söz konusu olmaktadır. Kara Avrupa'sı ül-kelerinde, Uluslararası anlaşmalar ve iç hukuk kuralları bu açıdan fut-bol müsabakalarını esas almaktadır.

Sporun giderek toplumda yaygınlaşması, bazı yazarlar tarafından yeni bir hukukun oluştuğuna işaret edilmesine neden olmuştur. Bağımsız bir spor hukuku oluşup oluşmadığı tartışılabilir. Özellikle spor hu-kuku uzmanlığının var olup olmadığı da tartışma konusudur. Genel-likle bu uzmanlık alanının oluştuğunu ifade edenler ya hukukçu, ya da sosyolog veya psikologlardır. Kanaatimizce spor hukuku daha önce de belirttiğimiz gibi, henüz oluşmakta olan bir yeni hukuk dalıdır. Daha doğrusu hukuk dalı olmaya aday bir kurallar bütünüdür. Genelde İda-re hukuku, ceza hukuku, medeni hukuk ve borçlar hukuku, sosyolo-ji ve psikoloji ve özellikle Devletler hukuku ve elbette Anayasa hukuku bu spor alanının temelini teşkil etmektedir. Spor uzmanı genelde spor alanında bilimsel araştırma, geliştirme, eğitim veya danışmanlık yapan bir dala mensup kişidir. Örneğin bir spor hekimliği vardır. Bu hekim de bir dalda uzman olmuş ve fakat tüm çalışmalarına spora yönlendir-mek sureti ile spor hekimi uzmanı olabilmıştır. Bu açıdan bir hukukçu da, hukuk alanında yetişmiş olmasına rağmen, spor ile ilgili hukuk ku-ralları ile ilgili olarak kendisini yetiştirerek sporda uzman olabilir. An-cak hukuki olarak ayrı bir spor hukuku henüz ülkemizde tam olarak oluşmuş değildir.

Bu kitapçıkta genel olarak Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlen-mesine ilişkin yasanın eleştirel açıdan tahlilinin yapılmasına çalışıl-

mıştır. Bütün görüşler soyut olaylara dayanmakta olup, buralardan somut olaya okuyucu ulaşabilecektir.

Bu arada şike ve teşvik primi suçlarına özel önem verilmiştir. Ancak kanımızca üzerinde durulması gereken bir nokta da şiddete neden olabilecek açıklamaları düzenleyen 22. maddedir. Yasa çıktıktan hemen sonra şike olaylarının ortaya çıkması kamuoyunun sadece bu konulara değinmesine neden olmuştur. Ancak bu konular güncelliğini yitirdikten sonra, bu maddenin tartışmalarının da yapılacağını göreceğiz. Gerçekten bu madde fikir açıklaması ve eleştiri açısından medyaya büyük bir sınırlama getirme tehlikesi taşımaktadır. Bu açıdan bu hükmün yeni baştan düzenlenmesi gerektiği kanısını taşımaktayız.

Bunun yanında uygulanması oldukça güç olan hükümler de yasadaki yer almaktadır. Bunlar genelde basit görünümlü de olsa, bir yasa hükmünün etkili olabilmesi için uygulanma olanağının bulunması gerekir. Örneğin basit gibi görünen, kişilerin bilet numaralarının bulunduğu yerde oturması, önemli uyuşmazlıklara yol açabilir. Bu uyuşmazlıkların şiddet olaylarının başlamasına neden olduğu daha önceki uygulamalardan görülmekte idi.

Aşağıda tafsilatı ile görüleceği gibi 6222 sayılı yasa sporda şiddet ve hukuka aykırılığın önlenmesi açısından önemli bir adım teşkil etmektedir. Bu yasa her ne kadar bazı eylemler için oldukça ağır yaptırımlar ve kısıtlamalar getirmişse de sporda düzensizliğin şimdiye kadar idari yaptırımlarla engellenememesi karşısında, bu yola gidilmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Elbette yasanın uygulanmaya başlaması ile yarar ve sakıncaları daha belirgin şekilde ortaya çıkacaktır. Kanaatimizce spor olayı ile özgüllüğü kısıtlayıcı cezayı bir arada düşünmemek gerekir. Zira spor olgusu insanların bedensel ve ruhsal gelişmelerini sağlayan bir eylemdir. Ancak yasa koyucu da bu konuda bir düzen sağlamak zorunda olduğunu görünce bu tür yaptırımlara gitmek zorunda kalmıştır.

Spor müsabakalarında ve de özellikle futbol müsabakalarında görülen şiddet olaylarına karşı önlemler, bu sporun ilk kez oynandığı İngiltere’de ele alınmıştır. Sporda şiddet özellikle İngiltere’de “holiganizm” olarak isimlendirilmiştir. Holiganizm olarak isimlendirilen şid-

det hareketlerinin futbol müsabakalarında başlamasının nedeni bu spora ilginin fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Yoksa diğer spor dallarında da şiddet hareketleri söz konusu olabilmektedir. Gerçekte bu sözcük İngiltere’de düğün ve eğlence yerlerine giden ve buralarda aşırı gürültü ve olay çıkaran bir kelime anlamına gelmekte idi. Daha sonra bu kavram spor müsabakalarında olay çıkaran ve özellikle fanatik taraftarlar için kullanılmaya başlanmıştır. Holiganizm veya şiddet kavramı hem insanlara bedensel zarar vermek ve de spor müsabakalarının yapıldığı yerde veya bu müsabakalara ilişkin olarak diğer yerlerde yapılması olasılığı bulunan tüm şiddet hareketlerini içermektedir. Başka bir deyişle spor alanlarının dışındaki şiddet hareketleri eğer yapılacak spora ilişkin değilse bunlar genel hükümlere göre cezalandırılmaktadır.

Şiddet hareketleri, yalnızca bedensel davranışları değil, sözlü ifadeleri de içermektedir. Ancak bu ifadelerin nitelik olarak şiddete yönelik olması gibi, şiddete itecek nitelikte olması da olanak dâhilindedir. Bununla beraber şiddete yönelik olması bile kullanılan sözlerin toplum düzenini bozacak nitelikte ve sportif olgu ile bağdaşmayacak nitelikte olması da bu kapsam içinde kabul edilmektedir. Spor faaliyetlerinde şiddet gösterenlerin önemli bir kısmının, normal yaşamlarında bu tür eylemlerden uzak olduklarında kuşku yoktur. Ancak sporda özellikle rekabet duygusunun aşırıya kaçması nedeni ile bireyler bir nevi kişilik değiştirmekte ve bu tür hareketleri yapabilmektedirler. Elbette yapıları ve psikolojik bozuklukları nedeni ile sporu bir şiddet aracı olarak kullananlar da vardır. Bunlar için holiganizm adeta yaşamlarının bir parçasıdır ve bu şiddeti spor müsabakaları gibi büyük kitlelerin bir arada bulunduğu yerlerde göstermek yolunu tutarlar. Bu açıdan şiddet olayından söz ederken bireysel şiddeti değil, toplumsal tehlike gösterecek nitelikteki şiddeti anlamamız gerekir. Elbette bireysel şiddet te bir spor müsabakasında yapılmış ve toplum düzenini bozacak nitelik arzemişse bunları da şiddet kapsamına almak olanağı vardır.

Elbette bu davranışları sıralarken tesadüfi ve anlık şiddete başvurularını bu kategoriye sokmamak gerekir. Bu tür kişiler belirli bir öfke anında belirli bir derecede şiddete başvurarak içlerinde bulunan öfkeyi bir an için dışa vuran kişilerdir. Elbette bu kişiler de yaptıkları yasa-

lara aykırı hareketten dolayı yaptırımı tabi tutulurlar. Ancak bunları, tümü itibarı ile holigan olarak nitelendirmek doğru değildir. Seyircileri fanatik olan ve olmayan diye ikiye ayırmak ve fanatikleri holiganlar kategorisine sokmak da doğru değildir. Fanatik taraftarlar, taraftarı olduğu kulüplere aşırı bir duygu ile bağlı olup, bu bağlılıklarını şiddet kullanılarak göstermezler. Esasen şiddete başvuranlar artık fanatik taraftar değil holigan sınıfına geçerler. Bu açıdan yasa gerekçesinde bu tür davranışlarda bulunan kişilerin tümünün holigan olarak nitelendirilmesini doğru bulmuyoruz.

Batı ülkelerinde holiganizm çeşitli nedenlere dayanmaktadır. Bunlar arasında dinsel ayrımlar bile holiganizmi körüklemektedir. Örneğin İskoçya'da Glasgow Rangers takımı Protestanların kurduğu bir kulüp olup, aynı şehirde kurulan Glasgow Celtic Katoliklerin kurduğu bir kulüptür. Bu açıdan her iki kulüp taraftarları arasında mevcut dinsel ayırım, holiganizmi körüklemektedir. Elbette burada da tüm taraftarların holigan olduğunu söylemek doğru değildir. Ancak fanatik taraftarların bile birbirinden ayrılması bu ayrılığa dayanmaktadır. Bazen bu ayırım ırkçılığa dayanmaktadır. Özellikle Katalan ırkından olan kişilerin desteklediği Barcelona takımı ile Katolik olan Deportivo La Coruna arasında bu ayırımdan kaynaklanan bir ayırım mevcuttur. Ancak bu demek değildir ki, her iki takımın maçları bir holiganizm gösterisi biçiminde oluşsun. Zaman içinde alınan önlemlerle, her iki takımın maçları sadece bir fanatizm gösterisi içinde ve şiddet kullanılmadan yapılmaktadır. Son dönemlerde Afrika'dan gelen siyahî sporculara karşı bir karşı eğitim, alınan önlemlerle artık sona ermiş bulunmaktadır.

II. STRASBOURG ANTLAŞMASI

Sportif karşılaşmalarda şiddet ve taşkınlıkların önlenmesi amacı ile 19.08.1985 tarihinde “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi” imzaya açılmış ve ülkemiz de, 24.01.1990 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 3608 sayılı yasa ile onaylanması uygun bulunmuştur. Böylece Anayasamızın 90/5. maddesine göre bu anlaşma da kanun hükmünde olarak bir iç hukuk kuralı haline gelmiştir. Sportif karşılaşmalarından en fazla seyirci toplayanı futbol olduğu için ve kalabalığın olduğu yerlerde de her zaman olaylar meydana geleceği için, sözleşmede özellikle futbol müsabakaları kavramı kullanılmıştır.

Bu sözleşmenin yanında 11.03.1993 tarih ve 3885 sayılı yasa ile uygun bulunan ve Strasbourg'ta imzalanan “Dopingle Mücadele Sözleşmesinden” de kısaca söz etmek istemekteyiz. Bu sözleşme 08.09.1993 tarihli kararla onaylanması uygun görülmüş ve bu sözleşme Resmi Gazetenin 12.10.1993 tarih ve 21726 sayılı nüshasında yayınlanmıştır. Bu sözleşmede sporda doping kullanılmasının azaltılması ve sonuçta ortadan kaldırılması amacıyla Anayasaların çizdiği sınırlar çerçevesinde, bu sözleşme hükümlerinin uygulanması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını öngörmektedir. Sözleşmeye göre, spor faaliyetlerine düzenli olarak katılanların sporda, uyarıcı sınıfı farmakolojik maddelerin verilmesini engellemek amacı güdülmektedir. Her ne kadar bu Sözleşme konumuzla direkt ilgisi olmamakla birlikte, sporda düzenin sağlanmasını gerçekleştirmek için bir enstrüman olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçekten anlaşmada öngörülen uyarıcı maddelerin kullanılması ile bir spor müsabakasına katılmak, yapılan sporda bir adaletsizlik ve dolayısı ile düzensizlik yaratacağı açıktır. Bu sözleşme de ülkemizce kabul edildiğine göre artık bir iç hukuk kuralı haline gelmiştir. Bu hükümlerin uygulanması, bu yönü ile sporda da düzen sağlayıcı niteliğini taşımaktadır.

Konumuzla doğrudan ilgili şiddet gösterileri ve taşkınlıklara ilişkin sözleşmeye gelirsek, bu sözleşmenin 1. maddesine göre, taraflar futbol maçlarında seyircilerin şiddet ve taşkınlıklarını önlemek ve kontrol altına almak amacıyla işbu sözleşme hükümlerini geçerli kılmak için gerekli önlemleri almayı taahhüt etmektedirler. Her ne kadar Sözleşmenin amacını belirleyen birinci maddesinde yukarıda da belirttiğimiz gibi, futbol maçlarından söz etmekte ise de, daha sonraki maddelerinde diğer spor müsabakalarının da bu sözleşme kapsamında olacağını belirtilmektedir. Bu açıdan bu sözleşmeyi yalnız futbol maçları için yapılan bir Antlaşma olarak görmek doğru değildir.

Sözleşme 3. maddesinde bu amaca erişebilmek için alınacak önlemleri de belirlemiştir. Buna göre önce alınacak önlemler şu şekilde düzenlenmiştir:

A. Sözleşmeye göre alınacak önlemler

a) İlgili veya ilgili olabilecek değişik mahallerin polis kuvvetleri arasında yakın bir işbirliğini ve gerekli Gerek stadyumların içinde, gerek yakın çevresinde ve seyircilerin kullandığı transit yollarda meydana gelebilecek şiddet olaylarının ve taşkınlıkların üstesinden gelebilmek için yeteri kadar asayiş kuvveti kullanılmasını temin etmek; ilgili veya ilgili olabilecek değişik mahallerde polis kuvvetleri arasında işbirliğini ve gerekli bilgi alışverişini sağlamak;

b) Seyirci şiddet ve taşkınlıklarına ilişkin fiillerinden suçlu bulunan kişilerin uygun cezalara veya durumuna göre idari önlemlere çarptırılmasını sağlayacak mevzuatı oluşturup, uygulamak.

B. Sözleşmeye taraf olanlara ve taraftar kulüplerine özgü tavsiyeler

a) Sözleşmeye taraf ülkelerin, taraftar kulüplerinin olumlu davranışlarını ve sorumlu biçimde örgütlenmelerini ve bu kulüplerin üyeleri arasından, maçlarda seyircilerin kontrolünü ve aydınlatılmasını sağlayacak, kolaylaştıracak ve deplasmanda oynayan maçlara giden taraftar gruplarına refakat edecek görevlilerin tayin olunmasını teşvik etmek.

b) Olay çıkarması muhtemel kişilerin maçlara gitmesini engellemek için hukuken mümkün olduğu ölçüde kulüplerin örgütlenmiş tarafların ve seyahat acentelerin işbirliği ile deplasmana çıkış noktasında seyahat düzenlemelerinin koordine edilmesini sağlamak.

c) Taraflar şiddeti önlemek için uygun olabilecek tüm yollara başvuracaklardır, Bu önlemler arasında:

aa) Stadyumların tasarımı ve fiziki yapısının seyircinin güvenliğini sağlaması, aralarında şiddet olaylarının çıkmasını engelleyecek, daha etkili bir denetime olanak sağlayacak engel ve çitleri içermesini ve güvenlik güçlerinin müdahale etmesini sağlamak.

bb) Misafir seyirci guruplarına ayrı bölümler tahsis etmek, rakip taraftar gruplarından ayırmak. Görüleceği gibi uluslararası bir sözleşmede bile şiddetin önlenmesi için taraftarların ayrı ayrı yerlerde oturulmaları tavsiye edilmektedir.

cc) Bu ayırımı bilet satışlarını titizlikle denetlemek sureti ile sağlamak.

dd) Olay çıkarması muhtemel kişileri ve alkol ve uyuşturucu madde etkisi altında bulunanları hukuken ve olanaklar ölçüsünde maçlardan çıkarmak veya içeri sokmamak.

ee) Stadyumları etkili bir hoparlör sistemi ile teçhiz etmek ve bu sistemi seyircilerin düzgün bir biçimde davranmasına sağlamak için kullanmak.

ff) seyircilerin stadyumlara içkili madde sokmasını engellemek ve buralarda alkollü içki satışını yasaklamak ve tüm meşrubatların tehlikeli olmayan kaplar içinde bulunmasını sağlamak.

gg) Seyircilerin stadyum içine şiddet uygulanacak cisimler sokmasını, havai fişek ve tüm benzeri aletleri sokmasını engellemek.

hh) Tarafların eğitici kampanyalarla spor idealini yaymak, seyircilerin ve oyuncuların kendi aralarındaki saygıyı artırmak için uygun eğitici ve sosyal önlemleri alacaklardır.

B. Olay çıkarıcıların teşhis edilmesi

Sözleşmeye taraf olan ülkeler, mevcut hukuki usullere ve yargı yetkisinin bağımsızlığı ilkesine saygı çerçevesinde, şiddet eylemlerinde bulunan ve başka suç teşkil eden eylemleri işleyenlerin teşhis edilmelerini ve yasalara uygun olarak yargılanmalarını sağlayacaklardır.

Taraflar uygun hallerde, spor karşılaşmalarında şiddet eylemlerinde bulunan veya diğer suç teşkil edecek eylemleri işleyenlere karşı başlattıkları hukuki işlemleri, bu kişilerin ikamet ettiği ülkeye sevk edebileceklerdir. Aynı zamanda bunları sınır dışı da edebileceklerdir. Şiddetten veya başka bir suçtan hüküm giyenleri, cezalarını çekmek için ilgili ülkeye sevk edebileceklerdir.

Böylece sözleşme, bu hükümleri ile suçluların geri verilmesi konusunda sporda şiddet gösterme halinde yeni bir hüküm getirmiş olmaktadır. Gerçekten eğer bu suçları işleyenler hakkında soruşturma başlatılmışsa, bu işlemlerin tamamlanması ve yargılama yapılması için bunların normal olarak ikamet ettikleri ülkeye sevk edilmesi yoluna gidilebilecektir. Elbette bizim Anayasamızın 38/son maddesine göre, “Uluslararası Ceza Divanına taraftar olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş, suç sebebi ile yabancı ülkeye iade edilmez.” Bu açıdan sözleşmenin bu hükmü Türk hukuku açısından uygulama alanı bulamayacaktır.

III. TÜRK HUKUKU

A. Genel Olarak

Ülkemize gelince, spor müsabakalarında Avrupa'da görülen holi-ganizm veya şiddet olaylarının yukarıda belirttiğimiz dinsel ve ırksal nedenlere dayandığını söylemek mümkün değildir. Türkiye'de genelde, daha ziyade fanatik taraftarların çeşitli sosyal davranışlarını görmekteyiz. Örneğin özellikle Beşiktaş Kulübünün "Çarşı grubu" olarak bilinen fanatik taraftarlarında sadece sportif değil, sosyal hicivlere de rastlanan ince esprili davranışları egemen olmuştur. Bu açıdan bu gurup büyük bir sempati ile karşılanmaktadır. Özellikle son dönemde şike olaylarında kendi kulübüne bile karşı çıkması ve bazı önerilerde bulunması bu gurubun önemini arttırmakta ve sempati ve sevgi ile karşılanmasına neden olmaktadır. Genelde somut olaylara yer vermeyeceğimizi söylememize rağmen kitap baskıya girerken bu olayı öğrendikten sonra yazmamanın fairplay'e aykırı olacağı inancı içinde bu somut olaya yer vermiş bulunmaktayız. Aynı şekilde diğer büyük kulüplerimizin fanatik taraftarlarından "Genç Fenerbahçeliler" ve "Ultraslan" Galatasaraylılar grupları da benzer eğilim içindedirler. Son dönemlerde diğer şehir kulüplerinde de bu şekilde sosyal içerikli görünüm ve faaliyette bulunan taraftar kitleleri oluşmaya başlamıştır. Özellikle bu amaçla oluşan taraftar kitleleri hem holiganizme varabilecek aşırı faratizmi önlemekte, hem de spor müsabakalarının zevkle izlenmesini sağlamaktadır.

Bununla beraber ülkemizde de maalesef son dönemlerde fanatizmi aşan şiddet olayları görülmeye başlanmıştır. Eski dönemlerde stad-yumların aynı tribününü paylaşan taraftarlar, artık ayrı tribünlerde yer almakta veya maçlara katılmamaktadır. Hatta bazı kulüpler arasında seyircilerin deplasmana dahi gidilememesi gibi olgulara rastlanmaktadır.

Spor müsabakalarında görülen ve son zamanlarda giderek artan şiddet olaylarının engellenmesi amacı ile ilk olarak 28.04.2004 tarih ve 5149 sayılı yasa ile özel bir düzenleme getirilmiştir. “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin önlenmesine Dair” bu yasa, yasa koyucuya göre beklenen amaca hizmet edememiş ve bu yasaya rağmen spor olaylarında şiddet ve düzensizlikler devam etmiştir.

Bu yasa yürürlüğe girinceye kadar suç hukuku açısından genel hükümler uygulanmıştır. Başka bir deyişle eylemlerin ya Türk Ceza Yasasında veya özel yasalarda suç olarak düzenlenmiş eylemler olması aranmıştır.

Bununla beraber, 5149 sayılı yasa çıkıncaya kadar sporda şiddetle ilgili olarak TBMM’de de tartışılmalar yapıldığını söyleyebiliriz. Ancak konuyu özel olarak düzenleyen yasanın çıkması bu tartışmalardan çok daha sonra olmuştur. Örneğin zamanın Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu tarafından sporda şiddetin giderek arttığı ve bu artışa sorumsuz yöneticilerin, tarafı bazı medyanın, yönlendirilmiş amigoların, düşüncesizce beyanat veren teknik kişilerin, liyakatsiz hakemlerin, kışkırtılan sporcuların ve lakayt güvenlik sorumlularının sporda terörün nedeni olduklarını beyan etmiştir. Böylece bu sayın milletvekili sporda şiddeti, bir terör hareketi olarak görmüştür. Buna karşın zamanın spordan sorumlu Devlet Bakanı Fikret Ünlü, 3608 sayılı yasa ile Strasbourg Sözleşmesini onayladıklarını, bu açıdan sözleşmeye göre kurulan komisyon kararlarına uyacaklarını, buna uygun olarak birtakım önlemler aldıklarını, bu konuda özel bir yasa da hazırlayacaklarını beyan etmiştir. Bu tartışmalar genellikle araştırma komisyonu sırasında yapılmıştır.

Burada kısaca bu anekdota yar vermemizin nedeni TBMM.’de de sporda şiddetin önlenmesi için konuşmalar ve tartışmalar yapıldığını, ancak gerekli zamanda yeterli yasal düzenlemelerin yapılamadığını belirtmek içindir.

Bununla beraber, konuyla ilgili olarak 2 kez, Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuş olduğunu ekleyelim. Bunlardan öncelikle daha detaylı ve önemli incelemeleri içeren sonuncusu “Spor kulüplerinin sorunları ile sporda şiddet sorununun araştırılarak alınması gereken ön-

lemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önermeleri ile (10/80, 91, 261, 674, 714, 737, 739, 876, 877, 878, 879, 880) Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Bu önerelerde genellikle spor kulüplerinin mali yapıları, sporcuların uluslararası alanda neden başarısız oldukları, özellikle amatör spor kulüplerinin malzeme yoksunluğu içinde oldukları, sporcuların birbirine, hakemleri, seyircinin sporcu, hakem ve rakip takıma sözlü ve fiili saldırıda bulunmalarının arttığı, 134 futbol kulüplerimizin hala Dernekler yasası ile yönetildikleri, bundan böyle kulüpler için yönetici bulmanın giderek zorlaşacağı, kulüplerin kaynak açısından büyük güçlükler içinde olduğu, bazı kulüplerin etnik kimliklerle hakarete uğradığı, spor yapan nüfusun arttırılması gerektiği, Strasbourg anlaşmasına taraf olmamıza rağmen sporda şiddetin giderek arttığı, Türk futbol takımının başarısızlıklarının nedenlerinin araştırılması gerektiği, gibi görüşler ileri sürülmüştür. Hemen belirtelim ki, ülkemizde etnik ayrılık nedeni ile hakarete varan olaylar cereyan etmemiştir. Bazı küçük olaylar müstesna bunu genelleştirmenin doğru olmadığı inancı içindeyiz.

Bunun üzerine kurulan Meclis Araştırma Komisyonu 1 Aralık 2010 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Kurulan komisyonda çeşitli partilerden 16 Milletvekili tarafından çalışma yapılmıştır. Komisyon önce çeşitli mesleklere mensup bir uzman heyeti kurmuştur. Komisyon 15.03.2011 tarihine kadar 34 toplantı yapmıştır. Bu toplantılarda konunun uzmanları olduğunu kabul ettiği kişilerden görüşler alınmıştır. Raporla göre ülkemizde 3289 sayılı Gençlik ve Spor genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 20. maddesi uyarınca, Dernekler Yasasına göre teşekkül ettiği ve tescil ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne kayıt ve tescil olan dernek sayısı, 10.401 spor kulübü ve 572'si gençlik kulübü olmak üzere toplam 10.973 olduğu belirtilmiştir. İngiltere'de yapılan bir araştırmada spora katılımı engelleyen üç engelin tespit edildiği; bunların tüketicilerin spor faaliyetleri için harcamayı sevmedikleri, serbest zaman kısıtlılığı ve motivasyon eksikliği olduğu belirtilmiştir.

Komisyon raporunda üç model ele alınmıştır: Avrupa Modelinde, kulüpler için ligde kalmak ticari kazançtan daha önemli bulunmuştur. Bu modelde kar dağıtımı fevkalade sınırlı tutulmuştur. Örneğin İngiltere Futbol Federasyonu kar dağıtımında sınır getirmiştir. 1981 yılına kadar yöneticilerin maaş alması da kanunen yasaklanmış idi. Pek çok Avrupa ülkesinde büyük sanayi firmaları ve zengin kişilerin kulüpleri finansal olarak destekledikleri görülmektedir. Kuzey Amerika modelinde ise, Devletin kulüpleri desteklediği ve kulüplerin bağımsız olarak kendilerini yönetmeleri sistemi uygulanmaktadır. Gelişmekte olan Ülkeler modelinde ise, pek çok ülkenin spor aktivitelerinin organizasyonu için dış ülkelerden yardım aldığı, sporcuların sağlık ve sosyal güvenceden yoksun oldukları ifade edilmiştir.

Ülkemizde spor kulüpleri dernek statüsünde olup, bu kulüpler ayrıca, Türk Ticaret Yasasına göre kurulmuş olan Anonim şirketler de kurabilmektedir. Bunun yanında kamu idare ve kurumlarına ait idman ve spor kulüpleri de bulunmaktadır. Bu spor kulüplerinin özellikle Spor Toto, Spor Loto ve İddia gibi şans oyunlarının yaygınlaşması ile kaynakları önemli ölçüde artmıştır. Bu artış 2004 yılına göre 2010 yılında 61 kat artmıştır. Ayrıca televizyonla maçların naklen yayınında kulüplerin gelirleri önemli ölçülere yükselmiştir.

Ayrıca sportif faaliyetlere, sporculara ve spor kulüplerine vergi hukuğu açısından önemli imtiyazlar tanınmıştır. Gençlik Spor Genel Müdürlüğüne özerk federasyonlara tescil edilmiş idman ve spor faaliyetinde bulunan spor kulüpleri, Kurumlar VERGİSİ Yasasının 4. maddesine göre kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Sponsorluk harcamalarının amatör kulüpler için % 100'ü, profesyonel kulüpler için % 50'si kurumlar vergisi matrahından, Gelir Vergisi yasasının 89. maddesine göre beyan edilecek gelirden düşürülebilecektir. Keza yine gelir vergisi yasasının 23. maddesine göre sporculara ödenen ücretlerde gelir vergisi istisnası getirilmiştir. Aynı şekilde Emlak Vergisi muafiyeti, taşınmazlarla ilgili devir ve iktisap işlemleri harçtan müstesna kılınmıştır.

Raporda ayrıca Uluslararası Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Uluslararası Olimpiyat Komitesinden de söz edilmektedir. Ülkemizde ise Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu, 3289 sayılı ya-

sanın 9. maddesi ile oluşturulmuş bir zorunlu tahkimdir. Özerk federasyonlar ceza ve disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı ancak tahkim kuruluna itiraz edilebilmektedir. Nitekim Anayasamızın 6214 sayılı ve 17.03.2011 sayılı yasa ile değiştirilmiş 59. maddesinin başlığına “Tahkim” sözcüğü eklenmiş ve metine de son fıkra olarak (Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim Kurulunun kararları kesin olup, bu kararlar aleyhine hiçbir yargı merciine başvurulamaz.) ilave edilmiştir. Bu değişikliğin temel nedeni Anayasa Mahkemesinin 02.09.2009 tarih ve 2009/107 ve 2006/118 sayılı kararı ile 06.001.2011 tarih ve 2010.61.2011.17 sayılı kararlarında tahkim kurulu kararlarına karşı itiraz edilemezlik kuralını iptal etmesinden kaynaklanmaktadır. Yapılan bu değişiklikle artık kararın kesin olduğu Anayasal bir hüküm haline getirildiğinden bundan böyle Tahkim Kurulu kararlarının itirazı kabul olmayan kararlardan olma özelliği anayasal bir olgu haline gelmiştir.

Bu arada Komisyon raporunda, spor kulüplerinin hukuki sorunlarından bahsedilmiştir. Bunların başında dernek statüsünde olmaları, yerel yönetimlerin kurdukları birliklerin kendilerine zarar verdiğini, birçok finansal sorunlarının bulunduğu ifade edilmiştir.

Raporda spor kulüplerinin kayıt dışılığına da değinilmiştir. Özellikle 2009 ve 2010 yıllarında Süper lig ve Bank Asya liginde 19 spor kulübünün incelemesinde, yurt dışından hizmet veren menajerlik firmalarına yapılan ödemelerden KDV ve gelir vergi tevkifatı yapılmadığı, sporcu ve teknik adamlara yapılan ödemelerden gelir vergisi tevkifatı yapılmadığı, spor kulüpleri ve menajerlerle yapılan sözleşmelerde bir kısım damga vergisinin beyan edilmediğinin saptandığı belirlenmiştir.

Türkiye’de halka arz çalışmasını tamamlamış dört kulüp bulunduğu; bunların Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş., Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş., Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş., Trabzonspor Sportif Yatırım ve Ticaret A.Ş.dir. Ülkemizde spor kulüpleri, kulübün elde ettiği gelirler ile kulübün ana çatısı altında oluşan şirketlerin sağladığı gelirleri, İMKB’ye açılmış Şirketlere devrederek veya temlik ederek bir yapı kurmuşlardır.

Raporda sporda şiddet ve saldırganlığa da yer verilmiştir. Bu arada futbolda şiddet konusunda ilk çalışmayı yapan Harringtonun görüşlerine de değinilmiştir. Bu yazara göre, seyircinin bireysel patolojisi ve seyircinin bulunduğu yerde bir uyarma karşısında gösterdikleri ani tepkilerdir. Bu arada diğer önemli yazarlara da yollamada yapılmış ve şiddetin nedenlerine psikolojik ve sosyal olarak değinilmeye çalışılmıştır. Bu arada saldırganlığa veya şiddete yol açabilecek öğelere de değinilmiştir. Burada önce medyanın şiddet görüntülerine çok sık yer verilmesi şiddeti öğretici öge olarak kabul edilmiştir. İkinci olarak alkolün tek başına bir etken olmamakla birlikte abartılı davranışlara yol açması nedeniyle şiddette etkili olabileceği öngörülmüştür. Yine tribün liderlerinin de şiddete yol açabileceği belirtilmiştir.

Ülkemizdeki hukuki düzenlemelere gelince, Komisyon raporunda belirtildiği üzere, Komisyonun verilerinin şiddet ve saldırganlığa asli etkenin amigolar olduğunu belirtmektedir. Buna karşı Futbol Federasyonu, medyanın fanatikler üzerinde daha etkili olduğu yolundadır. Bundan sonra raporda 5149 sayılı yasa ve eksiklikleri ifade edilmiş ve şike ve teşvik priminin bu yasada yer almamasını eleştirmiştir. Bu arada uzmanlaşmış spor adamlarının yeterince yetiştirilememesi, okullarda spor eğitimini verecek beden eğitimi öğretmenlerinin sayısının yetersizliği, yetenekli çocukların küçük yaşta saptanamaması, özel güvenlik güçlerin spor sahalarında müdahale konusunda yeterli deneyime sahip olmaması, yazılı ve görsel medyada, şiddeti tetikleyen yazı, demaç ve programların denetlenmemesi, spor kulüplerinin yöneticilerine, çalıştırıcılarına taraftar ve üyelerine spor ahlakı ve eğitimi konusunda yeterince eğitim programı verilmemesi de şiddette bir öge olarak kabul edilmektedir.

Sonuç olarak, şiddetin birey ve kuruluşlar arasında davranış ve iletişim ve ilişki kırıngınlığına, istikrarsızlığa ve krize işaret ettiği öngörülmüştür. Bu arada İngiltere'de Lord Justice Taylor'a hazırlatılan rapordaki şu dört öge benimsenmiştir. Buna göre: Sahada seyircinin konforu sağlanmalı ve sahaların fiziki koşulları düzenlenmelidir. Sahadaki olaylara sert ve caydırıcı önlemler getirilmelidir. Holiganlar takip edilmelidir. Şiddete karşı bilinçlendirmeyi sağlayacak eğitimler verilmelidir.

İngiltere’de yapısı nedeni ile sporda şiddet değil, futbolda şiddetin önlenmesi üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Bu nedenle İngiltere’de Birleşik Krallık Parlamentosunda “Tüm partiler Futbol gurubu” kurulmuştur. Komisyon benzer kuruluşun Türkiye’de de yapılmasını önermektedir.

İspanyada ise müsabakaların yapıldığı alanlarda kolluk güçlerinin önlem alması, şiddetle mücadelede gerektiğinde maçın iptali ve ertelenmesi kararlarının alınması söz konusudur. Bunun yanında şiddet ve doping olaylarının ceza yaptırımını ile karşılanması konusunda yasa önerisinin yasallaşması beklenmektedir.

Yukarıda ifade ettiğimiz komisyondan daha önce konuları hemen hemen aynı olan bir komisyon kurulmuştu. Her ne kadar bu komisyonun çalışma alanı verilen öneriler doğrultusunda şiddet ile beraber şike ve rüşvet, haksız rekabeti de kapsamakta ise de içerik olarak benzer konulara değinilmiştir.

Komisyonun bu çalışmalarında gerçek noktaların bulunduğu kuşku yoktur. Ancak bunların hepsine iştirak mümkün değildir. Örneğin futbol kulüplerinin hala dernek statüsünde faaliyet gösterdikleri bir vakıdır. Ancak tribün liderlerinin şiddet unsuru olduklarını söylemek doğru değildir.

Yukarıda andığımız Meclis araştırma Komisyonundan önce ise TBMM’ de “Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin belirlenmesi “ amacı ile bir meclis araştırmasına ilişkin önerileri üzerine bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur. 12 üyeden müteşekkil Komisyon 04.01.2005 tarihinde ilk toplantısını yapmıştır. Komisyon kendisine tanınan süre içinde 30 toplantı yapmıştır. Bu toplantılarda sporla ilgili çeşitli kişilerden de görüş alınmıştır.

Raporda özetle insanların saldırganlığı daha çok çevresinden öğrendiği, saldırganlığın doğuştan gelen bir davranış olmadığı sonradan gelişen bir davranış olduğu ifade edilmiştir. Bireysel ve kitlesel saldırganlık olarak ikiye ayrılmakta ve bireysel saldırganlıkta kişiler birbirlerine tanımakta, buna karşın kitlesel saldırganlıkta birbirini tanıma

çok nadir olmaktadır. Futboldaki şiddetin en önemli kaynağı iyi futbol kötü sonuç olarak belirlenmiştir. Birçok kulüpte yönetime gelmek için amigo çeteleri oluşturulduğu, taraftarlarını kontrol edemeyen kişilerin yönetici olduğu maçlarında olay çıkmaktadır. Kulüp yöneticilerinin sorumsuz davranışları ve beyanları, futbolda şiddeti teşvik eden basın kuruluşları ve gazeteciler meslek kuruluşları tarafından uyarı dahi almamaktadır. Müsabakalarda şiddetin spor medyası tarafından önceden tahmin edilmesi, köşe yazarlarının gereğinden fazla abartı ve acımasız eleştiri tercihi, fanatik taraftarlarda savunma mekanizmasının oluşmasına neden olmaktadır. Medya, sporun evrensel değerlerini kaldırmakta savaşıcağız, patlayacağız veya zafer sözlerinin spor literatüründe karmaşalar yaratmaktadır. Sporcuların saldırgan davranışları da şiddeti körüklemektedir. Antrenörün sorumsuzca hareketleri, sadece kazanmak için davranmaları olumsuz etkilere ve şiddete neden olmaktadır. Müsabaka sonrasında yorum yapan eski hakem ve futbolcuların hakemler üzerinde büyük baskı yaratmakta ve baskının neden olduğu hatalı kararlar şiddeti körükleyen neden olmaktadır.

Komisyon şikeyi danışıklı yarışma olarak tanımlamıştır. Kökü Fransızca chique olan şikedeki müsabakada yer alan taraflar ya da bunların bazı mensupları arasında bir anlaşmaya dayanmasıdır. Komisyon şikeyi taraf şikesi, hatır şikesi ve hakem şikesi olarak üç ayırmaktadır. Taraf şikesi müsabakaya taraf olan sporcu ve yöneticilerinin müsabaka neticesi üzerinde anlaşmalarıdır. Hatır şikesi maddi menfaat olmadan taraflar arasında yapılan anlaşmadır. Hakem şikesi ise, hakemin müsabakayı maddi menfaat veya başka nedenlerle taraflı yönetmesidir.

Her iki Araştırma Komisyonunun konuları ciddi şekilde araştırdıklarından kuşku etmemek gerekmektedir. Ancak vardıkları sonuçların tümünün gerçekçi olduğunu söylemek mümkün değildir. Özellikle basının, taraflı medyanın ve amigoların şiddete iten nedenler arasında sayılması tam olarak gerçekleri ifade etmemektedir. Bunun yanında bazı Avrupa ülkelerindeki düzenlemelerden söz edilmesi ve özellikle İngiltere örneğinin verilmesi, ülkemiz gerçeklerine tam olarak uymamaktadır. Bunun yanında komisyonda muhalefet şerhi veren milletvekilleri Hakkı Suha Okay, Mehmet Fatih Atay, Tayfun İçli ve Fuat Çay İlk

Komisyunun raporunun soruna çözüm getirecek nitelikte olduğunu ve ikinci komisyonun henüz raporunu hazırlamadan ve rapora bağlamadan yeni bir yasanın yapılmasını uygun bulmamışlardır. Kanaatimizce bu muhalefet yasanın içeriğine değil de, yapılış zamanına ilişkin olduğundan, yasanın niteliği ile ilgili değildir.

Konuyla ilgili olarak ilk somut düzenleme yukarıdan beri söylediğimiz gibi, 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanundur. 28.04.2004 tarihinde kabul edilen bu yasa çok uzun ömürlü olmamış ve yerini 31.03.2011 tarihinde kabul edilen ve aynı adı taşıyan 6222 sayılı yasaya bırakmıştır. 5149 sayılı yasanın çok uzun ömürlü olmamasının nedenlerinden en önemlisi yeni yasanın gerekçesinde belirtildiği üzere uygulanabilir nitelikte olmaması ve cezaların da çok hafif idari para cezası olmasından kaynaklanmaktadır. 6222 sayılı yasa 14 Nisan 2011 tarih ve 27905 sayılı Resmi Gazetede yayımlandıktan sonra yürürlüğe girdiği için, bu yasanın uygulanması ancak bu tarihten sonra işlenecek eylemler için söz konusu olacaktır. . Bu tarihten önce işlenen eylemler için, eylemin niteliğine ve hangi hükmün lehte olduğuna bakılarak ya genel ceza yasası, ya da 5149 sayılı yasa hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

6222 sayılı Yasanın ilgi çekici diğer bir yanı da yorum ve haberlerde kısıtlamalar getirerek düşünce açıklamalarını bazı hallerde suç haline getirmiş olmasıdır. Yürürlükten kalkmış bulunan 5149 sayılı “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” Strasbourg sözleşmesinden farklı olarak manevi değerlere yapılan tecavüzleri de yerinde olarak şiddetin önlenmesi kapsamına almıştır. Gerçekten kişilik haklarına, ailevi veya manevi değerlere yönelik hakaret ve sövme aşağılayıcı slogan ve davranışların yer aldığı çağrılar, sporun ruhuna, ilke ve kurallarına uymayan kötü tezahürat ta yasa kapsamına alınmıştır. Bunun yanında spor müsabakalarında görev yapan hakem, gözlemci ve temsilciler bu yasanın uygulanmasında kamu görevlisi sayılarak, bunlara yönelik suçların cezalarının ağırlaştırılması sağlanmıştır.

Beyan edelim ki sporda şiddetin önlenmesini düzenleyen her iki yasada da sporda şiddetin ne olduğu açık olarak tanımlanmamıştır. Gerçekten şiddet bedensel güç kullanma şeklinde olabileceği gibi, top-

lumun düzenini bozabilecek uzantılara da varabilir. Şunu hemen ifade edelim ki bireysel sınırlarda kalan şiddet hareketleri her zaman bu yasa kapsamına girmez. Örneğin oynanan bir spor müsabakasında iki kişinin birbirine karşı şiddet teşkil eden davranışlarda bulunması halinde, bu yasa değil, eğer unsurları varsa genel ceza hukuku kuralları uygulanır. Bununla beraber aşağıda da belirteceğimiz gibi Yargıtay'ımız bireysel bir olayı, özel hukuk açısından da olsa, sporda şiddetin önlenmesi yasasına bağlamıştır. Nitekim Türkiye tarafından onaylanmış ve bir iç hukuk kuralı haline gelmiş olan Strasbourg anlaşması dahi 3. maddesinde “seyircilerin şiddet ve taşkınlıkların önlenmesinden” söz ederek bireysel alanda kalan şiddet gösterilerini anlaşılmaya dâhil etmemiştir. İçeriği itibarı ile 6222 sayılı yasa şiddeti önleme yanında, sporun ahlaki kurallara göre icra edilmesini düzenleyen hükümleri de taşımaktadır. Bu açıdan yasanın isminin “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine dair Kanun” adını taşıması doğru olmuştur.

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun 22.10.2010 tarihinde kanun tasarısı olarak TBMM'ne sunulmuştur. Tasarının genel gerekçesinde öncelikle bu yasanın 25.09.1986 tarihinde imzalanmış ve 3608 sayılı yasa ile uygun bulunmuş olduğu belirtildikten sonra, Strasbourg anlaşmasına değinilmiş ve Anayasanın 90. Maddesine göre bu antlaşmanın artık bir iç hukuk kuralı haline girdiği belirtilmiştir. Gerekçeye göre daha önce yürürlükte olan 5149 sayılı yasanın şiddet ve düzensizliğin önlenmesinde dört açıdan yetersiz kaldığı belirlenmiştir. Bunlar şu şekilde sıralanmıştır:

- a) 5149 sayılı yasanın taraftarların sürekli ve geçici olarak buldukları yer ile müsabakaların yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhını kapsamadığı başka bir deyişle yasanın uygulanmasının sadece spor müsabakasının yapılacağı alan ile sınırlı kaldığı ve bu nedenle etkisini kaybettiği söylenmektedir.
- b) 5149 sayılı yasanın şike ve teşvik primi filleri suç olarak düzenlenmediği, bu suçlarla etkin mücadele açısından Ceza Yargılama Yasasında düzenlenen iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınmasının da uygulanması gerektiği;

- c) 5149 sayılı yasada teknik donanım kurulması, taraftar temsilcilerinin güvenlik güçlerine yardımcı olması gerektiği, görev yapan kişilere tahrik ve taciz edici sözler söylenmesi ve çirkin tezahüratta bulunulmasının yasak olduğu öngörülmesine rağmen, bunlara aykırı davranışlara karşı cezai yaptırım düzenlenmediği;
- d) 5149 sayılı yasada aykırı davranışlar için sadece idari para cezası öngörüldüğünden bu yaptırım ile cezanın genel ve özel önleme amacı işlevini yerine getirmediği öngörülmüştür. Böylece idari yaptırımların suç teşkil eden eylemler için yeterli olamayacağı kabul edilmiş olmaktadır.

Bunun yanında Anayasa Mahkemesinin 5149 sayılı spor müsabakalarının seyirden men cezasının uygulanmasına ilişkin hükmün Anayasa Mahkemesi tarafından E.2005/55,K.2006/4 sayı ve 05.01.2006 tarihli kararı ile "...hangi spor dalında ve hangi kategoride olduğuna ilişkin hüküm taşınamaması nedeni ile 'kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik ve ölçülülük ilkelerine " aykırı olması nedeni ile iptal edilmesi nedeni ile bu karara uygun olarak yeni bir düzenleme yapıldığı belirtilmiştir. Bu açıdan yeni yasada bu karara uygun olarak da yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Bunların dışında bazı kavramlara açıklık getirilmiş ve kapsamları genişletilmiştir. Bunlara yeri geldikçe değinilecektir.

B. 6222 Sayılı Yasanın Anlam Ve Kapsamı

Yasanın amacı, müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, tarafların sürekli veya geçici gruplar halinde buldukları yerlerde ve müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesidir. Bu konu mülga 5149 sayılı yasada yer almamaktadır. Eski yasada sadece kötü tezahüratlardan söz edilmekte idi. Bu durumda sadece Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası hükümleri veya eğer koşulları oluşmuşsa TCK.daki yaptırımlar uygulama alanı bulabiliyordu.

Yasa "önce ve sonra" kavramlarını kullanmakla beraber, bunları somutlaştırmamıştır. Önce ve sonra kavramları müsabakanın hemen

öncesi veya akabinde olacağı anlamına gelebileceği gibi, bir gün veya bir hafta veya ay öncesi de olabilir mi? Sorusunun cevabını kesin olarak vermemektedir. Kanaatimizce buradaki süreyi, yapılacak spor müsabakası ile bağlantı kurmak ve hangi süre içinde olursa olsun yapılacak veya tamamlanmış bir şiddet ve düzensizlik hareketinin eğer bu spor müsabakasına ilişkin ise maddeyi uygulamak gerekir.

Aynı soru gidiş ve geliş güzergâhları için de sorulabilir. Önce bu güzergâh mutad olan bir güzergâh mıdır? Sorusu akla gelebilir. Örneğin özellikle deplasman maçlarında gelişmiş ulaşım araçları döneminde bir yerden diğer yere uçak ile özel otomobil ile veya otobüs veya kamyon ile gidilebileceği gibi, aynı bölgedeki bir müsabakaya yürüyerek de gidilebilir. Burada aranacak olan kullanılan güzergâhın şiddet ve düzensizlik yaratmak amacı ile kullanılıp kullanılmadığını saptamakla oluşabilir. Böyle bir saptama halinde Polis Vazife ve Salahiyetleri Yasasında yer alan önlemler dahi bu güzergâhlarda uygulama alanı bulabilecektir. Nitekim 2. maddenin gerekçesinde şiddet eylemlerinin güzergâhta yapılmasının da yasa içinde olacağı kabul edilmiştir. Elbette şiddet hareketinde kullanılacak araçların güzergâhta kullanılan örneğin taşıma araçlarında bulunması, bulunan araçların şiddet için kullanılacağını belirliyorsa burada şiddet hareketleri oluşmamasına rağmen, şiddete teşebbüs olarak kabul edilerek önlemler alınabilecektir. Bunun yanında yasada uluslararası müsabakalarda, özellikle yabancı ülkede yapılacak bu tür eylemlerde nasıl engeller alınacağı açıkça belirtilmemiştir.

Böylece yasa, Futbol Disiplin Talimatının 6. maddesinde yer alan “Ev sahibi kulübün, müsabakanın oynanacağı stadın ve çevresinin düzeninden ve güveninden sorumludur” kavramını genişletmiştir.

6222. sayılı yasanın 2. maddesi yasanın uygulamasında yer alan kurulları belirtmiş ve mülga 5149 sayılı yasadaki farklı olarak bu kurulları da tanımlamıştır. Kanaatimizce bu tanımları bazı kurumlar için vermek gerekli olmamıştır. Zira bu kurumlar esasen kendi kuruluş yasalarında verilmiş bulunmaktadır. Buna göre:

- a. Federasyonlar, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren federasyonları, Bağımsız spor federas-

yonlarını ve Türkiye Futbol Federasyonunu ifade etmektedir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 3289 sayılı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki” yasaya göre düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu yasanın 4. maddesine göre Federasyonlar Genel Müdürlüğün Ana Hizmet birimlerinden ilkinin teşkil etmektedir. 3.madde Federasyonlar yanında ayrıca ve özellikle Türkiye Futbol Federasyonumuzu da zikretmiştir. Bilindiği üzere Türk sporunun ilk teşkilatı olan Türk İdman Cemiyetleri İttifakından sonra Yusuf Ziya Öniş başkanlığında ilk Türk Futbol Federasyonu 1923 yılında “Futbol Heyeti Müttehidesi” adı altında kurulmuştur. Bunun akabinde FİFA’ya başvurulmuş ve Türkiye 21 Mayıs 1923 tarihinde FİFA’nın 26. üyesi olmuştur. Görüleceği gibi Futbol Federasyonu Cumhuriyetle aynı yaşta ve FİFA’ya kayıtlı bir üye olarak tarihe geçmiştir.

- b. Genel Müdürlük, Gençlik ve Spor Müdürlüğü anlamına gelmektedir. Bu kavram dahi 3289 sayılı yasada yer almaktadır. 3289 sayılı Yasanın 5. maddesine göre Genel Müdür, kuruluşun en üst amiridir. Genel Müdürlük hizmetlerinin mevzuata, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına, yıllık programlara uygun olarak yürütülmesini ve Genel Müdürlüğün faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliğini sağlamakla görevlidir.
- c. İl ve ilçe spor güvenlik kurullarına gelince, bunlardan İl güvenlik Kurulu, her ilde oluşturulan spor güvenlik kuruludur. Yasanın 4.maddesine göre il spor güvenlik kurulu vali veya vali yardımcısının başkanlığında belediye başkanlığı, il jandarma komutanlığı, il emniyet müdürlüğü, Gençlik ve spor il müdürlüğü, il sağlık müdürlüğü, il milli eğitim müdürlüğü, ilgili federasyon ve amatör spor kulüpleri konfederasyon temsilcileri, vali tarafından belirlenecek bir hukukçu, farklı spor kulüplerine mensup taraftardan sorumlu yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşların temsilcilerinden oluşur.

İlçe spor güvenlik kurulu ise kaymakamın başkanlığında il spor güvenlik kurulunda yer alan kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden ve kaymakam tarafından belirlenecek bir hukukçu ile varsa farklı spor kulüplerine mensup taraftardan sorumlu spor temsilcisi olan en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.

Yasa güvenlik kurullarını ayrı ayrı düzenlemiş bulunmakla beraber iki kurul arasında altlık üstlük ilişkisi olup olmadığını belirlememiştir. Kurulların oluşum içeriğine bakıldığında il güvenlik kurulunun, ilçe güvenlik kuruluna oranla daha üst seviyede olduğu söylenmelidir. Gerçekten ilk bakışta sporda düzensizlik ve şiddetin önlenmesi, eğer müsabaka il sınırları içinde yapılıyorsa il güvenlik kurulu, bir ilçede yapılıyorsa ilçe güvenlik kurulunun gerekli önlemleri alması doğal gibi görülmektedir. Ancak şiddetin ilçe sınırlarını aşması olasılığı karşısında il güvenlik kurulu da önlemlerini alacaktır. Ancak ilçe güvenlik kurulunun alacağı önlemler, müsabakanın yapılacağı ilçe için geçerli olacaktır. Bununla beraber bir düzensizlik ve şiddet olgusunun yaygınlaşma olasılığı olması tehlikesi karşısında il güvenlik kurulunun alacağı önlemler, ilçe güvenlik kurulunu da bağlamalıdır. Bu açıdan en önemli olanı iki kurulun müştereken çalışıp bir önlem paketi hazırlamasıdır. Örneğin önemli bir spor müsabakasının bir ilçede bulunan spor alanında yapılmasına rağmen alınan ihbarlar veya duyurular neticesinde bu müsabakada oluşabilecek olayların bütün il'e veya ilçenin dışına da yayılabileceği öngörülmüşse, bu takdirde alınacak önlemler il güvenlik kurulu tarafından belirlenecektir.

Kurulların temel görevi bütün spor müsabakalarında alınması gerekli güvenlik önlemlerini belirlemektir. Bunlar arasında, ulusal ve uluslararası mevzuatın gerektirdiği teknik yapının oluşturulmasını ve uzman personelin görevlendirilmesini sağlamak, spor güvenliğinden sorumlu olan kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, spor müsabakalarında kültürel

ve etnik faktörlere dayalı kötü tezahüratı engelleyici önlemleri almak, adli ve idari merciler tarafından saha ve tesislere girmesi yasaklananların bu yasaklara uymasını sağlamak, müsabaka alanı ile seyir alanı arasında fiziki engellerin konulmasına ve kaldırılmasına karar vermek, müsabakada görevlendirilecek genel kolluk ile özel güvenlik personelinin sayısı ve görev saatini belirlemek gibi düzenleyici önlemler sayılabilir.

İlçe güvenlik kurulu da kendi görev alanına giren bölgelerde benzer görevlerle yükümlüdür. İlçe güvenlik kurulu, kaymakam başkanlığında il spor güvenlik kurulunda yer alan kurum ve kuruluşların ilçedeki temsilcileri ve kaymakam tarafından belirlenecek bir hukukçu ile farklı spor kulüplerine mensup taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olan en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur. Bu düzenlemeye göre her iki kurulun nitelik yönünden bir farkı yoktur. Tasarı ile komisyonun kabul ettiği metinler arasında bir fark, kurula atanacak hukukçuya ilişkindir. Tasarıda, atanacak hukukçunun kamu kuruluşlarının hukukçusu olması belirtilmişken, komisyon bunu vali tarafından belirlenecek bir hukukçu olarak belirlemiştir. Adalet komisyonu bu değişikliğin gerekçesini, spor güvenlik kurullarına kamu kurum ve kuruluşlarında görevli bir hukukçunun katılımının kimi zaman mümkün olamayacağı nedeni ile bu seçimi valiye ve kaymakama bırakmak olarak belirlemiştir. Bu değişikliğin büyük bir anlamı olduğu görüşünü taşımamaktayız. Gerçekten valinin tayin edeceği hukukçunun da, genelde vilayette görevli bir hukukçu olması doğaldır. Kanaatimizce burada yetkiyi Barolara veya Üniversitelerin ilgili dallarında çalışan öğretim görevlilerine bırakmak ve hukukçuyu Baronun veya Üniversitenin tayin etmesini öngörmek daha uygun olurdu.

İl ve ilçe güvenlik Kurulu genellikle yapılacak spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliği önleyici önlemler almaktadır. Örnek olarak vermek gerekirse son Sivasspor/Fenerbahçe maçından önce Sivas İl güvenlik Kurulu bileti olmayan vatan-

daşların stadyuma ve stadyum çevresine alınmayacağını, ayrıca protokol, misafir ve basın tribününe gelenlerin araçları ile gelmemelerini ve protokol ve misafir tribününe çocuk alınmayacağı yönünde karar almıştır. Yine 16 Mayıs 2011 tarihinde oynanması gereken Bursaspor/Beşiktaş maçında, Beşiktaş taraftarlarının maça alınmayacağı yolunda karar almıştır.

İlçe Güvenlik Kurulu kararına örnek olarak, Beypazarı İlçe Güvenlik Kurulu Beypazarı Şekerspor kulübünün, Gebzespor ile yapacağı maça daha önce küfür eden ve fair play ilkesine aykırı davranışların stadyuma alınmayacağına karar vermiştir. Böylece belirli bir ilçe dâhilinde bulunan spor alanlarında yapılan müsabakalar için bu müsabakaya bağlı olayların ilçe sınırlarını aşmaması olasılığı halinde ilçe Güvenlik Kurulu karar almaktadır.

- d. Yasa spor kulüplerini de tanımlamıştır. Buna göre spor kulüpleri, belirli kurallara göre kurulan, amatör ve veya profesyonel dallarda faaliyette bulunan kuruluşu ifade etmektedir. Buna karşılık Resmi Gazetenin 08.07.2005 tarih ve 25869 sayılı nüshasında yayınlanan “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulübü Yönetmeliğinin” 4. maddesinde spor kulübü, spor faaliyetlerinde bulunmak amacı ile kurularak Genel Müdürlüğe kayıt ve tescilini yaptıran dernekleri ifade etmektedir. Böylece bu Yönetmelik spor kulüplerinin bir dernek olarak kurulmasını açıkça öngörmektedir. Yönetmeliğin 5. maddesi derneklerden başvurmaları halinde; spor faaliyetine yönelik olanlar spor kulübü, boş zamanları değerlendirme faaliyetine yönelik olanlar gençlik kulübü ve her iki faaliyeti birlikte amaçlayanlar gençlik ve spor kulübü statüsünü kazanırlar. Yönetmelik bundan sonra bir dernekte aranan özellikleri içermekte ve bunlar arasında spor kulüplerinin özelliklerine göre birimleri ve faydalanacakları özellikler belirtilmektedir. Böylece özellikle futbol gibi her sene milyarlarca liranın döndüğü bir kulüp bir dernek hüviyetini taşımakta ve amatörler tarafından yönetilmektedir. Her ne kadar yasa “kuruluş” kavramını kullanmakla beraber bu Yönetmelik ha-

len yürürlükte olduğu için spor kulüpleri hala bir dernek niteliğindedir. Kanaatimizce özellikle futbol gibi büyük miktar paraların döndüğü bir alanda futbol kulübünü dernek olmaktan çıkarmak ve ticari bir nitelik kazandırmak gerekir.

- e. Merkezi spor güvenlik birimi Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulmuş ilgili birimi belirlemektedir. Bu birim Emniyet teşkilatı içinde iç birim olarak kurulacaktır. Bu birim sporda şiddetin önlenmesi konusunda Emniyet güçlerine düşen görevlerin nitelendirilmesini yapacak olan birim olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle il ve ilçe emniyet müdürlükleri veya jandarma komutanlıkları tarafından kurulmuş olan spor güvenlik birimleri yöresel konularda görev yapacaklardır. Bilindiği üzere jandarma kuvvetleri il merkezi dışında güvenlik görevi yaptığı için, burada kurulacak spor güvenlik birimleri birbirinden farklı olacaktır.
- f. Müsabaka güvenlik amiri, mülki idare amiri tarafından spor alanlarında güvenliğin sağlanması için atanan rütbeli kolluk amiridir. Bu kişinin rütbeli olması belirtilmiş, ancak rütbenin derecesi, mükli idare amirine bırakılmıştır. Bu kavram tasarıda “müsabaka amiri” olarak yazılmışken komisyon bunu “müsabaka güvenlik amiri” olarak değiştirmiştir. Böylece bu kişinin sadece güvenlikten sorumlu amir olacağı açıkça belirtilmiştir. Aksi takdirde bu amirin tüm müsabakaların her türlü işleyişinden sorumlu olması gibi bir anlam çıkabilirdi. Bu açıdan yapılan değişiklik konuya açıklık getirmek açısından olumlu olmuştur. Bu amir spor müsabakaların güvenlik açısından usulüne uygun cereyan etmesi için her türlü denetimleri yapan amirdir. Güvenlik amiri önlemleri almak ve alınan önlemlerin yerine getirilmesini sağlamakla görevlidir. Güvenlik amiri hem saha içi hem de tribün olaylarını denetlemekle yükümlüdür. Örneğin olay çıkarmak isteyen kişileri müsabaka alanı dışına çıkarabilecektir. Tanımın dışında 7. madde güvenlik amirinin güvenlik önlemlerinin alınması konusunda, müsabakanın güvenliği ile ilgili tüm kişi ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonu sağlamakla görevli ve yetkili kılınmış-

tır. Kendisine bu husus görev olarak yüklendiği için bu koordinasyonu yapmak zorundadır.

Bunun dışında güvenlik birim amiri, futbolda en üst lig ve bir altındaki lig için, her bir kulüple ilgili bir kolluk görevlisi görevlendirmekle yükümlüdür. Belirlenen kolluk görevlisi, deplasman maçları dahil ilgili kulübün bütün maçlarında görevlendirilir. Yasa kolluk görevlisi kavramını kullandığına göre bunun resmi bir kolluk görevlisi olması gerekmektedir. Ancak bu kişinin deplasman maçlarına da katılma zorunluluğu, adeta bu kişiyi ilgili spor kulübünün devamlı bir elemanı haline sokmaktadır. Kanımızca bu kişinin belirli periyotlarda değiştirilmesi daha uygun bir yöntem olacaktır. Kanaatimize göre de uygulama bu şekilde oluşacaktır.

- g. Yasa spor alanı ile müsabaka alanını birbirinden ayırmıştır. Müsabaka alanı, her türlü ve federasyonları tarafından öngörülen spor müsabakalarının yapılmasına tahsis edilen alanı belirlemesine rağmen, spor alanı müsabaka alanından daha geniş kapsamlıdır. Buna göre spor müsabakalarının gerçekleştiği bölüm yanında, antrenmanın gerçekleştiği alanlar ile seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odaları ve spor yapmaya elverişli tüm alanları belirlemektedir. Ancak gerek spor alanı ve gerek müsabaka alanı kamuya tahsis edilmiş bölümleri içermektedir. Yoksa özel kişilere ait ve özel olarak sadece bunların spor yaptıkları yerler yasa kapsamı dışındadır. Başka bir deyişle kamuya açık olmayan yerler yasanın uygulama alanının dışında kalmaktadır.

Örneğin özel kişilerin halı saha maçları yaptıkları alanlar bu yasa açısından müsabaka alanı değildir. Başka bir deyişle yasanın uygulama alanı, Federasyonların düzenlediği veya düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu sportif karşılaşma ve yarışmayı içermektedir. Bu niteliği taşımayan sportif karşılaşma ve yarışmalarda eğer spor düzenine aykırılık oluşmuşsa ancak genel hükümler uygulanabilir.

- h. Taraftar derneği, bir spor kulübünü desteklemek için kurulmuş olan tüm dernekleri kapsar. Bu derneğin kurulması için kulübün onayı olması veya olmaması önemli değildir. Kulübün bilgisi olmasa bile bir spor kulübünü desteklemek amacıyla kurulan her dernek bu yasa kapsamında uygulama alanı bulacaktır. Bu derneğin spor kulübünün bulunduğu yerde kurulmuş olması gerekli değildir. Örneğin bir İstanbul kulübünün Anadolu'nun herhangi bir ilinde taraftar derneği kurulmasına engel yoktur. Bu dernekler tamamen sosyal amaçlı ve taraftarı olduğu kulübün sempatanlarını bir arada toplamak ve kulübünün taraftar sayısı açısından yaygınlaşmasını sağlamak amacı taşımaları gerekir.

Tabiatı ile bu derneğin, dernekler yasasına göre kurulmuş yasal bir dernek olması da zorunludur. Bu açıdan dernekler yasasına göre kurulmamış bir taraftar kurumunun genişliği ne kadar fazla olursa olsun bu yasa açısından taraftar derneği sayılmayacaktır. Bu açıdan taraftar sempatanları ne kadar etkin olurlarsa olsunlar, bir dernek çatısı içinde birleşmezlerse, bu yasadan yararlanamazlar. Örneğin biraz aşağıda göreceğimiz gibi taraftar temsilcisini seçemezler.

Mülga 5149 sayılı yasanın 3. maddesi taraftar dernekler yerine taraftar temsilciliklerinden söz etmekte idi. Buna göre: "Taraftar temsilcileri, spor kulüplerinin kendi taraftarları arasından belirledikleri ve buldukları yerdeki en büyük mülki amir tarafından görevlendirilecek kişilerden ibarettir." Yeni yasa taraftar temsilcisi yerine taraftar derneklerini belirlemiştir. Kanaatimizce bu değişiklik yerinde olmuştur. Bu şekilde hem taraftarların bir dernek içinde organize olması sağlanmıştır, hem de gerçek taraftar temsilcisinin kim olduğu tam olarak belli olmadan bir kişinin taraftar temsilcisi olarak seçilmesinin önü kesilmiştir. Böylece taraftar temsilcisi bir dernek tarafından seçilen kişi olarak, o kulübün taraftarlarını da temsil etmiş olmaktadır. Bu açıdan TBMM araştırma komisyonunun taraftar derneklerini şiddet hareketlerinin bir olgu-

su olarak göstermesi doğru olmamıştır. Bu dernekler şiddet bir yana, dernek statüsünde olduklarından hukuka uygun hareket etmek zorunda oldukları gibi, ana sözleşmelerine bağlı olarak hareket etmek zorundadırlar. Bu açıdan bu derneklerin kurulmuş olması yararlı olmuştur.

- i. Her kulübün, yönetim kurulundan birisini taraftarla ilişki kurmak üzere görevlendirmesi gerekecektir. Bu kişi, taraftarların çeşitli şiddet olaylarına karışmaması için görevlendirilen kişidir. Taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi, elbette taraftarın yaptığı eylemlerden sorumlu değildir. O sadece taraftarları motive edecek ve olay çıkarmamaları veya hukuka uygun davranışlarda bulunmaları için bunlarla ilişki halinde olacak bir kulüp temsilcisidir. Mülga 5149 sayılı yasa bu temsilcinin kulüp tarafından görevlendirilmesini yeterli saymayıp, bunun ayrıca mülki idare amiri tarafından görevlendirilmesini de aramakta idi. Kanımızca bu yeni düzenleme daha yerinde olmuştur. Zira kulüp bir temsilci seçerken, bunu en uygun kişiler arasından kendisi değerlendirerek seçecektir. Mülki idare amirinin, bir spor kulübünün temsilcisinin bu konudaki niteliklerini değerlendirmesini beklemek doğru olmaz. Bu nedenle seçimi kulübün tamamen bir iç meselesi haline dönüştürmek uygun olmuştur.

Kulübün taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olarak atayacağı birden fazla kişi de olabilir. Maddeye göre kulüp seçtiği kişi veya kişilerin kimlik ve adres bilgilerini spor kulübünün bulunduğu yerdeki genel kolluk birimine bildirmekle yükümlüdür. Bu bildirim yapılmaması halinde, bu yükümlülük kulüp başkan ve yönetim kurulu üyelerinin tamamı tarafından yerine getirilecektir. Böylece bildirmemenin yaptırımını olarak tüm yönetim kurulu üyelerin bu görevi yapacağı gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

C. Spor Alanlarının Güvenlik Ve Düzenine İlişkin Önlemler Ve Yükümlülükler

a. Genel Olarak

Spor alanların güvenlik ve güvenine ilişkin hükümler üç ayrı sorumluluk sahibini öngörmektedir. Bunlar, ev sahibi spor kulüpleri, spor alanları kendilerine tahsis edilmiş kulüpler, spor federasyonlarıdır. Bunun yanında spor müsabaka alanının dışında ve çevresinde bulunan ve insan hayatı bakımından tehlike oluşturabilecek yerlerden müsabakaların seyredilmemesi için il ve ilçe güvenlik kurulları gerekli güvenlik önlemlerini alınmasını sağlayacaklardır. Örneğin özellikle eski stadyumlarda, bunlardaki kapasite eksikliği nedeniyle yeteri kadar seyirciyi kapsayamaması, birçok maçlarda seyircinin maçları ağaçlar üzerinden, çatılardan seyretmeleri söz konusu olmaktadır. İşte güvenlik kurulu bu tür izlemelerin önüne geçecek önlemlerin alınmasını sağlayacaktır.

aa. Ev sahibi spor kulüplerinin sorumlu oldukları güvenlik ve düzene ilişkin sorumlulukları:

Öncelikle ev sahibi kulüpler spor alanlarında sağlık ve güvenliğe ilişkin tüm önlemleri almak zorundadır. Sağlık konusunda önce sporcu ve seyircinin sağlığı açısından bir hekimin ve yeterince sağlık personelinin bulundurulması zorunludur. Yasanın 5/a maddesinde yazılı sağlık konusunda önlem alınması zorunluluğu, sağlığa hizmet edecek önlemler arasında birinci olarak hekim bulundurmak ve bunun yanında gerekli sağlık hizmetlerinin verilmesini aramaktadır. Bu açıdan sporcunun sağlığı ön planda olduğuna göre, bu madde açısından sağlık konusunda her tür önlemler alınacaktır. Örneğin gerektiğinde ihtiyaç olabileceğinden ambulans aracı da hazır bulundurulmalıdır. Gerektiğinde itfaiye aracı da mevcut olmalıdır.

Bu arada ev sahibi spor kulübü yukarıda belirttiğimiz gibi müsabaka seyircilerinin de her türlü sağlık konusunda yardımcı olabilecek önlemleri almak zorundadır. Kanaatimizce müsabaka seyircileri de güvenlik ve sağlık açısından ev sahibi kulübün güvencesi altındadır. Bu seyirciler misafir oldukları kulübün kendi sağlık ve güvenlikleri bakımından her türlü güveni aldıkları inancı içinde müsabakayı takip ede-

ceklerdir. Nitekim İstanbul'da Beşiktaş İnönü stadında bir gencin bıçaklanarak öldürülmesi olayında İstanbul Asliye 4.Hukuk Mahkemesi ölüm olayından Beşiktaş Kulübü ve Federasyonun sorumlu olmadığını ve sorumluluğun sadece bıçaklayarak ölüme neden olan kişiye ait olduğunu belirtmişti. Buna karşılık Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, bidayet mahkemesinin kararını bozmuştu. Buna göre 4.HD., 5149 sayılı yasa göre,yasanın “Spor Alanlarının Düzenlenmesi başlıklı bölümünde” spor alanlarında , sağlıkla ilgili her türlü düzenlemenin yapma görevinin ev sahibi kulübe ait olduğunu belirterek kanaatimizce yerinde olarak kararı bozmuştu. 4.HD. bu kararı mülga 5149 sayılı yasa döneminde vermiş olmasına rağmen, 6222 sayılı yasanın 6/2. maddesi de aynı hükmü içermektedir. Böylece münferit olaylar olsa dahi spor kulüpleri seyircilerinin güvenliğini ve sağlığını koruyacak önlemleri almak zorundadırlar

Bunun yanında Haziran 2009 tarihinde Türkiye Futbol Federasyonu tarafından düzenlenen “Sağlık Ekiplerinin Yapılışları ve İşleyişleri” Talimatının 5. maddesinde profesyonel kulüplerden en üst iki profesyonel ligde mücadele eden kulüpler için Kulüp sağlık kurulu oluşturmak zorunluluğu getirmiştir. Bunlar oynadıkları özel ve resmi tüm müsabakalarda, yedek kulübesinde görevli lisanslı bir adet takım doktoru ile lisanslı bir takım fizyoterapisti veya lisanslı bir takım masörü bulundurmak ve kulüp sağlık ekibi çalışanı olmayan kişileri, müsabaka esame listesine doktor, fizyoterapist ve masör olarak yazmamak ile yükümlüdürler. Bu yükümlülük her iki kulüp için de geçerli olduğu için, en üst iki profesyonel lig müsabakalarında doktor bulunması sorunu kendiliğinden çözümlenmiş olmaktadır. Görüleceği gibi bu talimatta da yerinde olarak “spor doktoru” unvanı kullanılmamıştır. Zira spor doktorluğu adı altında bir uzmanlık alanı henüz mevcut değildir.

Bunun yanında yukarıda da belirttiğimiz gibi, gerektiğinde görev görececek ilk yardım aracı ve itfaiye aracının da bulundurulması ve aynı zamanda gerekli sayıda sağlık elemanı, ambulans, itfaiye aracı bulundurmak, yangın söndürme önlemlerini almak zorundadır. . Bu yasa ile ilgili, Yeni Yönetmelik henüz çıkmamakla birlikte mülga 5149 sayılı yasa göre çıkarılmış eski yönetmelik “Müsabaka alanında uluslararası

federasyonların kriterleri doğrultusunda yukarıda önlemlerin” alınacağını öngörmüştü. Yeni yasaya göre çıkarılacak Yönetmelikte de bu önlemlerin yer alacağından kuşku etmemek gerekir.

Ayrıca şimdiye kadar üzerinde pek durulmayan, 4207 sayılı Tütün Ürünlerin Zararlarının önlenmesi ve Kontrolü Hakkındaki Kanunun 3. maddesini de unutmamak gerekir. Maddeye göre spor yapılan alanlarda tütün ürünleri satılması yasaktır. Ayrıca açık havada yapılırsa bile her türlü spor alanlarında sigara içmek yasaktır. Ancak tütün kullananlar için özel bir alan tahsis edilebilir ve tütün ancak burada tüketilebilir. Bu hükmün uygulanabilirliği tartışma konusu yapılabilir. Gerçekten birçok spor müsabakalarında taraftarların ve hatta spor yöneticilerinin spor alanlarında sigara içtiği veya tütünlü madde kullandığı görülen bir olaydır.

Elbette spor müsabakalarına alkollü içki satılmayacağı gibi bunları kullanmak da yasaktır. Bu konudaki önlemleri ev sahibi kulüp olacaktır. Nitekim bu konuda Strasbourg anlaşması 3. maddesinin 4/f bendinde açıkça “seyircilerin stadyumlara alkollü içki sokmalarını yasaklamak, stadyumlarda alkollü içki satışını ve her türlü dağıtımını kısıtlamak ve tercihan yasaklamak ve tüm meşrubatların tehlikeli olmayan kaplar içinde bulunmasını sağlamak” zorunluluğunu getirmektedir. Stadyumlarda stadyum içinde önce dağıtımını kısıtlamak ve tercihen yasaklamak kavramını kullanarak, buralarda bazı hallerde içki dağıtımını olanaklı bulmakta ve fakat tercihini yasaklamakta kullanmaktadır. 6222 sayılı yasanın 18. maddesi 7. fıkrasında açıkça alkol etkisi altında bulunduğu açıkça anlaşılın kişinin stadyuma bile alınmayacağını öngörmektedir. Yine yasanın 12/1-c maddesi “ilgili spor federasyonlarının belirlediği esaslara aykırı olarak alkollü içeceklerin spor alanlarına sokulmasını yasaklamaktadır. Bu yasaklama elbette stadyum yönetimini de bağlayacağı için buralarda alkollü içki kullanmak veya kullanmak için hazırlamak yasaklanmış bulunmaktadır.

Yasanın 18/7 maddesi sadece alkollü olduğu açıkça anlaşılın kişilerden söz ettiğine göre, az derecede alkol almış normal bir kişinin stadyuma alınmaması söz konusu olmayacaktır. Bunun için alkolmetre ile ölçüm yapılmayacak, sadece kişinin açıkça alkol etkisi altında bir

görünümde olup olmadığı saptanmakla yetinilecektir. Burada normal kişiden amaç aşırı alkol kullanarak başkalarını rahatsız etmeyecek kişi amaçlanmaktadır. Bunun objektif bir değerlendirme ile çözümlenmesi gerekir. Yoksa müsabakadan bir süre önce, az derecede alkol almış bir kişinin müsabakaya sokulmaması olasılığı ortaya çıkabilir. Bu açıdan alkol denetimi yapanların sadece görünümle yetinmeleri ve objektif davranmaları yeterlidir. Elbette bu değerlendirme subjektif bir nitelik taşısa da, kanımızca bunun ötesinde bir arama kişi haklarına tecavüz teşkil edebilir.

Tabiatı ile burada 07 Ocak 2011 tarih ve 27808 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış olan “Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin” 10/3. maddesinde yer alan ve spor kulüplerinde alkollü içki satışını engelleyen hükmünü de unutmamak gerekir. Bu açıdan spor müsabakalarının yapıldığı alanlarda her ne surette ve yerde olursa olsun alkollü içki satışı, kullanımı ve de ikramı olanağı yoktur. Yönetmelik her ne kadar satıştan söz etmekte ise de, bunun satış olmadan ikram edilmesi dahi olanaksızdır.

Güvenlik konusunda, hem yapılan müsabakaların olaysız bitirilmesi, hem de müsabakayı seyredenlerin güvenli bir şekilde oturmaları için ev sahibi spor kulübünün her türlü güvenliği sağlamış olması gerekir. Bu güvenlik, yerine göre özel güvenlik aracılığı veya resmi güvenlik tarafından sağlanması için müsabaka öncesi ev sahibi kulüp gerekli önlemleri almak zorundadır.

bb. Müsabakaların yapıldığı yerde konuk takım seyircilerine bağımsız bir yer ayırmak ve taraftarlar arasında temas olmamasını sağlayacak ilgili federasyon veya uluslararası federasyonları tarafından belirlenen önlemleri almak ev sahibi kulübe aittir. Bu husus Strasbourg Sözleşmesinde de yer almaktadır. Böylece bundan böyle yasal olarak konuk ve misafir takım oyuncuların bir arada oturma olasılığı ortadan kalkmış olmaktadır. Bununla beraber eğer ev sahibi kulüp gerekli güvenliği sağlayabilirse, ayrıca bu güvenlik konusunda il veya ilçe güvenlik kuruluna da tatmin edici gerekçeler gösterebilirse, bu kurulların vereceği

izin sonucu yasa hükmüne rağmen iki taraf seyircilerin bir arada oturmaları olanağı vardır. Ancak ülkemizin şu andaki durumunda, şimdilik böyle bir olasılığın bulunduğunu söylemek olanaksızdır. Zira spor alanları içinde şiddet olaylar genellikle taraftarlar arasında kaynaklanmaktadır. Aralarında mesafeler ve engeller bulunmasına rağmen bir çok müsabakalarda bu tür şiddet olayları devam etmektedir. Bu açıdan güvenlik kurullarının dahi şimdilik böyle bir duruma sıcak yaklaşımlarını beklemek mümkün değildir.

b. Tüm spor kulüplerine özgü yükümlülükler

aa. Spor kulüpleri güvenliği sağlamak amacı ile il veya ilçe güvenlik kurullarının kendileri ile aldıkları önlemlere uymakla yükümlüdürler. Başka bir deyişle eğer örneğin il güvenlik kurulu, güvenlik için somut bir önlem alınmasını istemişse, kulüpler bunu başka bir biçimde yerine getirdiklerini ileri sürerek buna uymamazlık edemezler.

bb. Spor alanlarına seyri engellemeyecek biçimde ve federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyonun talimatlarına uygun olarak seyirci ile müsabakanın yapıldığı yer arasına tel, duvar, bariyer ve benzeri fiziki engeller koyabilir. Bu engeller ancak ilgili spor güvenlik biriminin görüşü alınarak, il, ilçe spor güvenlik kurullarının kararı ile kaldırılabilir. Spor güvenlik birimi sadece görüş bildireceğinden, bunun görüşüne uymayan bir karar alınabilir. Ancak spor kulübü böyle bir karar olmaksızın bariyerleri kendiliğinden kaldıramaz. Bu nedenle bir spor kulübünün kendi spor alanından tel örgüleri kaldıracağını söylemesi, gerekli izin alınmaksızın, olanak dışıdır.

cc. Spor alanlarına çocuklar ve engellilerin müsabakaları izleyebilmeleri için uygun yerler tahsis edilir. Özellikle engelliler için seyirin yanında müsabakanın yapılacağı yere ulaşabilmelerini sağlayacak gerekli önlemler de alınmalıdır. Engelliler için üst mekânlarda bulunan yerlere çıkabilmelerini sağlayabilecek asansör veya uygun çıkış yolları yapılması gerekir. Maalesef çok yeni yapılan stadyumlar dışında bu olanaklar getirilememiştir. Eski stadyumlarda ise bu tür değişikliklerin yapılması fiziki olarak olanak dışı olmaktadır. Çocuklar için ayrı yer ayırma zorunluluğu, bunların kendi velileri ile birlikte büyüklere mahsus

yerde müsabakayı izleme olanağını ortadan kaldırmaz. Başka bir deyişle bir çocuk kendi velisi ile müsabakaya gelmişse velisi ile birlikte müsabakayı izleyebilir.

dd. Spor alanlarında seyircilerin oturma yerleri numaralandırılır ve bilet satışları da bu numaralara göre yapılır. Müsabakalara kapasitesinin üstünde seyirci alınmaz. Yasa buna aykırı davranma halinde bir ceza yaptırımını getirmiş değildir. Burada yapılabilecek şey sadece güvenlik elemanından yardım isteyerek biletinin numarasının yazıldığı yerde oturmasının sağlanmasıdır. Eğer buna rağmen yerinden kalkmaz veya şiddet kullanırsa bu eylemleri cezalandırılacaktır. Elektronik sisteme geçmeyen spor alanlarına fazla seyirci alınması veya bileti olmayan kişilerin buraya sokulması halinde, ilgili spor kulübüne beşbin liradan elli bin liraya kadar idari para cezası verilir. Buradaki idari para cezası kendi spor alanında müsabaka yapılan kulüptür. Öncelikle maç alanında yerlerin tamamının numaralandırılması hem seyircinin, oturacağı yeri önceden bilmesini sağlamakta, hem de kapasite dışında bilet satışını engellemektedir. Adalet komisyonu tarafından spor alanları teriminin yasanın 3/g maddesi gereğince çok geniş kapsamlı olması nedeni ile müsabaka alanı olarak değiştirilmişse de, bu değişiklik genel kurulda uygun görülmemiş ve spor alanı kavramı muhafaza edilmiştir. Yasanın 3/g maddesinde tanımlanan spor alanı deyimini karşısında bu değişiklik yerinde olmamıştır.

ee. Futbol dalında en üst lig ve bir altında bulunan ligde bulunan kulüpler ile basketbol, voleybol ve hentbol dallarında en üst ligde bulunan kulüplerin kendi kullanımında bulunan spor alanlarında güvenliğin sağlanması ve bu yasaya aykırı davranışların tespiti amacı ile yerleri ve sayıları il veya ilçe güvenlik kurulları tarafından belirlenecek kamera ve benzeri teknik donanımları kurmaları gerekmektedir. Gereçede belirtildiği üzere “düzenlemenin mefhumu muhalifi ile fıkra da belirtilmeyen yerlerde yapılacak müsabakalarda söz konusu sistemin zorunlu olmadığı” hükmü yer almaktadır. Böyle bir zorunluluk olmamasına rağmen bu sistemin diğer spor müsabakalarının yapıldığı yerlerde de kurulması olanağı vardır. Zorunlu olmamak, bu sistemin kurulmasını engellemez.

ff. Güvenlik sistemleri ve Geçici 1. maddeye göre en üst futbol liginde bulunan kulüpler için bir yıl, diğer kulüpler için üç yıl sonra yürürlüğe girecek olan ve bu yasada sayılan diğer spor branşlarında ise uluslararası spor müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında ev sahibi ve misafir takım için ayrı ayrı olmak ve gerektiğinde kullanılmak üzere azami 20 kişi kapasiteli en az iki tane bekletme odası ile özel güvenlik görevlilerinin kullanımına açık tutulacak güvenlik kameraları ve anons sistemlerin yönetildiği yeteri kadar kontrol odasının oluşturulması zorunludur. Kontrol odasında federasyon ve spor kulübü temsilcileri de bulunur. Kayıt altına alınan görüntü ve dokümanların birer örneği, müsabakanın sonunda ilgili spor güvenlik birimine, federasyona ve her iki kulüp temsilcisine verilir. Spor alanlarına hangi güvenlik sistemi veya teknik donanımın uygulanacağı ilgili federasyonun bağlı olduğu uluslararası spor örgütlerinin düzenlemeleri çerçevesinde yönetmelikle belirlenir.

Böylece güvenlikle ilgili bir uyumsuzluk çıktığında önce her iki kulüp temsilcileri, hem de federasyon ve spor güvenlik birimi olayları eşit bir şekilde denetlemek olanağına sahip olacaklardır. Güvenlik sistemlerinin ve odalarının giderleri en üst profesyonel ligi ve bir altındaki ligdeki kulüplerin kendileri tarafından, basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin kullanım hakkına sahip kulüp ya da kuruluş tarafından karşılanır. Bununla beraber görüşüme göre bu spor dallarının yapıldığı salonlar, sporu yapan kulübe aitse masrafların o kulüp tarafından yerine getirilmesi gerekir.

gg. Spor müsabakalarının yapıldığı alanlara girişi sağlayacak biletler elektronik sistem üzerinden oluşturulur. Bilet satın almak isteyen kişilerle ilgili olarak üzerinde adı soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve fotoğrafı olan bir elektronik kart oluşturulur. Kişinin yabancı olması halinde Türkiye'ye giriş yaptığı pasaportun seri numarası kaydedilir. Bilet satışları kişilere özgü elektronik üzerinden yapılabilir. Spor müsabakalarına, kişi ancak adına düzenlenen elektronik kart ile girebilir. Spor müsabakalarına seyirci olarak girecek kişilerin denetimi ev sahibi kulüp; ev sahibi olmayan müsabakalarda müsabakaya katılan her iki kulüp, milli müsabakalarda federasyon tarafından yapılır.

Bu hüküm 25. maddeye göre en üst futbol liginde bulunan kulüpler tarafından bir yıl; diğer kulüp ve kuruluşlar tarafından ise üç yıl içinde yerine getirilir. Böylece hem ekonomik durumu müsait olan, hem de yüksek seyirci potansiyeli bulunan kulüpler için, özellikle yasanın yazımı ile futbol kulüpleri için bir yıl içinde bu düzeni sağlamaları gerekmektedir. Bu bir yıllık süreyi, yasanın Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren hesaplanmak gerekir. Yeni yapılanmış spor alanlarında bu sistemin kurulması kolay olmakla beraber eskimiş spor alanlarında bu sistemin kurulması tahminimize göre bu süre içinde tamamlanamayacaktır. Bu açıdan yasadaki bu sürenin bir süre daha uzatılacağını tahmin etmekteyiz. Eğer böyle bir uzatma yapılmazsa bu sistemin zamanında kurulması zorunludur. Yasada yer alan diğer kuruluşlar kanaatimizce yasa kapsamındaki diğer spor dallarını içermektedir.

Spor müsabakalarına bu şekilde elektronik kartlarla girişin sağlanması, öncelikle seyircilerin kimliklerinin anında belirlenmesini sağlayacaktır. Örneğin seyir yasağı bulunanlara bu kart verilmeyecektir. Bunun yanında bir kişinin yerine bir başkasının girişi de engellenecektir. Ayrıca bir şiddet olayı oluştuğunda bu kimliklere göre kişilerin saptanması kolaylaşacaktır.

Bu hükümden anlaşıldığı kadarı ile, bundan böyle spor müsabakalarına ve özellikle futbol müsabakalarının yapılacağı müsabakalara giriş ancak oluşturulacak bir elektronik kart yolu ile olacaktır. Böylelikle spor alanına girenlerin tüm açık kimlikleri saptanmış olacaktır. Ancak böyle bir elektronik kartı olanların resim ibraz etmeleri de zorunlu kılınmıştır. Kombine bilet dediğimiz bir sezon için geçerli biletlerde böyle bir resim bulundurulması kolaydır. Ancak sadece birkaç maça gitmek arzusunda olan, her müsabakaya girişinde ayrı ayrı resim vermek zorunda mı kalacaktır sorusu biraz zorluk çıkarmaktadır. Buna karşılık bir müsabakaya giren bu kartı muhafaza edecek, bundan sonra başka bir müsabakaya girdiğinde o kartını ibraz ederek, resimsiz yeni bir elektronik kart alabilecektir. Bütün bunların yapılması oldukça zor bir teknolojik yapının kurulmasını da gerektirmektedir. Bu açıdan bu zorluklar göz önüne alınarak bu sistemin kurulması için kulüplerin buldukları kümeyle göre ek süre tanınmış bulunmaktadır.

Yasanın 6. maddesinin 11 bendinde bilet organizasyonlarının ve seyircilerin müsabaka alanlarına giriş ve çıkışlarına ilişkin kontrol ve denetim yetkisinin ilgili federasyonlara ait olup federasyonlar bu amaçla bünyelerinde merkezi kontrol sistemi oluşturacaklardır. Elektronik kart oluşturulmak amacı ile alınacak kişisel bilgiler federasyonlar tarafından oluşturulacak merkezi veri tabanında tutulacaktır. Bu veriler Maliye bakanlığı ve İçişleri bakanlığının erişimine açıktır. Bu şekilde bir yandan mali denetim yapılabilir, diğer yandan İçişleri bakanlığı bu verilerle kişilerin kimliklerine ulaşarak, örneğin aranan kişileri saptayabileceklerdir. Buna göre bu veri tabanında tutulan bilgiler anılan bakanlıklar dışında kimseye verilmeyecektir. 11. bent hükümet tasarisında ve komisyonun kabul ettiği metinlerde mevcut olmayıp daha sonra maddeye eklenmiş bulunmaktadır.

Elektronik kartla satış işlemleri iki şekilde oluşturulmuştur. Buna göre biletlerin basım, satış ve dağıtımına ilişkin yerel uygulamalar kulüp tarafından, merkezi satışlar ise ilgili federasyonlar tarafından gerçekleştirilecektir.

Elektronik kart bilgilerinin kulüp adına reklâm ve pazarlamasında ilgili federasyonlar yetkili kılınmıştır. Bunun ne anlama geldiği anlaşılamamıştır. Federasyonların reklâm ve pazarlama ile yetkilendirilmesinin bir anlamı yoktur Bu işlerin kulüplere bırakılması kanaatimizce daha uygun olurdu.

Merkezi pazarlama ve bilet satışından elde edilecek gelirler kulüplere aittir. Bu gelirler kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin olan alacaklar dışında hacedilemez devir ve temlik edilemez. Böylece bu gelirlerin sadece kulüplere kalması sağlanmak istenmiştir. Böylece bir spor kulübüne yardım eden bir yöneticinin, bu alacağını devir ve temlik sureti ile elde etmesi önlenmiştir. Böylece bir idarecinin kulübünü de bu şekilde kullanmasına engel getirilmiş olmaktadır.

c. Spor alanlarına sokulması yasak maddeler

aa. Genel olarak

Yasanın 12. maddesi spor alanlarına sokulması yasak olan maddeleri belirlemiştir. Bu konuda Strasbourg Sözleşmesi de 3/4-f ve g fik-

ralarında konuya ilişkin bazı yasak maddeleri örnek olarak belirlemiştir. Buna göre seyircilerin stadyumlara alkollü içki ve şiddet olaylarında kullanılacak cisimleri, havai fişekleri veya benzeri aletleri sokmalarını engellemek için kulüplerin gerekli ve yeterli kontrolleri yapmalarını istenmiştir.

6222 sayılı yasanın 12. maddesi ise önce üç fıkra halinde hangi maddelerin yasak olduğunu belirlemiştir. Burada dikkat edilmesi gereken husus getirilen yasaklamanın sadece müsabaka alanı ile sınırlı olmayıp, geniş anlamı ile spor alanını da kapsamına aldığıdır. Hatırlanacağı gibi spor alanı müsabaka alanı ile birlikte, antrenmanların gerçekleştiği alanları, seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odaları ve bu yasa kapsamında spor yapmaya elverişli alanları da kapsamaktadır. Böylece yasak maddeler sadece müsabakanın yapıldığı alana değil tüm spor alanı sayılan yerlere sokulamayacaktır. Örneğin ateşli silah bunun başında gelmektedir. Bunları taşıma ve bulundurma ruhsatı olanlar dahi spor alanına bunlarla giremeyeceklerdir. Bu açıdan bu yasaklama sadece seyircileri değil, spor yöneticilerini, sporcuları ve spor alanına girme yetkisi bulunan herkesi kapsamaktadır. İlave edelim ki Hükümet tasarısında bulunan çevrenin korunmasına ilişkin (c) fıkrası Alt komisyon tarafından anlaşılmasız bir şekilde maddeden çıkarılmıştır. Bundan çıkarılan anlama göre alt komisyon çevrenin korunması açısından özenli davranmamıştır. Çıkarılan fıkrada “müsabaka düzenini bozabilecek veya çevreyi kirletebilecek nitelikte her türlü maddenin.” spor alanlarına sokulması yasaklanmıştı. Komisyon bunu çok geniş yorumlara neden olacağı gerekçesi ile tasarıdan çıkarmıştı.

Kanaatimizce fıkranın geniş yorumlanması bile bazı yararlar getirirdi. Öncelikle kötü niyetli kişilerin çevre korunması açısından bu çevreyi ve doğayı bozması engellenebilirdi. Örneğin çevreyi çirkinleştirecek bir takım yazı ve resimler bu fıkra ile önlenebilirdi. Bunun dışında halen yürürlükte bulunan yasamıza göre:

bb. Ruhsatlı dahi olsa ateşli silahlar ile esasen bulundurulması yasak olan diğer silahlar spor alanına sokulamayacaklardır. Silah taşıma yetkisi ve ruhsatı bulunanların spor alanında görevli değilse, bunlar dahi ateşli silah ve diğer silahlarını müsabaka alanında taşıyamaya-

caklardır. Bu tür silahlar 6136 sayılı “Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında” yasada belirlenmiştir. Buna göre ateşli silahlarla mermilerinin ve bıçaklarla, salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel olarak yapılmış bulunan diğer aletlerin spor alanlarına sokulması yasaktır.

Bulundurulması yasak olmamakla beraber kesici, ezici, bereleyici veya delici aletler ile patlayıcı, parlayıcı, yanıcı ve yakıcı maddelerde spor alanlarına sokulmayacaktır. Bu maddeler esasen taşınması ve bulundurulması yasak olan maddelerden değildir. Ancak bunların spor alanına sokulması tehlike gösterebileceğinden yasaklanmıştır. Örneğin tornavida aygıtı bulundurulması ve taşınması yasak bir madde olmakla beraber bir şiddet aracı olarak kullanılabilir. Kesici, ezici ve bereleyici maddeler çok geniş kapsamlıdır. Bir sopa parçası, bozuk para dahi bu kapsama girer. Bu açıdan bu konuda denetim yapacak kişilerin çok dikkatli davranması ve bu konuda objektif bir ölçüt kullanması gerekir. Örneğin son zamanlarda stat düzenini bozmak veya başkalarına zarar vermek için cep telefonlarının dahi kullanıldığını görmekteyiz. Bu açıdan sırf zarar verme olasılığı, özel aygıtların yasaklanmasını gerektirmez. Aksi takdirde nesnel bütün maddelerin spor alanına sokulmaması gibi kabul edilmez bir sonuç ortaya çıkar. Bunun yanında tüm patlayıcı, parlayıcı veya yakıcı maddeler yasak dâhilindedir. Örneğin çatapat, sis bombası, maytap, ateşle ışık saçan maddeler gibi maddeler buraya sokulamaz. Yine parlayıcı, yakıcı yanıcı maddeler de bu yasak kapsamındadır. Örneğin benzin, gaz gibi parlayıcı maddeler bu kapsamdadır.

Bunun yanında önemli bir sorun, son zamanlarda sahaya atılan şişelerde ve diğer katı maddelerde ortaya çıkmaktadır. Kanaatimizce su şişeleri hiçbir şekilde camdan mamul olmayacaktır. Bu konuda en uygunu karton kutular içinde su satışı yapılmasıdır. Buna rağmen içi su dolu bir karton kutu bile insana zarar verebilir. Bu açıdan böyle kutularda yapılan satışın, stadyumların belirli yerlerinde yapılması ve bu sıvı mamuller kullanıldıktan sonra aynı yerde satıcıya iade edilerek çöpe atılmalıdır.

cc. Uyuşturucu ve uyarıcı maddeler ile ilgili spor federasyonların belirlenen esaslara aykırı olarak alkollü içecekler de yasak kapsamındadır. Bu son cümle gereksiz olmuştur zira gerek özel düzenlemeler olarak, gerekse bu yasada spor alanlarına içki sokulması yasaklanmıştır. Bir kez böyle bir yasağı getirdikten sonra ilgili federasyonun belirleyeceği alkollü içkilerin ne olacağını anlamak olanaksızdır. Bir kez alkollü içkiyi yasakladıktan sonra, hafif derecede olsa bile tüm alkollü içkiler de yasak içinde kalmaktadır.

dd. Yasak maddeleri arama yetkisi

Spor alanına sokulması yasak olan bir takım maddeleri yasa belirlemiştir. Ancak bazı kişilerin kötü niyetle, bazılarının iyi niyetle veya bilgisizlikle bu maddeleri spor alanına sokmak istemesi olanağı vardır. Bunun için spor alanlarına girişte gerekli aramaların, yetkili kişiler tarafından yapılması gerekir. Örneğin 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası Stadyum Yönetmeliğinde, stadyumda görev yapan kontrol ve güvenlik görevlilerin teknik aletlerle seyircilerin üzerini aramaya yetkili oldukları belirtilmiştir. Üzerini aratmamakta ısrar edenlerin stadyuma girişlerinin engelleneceği de bu yönetmelikte yer almaktadır. Türkiye’de de güvenlik görevlilerinin aşağıda göreceğimiz gibi bu tür arama yetkileri bulunmaktadır.

aaa. Müsabaka güvenliğinin sağlanması amacı ile genel kolluk görevlileri, mülki amirin yazılı emrine istinaden müsabaka alana girecekleri arayabilirler. Bu arama spor alanına girişte genel kolluk görevlileri ile bunların gözetiminde olmak üzere özel güvenlik görevlileri, mülki amirin yazılı emrine istinaden üstünü ve eşyasını teknik cihazlarla ve gerektiğinde el ile kontrol edebilir ve arayabilir. Elbette buradaki arama konusu Anayasal hukuk açısından tartışmaya açılabilir. Gerçekten Anayasamızın Özel Hayatın Gizliliğini düzenleyen 03.10.2001 tarih ve 4709 sayılı yasanın 5. maddesi ile değişik 20. maddesine göre :”...usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü ve...eşyası aranmaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Benzer hüküm 5271 sayılı Ceza Yargılama yasasının 116.

maddesinde de yer almaktadır. Buna göre”...suç delillerinin elde edilebileceği konusunda makul şüphe varsa şüphelinin veya sanığın üstü.. aranabilir.”

Yasanın bu maddesinin Anayasaya aykırı olup olmadığı tartışılabilir. Öncelikle arama için mülki amirin yazılı emrinin bulunması Ceza Yargılama Yasasına göre doğru olmuştur. Ancak Ceza Yargılama Yasasına göre arama için şüpheli veya sanık olması gerekir. Bu anlamda bir stadyumda spor müsabakası seyretmeğe giden herkes asgari şüpheli durumundadır, zira arama ancak şüpheli ve sanıklar üzerinde yapılabilir. Bunun dışında arama sonunda sakıncalı bir madde olduğundan şüphe edilen maddeye el konulmuşsa bunun yirmi dört saat içinde görevli hâkime sunulması gerekir. Bu görevli hâkim yetkili sulh ceza hâkimidir. Müsabaka güvenliğinin ne kadar önemli bir olgu olması halinde dahi arama ve el koyma işleminin sulh ceza hâkiminin onayına sunulması bir Anayasal kuraldır. Bu açıdan yapılacak arama için aşağıda “bbb” paragrafında yer alan önleme araması uygulamayı kolaylaştırmaktadır.

bbb. Spor müsabakasının öncesinde ve sonrasında spor alanının çevresinde ve müsabakanın yapılacağı yer gidiş geliş güzergâhında tarafların üzeri ve eşyası 04.07.1934 tarih ve 2559 sayılı “Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun önleme aramasına ilişkin hükümlerine göre aranabilir. 5691 sayılı yasa ile değişik 2559 sayılı yasanın konuya ilişkin 9. maddesini önemine binaen aşağıda aynen veriyoruz:

Önleme Araması

Madde 9. Polis, tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkiminin kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülki amirin vereceği yazılı emirle; kişilerin üstlerini, araçlarını, özel kâğıtlarını ve eşyasını arar; alınması gereken tedbirleri alır, suç delillerini koruma altına alarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemleri yapar.

Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir.

Arama kararında veya emrinde;

- a) Aramanın sebebi,
  - b) Aramanın konusu ve kapsamı,
  - c) Aramanın yapılacağı yer,
  - ç) Aramanın yapılacağı zaman ve geçerli olacağı süre,
- belirtilir.

Önleme araması aşağıdaki yerlerde yapılabilir:

a) 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamına giren toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapıldığı yerde veya yakın çevresinde.

b) Özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya sendikaların genel kurul toplantılarının yapıldığı yerin yakın çevresinde.

c) Halkın topluca bulunduğu veya toplanabileceği yerlerde.

ç) Eğitim ve öğretim özgürlüğünün sağlanması için her derecede eğitim ve öğretim kurumlarının idarecilerinin talebiyle ve 20 nci maddenin ikinci fıkrasının (A) bendindeki koşula uygun olarak girilecek yüksek öğretim kurumlarının içinde, bunların yakın çevreleri ile giriş ve çıkışlarında.

d) Umumi veya umuma açık yerlerde.

e) Her türlü toplu taşıma araçlarında, seyreden taşıtlarda.

Konutta, yerleşim yerinde ve kamuya açık olmayan işyerlerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.

Spore karşılaşması, miting, konser, festival, toplantı ve gösteri yürüyüşünün düzenlendiği veya aniden toplulukların oluştuğu hallerde gecikmesinde sakınca bulunan hal var sayılır.

Polis, tehlikenin önlenmesi veya bertaraf edilmesi amacıyla güvenliğini sağladığı bina ve tesislere gelenlerin; herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, üstünü, aracını ve eşyasını teknik cihaz-

larla, gerektiğinde el ile kontrol etmeye ve aramaya yetkilidir. Bu yerlere girmek isteyenler kimliklerini sorulmaksızın ibraz etmek zorundadırlar. Milletlerarası anlaşmalar hükümleri saklıdır.

Önleme aramasının sonucu, arama kararı veya emri veren merci veya makama bir tutanakla bildirilir.”

Görülebileceği gibi spor karşılaşmaları, aniden toplulukların oluştuğu yerler ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerden sayılmaktadır. Spor müsabakalarının yapılacağı yerin geliş gidiş güzergâhı da spor müsabakasının bir parçası sayıldığından buralarda da arama yapılabilir. Elbette bu arama bu güzergâhı kullanan herkese yapılmaz,

Müsabakaya gideceğinden şüphelenilenler üstünde arama yapılabilir. Başka bir deyişle müsabakanın yapılacağı güzergahta bulunan kişilerin müsabakaya gitmekte oldukları konusunda bir şüphe olduğunda bunlar aramanın konusu olabilirler.

ccc. Genel kolluk görevlisi ve belediye zabıtası, kullanılması ve bulundurulması yasaklanmamış maddeleri spor alanları çevresinde seyyar olarak satan, satışı arz eden, dağıtan veya dağıtmak için bulunduran kişileri bu alandan uzaklaştırmakla yükümlü kılınmıştır. Hükümet tasarısında seyyar satıcı ibaresi bulunmamakla birlikte, komisyon burada sadece seyyar satıcıları sorumlu tutabilmek için seyyar satıcı eklemesini yapmıştır. Bu değişiklikte bir mantık vardır. Zira bulunduğu yerden uzaklaştırmak sabit işyerleri için uygulanması olanaksız bir durumdur. Sadece seyyar satıcılar bir bölgeden uzaklaştırılabilir. Eğer spor alanı çevresinde sabit bir dükkanda bu tür malzemeler satılıyorsa, bu tür dükkanlar dikkatle takip edilerek, bu malzemelerin satışı engellenecektir. Zira bunların dükkânlarının kapatılması hukuki olamaz.

IV. SPOR ALANLARINA YASAK MADDE SOKULMASI VE DÜZENİN BOZULMASI HALİNDE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR

Başlangıçta da söylemeye çalıştığımız bu yasa aynı ismi taşıyan 5149 sayılı yasada bulunun idari yaptırımların yetersiz kaldığı gerekçesi ile çıkarılmıştır. Bu açıdan genelde idari para cezaları yerini hürriyeti bağlayıcı cezalara bırakmıştır. Her ne kadar yeni yasada eskisine göre bazı değişiklikler de yapılmışsa genel eğilim cezaların artırılması yönünde olmuştur.

Her ne kadar son dönemlerde sporda şiddet ve düzensizliğin artış göstermesi cezaların artırılmasını bir açıdan haklı gibi gösterse de, bilindiği üzere cezaların arttırılması her zaman suçla mücadelede etkin olamamaktadır. Bunun yanında uygulanamayan cezanın ise suçlarla mücadele bir yana, suçları artırabilmektedir de. Gerçekten sonuç itibarı ile görsel bir olay olan sporda bazı aşırı tezahüratları suç olarak düzenlerseniz, bunlara karşı yargı yolu bile açılmadan olaylar kapanır. Bu açıdan böyle bir yasanın hazırlanmasında sosyal ve psikolojik dürtüleri de hesaba katmak ve ona göre eylemleri suç haline getirmek olanağı ortaya çıkabilirdi. Ancak ağır ihlalleri suç olarak nitelendirmek, diğerlerini idari önlemlere karşılamak daha uygun olabilirdi. Bunun için yasanın hazırlanmasında hukukçulardan ziyade sosyolog, psikolog ve belki de psikiyatlardan yararlanmak gerekirdi. Dolaylı bir önleyici önlem olarak yasa spor alanları ile çevresinde; bu alanlara sokulması yasak maddelere ve eşyalara, yasak olan davranışlara ve bu alanlarda elektronik takibin yapıldığına ilişkin uyarı levhaları spor alanı kullanımında olan spor kulüpleri tarafından yerine getirilir. Böylece kişiler ne tür davranışlarda bulunamayacaklarını ve stada ancak hangi maddelerle gireceklerini önceden bilebileceklerdir.

Ancak her pozitif kurallara uymak zorunluluğu bulunduğundan, bu kurallara da uymak gereklidir. Bu eylemlerin cezaları şu şekilde düzenlenmiştir;

a. Bulundurulması suç oluşturan silahları spor alanlarına sokan kişi hakkında 6136 sayılı yasanın Ek.1. maddesine göre ceza verilecektir. Bu açıdan Ek,1. madde hükmünün olayımızla ilgili kısmını aynen vermekteyiz:

“B) Öğrencilerin toplu olarak oturdukları yurtlarda, eğitim ve öğretim kurumlarında, siyasi partilerin açık hava ve kapalı yer toplantılarında, izinli veya izinsiz yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, sendikalarda, derneklerde veya bunlara yönetim ve yapı olarak doğrudan doğruya bağlantılı olan yerlerde veya bunların toplantı ve kongrelerinde, HER TÜRLÜ SPOR KARŞILAŞMA VEYA YARIŞMALARIN yapıldığı yerlerde, kanuna uygun veya kanuna aykırı olarak grev ve lokavt yapılmakta olan iş yerlerinde, ateşli silahlar taşınamaz.

Yukarıda sayılan yerlerde bu Kanuna aykırı olarak ateşli silahları veya bunların mermilerini 4 üncü maddede yazılı olan bıçakları veya sair aletleri veya benzerlerini veya Türk Ceza Kanununun “174” üncü maddesinde yazılı olanları taşıyan veya bulunduranlar hakkında ilgili kanunlarda belli edilen cezaların iki katı hükmolunur.

(A) ve (B) bentlerinde sayılan yerlerde 7 inci maddenin 1, 2, 3 ve 4 numaralı bentlerinde belirtilen kişiler ile bu yerlerin güvenliği için görevli bulunan polis ve jandarma personeli, (C) bendinde sayılan yerlerde ise yalnız bu yerlerin güvenliği ile görevli bulunan polis, jandarma ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Muhafız Taburu personeli silahlarını taşıyabilirler. Bu şekilde spor kulüplerin yöneticileri de bu kurallara uymak zorundadır.

(A), (B) ve (C) bentlerinde sayılan yerlere silahla giren veya buralarda silah taşıyan kişiler, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, bu kişilerin silah taşıma ruhsatları bulundurmaya çevrilir. Ön ödeme veya mahkûmiyet kararındaki adli para ce-

zasının infaz edildiği veya düştüğü tarihten itibaren beş yıllık süre geçmediği takdirde, bu kişilere taşıma ruhsatı verilmez.”

Buna göre eğer bir kişinin ruhsatı olmaksızın silahla spor alanına girmesi halinde, eğer bu silahın taşıma ruhsatı var ise elli günden az olmamak üzere adli para cezasına çarptırılır. Taşıma ruhsatı da bulundurmaya çevrilir. Ruhsatı olmaksızın silahla spor alanına girenin cezası TCK. nun 174. maddesine göre öngörülen *üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasının iki katına kadar cezaya hükmolunur.*

b. Bulundurulması yasak olmamakla beraber kesici, ezici, bereleyici veya delici aletler ile patlayıcı, parlayıcı, yanıcı ve yakıcı maddeleri spor alanına sokan kişi *üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.* Bununla beraber patlayıcı, yakıcı, gibi maddeleri her ne saikle olursa olsun müsabaka alanlarına sokanlar cezalandırılır. Bu açıdan bu maddelerin niteliklerin saptanması gerekir. Örneğin maçlarda sık sık kullanıldığını gördüğümüz meşaleler bu kategoriye girer. Eğer 174. maddeye girecek nitelikte değilse, bunları içeri sokanların *cezası üç aydan bir yıla kadar hapis cezası olacaktır. Örneğin Molotof kokteyli gibi silah niteliğinde maddeler bulunduğu bu madde değil TCK.’ nun 174. maddesi uygulama alanı bulacaktır.* (Bkz. 9.CD., E.2007/2100,K.2007/2702 sayı ve 29.03.2007 tarihli kararı) Bunun yanında ateş çıkaran her nevi yanıcı maddelerin bulundurulması bu maddeye göre suç teşkil etmektedir. Patlayıcı maddelerin, başkalarına zarar verici nitelikte olması gerekir. Örneğin patlama sesi çıkarmasına rağmen basit bir çatapat bu maddeyi ihlal etmez. Buna karşı bir spor kulübünün bayrağının bir sopa içinde bulunması doğal olduğundan, bayrak sopaları icabında bereleyici ve zarar verici olmasına rağmen, buradaki amaç göz önüne tutularak eylemi bu kategori içine sokmamak gerekir. Ancak bu bayrak sopalalarının daha sonra yaralamak ve berelemek için kullanılması halinde aynı suç oluşacaktır.

Kişinin bu maddeleri kullanması gerekmez. Soyut bu maddelerin spor alanına sokulması suçu meydana getirir. Bu nedenle bu suç tehlike suçu niteliğindedir. Bu açıdan spor alanına sokar sokmaz suç tamamlanmış olduğundan buna teşebbüs olanağı yoktur.

c. Bulundurulması yasak olmayan bu maddeleri, seyircilere temin etmek amacı ile *daha önce spor alanına sokmak eylemin cezası iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıdır*. Bu maddelerin seyircilere henüz temin edilmemiş olması halinde dahi aynı cezaya hükmolunur. Burada cezanın ağırlaştırılmasının cezası yasak maddelerin, örneğin müsabaka başlamadan önce spor alanına sokulmasındaki kolaylıktan kaynaklanmaktadır. Gerçekten henüz spor alanına denetim sağlanmadan kolaylıkla bu maddelerin bu alana sokulması olanağı çok daha kolaydır. Bunu temin eden kişilerin görevli olup olmamaları önemli değildir. Maddelerin seyircilere dağıtmak üzere spor alanına önceden sokulmuş olması gerekir. Eğlenme veya kutlama için dahi olsa bu maddelerin seyirciye dağıtılmak amacı ile spor alanına sokulması suçun oluşması için yeterlidir.

d. *Bulundurulması yasak olmayan bu maddeleri müsabaka düzeninin bozulmasına neden olacak şekilde kullanma halinde verilecek ceza bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıdır*. Eğer bu eylem daha ağır cezayı gerektiren bir suçu da oluşturuyorsa, o eylemden dolayı da ceza verilecektir. Örneğin yanıcı bir madde bir kişinin yaralanmasına veya ölümüne neden olmuşsa ayrıca bu suç nedeni ile de ceza verilecektir. Ancak bunun için müsabaka düzeninin bozulması gerekir. Örneğin bir futbol maçında bu maddelerin kullanılması sureti ile maçın oynanmasını engelleme veya maçın durmasına neden olma, eylemi yapanın cezalandırılması için yeterlidir. Müsabaka düzeninin bozulması, tribündeki olaylarla da olabilir. Örneğin bu maddelerin kullanılması halinde tribünde çıkan bir kavgaya, eğer maçın düzenini de bozuyorsa eylem meydana gelmiştir. Yukarıda da belirttiğimiz eylemin başka bir suçu oluşturması da olasıdır. Bu durumda bu eylem nedeni ile de unsurları oluşmuşsa ayrıca buna ilişkin ceza verilecektir.

e. Yasanın 13. maddesinin 5. fıkrası sanki 4. fıkra ile aynı imiş gibi bir izlenim uyandırmaktadır. Gerçekten bu fıkrada da, spor alanına sokulması yasak olmayan maddeleri kullanarak müsabaka düzeninin bozulmasına neden olma suçunun cezası öngörülmektedir. 12. madde 1. fıkrasında 3 bent halinde spor alanlarına sokulması yasak maddeleri saymış ve 13. madde buna aykırılık halinde verilecek cezaları belirlemiştir. Ancak gerekçeden anlaşılacağı üzere 5. fıkra, 12. maddenin 1/c

deki uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin ve ilgili spor federasyonlarının belirlediği esaslara aykırı alkollü içkilerin spor alanlarına sokulmasını yasaklamaktadır.

Öncelikle *şunu ifade edelim ki, TCK. nun 191/1. maddesine göre, kullanmak için uyuşturucu madde alan veya bulunduran kişi bir yıldan iki yıla kadar hapis ezası cezalandırılır.* Adalet komisyonunun raporunda da belirtildiği gibi alt komisyonun 12/1-c'yi eklemesi nedeni ile 13. maddedeki bu ceza öngörülmüştür. Esasen bu 5. fıkrada olmasa idi dahi TCK. nun 191/1. maddesine göre hapis cezası öngörülecekti. Burada uyuşturucu ve uyarıcı madde ile alkollü içki kullanarak müsabaka düzenini bozma adli para cezası ile cezalandırılmaktadır. Burada adli para cezasının miktarı belirlenmemiştir. Bu durumda bu miktar TCK. nun 52. maddesine göre belirlenecektir. Buna göre: *“Adli para cezası, beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde yedi yüz otuz günden fazla olmamak koşulu ile belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması sureti ile hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir.”* En az yirmi ve en fazla yüz Türk lirası olan bir gün karşılığı olan adli para cezası yargıç tarafından belirlenecektir. Bu durumda uyarıcı maddeyi kullanmak için kullanan önce TCK. nun 191/1. maddesine göre cezalandırılacak. Eğer bu kullanma ile müsabaka düzenini de bozmuşsa ayrıca idari para cezası ödeyecektir.

f. Eğer kişi uyarıcı ve uyuşturucu madde ve alkollü içkiyi müsabaka sırasında spor alanına sokarsa, eylemin başka bir daha ağır ceza gerektiren suçu oluşturmaması halinde adli para cezası ile cezalandırılır. Her ne kadar Adalet Komisyonunda 5. fıkraya “müsabaka sırasında” kavramı eklendiği söylenmekte ise de, bu kavram 5. fıkraya değil 6. fıkraya eklenmiştir. Gerçekte bu kavramın 6. değil 5. fıkraya eklenmesi daha doğru olurdu. Zira yukarıda da belirttiğimiz gibi 5. fıkrada spor alanına sokulması yasak maddeleri kullanarak müsabaka düzeninin bozulması ancak müsabaka sırasında olabilirdi. Buna karşın 6. fıkrada spor alanlarına uyuşturucu ve uyarıcı madde veya alkollü içki sokmayı cezalandırmaktadır. Bu maddelerin spor alanına sokulması öncelikle müsabaka başlamadan olabilirdi. Belki müsabaka sırasında da herhangi

bir şekilde bu maddelerin spor alanına sokulması olanağı olabilir. Ancak maddenin yazımı bu maddelerin spor müsabakası başlamadan alana sokulmuş olmasını daha mantıklı kılmaktadır. Zira 5. fıkra esasen içeri sokulan bu maddeleri kullanarak müsabaka düzeninin bozulmasını öngörmektedir. Bu nedenle esasen bu maddeler daha önce spor alanına sokulmuş olmalıdır. 6. fıkra da, eğer eylem daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde adli para cezasını öngörmektedir. Bu konuda yukarıda söylediklerimizi tekrar etmekle yetinmekteyiz. Eğer spor alanına sokulan uyuşturucu ve uyarıcı madde esasen TCK. nun 191. maddesi kapsamında ise verilecek ceza bu maddede yazılı ceza olacaktır.

g. Yasanın 14. maddesi ilgi çekici bir hakaret suçunu düzenlemektedir. Maddeye göre spor alanlarında veya çevresinde taraftarların grup halinde veya münferiden belirli bir kişiyi hedef veya muhatap alıp almadığına bakılmaksızın duyan veya gören kişiler tarafından hakaret olacak tarzda aleni olarak söz ve davranışta bulunmaları halinde, eylemleri daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, şikâyet şartı aranmaksızın, failer hakkında onbeş günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunacaktır. Böylece suçun bir grup tarafından işlenebileceği gibi münferiden bir kişi tarafından da işlenmesi mümkündür. Ancak hakaretin hüviyeti anlaşılan kişiye yönelik olması gerekir. Madde “kişinin” hedef alınmasını öngördüğünden kişi niteliğinde olmayanlar bu madde kapsamı dışındadır. Bununla beraber muhatabı belirlenmese de soyut kötü söylemleri de kapsamına almaktadır.

Madde gerekçesinde “suçun işlenmesi için fiilin spor alanlarının içinde, çevresinde veya herhangi bir başka yerde gerçekleştirilmesinin önemi yoktur. Yasanın amaç ve kapsam maddeleri dikkate alındığında buldukları yer ve mekânlarda veya müsabakanın yapılacağı yere geliş ve gidiş güzergâhlarında bu suç işlenebilecektir.” denmektedir.

Madde değişik bir hakaret suçu getirmektedir. Gerçekten buradaki hakaret suçu TCK. da düzenlenen hakaret suçundan çok farklıdır. TCK. nun 125. maddesine göre: “bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek sureti ile bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.”

Madde onur, şeref ve saygınlığı rencide edebilecek kavramlarını kullanarak bu suçun niteliklerini belirlemiştir. Bu açıdan hangi söz ve davranışların hakaret teşkil edeceği kişilere göre değil objektif bir değerlendirme sonucu belirlenecektir. Örneğin belirli bir kişiye karşı yapılan hareket veya kullanılan sözcüğün, kendisini küçük düşürdüğünü ileri sürmesi halinde bu söz veya hareketin objektif olarak da hakaret teşkil etmesi gerekir. Yoksa belirli kişilere göre bir eylemin hakaret olup olmadığı değerlendirmesi yapılamaz. Hâlbuki 14. maddede duyan ve görenlerin hakaret olarak algılayacağı söz ve davranışların cezalandırılacağını ifade etmektedir. Şunu da ilave edelim ki, hükümet tasarısında “gören” ibaresi yer almamakta idi. Bu ibare Komisyonunda eklenmiştir. Böylece tahkir edici yalnız sözler değil, açılan pankartlarda da yer alması halinde cezalandırma yoluna gidilmiştir. Kanaatimizce bu ekleme yerinde olmuştur. Zira hakaret teşkil edici sözler yazı şeklinde ve asılan pankartlarda da yer alabilir. Pankartlar sadece görüldüğü için bu eklenti doğrudur. Gören ve duyan kişilerin hakaret olarak algıladığı söz ve hareketlerin her zaman ve objektif değerlendirme sonucu hakaret teşkil ettiği söylenemez. Elbette bu söz ve hareketlerin aleni olarak yapılmış olması gerekir. Özellikle spor müsabakalarında esprili ve ince haşin eleştiriler, karşı taraftar gurubu tarafından hakaret olarak algılanması olasılığı vardır. Bu açıdan bu konuda karar verecek yargıçların dikkatli davranmaları ve özellikle eleştiri ve hakaret arasındaki ince çizgiyi iyice ayırmaları gerekir. Örneğin bir grup tarafından küfür teşkil eden sözlerin bir kişiyi hedef alması bile kamunun terbiye duygularını rahatsız edeceği için bunlar cezalandırılacaktır.

14. madde eylemin spor alanları ve çevresinde işlenmesini öngörmektedir. Buna karşılık çevrenin neyi ifade ettiği belirtilmemektedir. Madde gerekçesinde gidiş ve geliş güzergâhlarının da buna dâhil olduğu belirtilmektedir. Komisyon gerekçesinde, tasarıda bulunmayan birinci fıkraya spor alanları ve çevresi ilave edildiği belirtilmiştir. Kanaatimizce de bu kavrama geliş ve gidiş güzergâhlarının dâhil edilmesi savı doğrudur. Zira sporda düzen buralardan itibaren başlatılmalıdır. Hatta kanımızca maddenin uygulanmasını yorum yolu ile genişletmeli ve spor müsabakaları yapılmadan önce veya daha sonra veya spor müsabakaları hiç söz konusu olmadığı bir dönemde yapılan toplumsal tah-

kirleri de madde kapsamına almalıdır. Elbette suçta ve cezada yasallık ilkesi gereğince maddenin değiştirilmek sureti ile bunun da maddeye eklenmesi gerekmektedir. Değişik şekli de hakaret teşkil eden sözlerin belirli bir kişiyi hedef ve muhatap almasının gerekmediğidir. Bilindiği üzere TCK. nun 126. maddesi mağdurun belirlenmesini ana koşul olarak kabul etmiştir.

Mağdurun belirli olmaması bir açıdan doğrudur. Gerçekten spor aynı zamanda bir terbiye ve incelik te isteyen bir alandır. Muhatap belli olmasa da, küfür veya benzeri sözler veya hareketler kimseyi hedef almasa da, toplumu rahatsız edeceği için cezalandırılması doğrudur. Gerçekten bir spor müsabakasında hedef göstermeden küfür edilmesi halinde küfür etmeyen ve kötü söz söylemeyen diğer kişileri de rencide edeceğinden bu tür eylemde bulunanların cezalandırılması doğaldır.

Bu suçu işleyenler hakkında şikâyetin aranmaması doğaldır. Zira muhatap belirli olmasa da eylem cezayı gerektirdiğinden, somut olarak spor alanında bulunan kişiler hakarete uğranmasa da eylemi yapan cezalandırılmaktadır. Burada korunan yarar spor alanlarında düzenin kötü sözlerle de bozulmasının engellenmesidir.

Eğer yapılan hakaret somut ve muhatabı da belli ise artık bu suç 14. maddenin kapsamından çıkar ve TCK. 125. ve takip eden maddelerine göre cezalandırılması yoluna gidilir. Bu durumda kamu görevlisi hariç, diğer kişilerin şikâyet etmesi gerekir. Zira buradaki suç artık TCK.'nun kapsamına giren bir suçtur ve şikâyet koşulu aranmaktadır. Eğer yapılan hakaretler hem muhatabı belirsiz kişilere yönelik, hem de aynı anda muhatap ta gösterirse, burada hem 154. maddeye aykırılık, hem de TCK. nun 125. maddesine aykırılık vardır. Ancak TCK.nun 44. maddesine göre burada bir fikri içtima hali oluşacağından, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır.

Spor alanlarında veya çevresinde toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet ve mezhep farkı gözeterek hakaret oluşturan söz ve davranışta bulunan kişi fiili daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa, *altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*. Hükümet tasarısında öngörülen ceza bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası iken bu altı aydan

iki yıla kadar hapis cezası olarak cezada indirim yapılarak düzenlenmiştir. Kanaatimizce burada cezada yapılan değişiklik benzer hükmün TCK. nun 216/2. maddesinde de bulunmasından kaynaklanmaktadır. Ancak komisyonun değişiklik gerekçesinde kanunun koruduğu hukuki yarar ve fiilin ağırlığı dikkate alınarak cezada değişiklik yapılmıştır denmektedir. Bu gerekçe bizim düşüncemize uygun olarak bir değişiklik yapılmadığını göstermektedir. Bunun da komisyonun TCK. nun 216. maddesini atladığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Böylece yukarı haddinden ceza verilse dahi, hükmün açıklanmasının ertelenmesi olanağı vardır. Yine tasarıda cinsiyet kavramı bulunmamasına rağmen, bu kavram, komisyonunda maddeye eklenmiştir. Bu ilave uygun olmuştur.

Bu fıkrada yer alan ağırlatıcı neden, fiilin daha ağır bir cezayı gerektirmesi halinde bu suça göre cezalandırılır. Örneğin eğer tahkir edici söz ve yazılar TCK. nun 216. maddesinde yer alan “Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa tahrik” edici niteliğe ulaşmışsa bu eylem uygulama alanı bulacaktır. 216. maddenin 2. fıkrası ise, 14/2. maddeye benzemektedir. Buna göre “*halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cezalandırılır.*” cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Böylece 6222 sayılı yasanın 14/2 maddesindeki ceza ile 216/2 maddesindeki ceza aynı olduğundan, soruşturma ve kovuşturma iki yasadan biri için yapılabilecektir. Gerçekten spor alanları veya çevresinde toplanan toplum kesimi ile halkın bir kesimi arasında bir fark yoktur. Bu açıdan 14/2. maddesinde böyle bir hüküm bulunması idi dahi, bu eylemlerin TCK.’na göre cezalandırılması olanağı vardı.

Maddenin üçüncü fıkrası, birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların yazılı pankart taşınması veya asılması veya duvara yazı yazılması sureti ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır, hükmünü içermektedir. Böyle bir ağırlatıcı nedenin 14/2 deki suç için öngörülmesi olanağı vardır. Zire bu fıkrada “gören” kişilerden söz edilmemektedir. Buna karşın 14/1 de duyan ve gören dendiğine, görmenin de ancak yazılı bir eylemi belirttiğine göre bunun ayrıca pankart taşıma ve duvara yazı yazma halinde ağırlatıcı bir neden olması doğru olmamıştır.

h. Yasanın 16. maddesi müsabakalar için seyircilerin kabulüne başlanmasından itibaren müsabaka sonrası tamamen tahliyesine kadar ki zaman içinde yetkisiz olarak müsabaka alanına girilmesini yasaklamaktadır. Bilindiği üzere müsabaka alanı yasanın 3. maddesine göre müsabakanın yapılmasına tahsis edilen alandır. FIFA bu konuda çok sıkı önlemler almaktadır. Örneğin spor alanı bir futbol sahası ise buraya sadece oyuncular ve hakemler girebilir. Yedek oyuncular ve teknik heyet ise bu alana girmeden alan kenarında yer alabilirler. Elbette gerektiğinde sağlık mensupları, güvenlik görevlileri müsabaka alanına girebilirler. Bu açıdan hiçbir spor yöneticisi ve özellikle seyircilerin müsabaka alanına girmesi olanaksızdır. Bu yasak ilk seyircinin girişinden son seyircinin çıkışına kadar devam eder. Bu açıdan maçı kazanan bir kulübün taraftar ve yöneticilerinin seyircilerin tümü boşalmadan müsabaka alanına girmesi suç teşkil etmektedir.

Aynı yasak, yetkililer dışında soyunma odasına, odaların koridorlarına, sporcu çıkış tünellerine girişi de yasaklamaktadır. Buraya da ancak yetkili ve görevliler girebilecektir. Görevli olmayan bir kişi, kulübün başkanı dahi olsa buralara giremeyecektir. Böyle bir yasağın temel nedeni sporculara herhangi bir müdahalenin olumlu veya olumsuz da olsa, engellenmesinin sağlanmasıdır.

Bu yasaklara *uymayanlar üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılırlar. Hapis ile adli para cezası seçimlik olarak bulunduğu için yargıç olayın oluşuna ve takdirine göre bu cezalardan yalnız birine mahkûm edebilir.* Buradaki seçenek cezalardan hapis cezası uygulanmışsa artık TCK.' nun 50. maddesine göre bu ceza para cezasına dönüştürülemez.

Müsabaka alanına giriş müsabakanın seyrini ve güvenliğini bozması halinde, fail hakkında *ceza bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası olarak ağırlaştırılır.* Örneğin seyircilerin müsabaka alanına girmesi halinde, müsabakanın ertelenmesi veya tatil edilmesi gibi bir sonuç ortaya çıkarsa buradaki ağırlaştırılmış cezaya hükmolunur.

i. Spor alanlarında taşkınlık yapılması ve tesislere zarar verilmesi

Yasanın 17. maddesi spor alanlarında yapılan taşkınlığın, kişilere ve tesislere zarar vermesi durumunu düzenlemektedir. Burada öngö-

rülen suçlar kasten yaralama ve mala zarar verme olarak belirlenmiştir. Burada müessir fiilin spor alanlarında işlenmesi öngörülmüştür. Hatırlatalım ki, yasanın 3. maddesine göre spor alanı spor müsabakalarının veya antrenmanların gerçekleştirildiği alanlar ile, seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odası ve bu yasaya göre spor yapmaya elverişli alanları kapsar. Bu açıdan müsabaka alanından daha geniş kapsamlıdır. Suçun failinin mutlaka üçüncü veya dışarıdan gelen bir kişi olması gerekmez. Örneğin sporcular arasındaki müessir fiil de madde kapsamına girmektedir.

Kasten yaralama suçu TCK. nun Özel Hükümleri düzenleyen birinci bölümünün, ikinci kısmının Birinci bölümünde ve 86. maddede yer almaktadır. Madde kasten yaralamayı önce tanımlamıştır. Buna göre, başkasının vücuduna zarar veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, *bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası* ile cezalandırılır. Eğer kasten yaralama fiili basit bir müdahale ile giderilebilecek ölçüde *hafifçe cezası dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasıdır*. Kasten yaralama üst soy, altsoy, eş ve kardeşe karşı; beden ve ruh bakımından kendisini savunamayacak kişiye karşı; kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle; kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ve silahla işlenmişse ceza yarı oranında artırılır. 87. madde netice nedeni ile ağırlanmış halini düzenler. Bu maddeye göre verilecek ceza neticeye *göre beş yıldan oniki yıla kadar varan hapis cezasıdır*. Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi halinde verilecek ceza neticeye göre üçte ikisine kadar indirilebilir.

6222 sayılı yasanın 17. maddesi sadece kasten yaralama tabirini kullandığından, burada kasten yaralamanın ağırlanmış şekillerini içerdiğini de kabul etmek gerekir. Eğer madde sadece TCK. nun 86. maddesinden söz etse idi burada diğer nedenler göz önüne alınmayacaktı. Ancak bir suçun soyut adını vermek bunun ağırlatıcı ve hafifletici nedenlerini de kapsadığı anlamına gelir. Esasen tasarı gerekçesinde Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerinden söz edilerek tüm kasten müessir fiilleri kapsam içine alınmıştır.

17. maddenin bir özelliği spor alanlarında müessir fiilin işlenmesini şikâyete bağlı tutmamış olmasıdır. Esasen müessir fiilde şikâyete bağ-

lı olan tek hal, TCK. nun 86/2. maddesinde yer alan basit bir tıbbi müdahale ile geçecek olan halidir. Diğer müessir fiiller esasen şikâyete bağlı olmaksızın soruşturulan ve kovuşturulan suçlardır. Yasa temeli itibarı ile sporda düzensizliği ve her nevi şiddeti engellemek amacı güttüğünden, yaralamanın hafif olsa dahi şikâyete bağlı tutulmaması doğru olmuştur.

17. madde spor alanlarında mala zarar verme halinde de 5237 sayılı TCK. nun ilgili maddelerine göre cezalandırılacaklarını öngörmektedir. Yine maddeye göre spor alanları ve bu alanlardaki eşya kamu malı hükmündedir. Böylece *stadyumlarda mala verilen zarar halinde TCK. nun 152. maddesine göre altı yıla kadar hapis cezası verilebilecektir*. Eğer bu zarar yakarak veya yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak yapılmışsa ceza iki kat artırılarak verilecektir.

17. madde bu tür suçların şikâyete tabi olmadan resen soruşturulacağını belirlemektedir. Müessir fiil veya kasten yaralamada şikâyete bağlı olan haller mevcuttur. Örneğin 86/2 maddeye göre kasten yaralamanın kişi üzerindeki etkisinin hafif olması halinde bu eylemin soruşturulması şikâyete bağlı tutulmasına rağmen, bunun spor alanlarında yapılması halinde şikâyet koşulu aranmayacaktır. Buna karşılık mala zarar vermede, eğer zarar verilen kamu malı ise TC K.nun 152. maddesine göre esasen şikâyet aranmamaktadır. Bu açıdan burada bir kez kamu malı sayılan yere zarar vermek esasen şikâyete bağlı olmadığı için, bunu burada tekrarlamamanın bir anlamı yoktur.

Maddenin ikinci fıkrası, birinci fıkradaki eylemlerin işlenmesi halinde spor alanlarına ve bu alanlardaki eşyaya zarar verilmesi halinde, meydana gelen zararları zarar veren kişiler ve onların taraftarı olduğu spor kulübü meydana gelen zarardan müteselsilen sorumludur. Eğer zarar taraftarlar tarafından meydana getirilmişse, spor kulübü zararı veren taraftarlara rücu hakkına sahiptir. Buradaki taraftar kavramını geniş yorumlamak gerekir. Böyle bir zararın kulübe mensup bir kişi tarafından da işlenmesi olasılığı vardır. Örneğin sınırlanan bir kulüp yöneticisinin, alandaki bir eşyaya zarar vermesi olasılığı düşünülebilir. Bu durumda kulüp taraftara değil, somut olarak zarar veren kişiye rücu edecektir.

V. SPOR KULÜPLERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE BUNLARI YERİNE GETİRMEMELERİ HALİNDE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR

Spor kulüplerin sporda şiddetin önlenmesi için bazı yükümlülükler getirilmiştir. İşte Yasanın 21. maddesi bu yükümlülüklere uymama halinde öngörülen yaptırımları belirlemiştir. Buna göre:

a. Müsabakalarda özel güvenlik bulundurma yükümlülüğüne aykırı hareket eden spor kulüplerine *eksik güvenlik görevlisi başına yüz Türk lirası idari para cezası verilecektir*. Bu miktar az gibi gözükse de, eksik güvenlik görevlinin sayısının artması ile miktar da yükselecektir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi 6/3. madde spor kulüplerinin bu Yasa da yer alan yükümlüklerini yerine getirmek için özel güvenlik hizmeti satın alabilirler. 7. maddeye göre özel güvenlik görevlileri, müsabaka güvenlik amirinin direktiflerine uyarlar. Bu özel güvenlik kuvvetlerinin sayıları da stadın alacağı seyirci sayısına göre değişecektir. Bu sayıyı il veya ilçe güvenlik kurulu saptayacaktır. Özel güvenlikler 5188 sayılı yasa da düzenlenmiştir. Bu yasanın 4. maddesine göre özel güvenlik komisyonu, bu Kanunda belirtilen özel güvenlikle ilgili kararları almak üzere valinin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında, il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, ticaret odası başkanlığı, sanayi odası başkanlığı temsilcisinden oluşur. Sanayi odasının bulunmadığı illerde komisyona ticaret ve sanayi odası başkanlığının temsilcisi katılır. Özel güvenlik izni verilmesi ya da bu uygulamanın kaldırılması için başvuran kişi ya da kuruluşun temsilcisi ilgili komisyon toplantısına üye olarak katılır. Komisyon, kararlarını oy çokluğu ile alır; oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır; çekimsiz oy kullanılamaz.

Özel Güvenlikle ilgili yasanın uygulanmasını belirleyen Yönetmelik, özel güvenliklerle ilgili önemli bir ayrımı getirmiştir. Buna göre Özel güvenlik kapsamında korunan ve güvenliği sağlanan yerlerde can ve mal güvenliğinin ciddi şekilde tehlikeye düştüğü veya düşeceği anlaşıldığında, mülki idare amirleri genel kolluğu görevlendirir. Bu takdirde özel güvenlik görevlileri mülki idare amiri ve genel kolluk amirinin emrine girer.

Anılan Yönetmeliğin 14. maddesine göre, Görev alanında, can ve mal güvenliğinin ve kamu düzeninin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması veya bulundurulması yasaklanmış her türlü silah, patlayıcı madde veya eşyanın tespit edilmesi amacıyla detektörle, x-ray cihazından geçirerek veya Kanunda belirtilen durumlarda gerektiğinde üst araması yapılabilir. Kamuya açık alanlarda üst araması, 24/5/2003 tarihli ve 25117 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği hükümlerine göre yapılır. Bu alanlarda özel güvenlik görevlilerince yapılacak üst araması genel kolluğun gözetim ve denetiminde yapılır. Arama sırasında yakalanan kişiler veya el konulan madde ve cisimler, yasal işlemi yapılmak üzere bir tutanakla genel kolluğa teslim edilir.

Arama kişinin aynı cinsiyetindeki görevli tarafından yapılır.

Aynı yasanın 5. maddesine göre özel güvenlik şirketleri üstlendikleri koruma ve güvenlik hizmetlerinde istihdam edecekleri özel güvenlik görevlilerinin çalışma izin belgelerinin birer suretini bir ay içinde ilgili kişi, kurum ya da kuruluşa bildirir. Özel güvenlik görevlisi olabilmek için yasa bazı koşullar aramıştır. Buna göre yasanın 10. maddesine göre güvenlik görevlilerinde aranacak şartlar şu şekilde belirlenmiştir:

aa) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak

T.C. vatandaşlığı, Türk vatandaşlık yasasına göre belirlenecektir. Bu yasaya göre Türk vatandaşı sayılanlar özel güvenlik görevi yapabileceklerdir.

bb) Silahsız olarak görev yapacaklar için en az sekiz yıllık ilköğretim veya ortaokul; silahlı olarak görev yapacaklar için en az lise veya dengi okul mezunu olmak.

cc) 18 yaşını doldurmuş olmak. Yaş durumu da Türk Medeni yasasına göre belirlenecektir.

dd) Türk Ceza Kanunu'nun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık veya fuhuş suçlarından mahkûm olmamak. Bilindiği üzere TCK. nun 53. maddesi belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakılan kişinin durumunu belirlemektedir. Yasada yazılı suçlardan mahkûmiyet halinde, maddede belirtilen süreler geçmiş olsa dahi güvenlik görevliği yapamayacaktır.

ee) Görevin yapılmasına engel olabilecek vücut ve akıl hastalığı ile özürlü bulunmamak.

ff) 14 üncü maddede belirtilen özel güvenlik temel eğitimini başarıyla tamamlamış olmak.

Bu nitelikleri taşıması gereken özel güvenlik hizmetlilerinden, yasa yazılı koşullardan herhangi birini kaybetmesi halinde izni iptal edilir. Buna karşın özel güvenlik görevlisine karşı suç işleyenler, kamu görevlisine karşı suç işlemiş sayılırlar.

6222 sayılı yasanın saha güvenliği başlığını taşıyan 6. maddesinin 3. bendinde çok haklı olarak ve hakkaniyete uygun bir hüküm getirilmiştir. Buna göre, en üst profesyonel futbol ligi kulüplerinin müsabakalarında, güvenliğin sağlanması amacıyla kulübün başvurusu ve federasyonun talebi ile genel kolluk görevlilerinden görevde olmayanların da görev yaptığı açıktır. Bu görevliler sabahın erken saatinden, gece geç saatlere kadar, yağmur, kar, güneş demeden çeşitli olayların önlenmesinde görev yapmaktadırlar. Bunlar böylece genel asayişin önlenmesi dışında futbol maçlarında da büyük bir özveri ve görev bilinci içinde görevlerini yerine getirmektedirler. Bu kolluk görevlileri ile sınırlı

olmak kaydı ile bunlara görevlendirildikleri müsabaka ile sınırlı olmak üzere günlük harcırahın iki katı kadar ödeme yapılacaktır.

Bunun yanında, Türkiye Futbol Federasyonu Stadyum ve Güvenlik Komitesi Talimatında da konuya ilişkin hükümler bulunmaktadır. Buna Federasyon tarafından kurulan Stadyum ve Güvenlik Komitesi, diğer görevlerinin yanında stadyumlarda güvenlik ve konfor için gerekli kriter saptamalarını yapmak, her yıl sezon başlamadan önce her stadyum için stadyum ve güvenlik uygunluk belgesi vermektir.

b. Spor kulüpleri özel güvenlik görevlileri yanında, müsabakalarda seyirci sağlığını ve emniyetini ilgilendiren konularda çalıştırılmak üzere ayrıca kulüp görevlileri bulundurmaları zorundadırlar. Sağlık açısından bir hekim ve yeteri sayıda sağlık mensubu görevlendirilecektir. Bu durumda aniden rahatsızlanan veya herhangi bir nedenle kazaya uğrayan kişi veya kişilerin bakımı yapılmalıdır. Seyirci emniyeti ise, özellikle spor alanlarında yapılabilecek hırsızlık veya yerinde oturmayı sağlamakla görevlendirilmelidir. Buradaki emniyet, güvenliğin dışında kalan her türlü emniyet önlemlerini içermektedir.

c. Spor müsabakalarına giriş için yukarıda da belirttiğimiz gibi biletleri elektronik sistem üzerinde oluşturma zorunluluğu vardır. Ayrıca güvenliği ve denetimi sağlamak için kurulacak yer ve sayıları il veya ilçe güvenlik kurulları tarafından belirlenecek teknik donanımları kurmaları zorundadırlar. Yine yukarıda da belirttiğimiz gibi spor alanlarında ev sahibi ve misafir takım için en az iki adet bekletme odası, güvenlik sistemleri ve anons sistemlerinin yönetildiği yeteri kadar kontrol odası bulundurmaları gerekir.

Bu yükümlülüklere aykırı davranan kulüplere her müsabaka için ayrı ayrı olmak koşulu ile:

aa. En üst futbol liginde bulunan spor kulüplerine yüzbin Türk lirası;

bb. En üst futbol liginin bir alt liginde bulunan spor kulüplerine *seksen bin Türk lirası*

cc. Basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin kullanım hakkına sahip bulunan spor kulübü, kurum ve kuruluşlara *yirmibin Türk lirası* idari para cezası verilir.

dd. Elektronik bilet uygulamasına geçilmemiş spor alanlarına biletsiz veya kapasiteden fazla seyirci alınması halinde, *ilgili spor kulübüne beşbin Türk lirasından ellibin Türk lirasına* kadar idari para cezası verilir. Bu cezalar sadece profesyonel kulüpler için uygulanır. Adalet komisyonunun madde gerekçesinde, bu şekilde müsabaka düzenin bozulması halinde idari para cezasının üç katına kadar çıkarılacağı hükmü, daha sonra madde metnine alınmamıştır. Kanaatimizce gerekçede yer alan bu hükmün maddeye de alınması daha uygun olurdu. Zira kulüp ister biletsiz seyirci alsın, ister spor alanına istiafindan fazla seyirci alsın, soyut bu hareketler dahi sporda düzenin bozulduğunun açık bir göstergesidir.

ee. Spor alanında kendisine tahsis edilenden başka yere oturan ve kendisine yapılan ikaza rağmen bu yerde oturmaya devam eden seyirci zor kullanılarak dışarı çıkarılır. Her ne kadar yasada ikaz kavramı kullanılmamışsa da “oturmakta ısrar etme” kavramı bu anlama gelmektedir. Bu durumda kişi güvenlik elemanları tarafından öncelikle ikaz edilecek ve sonra gereken işlemler yapılacaktır. Böylece başlangıçta söylediğimiz, yasanın bazı hükümlerinin uygulama zorluğu böylece aşılmış olabilecektir.

Yasada yer alan ilgili spor kulübü, maçın kendi sahasında oynanacağı spor kulübüdür. Hem biletsiz ve hem de kapasite üstünde seyirci alma halinde tek suç oluşur. Çünkü iki kavram arasındaki veya eki bu suçu seçimlik hareketli suç haline koymuştur. Elbette bu durumda, hele özellikle biletsiz seyirci alınmışsa kapasitenin aşıldığının saptanması fevkalade güç olacaktır. Bu nedenle uygulanması fevkalade güç bir hüküm olarak karşımıza çıkmaktadır.

VI. ŞİDDETE NEDEN OLABİLECEK AÇIKLAMALAR

a. Basın ve yayın yolu ile şiddeti teşvik eylemi

Yasanın en ilgi çekici ve basın özgürlüğünü tehlikeye sokabilecek hükmü, 22. maddede yer almaktadır. Dört fıkradan meydana gelen madde genelde spor yazarı, muhabiri, televizyon çalışanlarının özellikle eleştirisel ve güncel olayları nakletmeleri halinde, bu beyanların şiddeti teşvik ettiği iddiası ile önemli miktarda cezalarla karşı karşıya kalabilirler. Bu açıdan madde medyanın düşünce açıklaması ve eleştirisel yaklaşımları engelleyebilecek niteliktedir. Elbette düşünce açıklaması insanları şiddete itecek nitelikte ve kişilere hakaret teşkil edecek nitelikte olmamalıdır. Ancak şiddete yatkın yapıya sahip kişiler ve özellikle holigan olabilecek kişilikte olanların her nevi eleştirilerden kaynaklanan olgulara karşı duygusal davranışlarla şiddete başvurabilirler. Bu da özellikle spor eleştirmenlerinin veya yazarlarının rahat bir şekilde görüş açıklamalarını engelleyebilir.

Maddenin birinci fıkrası aynen: “Sporda şiddeti teşvik edecek şekilde basın ve yayın yolu ile açıklamada bulunan kişileri, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde beş bin Türk lirasından elli bin Türk lirasına kadar para cezası verilir.” hükmünü içermektedir. Hükümet tasarısında ise bu fıkra:”Spor müsabakalarının güvenlik veya düzenini bozabilecek ya da spor müsabakalarının taraflarını, müsabakadaki görevlileri, spor kulübü veya federasyon yöneticilerini rencide edecek ya da bu kişilere husumet duyulmasına neden olabilecek şekilde basın ve yayın yoluyla açıklamada bulunan kişiler..”den söz edilmekte idi. Tasarının gerekçesinde eylemin niteliği konusunda bir açıklık olmayıp, sadece eylemin özgü bir suç olmayıp, herkes tarafından işlenebileceği, ancak özellikle basın ve yayın kuruluşlarında program yapan sunucu, yorumcu, mu-

haber ve sair basın yayın mensupları ile, spor kulübü başkan ve yöneticileri, sporcuları, teknik adamları gibi sair mensupları tarafından işlenebileceği öngörülmüştür. Bir kez bu suçun özgü suç olmadığını belirttikten sonra bazı kişileri nitelemek, doğrusu dikkatleri bu kişiler üzerine çekmek amacı gütmekte gibi bir izlenim uyandırmaktadır.

Maddenin yazımına göre eğer bir spor yazarı suç işlenmesi için alenen tahrikte bulunduğu takdirde TCK. nun 214/1. maddedeki suçu da işlemiş sayılabilecektir. Bu durumda hem 6222 sayılı yasaya göre, hem de TCK. nun 214. maddesine göre cezalandırılması olanağı ortaya çıkmaktadır. Burada da fikri içtima hükümleri uygulanarak en ağır cezadan sorumlu tutulacaktır.

Bu konuda 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun, 8. maddesinde yayın ilkelerini esasen belirtmektedir. 6222 sayılı yasa da sadece sporda şiddetin önlenmesi ile ilgili olduğu için, bunun dışında kurallar ya Genel Ceza kanununda, ya da 6112 sayılı yasada öngörülen kurallara aykırılık halinde bu yasa hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Buna bir örnek olarak eğer yapılan açıklamaların şiddeti teşvik ile beraber veya bunun dışında hakaret teşkil etmesi halinde yapılan hareketin muhatabının kimliğine göre verilecek ceza da değişmektedir. Örneğin yapılan hakaret bir seyirciye yönelik ise Türk Ceza yasasının 125/1 maddesine göre iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bunun anlamı şudur, yargıç koşulları değerlendirerek uygun gördüğü takdirde hapis cezasına veya yalnız para cezasına hükmedebilir. Buna karşın eğer hakaret spor müsabakalarında görev yapan hakem, gözlemci ve temsilcilerine bu görevlerine ilişkin olarak yönelik ise bunlar 6222 sayılı yasanın 20. maddesi uyarınca bu görevleri nedeni ile kamu görevlisi sayıldıklarından cezanın alt sınırı bir yıldan az olmayacaktır. Biraz yukarıda da belirttiğimiz gibi spor alanlarında veya çevresinde yapılan hakaretlerde şikâyet koşulu aranmaksızın soruşturma ve kovuşturma yapılacağı 6222 sayılı yasanın 14/1. maddesinin gereği idi. Buna karşın basın yolu ile yapılan açıklamalarda şiddeti teşvik yanında tahkir edici nitelikte bulunduğu takdirde ve bunun hakem, gözlemci ve temsilcilere yönelik olması halinde bunlara yapılan hakaret kamu görevlisine yapılmış sayılaca-

ğı için soruşturma ve kovuşturma için şikâyet aranmayacaktır. Bunun dışında yapılan kişilere yönelik hakaret suçundan soruşturma başlabilmesi için şikâyet koşulu aranacaktır. 14. maddeye göre spor alanlarında ve yakınlarında yapılan hakaretlerde şikâyet aranmamasının nedeni bu kadar kişiye teker teker saptayıp hakaretçi olup olmadığını saptanmasındaki güçlüktür.

Adalet Komisyonunca kabul edilen ve yasalaşan metin de, bazı hallerde fikir özgürlüğünü kısıtlayacak akımlara yol açabilecekse de, tasarıdan daha iyimser bir içeriğe sahiptir.

Öncelikle sporda şiddeti teşvik suçu teşvik teşkil edecek bir davranışın bulunması ve bu davranışın sonunda şiddetin oluşmasının gerek olmadığı gibi bir anlama da gelmektedir. Öncelikle teşvik esasen kişiliğinde şiddet olgusu bulunan kişinin söylenen söz veya yazı ile şiddete başvurması halidir. Bu açıdan suça teşvik, azmettirmeden farklıdır. Ancak burada teşvikin her iki anlama gelecek şekilde düzenlendiğini düşünenler olabilir. Nitekim madde söz ve yazı ile şiddete neden olmayı engellemek amacını taşımaktadır. Bu nedenle esasen içinde şiddet temayülü bulunanı teşvik etmek daha kolaydır. Çünkü o yapısı itibarı ile şiddete hazır bir kişidir. Gerek tasarının ve gerekse komisyonun gerekçesinde şiddete yol açabilecek veya muhatabını rencide edebilecek ve husumete maruz bırakabilecek davranışlardan söz edilmektedir. Her ne kadar gerekçelerin bağlayıcı bir özelliği yoksa da maddenin yorumunda etkili olabilecek özelliğini de unutmamak gerekir. Öncelikle yasanın 22. maddesinin 1. fıkrası sadece sporda şiddeti teşvik edici söz ve yazıları cezalandırmaktadır. Bu açıdan şiddete teşvik niteliği olmayan ve belirli kişileri hedef alan her nevi beyan, ayrıca suç teşkil etmediği takdirde, maddeyi ihlal etmez. Örneğin bir kulüp başkanını veya bir sporcuyu hedef alan her nevi beyan yasanın koruması dışındadır. Meğerki ayrıca suç teşkil etmesin.

Bunun yanında örneğin bir sporcuyu veya bir yöneticiyi temel alan beyanlardan, bir üçüncü kişi tarafından alınmak sureti ile şiddete başvuru hareketlerde bulunulması halinde bu suç oluşmaz. Zira şiddeti teşvik edecek yazı ve beyanların doğrudan şiddet yapabilecek kişi veya kişileri hedef alması gerekir. Bir başkasına yapılan isnattan üzüntü

ve elem duyarak şiddete başvurmak sadece şiddete başvurmanı sorumlu kılar. Aksi bir düşünce tarzında, spor yorumcuları tamamen etkisiz ve yorum yapamayacak duruma düşerler. Spor hareketlerinin ağır bir şekilde yorumlanması olanağı vardır. Bu bir fikir açıklamaktır. Bu açıklamaya elbetteki hakaret veya iftiraya varan biçimde olmayacaktır.

Spor yorumcuları, yorum içinde kalmak koşulu ile olan veya yapılmış suiistimallerden de söz edebilirler. Sonuç itibarı ile gerek gazetelerde ve gerek televizyonlarda yorum yapanlar bir haberci gazeteci özelliğini taşır. Bu açıdan spor hareketleri ile ilgili olmak kaydı ile bir suiistimali açıklayan yorumcunun bu hareketi şiddeti teşvik anlamına gelmez. Araştırmacı bir yorumcu, kamuyu aydınlatmak görevini de taşımaktadır. Bu açıdan böyle bir suiistimalin kamuya duyurulması, eğer bir şiddet olayı yaratsa bile kamuyu aydınlatma ilkesini kullanan yorumcuyu, sorumlu tutamayız. Bunların yanında spor yorumcularının oyuncularını, hakemleri, hatalarını, hatta bu eleştirileri haksız dahi olsa madde kapsamına girmez. Bu eleştirilerden gocunanlar ve haksız veya taraflı yapıldığını ileri sürseler bile, haklarını diğer hukuk yollarında arayabilirler. Yoksa bunlara dayanarak şiddet hareketinde bulunanlar kendileri sorumlu olurlar. Eleştirilerde huşunet de bulunabileceğinden bu tür eleştiriler elbette madde kapsamı dışındadır.

Buna karşın olanaklar pek fazla görülmesi de, kamuoyunu tahrik edici, onları şiddete iten davranışlarda veya beyanlarda buldukları takdirde, bu beyanları sonucu şiddet hareketlerine ilişkin netice oluşmasa bile eylem oluşur. Başka bir deyişle bu beyan sonucu şiddeti teşkil edecek hareketin oluşması gerekli değildir. Bu açıdan bu suç tehlike suçudur. Sonuç oluşmasa bile, şiddet doğurabilecek beyanlar yapıldığında suç oluşur. Beyanlar yapılması ile birlikte suç ta oluştuğundan bu suç teşebbüse müsait suçlardan değildir. Esasen eylem biraz aşağıda da belirteceğimiz gibi kabahat olduğundan, Kabahatler yasanının 12. maddesine göre teşebbüs halinde ceza verilmesi söz konusu olamaz. Eylemin yaptırımını *beşbin Türk lirasından, ellibin Türk lirasına* kadar idari para cezasıdır. 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2. maddesine göre “kanunun karşılığında idari yaptırım öngördüğü haksızlıklar kabahattir”. İdari para cezası da aynı yasanın 12. maddesine göre idari yaptırım

rım türlerinden biridir. Bu nedenle buradaki idari para cezası hakkında Kabahatler yasasındaki hükümler uygulama alanı bulur. Ancak şunu da belirtelim ki, bu kadar yüksek bir meblağın kabahat eylemi içinde sayılması kabahatin niteliği ile ters düşmektedir.

6222 sayılı yasanın 23/3 maddesine göre idari para cezasına ve yasadaki diğer idari yaptırımlara karar vermeye Cumhuriyet Savcısı yetkilidir. Yine Kabahatler Yasasının 22. maddesine göre 5271 sayılı Ceza Yargılama Yasasının yer bakımından yetki kuralları kabahat açısından da geçerlidir. Bu açıdan burada yetkili savcı eylemin yapıldığı yerdeki savcıdır. Bu açıdan 5271 sayılı yasanın 12. ve takip eden maddelerini uygulamak gerekir.

Savcılık bu yaptırıma karar verdiğinde bir tutanak tutar ve bu tutanakta hakkında idari para cezası verilen kişinin kimliği ve hangi nedenle idari para cezasına karar verildiği ve kanıtlar belirtilir. Bu para cezası kararına karşı kararın tebliğinden itibaren onbeş gün içinde sulh ceza mahkemesinde itiraz edilebilir. Mahkeme yasaya göre bir duruşma açar ve bunun sonucunda ya başvuru olarak isimlendirilen itirazın reddine, eğer idari para cezası verilmesinin hukuka aykırı olduğunda idari para cezasının kaldırılmasına karar verir. Sulh Ceza mahkemesinin itiraz üzerine vermiş olduğu son karara karşı Ceza Yargılaması Yasasına göre yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Burada öngörülen para cezasının aşağı haddi ile üst haddi arasındaki makas açıklığı oldukça fazladır. Bu makas arasında Savcı eylemin doğurduğu zararın derecesine göre para cezasının miktarını tayin edecektir. Bu miktar itirazı kabil bir miktardır. Başka bir deyişle para cezası verilen kişi, bu miktara da itiraz edebilir.

b. Birinci fıkrada öngörülen şiddet hareketine teşvik, spor kulübü veya federasyon yöneticileri tarafından yapılmışsa *verilecek ceza beş katına kadar artırılır*. Bunun nedeni gerek kulüp yöneticilerinin ve gerek federasyon yetkililerin kamuoyu üzerinde daha fazla etkisi bulunmasından kaynaklanmaktadır. Bir spor kulübünün başkanı şiddete yönelik teşviklerde veya beyanlarda bulunursa, taraftarlar bu teşvikten daha fazla etkilenirler. Aynı düşünceler federasyon yöneticileri için de geçerlidir.

c. Şiddeti teşvik edenler hakkında aynı zamanda, idari tedbir olarak kararın verildiği tarihten itibaren üç ay süreyle devam edecek olan spor müsabakalarını seyir yasağı da verilir. Madde “seyirden yasaklanır” demek sureti ile bu önlemin uygulanmasını zorunlu kılmıştır. Madde-nin yazımına göre seyir yasağı tüm müsabaları kapsar izlenimini vermektedir. Görüşümüze göre bu yasak şiddete teşvik edilen müsabakalar ile sınırlı olmalıdır. Başka bir deyişle savcı eğer para cezasına karar vermişse, ayı zamanda seyir yasağı da verecektir. Bu durumda yasağa ilişkin hükümler burada da uygulama alanı bulur. Kanaatimizce spor yorumcularının da bu yasağa tabi kılınması bir çeşit meslekten men cezası veya önlemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir mesleği icra edenin bu meslekten yasaklanması kabul edilebilir bir olgu değildir.

d. 22. maddenin son fıkrası şiddeti teşvik edecek şekilde açıklamada bulunmanın eleştiri hakkının sınırları aşarak yayımlanması halinde, ilgili basın ve yayın organının işleticisi olan *gerçek ve tüzel kişiye yüzbin Türk lirasından beşyüzbin Türk lirasına kadar* idari para cezası verilecektir. Fıkra eleştiri hakkının sınırlarının ne zaman aşılmış sayılacağını da belirtmiştir. Buna göre fiillerin tekrar tekrar yayınlanması halinde sınır aşılmış sayılır.

Bu fıkrada iki önemli çelişki bulunmaktadır. Öncelikle şiddet hareketine teşvik olduğu ileri sürülen bir düşünce beyanı eğer eleştiri hakkının sınırları aşılmadan yapılmış ise esasen eylemin hukuka aykırı olduğu söylenemez. Zira eleştiri hakkı bir hukuka uygunluk sebebi olarak hakkın icrası sınırları içinde kalan bir hukuka uygun durumu belirlemektedir. Bu durumda 1. fıkradaki düzenleme, sanki eleştiri hakkının sınırları aşılmasa bile hukuka aykırı sayılmış olmaktadır. Kaldı ki şiddete teşvik ile haber verme ve eleştiri sınırlarının aşılması kavramları bir arada bulunamaz.

İkinci çelişki eleştiri sınırlarının aşılmasının belirlenmesinde yatmaktadır. Fıkraya göre şiddete teşvik olduğu iddia edilen düşünce ifadelerinin tekrar tekrar yayınlanması eleştiri hakkının sınırlarının aşılmış olduğunu göstermektedir. Önce tekrar tekrar yayınlamak hangi zaman süreci içinde olacaktır. Bu konuda belirlilik yoktur. İkincisi bir fik-

rin birden fazla yayınlanmasının eleştirinin sınırının aşılması ile bir ilgisi yoktur. Bir düşüncede ya sınır aşılmıştır ya da aşılmamıştır. Bunun tekrar tekrar ve ne zaman süreci içinde olduğu belli olmadan sınırı aş-
tığını söylemek hukukun genel kurallarına ve özellikle hukuka uygunluk nedenlerine vakıf olmamaktan yatakmaktadır.

Bunların yanında eylemin Anayasaya da aykırı olduğu inancındayız. Gerçekten eylem idari para cezası ile cezalandırıldığından bir kabahattir. Kabahat ta küçük suç dediğimiz hafif ihlallerde düzenlenen eylemlerdendir. Bu açıdan kabahat eylemleri de bir suçtur. Suçta bireysellik kuralı nedeni ile tüzel kişiyi bir başkasının eyleminden sorumlu tutmak cezaların kişiselliği ilkesini bertaraf etmektedir. Nitekim benzer bir olayda Anayasa Mahkemesi E.2006/121,K.2009/90 sayı ve 18.06.2009 tarihli kararı ile Anayasa aykırılığına karar vermiştir.

VII. SEYİRDEN YASAKLAMA

Yasanın 18. maddesi seyirden yasaklama önlemini getirmektedir. Seyirden yasaklama yasadaki düzenlenen suçları veya bu yasanın yollamada bulunduğu suçları işleyenler hakkında öngörölmüş olan ceza ile birlikte uygulanan bir güvenlik önleminden ibarettir. Başka bir deyişle spor müsabakalarında bu yasadaki veya göndermede bulunduğu yasadaki suçları işleyenlerin, aynı suçları işlememeleri için spor alanlarına girişini engellemek sureti ile, önleyici ve uslandırıcı bir önlem olarak getirilmiştir. Ancak buradaki yasaklamayı, medyadaki yasaklamadan ayırmak gerekir. Medya mensubu bir meslek sahibidir, mesleğini icra ederken onun hakkındaki yasaklama daha sınırlı tutulmalıdır.

Benzer hüküm Futbol Disiplin Talimatınının 97. maddesinde de yer almaktadır. Buna göre, stadyuma giriş cezası ile cezalandırılanlar, cezaları infaz edilineceye kadar, müsabaka öncesinde, esnasında ve sonrasında hiçbir stadyuma ve bağlı bölümlerine giremezler. Ancak bu Yönetmelik sadece futbol müsabakalarını içermesine rağmen, 18. madde tüm spor müsabakalarını kapsamaktadır.

Madde spor alanlarına girişi yasaklamakla beraber, maddenin yazımı sadece suç işlediği sporun yapıldığı alanı değil her nevi spor alanlarını amaçlamakta olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Gerçekten 18/1. madde “güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir” hükmünü içererek müsabakanın niteliği konusunda bir ayırım yapmaksızın tüm müsabakaları içeren bir yazıma sahiptir. Böylece örneğin bir basketbol müsabakasında bu yasadaki yazılı bir suç işleyen, sadece basketbol maçlarını değil, Federasyonlar tarafından düzenlenen bütün müsabakaları seyretmekten men edileceklerdir. Bununla beraber maddenin 8. fıkrası “...seyirden yasaklanan kişi yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tara-

fı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra en yakın kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür.” hükmünü içermektedir. Kanaatimizce burada sadece taraftarı olduğu kulübe ilişkin suçu işlediği spor türündeki tüm müsabakalara katılması engellenmektedir. Buna karşılık diğer kulüplerin müsabakalarına gidebileceği gibi bir izlenim uyandırmaktadır. Bu durumda sadece taraftarı olduğu kulübün tüm müsabaka saatleri ve günlerinin saptanması ve bunun kişiye bildirilmesi gibi bir sonuç ortaya çıkacaktır. Böylece bir futbol müsabakasında suç işleyen kişi, sadece taraftarı olduğu kulübünün değil, diğer futbol müsabakalarına ve diğer türdeki tüm müsabakalarına katılmayacaktır.

Fıkıradaki yer alan “bundan bir saat sonra” kavramı spor müsabakasına katılmasını engellemek için en geç bir saat içinde kolluğa başvurmamasını sağlamak içindir. Bu nedenle kişi taraftarı olmadığı bir kulübün müsabakalarına gidebilecektir. Kanaatimizce buradaki yasaklamanın taraftarı olduğu kulübün maçları değil öncelikle aynı türden diğer kulüplerin tüm maçlarını da kapsamaması gerekirdi. Esasen 18. maddenin 1. fıkrası açıkça “...mahkemece kurulan hükümden spor müsabakalarını seyirden yasaklanması kararı verilir.” demektedir. Böylece yasaklama taraftarı olduğu kulübün değil, tüm eylemi yaptığı müsabaka türü dâhil tüm maçlara katılmasını engellemektedir. Zamanında kolluğu gitmeyen kişi hakkında yirmi beş günden az olmamak üzere adli para cezası verilecektir. Hükümet tasarısından bu sürü “ikiyüz elli günden” az olmamak üzere iken Komisyon tarafından indirilmiştir.

Seyirden yasaklama ibaresi, kişinin müsabaka ve antrenmanları seyretmek üzere spor alanlarına girişinin yasaklanması anlamına gelir. Bu açıdan 3/g maddesine göre spor alanlarının neyi belirttiğini belirlemek ve yasağın buna göre uygulamasını sağlamak gerekir. Buna göre spor müsabakalarının veya antrenmanlarının gerçekleştiği alanlar ile seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odaları ve bu Yasaya göre spor yapmaya elverişli tüm alanları kapsamaktadır. Yasaklama önlemi hükmün kesinleşmesi ile infaz edilir ve cezanın infazı tamamlandıktan itibaren bir yıl geçtikten sonra bu önlemin uygulanmasına son

verilir. Böylece seyirden yasaklama önleminin süresi cezanın infazı ile başlar ve infazın bitiminden sonra bir yıl daha devam eder. Hükümet tasarısında bu süre iki yıl iken alt komisyonunun da önerisi ile bir yıla indirilmiştir.

Bu güvenlik önlemine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte nihai karar verilmesi halinde, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl geçmesi ile bu önlemin uygulanmasına son verilir. Bu süre de hükümet tasarısında üç yıl iken bir yıla indirilmiştir. Her iki süre indirimin nedeni de suç ile yaptırım arasında bir orantı sağlamak amacı ile yapılmıştır. Bilindiği üzere ceza verilmesine yer olmadığı kararı Ceza Yargılama Yasasının 223/3 maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre: sanık hakkında;

- a) Yüklenen suçla bağlantılı olarak yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya ağır dilsizlik hali ya da geçici nedenlerin bulunması;
- b) Yüklenen suçun hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi suretiyle veya zorunluluk hali ya da cebir ve tehdit etkisi ile işlenmesi;
- c) Meşru savunmada sınırın, heyecan, korku ve telaş nedeni ile aşılması;
- d) Kusurluluğu ortadan kaldıran hataya düşülmesi;
- e) Etkin pişmanlık;
- f) Şahsi cezasızlık sebebinin varlığı,
- g) Karşılıklı hakaret,
- h) İşlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı, ceza verilememesi halleridir. Mahkemece bu durumların saptanması halinde ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir.

Bunlardan ilk dördünde ceza verilmemesinin nedeni kusurun bulunmaması, son dördü ise özel olarak düzenlenmemiş ceza verilememesi halleridir. Bu açıdan bu hallerde önlem süresi bu durumları göre belirlenecektir.

Yasa güvenlik önlemi olarak spordan yasaklama kararının 5352 sayılı Adli sicil kanuna göre Adli Sicile kayıt edileceğini de öngörmektedir. Buna göre Adli Sicil Yasasının 4/e maddesine göre belirli hakları kullanmaktan yasaklama ile ilgili olarak spor müsabakalarının seyirinin menî de bir hakkın kullanılmasını yasakladığından adli sicile bu bölümde kaydedilebilecektir. Ancak bu kayıtların ne şekilde spor alanlarına duyurulacağı konusunda büyük güçlüklerin yaşanacağından kuşku etmek gerekir. Her ne kadar maddenin 4. bendi seyirden yasaklama önlemine ilişkin bilgilerin Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bilgi bankasına kaydedilip, bu bilgilerin spor kulüplerine ve Federasyonlara bildirileceği öngörülmekte ise de, özellikle elektronik bilet sisteminin söz konusu olmadığı spor alanlarında bunun uygulanması büyük sorunlar açacaktır. Aynı bent, Strasbourg anlaşmasına uygun olarak, yurt dışında yapılacak müsabakalarda, seyir yasağı alan kişinin kimliği ve süresi, müsabakanın yapılacağı ülkenin yetkili mercilerine de bildirilecektir. Böylece seyir yasağı evrensel bir nitelik kazanmış olmaktadır.

Bu madde hükümleri, spor alanlarının dışında işlenen kasten yaralama, hakaret içeren tezahürat ve mala zarar verme suçlarında da uygulanır. Elbette bu suçların yapılan spor müsabakası ile ilgili olması gerekir. Yoksa başka bir nedene dayanan bu suçların işlenmesi bu önlemin alınması için söz konusu olmayacaktır.

Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturmaya başlaması ile şüpheli hakkında spordan yasaklama önlemi de derhal uygulanmaya başlar. Bu hükmün Anayasanın 38. maddesine aykırı olduğu kanaatindeyiz Zira hiç kimse suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar suçlu sayılamaz. Şüpheli de henüz hüküm giymediğinden ve sadece hakkında bir suç şüphesi bulunduğundan bu önlemin uygulanmasının bu evrede mümkün olmaması gerekirdi. 18. maddenin 4. fıkrası bu durumu biraz yumuşatabilmek için, soruşturma evresinde Cumhuriyet Savcısı ve kovuşturma evresinde ise Mahkemenin bu önlemin kaldırılmasına karar verilebileceğini öngörmektedir. Aksi takdirde bu yasağın uygulanmasına, koruma önlemi olarak devam edilebileceği belirtilmiştir.

Koruma önlemi olarak uygulanan ve güvenlik önlemi olarak hükmedilen seyirden yasaklama önlemine ilişkin bilgiler yukarıda da belirttiğimiz gibi, Emniyet Genel Müdürlüğünde bu amaca hizmet eden elektronik bilgi bankasına kaydedileceği gibi, bu bilgi bankasına federasyonların ve spor kulüplerinin de ulaşması sağlanır. Yasaklanan kişilere ait bilgiler, spor kulüplerine ve yurt dışında yapılacak müsabaka öncesinde müsabaka yapılacak ülkenin yetkili merciine bildirilir. Ancak bu bilgi alışverişinin sadece seyir yasağı ile sınırlı olması yetersizdir.

Hükümet tasarısında bulunup, Komisyon tarafından kabul edilmeyip tasarıdan çıkarılan bir hükme göre, “tarafarı bulunduğu kulübün veya A Milli takımın yurt dışına gideceği müsabakalara katılmasını engellemeye yönelik olarak, pasaportunun veya ilgili seyahat belgesinin beş gün içinde en yakın kolluğa verilmesi öngörülmekte idi. Yurt dışına çıkış yasağı Pasaport yasasında yapılan son değişiklikle yenibaştan düzenlendiğinden ve bu şekilde idari tasarrufla artık yurt dışına çıkma yasağı konamayacağından bu yasak tasarıdan çıkarılmış bulunması yerinde olmuştur.

Koruma önlemi olarak uygulanan seyirden yasaklamanın, Cumhuriyet Savcısı ve Mahkeme tarafından kaldırılmasına karar verilmesi, kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi, sanık hakkında düşme veya beraat kararı verilmesi halinde derhal kaldırılır. Bu kararların kesinleşmemesi halinde şüpheli bu sıfatı taşımaya devam ettiğine göre 18/3teki hükme aykırı bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan şüpheli hakkında bu önlemi kesinleşmeye kadar uygulamamak gerekmektedir.

Kamu davasının açılmasının Cumhuriyet Savcısı tarafından ertelenmesine karar verilmesi, hükmün açıklanmasının ertelenmesine mahkeme tarafından karar verilmesi, hapis cezasının yerine seçenек yaptırım olarak önleme veya hapis cezasının ertelenmesine karar verildiğinde, kararın kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl yasaklama süresinin uygulanmasına devam edilir. TCK. nun 75. maddesinde yer alan önödeme halinde dahi bir yıllık süre önödemeye rağmen devam etmektedir.

Alkol ve uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi altında olduğu açıkça anlaşılan kişi spor alanına alınmaz. Elbette bunun açık bir şekilde

anlaşılması lazımdır. Yoksa ağız koklanarak veya biraz yukarıda da belirttiğimiz gibi alkolmetre ile ölçerek veya kan alımı sureti ile bu durumun saptanması gerekmez. Bu tamamen takdiri bir olgudur. Bu açıdan içeri girmek isteyen alkollü olduğu daha önce de belirttiğimiz gibi, şüpheye meydan vermeyecek şekilde açık olması gerekir. Bu durumun saptanması özellikle uyuşturucu ve uyarıcı madde olanlarda saptanması daha güçtür. Bu nedenle spor alanı kapısında bulunanların bu konuda tecrübeli kişiler olması gerekir. Böyle bir durumda olduğu anlaşılan kişi spor alanına sokulamayacağı gibi, dışarı çıkmamakta ısrar ettiğinde zor kullanarak dışarı çıkarılır ve bir yıl süre ile spor müsabakalarına seyirden yasaklanır. Böyle bir durumun olmadığı iddia eden taraf, daha sonra idari bir eylem olan bu karara karşı idare mahkemesine başvurabilir.

Bu yasa hükümlerine göre hakkında seyirden yasaklama güvenlik önlem kararı verilen kişi yasak süresince spor kulüplerinde, federasyonlarda ve taraftar derneklerinde yönetici de olamaz. Burada güvenlik önlemi kavramını bilhassa kullanmış bulunmaktayız. Zira bunun yanında seyirden yasaklamayı gerektiren bir de koruma önlemi vardır. Örneğin yasanın 22. maddesinde ve 3. fıkrada koruma önleminden söz edilmektedir. Bunlara yönetici olma yasağı getirilemez. Spor müsabakalarında hakem, gözlemci ve temsilci olarak görev yapamaz. Eğer bu kişi bir spor kulübünün yöneticisi ise, bu olay ile yöneticiliği otomatik olarak düşmez. Ancak bu süre zarfında yöneticilik görevleri askıya alınır. Bununla beraber yasaklama kararı spor alanlarına da girişini yasakladığından, kendi kulübünün toplantıları burada yapılıyorsa toplantılara dahi giremez. Eğer yasada öngörülen yasaklara uymayan bir sporcu ise, örneğin maç alanına sokulmaması gereken bir maddeyi içeri sokmuşsa, bunun hakkında bu yasaya göre işlem yapılacağı gibi, federasyon disiplin kurulu tarafından gerekli cezalar dahi verilir. Ancak seyirden yasaklanacaklar arasında sporu icra edenler bulunmadığı için yasanın yazımı nedeni ile bunlara bu tür yaptırım uygulaması olanaksızdır. Bununla beraber kendi federasyonların yetkileri bunun dışındadır. Gerçekten yasanın 19. maddesi açıkça bir spor kulübüne veya bir spor kulübünün mensubuna ceza verilmesi, bu kulübün bağlı olduğu federasyonun ayrıca yaptırım uygulamasına engel olamaz.

VIII. DOPİNG KULLANIMI

Sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair yasanın kanımızca en önemli eksikliği doping konusunda bir hüküm içermemesidir. Gerçekten doping kullanımı bir açıdan müsabakaların eşitliğini bozmaktadır. Örneğin doping kullanan bir sporcuyla yapay olarak rakiplerinden daha güçlü olmakta ve müsabakanın eşitliğini bozmaktadır. Her ne kadar Türkiye Doping Mücadele Sözleşmesini 11.03.1995 tarih ve 3885 sayılı yasa ile uygun bulmasına rağmen doping kullanımını sadece idari yaptırımlarla gidermeye çalışmıştır.

Futbol Federasyonu Futbolda Doping Mücadele Talimatında, Doping Mücadele Sözleşmesine uygun olarak, konuyu ayrıntılı bir biçimde düzenlemiş bulunmaktadır. Her şeyden evvel futbolcular ve diğer kişilerin neyin bir doping mücadele kuralı ihlali haline geleceğini bilmek durumundadır. Yani burada bir nevi objektif sorumluluk getirilmiş ve sporcunun neyin doping teşkil ettiğini önceden bilmek zorunda olduğunu belirlemiştir.

Talimata ekli yasaklar listesinde bulunan maddelerin futbolcunun idrarında bulunması halinde doping yaptığı varsayılmaktadır. Yönetmeliğin 5.2.1 maddesine göre, yasaklı bir maddeyi kasıtlı, kusur veya ihmal neticesinde veya bilinçli olarak kullanmasında bir fark gözetilmemiştir. Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim kuruluna bağlı olarak kurulan doping mücadele kurulu doping mücadele kuralının ihlal edildiğini kanıtlamak durumundadır.

Doping kontrolü müsabaka dışı veya müsabaka içinde yapılabilir. Bu nedenle müsabaka harici doping yapılabilmesi için sporcuların her an nerede bulduklarını bildirmek yükümlülüğü vardır. Müsabaka sırasında, müsabaka başladıktan sonra veya devre arasında, her takımdan ikişer futbolcu için doping kontrolü yapılacağı bildirilir. Bu futbol-

cuların seçimi kura ile yapılır. Doping denetimi için iki asıl, iki de yedek sporcu seçilir. Müsabakada fiilen oynamayan oyuncular da doping kontrolüne alınabilir. Eğer bir futbolcu hakkında çeşitli nedenlerle doping kontrolü yapılamazsa ondan sonra gelecek yedek sporcunun kontrolü yapılır. Örneğin seçilen bir sporcunun hastalık ve mazeret gibi nedenlerle spor alanından ayrılması halinde, onun yerine yedek oyuncu doping muayenesine alınır.

Dopingle mücadele kuralının ihlali halinde, Disiplin kurulu tarafından bir yargılama süreci oluşturulur. Yargılama sonucu olayın doğruluğu saptanırsa 1 yıldan ömür boyuna kadar spordan men cezası verilir.

İşte bu kadar önemli bir konuda sadece disiplin yaptırımı ile yetinilmesi kanaatimizce yasanın önemli bir noksanıdır. Şike veya teşvik primi verilmesi kadar, bu eylem de spor ahlakına aykırı olup açıkça spor düzenini bozmaktadır. Bu niteliği itibarı ile bu eylem de suç haline getirilmeli idi. Şike ve teşvik priminde gereğinden ağır cezalar öngörülmesi ve spor düzenini açıkça bozan dopingli ilaç kullanımında da bir ceza hükmü getirilmesi gerekirdi inancındayız.

Bununla beraber bu talimatın sadece futbol sporu ile ilgili olması önemli bir eksikliklerdir. Zira doping tüm spor alanlarında, spor ahlakına aykırılık teşkil eder. Bu açıdan dopingi tüm spor alanlarına yaymak gerekir. Nitekim “Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Dopingle Mücadele Yönetmeliği” kapsamı düzenleyen 2. maddesinde, bu yönetmeliğin bütün spor dallarında, profesyonel olan, olmayan lisanslı sporcu, yarış hayvanı, teknik direktör, antrenör, çalıştırıcı, tıp doktoru, eczacı, veteriner hekim, fizyoterapist, beslenme uzmanı, masör gibi kişileri de içermektedir. Yönetmeliğin 15. maddesine göre, doping kontrolünde alınan numunenin pozitif çıkması halinde, kullanılan ilaç cinsine göre ceza verilmektedir.

Kanaatimizce 6222 sayılı yasayı bir hüküm ilave ederek, doping kullanımını da, bu yasanın kapsamına almak uygun olacaktır.

IX. ŐIKE VE TEŞVİK PRİMİ

Şike ve teşvik primi ne mülga yasada yer almakta idi, ne de özel yasalarda ve özellikle Türk Ceza Yasasında bunu düzenleyen özel bir hüküm vardı. 6222 sayılı yeni yasanın 11. maddesi bu boşluğu doldurmak sureti ile önemli bir aşamaya ulaşmıştır. Özellikle sporun ahlâk kurallarına uygun yapılması gereği dışında maç sonuçlarının çeşitli tahlil oyunları içinde yer alması bu eylemlerin cezalandırılmasını daha da önemli bir duruma getirmiş bulunmaktadır.

Bu konuda özellikle İtalya'da 2006 yılında ortaya çıkarılan ve Calciopoli veya Moggiopoli davası olarak isimlendirilen olay önem taşımaktadır. İtalyanın büyük kulüplerinden Juventus 2006 yıllarında gerek finans ve sportif açıdan İspanya'da Real Madrid ve İngiltere'de Manchester United kadar güçlü bir kulüptü. Juventus yöneticilerinin hakemle ilişki kurdukları ve bu ilişkiler nedeni ile avantaj sağladıkları iddia edildi. Napoli'de görölmekte olan davada Juventus yetkililerinin hakem tayininde birçok etkili kişi ile telefon görüşmeleri belirlenmişti. Sonuç olarak Juventus kulübüne sportmenliğe aykırı davranışı nedeni ile küme düşme cezası verildi. Böylece seri A'dan Seri B'ye düşürüldü.

Aynı davalara ilişkin olarak Milan, Fiorentina ve Lazio'ya önce verilen küme düşme cezası kaldırıldı ve seri A'da kalmalarına rağmen Milanın 8, Fiorentina'nın 15, Lazio'nun 3, Regginnanın 11 puanları silindi. Bu arada Şampiyonlar ligine gidecek Fiorentina ve Juventus'un bu hakları elinden alındı. Lazio'nun ise UEFA kupasına gitmesi hakkı elinden alındı. Bu kulüplerin çeşitli yöneticilerine de ömür boyu haktan, süreli hakka kadar ceza verildi. Bu cezaların İtalyan Futbol Federasyonu olan FİGC tarafından verildiğini ifade edelim. Bu konudaki ceza davası halen Napoli'de devam etmektedir. Benzer bir olay Fransada Marsilya kulübünün de başına gelmiş ve bu kulüp te küme düşme cezasına çarptı-

rılmıştı. 1994 yılında Marsilya kulübünün başkanı Bernard Tapie'nin Velenciennes'li bazı oyunculara rüşvet teklif ettiğinin kanıtlanması üzerine ikinci kümeye düşmesine karar verilmişti. Başkan Tapie de bu suç nedeni ile sekiz ay hapis cezası almıştı. Almanyada Bundesliga'da Rot Weis Oberhausen de kümede kalma mücadelesi veren kulüplerin, düşmemek için takımlara şike teklifinde bulunduğu ortaya çıktığı için bölgesel kümeye düşürülmüştür.

Türk hukukuna ve özellikle 6222 sayılı yasaya gelince, bu konuda sorulabilecek bir soru, eğer böyle bir hüküm getirilmese idi dahi, şike yapanları cezalandırmak olasılığı var mı idi? Bu konuda dolandırıcılık yoluna gidilerek şike yapan kişileri cezalandırmak yoluna gidilebilirdi. Örneğin nitelikli dolandırıcılığı düzenleyen 158. madde 1.fıkrasının (d) bendinde dolandırıcılığın, tüzel kişileri araç olarak kullanılmasında bu açıklığı bir ölçüde kapatabilirdi. Ancak bunun için dolandırıcılığın saptanması gerekirdi. Bu açıdan 6222 sayılı yasa yürürlüğe girene kadar çok açık bir şekilde bu hükmün uygulanması yoluna gidilemedi, sadece idari yaptırımlarla yenitildi.

A. Şike suçu

Yasanın 11.maddesinin 1. ve 4. fıkralarında şike suçu ve bunun ağırlatıcı nedenleri belirtilmiştir. Buna göre "Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacı ile bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi şike suçunu" işlemiş sayılmaktadır. Ayrıca kendisine menfaat temin edilen kişi de aynı suç nedeni ile müşterek fail olarak cezalandırılmaktadır. Bu konuda menfaat henüz verilmemiş olsa dahi böyle bir anlaşmanın yapılmış olması halinde dahi suç tamamlanmış gibi cezaya hükmedilir.

Bu konuda üzerinde durulması gereken bir konuda menfaata varmayan bir hediye alma halinde şike suçu oluşur mu sorunudur. Kanatimizce hediyenin değeri önemli değildir. Burada hukuka aykırı olan spor müsabakasının sonucunun etkilenmesidir. Bir menfaat değerine varmayan ve fakat bu hediye karşısında maçın sonucunu etkileme varsa suç ta oluşur. Nitekim 11. maddeye göre, hediye dahi olsa böyle bir

anlaşmanın soyut yapılmış olması suçu oluşturur. Hatta bu anlaşmayı yapan bir sporcu olsa, ve maçta talep edildiği gibi değil de, gayet iyi bir oyun gösterse dahi şike suçu oluşmuş sayılır. Zira somut anlaşmanın yapılmış olması suçun oluşması için yeterlidir.

Buna benzer bir olay da hatır şikesi denilen olgudur. Burada kazanç ve menfaat vaadi yoktur. Böyle bir menfaat için anlaşma da söz konusu değildir. Ancak bu hatır nedeni ile spor müsabakasının sonucu etkilenmiştir. Bu durumda suçun yasal unsuru olan menfaat verilse veya verilmese bile anlaşma yapılmıştır. Hatırda da hatırını kullanan tarafın veya adına hatırını kullandığı kişi veya kulübün bir menfaati olacağı için burada da şike suçu oluşmuştur. Gerçekten manevi menfaat te bir menfaattir. Burada hatır kırmayarak şike yapan maçın sonucunu etkilemektedir. Kaldı ki bu suç ile aynı zamanda kamu oyununun da güveninin sarsılması söz konusudur. Hatır için de olsa bu güven kötüye kullanılmıştır ve suç ta oluşur. Tabiatı ile bununla müsabaka sonucu etkilenmiş olmalıdır.

Suçun maddi unsuru bir müsabakanın sonucunu etkilemek için bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin etmek veya menfaat için vaatte bulunmaktır. Elbette bu kişinin alacağı menfaat ve kazanç sonucu spor müsabakasının sonucunu etkileyecek kişi olması gerekir. Özellikle burada üzerinde durulması gereken husus nelerin menfaat oluşturduğudur. Örneğin menfaatin nakit bir para olması zorunlu değildir. Bu menfaat maddi olabileceği gibi manevi bir menfaat de olabilir. Örneğin çok sevdiği bir kişi ile evlenemeyen bir sporcu, bu evliliği sağlamak da bir menfaat sayılabilir. Hatta bu menfaat siyasal bir menfaat de olabilir. Örneğin bu kişiye siyasal bir partiden ileride milletvekilliği adaylığı veya yöneticiliği teklif edilmesi bir menfaat olarak sayılabilir. Başka bir deyişle eğer vaat edilen husus kendisine vaat yapılan kişiyi tatmin edici nitelikte ise bu da menfaat sayılabilir. Örneğin Yargıtay 11. CD. E.2007/6465,K.2010/5860 sayı ve 06.05.2010 tarihli kararında dolandırıcılık suçunda haksız menfaati nitelendirirken aşağıdaki kararı vermiştir: “Bağ-Kur İl binasından çıkıp evine gitmekte olan katılanı takip edip sohbet ortamı oluşturarak samimiyet kurduğu ve katılıandan emeklilik işlemlerini yaptırmak için adı geçen ku-

ruma geldiğini ve emekli olmaya çalıştığını öğrenen sanığın, oğlunun Bağ-Kur Genel Müdürlüğü'nde yetkili biri olduğunu, emeklilik işlemlerini çabuklaştıracağını söyleyip katılanı ikna ederek haksız yarar sağlamak suretiyle dolandırıldığının iddia ve kabul olunması karşısında; fiilin 5237 sayılı Yasanın 157. maddesinde yaptırıma bağlanan basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğu” yolunda içtihat etmiştir. Aynı şekilde 11. CD. E.2010/1254, K.2010/4689 sayı ve 15.04.2010 tarihli içtihadında “sanıkların hiçbir şehit ya da gazi ailesine yardımda bulunmadıkları, bu itibarla; fikir ve eylem birliği içerisinde şehit ve gazi ailelerine duyulan yardım duygularını suiistimal ederek hileli davranışlarla birçok kişiyi aldatıp dernek faaliyeti adı altında çıkar sağladıkları, başlangıçtan beri amaçlarının Derneği vasıta kullanarak haksız kazanç sağlamak olduğu iddia, tanık beyanları, bilirkişi raporları ve tüm dosya kapsamından anlaşılmakla sanıkların eylemleri nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğundan” yolunda karar vermiştir. Yine 11. CD. E.2009/8176 K.2009/11110 sayı ve 02.10.2009 tarihli kararında: “Sanığa yüklenen ve suçun işlendiği tarihte yürürlükte bulunan 765 Sayılı TCK. nun 504/4 maddesinde düzenlenen “yurt dışında iş bulmak, ikamet izni veya vize almak bahanesiyle,” dolandırıcılık suçunun karşılığının 5237 Sayılı TCK. da nitelikli hal olarak düzenlenmemiş olması nedeniyle 157. maddedeki basit dolandırıcılık suçunu oluşturur.” şeklinde içtihat etmiştir. Görüleceği gibi Yüksek Yargıtay da menfaatin çeşitli yollarla elde edilmesini suçun oluşması için yeterli saymıştır. Buna karşılık bir sporcunun spor yapmak istediği bir spor kulübüne transferini sağlamağı vaat etmek şike suçunu oluşturur mu sorusu sorulabilir. Bilindiği üzere Federasyonlar, sporcuların transfer dönemlerini belirlemiştir. Ancak federasyonlar tarafından düzenlenen bu süreler anlaşma yapılması için öngörülmüştür. Bir spor kulübü bu süreler dışında transferini düşündüğü sporcu ile daha önce ilişki kurabilir ve kendisini transfer edebileceğini söyleyebilir. Ancak bu söylemlerin spor ahlakına ve düzenine aykırılık teşkil etmemesi gerektiğini de göz önünde tutmak gerekir. Örneğin bir sporcuya kendi takımı ile oynayacağı maçtan önce de böyle bir transfer teklifi getirilebilir. Ancak bu teklif getirilirken kendi kulübüne karşı iyi oynamaması veya hiç oynamaması gibi spor ahlakına aykırı düşebilecek ve müsaba sonucunu etkileyebilecek

nitelikte öneriler yapılamaz. Yapıldığı takdirde bunun şike veya şikeye eksik kalkışma olarak nitelenmesi olanağı ortaya çıkar. Aynı şekilde bir rakip takıma karşı, kendi kulübünü zayıf düşürmek amacı ile spor ahlağı ile bağdaşmayan öneriler de yapılmamalıdır. Bu iki durumda da şike olup olmadığı elde edilecek kanıtlara göre değerlendirilerek, şike suçunun oluşup oluşmadığı sonucuna varılacaktır.

Eğer bu kişi spor müsabakasının sonucunu etkileyemeyecek bir kişi ise, olsa olsa anlaştığı kişiyi dolandırmış olur. Örneğin spor ile hiç ilgisi olmayan bir kişi, menfaat sağlayabilmek için hayali bir takım olgularla karşı tarafı kandırmak sureti ile menfaat temin ettiğinde, maçın sonucunu etkilemek durumunda olmadığı için sadece dolandırıcılıktan cezalandırılabilir. Buna karşılık böyle bir anlaşmaya varan kişi, şike yapılmasını isteyen kişi olduğu için böyle bir anlaşmaya varmış olması soyut olarak onun 11/1.maddeye göre cezalandırılması için yeterlidir. *Şike suçunun cezası beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasıdır.*

Suçun önşartı spor müsabakasının sonucunu etkilemektir. Eğer spor müsabakasının sonucunu engellemek amaçlanmamışsa bu suç oluşmaz. Eğer anlaşmayı yaptığını ileri süren esasen böyle bir yetki veya güce sahip olmayan bir kişi ise şike suçu bu alanda bir işlenemez suç niteliğindedir.

Bu suç bir yerde rüşvet suçuna benzemektedir. Nasıl rüşvet suçunda bir anlaşma varsa, şikedede de bir anlaşma vardır. Ancak bu anlaşma bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek için yapılmaktadır. Spor müsabakasının niteliği önemli değildir. Başka bir deyişle bu müsabaka için şans oyunu oynanmasa veya burada bir şans oyunu yer almasa dahi bir anlaşma olması yeterlidir. Elbette bu müsabakanın belirli bir federasyon içinde yer alması gerekir. Eğer özel bir müsabaka söz konusu ise, başka bir deyişle bu müsabaka federasyona bağlı olmayan, özel kişiler arasında yapılıyorsa, anılan suçtan söz edilemez. Gerçekten yasanın 3/1 maddesi spor müsabakasını tanımlamış ve “Federasyonların düzenlediği veya düzenlenmesine izin verdiği her türlü sportif karşılaşma ve yarışma” olarak tanımlamıştır. Bu açıdan bu durumu göz önünde bulundurmak gerekir. Böyle bir durumda eğer koşulları varsa dolandırıcılık suçunun oluşması olanağı vardır.

Kendisine menfaat temin edilen kişi bu suç nedeni ile müşterek fail sayılır. Burada müşterek fail kavramının kullanılmasına gerek yoktur. Zira TCK. nun 37. maddesi suçun yasal tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren fail sayılır hükmü yer almaktadır. Burada kendisine menfaat temin edilen kişi de yasada yazılı şike fiilini işlediğinden sadece fail sayılır denmesi yeterli olurdu. Eğer şike anlaşmasına rağmen, spor müsabakasının sonucu etkilenmemiş olsa bile suç tamamlanmış gibi sayılarak cezaya hükmedilir. Başka bir deyişle şike amacı ile anlaşmanın yapılmış olması, sonuç gerçekleşmemiş olsa bile tamamlanmış suç gibi cezalandırılır. Bu nedenle bu suç bir tehlike suçudur ve teşebbüse müsait olmayan suçlardandır.

Bazı hallerde, şike teklifi aracı kullanılarak ta yapılabilir. Örneğin (x) kulübünün yetkilisi (Y) kulübünün sporcusuna bir aracı göndererek teklifte bulunduğu takdirde, bu kişi de teklifi yapmakla görevlendirilenle birlikte asli fail olarak cezalandırılır. Gerçekten Türk Ceza Yasasının 37/2. maddesine göre, öğretide dolaylı faillik veya dolayısı ile faillik olarak isimlendirilen bu durumda, suçun işlenmesinde bir başkası araç olarak kullanılmaktadır. Burada suçun icra hareketlerini gerçekleştirmeksizin bir başkası ve onun üzerinde etkinlik kurarak icra hareketlerinin o kişi tarafından gerçekleştirilmesinin sağlanması söz konusudur. Burada dolaylı fail, asil failin bir aracı niteliğindedir. Bu nedenle araç olarak kullanılan kişi eğer araç olduğu suçu bilerek yerine getirmişse, yukarıda da belirttiğimiz gibi o da asli fail gibi sorumludur. Eğer böyle bir suç işlendiğini bilmiyor veya bilebilecek durumda değilse, aracı olan kişi bu eyleminden dolayı sorumlu tutulamaz. Örneğin menfaat temini için aracı kullanan kişi aracıyı, bir borcu olduğu için para veya sair menfaat teklif ettirmişse artık onu sorumlu tutamayız. Zira bu kişinin suç işlemek kastı yoktur.

Buna karşılık kazanç ve vaat teklifinde bulunulmasına rağmen, anlaşmaya varılamaması halinde suç teşebbüs derecesinde kalmış sayılır ve ceza teşebbüse göre tayin olunur. Ancak bunun için her iki tarafın da, şike konusunda anlaşmaya varmak için karşı karşıya gelmesi ve fakat örneğin miktarda veya sair menfaatle anlaşamamaları nedeni ile şikenin gerçekleşmemiş olması gerekir. Yasa burada sadece teşebbüsten söz etmektedir. Bu açıdan suçun tam teşebbüs mü yoksa eksik teşebbüs de-

recesinde mi kaldığına yargıç karar verecektir. Bilindiği üzere TCK.nun 35. maddesi, mülga 765 sayılı yasadan ayrılmış ve tam teşebbüs eksik teşebbüs ayırımını kaldırmıştır. 35. maddeye göre kişi işlemeyi kastettiği bir suç nedeni ile icra hareketlerine başlayıp elinde olmayan nedenlerle hareketlerini tamamlayamaz ise, cezada indirim, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre yargıç tarafından tayin olunur. Bilindiği üzere yeni TCK.daki düzenleme eksik ve tam teşebbüs ayırımının güçlüğü ve bunun ancak yargıç tarafından olayın oluşuna göre saptanması şeklindedir. Burada takdir tamamen yargıça aittir.

Buna karşılık, şike teklifi alanın bu teklifi ret etmesi halinde, ret edenin bir kastı bulunmadığı için onun açısından bir cezalandırma söz konusu olmaz. Teşebbüs durumunda verilecek olan ceza şike olsa idi verilecek ceza, T.C.K.'nin 35/2.maddesine göre dörtte birinden dörtte üçüne kadar indirilir.

B. Şike suçunun ağırlatıcı nedenleri

Şike suçunun cezası beş halde ağırlştırılmaktadır. Buna göre:

a. Şike suçunun kamu görevinin sağladığı güven ve nüfuzu kötüye kullanmak sureti ile işlenmesi hali:

Buna göre bir kamu görevlisi, bu görevi nedeni ile kamunun güvenini ve etkisini sağlayan bir kişidir. Bu kişi kamu görevi nedeni ile hem kendisine duyulan güveni veya bu nedenle ortaya çıkan nüfuzunu kötüye kullanabilir. Kamu görevlisi memurdan daha geniş kapsamlıdır. Genel anlamda kamu görevlisi Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yerine getiren kişilerdir. Örneğin bir federasyon yetkilisi veya başka bir kamu görevlisi, güven veren ve nüfuzu olan kişidir. Bu kişi bu sıfatından istifade ederek şike teklifinde bulunursa cezası arttırılır. Yasanın henüz uygulaması olmadığından, benzer suçlardan Yargıtay kararlarını örnek olarak vermek istemekteyiz. Örneğin bir okulda müdür ve müdür yardımcılığı görevi yapan kişinin kendi emrinde çalışanlar üzerinde nüfuzunu kullanması bunun tipik örneğidir. Nitekim Yargıtay 6.CD. E.2004/9302, K.2005/8231 sayı ve 27.09.2005 tarihli kararında “Çok Programlı Lise’de müdür ve müdür

yardımcısı olarak görev yapan sanıkların, okul pansiyonunda belletmen olarak görev yapmayan Kadriye, Saadet ve Zümrüt adlı öğretmenler hakkında görev yapmış gibi nöbet çizelgeleri ve bordrolar düzenleyerek ek ders ücretlerini alıp, okulda geçici işçi olarak çalıştırdıkları Fatma isimli kişiye verdiklerinin iddia edilmiş olması karşısında; sanıkların eylemlerinin zincirleme biçimde memurun resmi belgede sahteciliği ve nitelikli dolandırıcılık suçlarını oluşturup oluşturmadığına ilişkin kanıtları tartışma ve değerlendirmenin üst dereceli Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu gözetilip görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, yargılamaya devamla yazılı biçimde hüküm kurulması,” gerekeceği yolunda içtihat etmiştir. Böylece Yüksek Yargıtay da bir başka suçla ilintili olmasına rağmen nüfuz ve güvenin kötüye kullanmasını arayan suça ilişkin maddede bunu uygulamıştır.

b. Spor kulübününün yönetim kurulu başkanı ve üyeleri tarafından işlenmesi hali:

Dernek niteliğinde olan spor kulüpleri yöneticileri kamunun tanıdığı ve güven duyduğu kişiliğe sahiptirler. Bilindiği üzere bu kişiler kural olarak sporun yanında, ahlaka özellikle spor ahlakına ve kurallarına uygun davranmak zorunda olan kişilerdir. Bu kişilerin sporcular üzerinde de büyük etkisi olabilir. Bu açıdan böyle bir suçu işlemede büyük kolaylıklara sahiptir. İşte yasa koyucu bu kolaylıktan yararlanabilecek bu kişilerin şike halinde cezalarının arttırılmasını yerinde olarak öngörmüştür.

Hemen ilave edelim ki, buradaki üyeler kulübün üyeleri değil spor kulübününün yönetim kurulunun üyeleridir. Yönetim kurulu üyeleri hangi görevle görevlendirilmiş olursa olsun eğer şike suçuna karışmışsa sorumlu olur. Buna karşın soyut yönetim kurulu üyesi olmak her zaman sorumluluk getirmez. Başka bir deyişle şike suçunun işlenmesi halinde bundan tüm yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olacağı anlamına gelmez. Örneğin bir yönetim kurulu üyesi şike işine karışmadığı gibi, yapılan işlemlerden dahi haberi olmayabilir. Bu açıdan bunların sorumlu tutulması olanağı yoktur. Burada sorumlu tutulacaklar kasten şike işine karışmış yönetim kurulu üyeleridir. Tüm tüzel kişilerin yönetim kurulu üyeleri için bu kural geçerlidir. Zira ancak kusurlu hareke-

te veya suça karışmış olan kişiler sorumlu tutulabilir. Ancak şike olgusu yönetim kurulunda görüşülmüş ve burada karar alınmışsa, bu karara katılan yönetim kurulu üyeleri de sorumlu tutulur.

Bu sadece bir ağırlatıcı nedendir. Şike suçu yönetim kurulu üyelerinin dışında kimseler tarafından da işlenebilir. Örneğin kulübün bir taraftarı, yönetim kuruluna haber vermeksizin, takımının maçı kazanması için kişisel olarak şike yapabilir. Bu durumda sorumluluk sadece ona ait olmaktadır. Buna karşılık şikenin hukuki sonuçlarından kulübü zarar görebilecektir.

c. Suçun bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi de cezayı arttırıcı bir neden olarak öngörülmüştür. Örgütün ne olduğu T.C.K.da tanımlanmamıştır. Bununla beraber aynı yasanın 6/j maddesinde örgüt mensubunun tanımı verilmiştir. Buna göre: “Örgüt mensubu suçlu deyiminden bir suç örgütü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleri ile birlikte tek başına suç işleyen kişi” örgüt mensubudur. Örgüt birçok yasada yer almaktadır. Bunu genel anlamda bir suç işlemek için ikiden ziyade kişinin başka bir deyişle en az üç kişinin bir araya gelerek, organize bir biçimde ve aralarında hiyerarşik şekilde astlık üstlük bağı bulunarak suç işlemek için birleşmeleri anlamına geldiğini söyleyebiliriz. İşte şike yapmak için bu şekilde birleşme halinde suçun işlenmesindeki kolaylık, örgüt halinde cezanın artırılmasına neden olacaktır. Örgütten söz edebilmek için, amaç suçu işlemek açısından yeterli araç, gereç ve üye sayısının bulunması gerekir.

Yasanın 11/4-c maddesi suç işlemek amacı ile örgüt kurmaktan söz ettiğine göre bunun tanımını Türk Ceza Yasasının 220. maddesinde aramak gerekir. Bu konuda Yargıtay’ımız çeşitli kararlarında örgütü tanımlayan kararlar vermiştir. Bu açıdan Yargıtay’ın kararlarını aşağıdaki gibi bir ayırıma tabi tutmak olanağı vardır:

aa. Örgütte yer alanların suç işlemek için fiili bir birleşmesinin bulunması gerekir. Fiili birleşmeden amaç, kişilerin zorunlu olarak birbirlerini tanımalarını gerektirmez. Özellikle geniş sayıdaki örgütte, örgüt mensuplarının birbirlerini tanımamaları mümkündür. Ancak bu kişilerin bir örgüt içinde faaliyette buldukları bilinci içinde hareket etmiş olmaları gerekir. (Bkz. 10.CD. E.2006/15510,K.2007/2182 Sayı ve 26.02.2007 tarihli kararı.)

bb. Bu yapı içinde sürekli ve disiplinli bir işbirliği bulunmalıdır. (Bkz. 8. CD. E.2005/2896 K.2006/1400 Sayı ve 27.02.2006 tarihli kararı) Böylece Yüksek Yargıtay basit bir birleşmeyi değil, disiplinli bir birleşmenin örgütün yapısını meydana getireceğini kabul etmektedir. Bu birleşme bir devamlılık da arzetmelidir. Bir tek suç için birleşme ve bu suçu işledikten sonra dağılma örgütlü suç anlamına gelmez. (10. CD. E.2006/5542, K.2006/8498 sayı ve 22.06.2006 tarihli kararı)

cc. Örgüt mensupları arasında gevşek de olsa, bir hiyerarşik bağ bulunmalıdır. Gerçekten örgütte bu bağın olması zorunludur. Zira örgüt içinde yönetenler ve yönetilenler bulunmalıdır. Bu açıdan örgüt sanki bir disiplin hiyerarşisi içinde fiili bir birleşmedir. (Bkz. 10. CD. nin yukarıda belirttiğimiz kararları)

dd. Örgütün oluşabilmesi için yasalarda öngörülen herhangi bir suçu işlemek üzere oluşturulması gerekir. Bu suç zorunlu olarak Türk Ceza yasasında belirtilen suçlardan birisi olmayıp, özel yasalarda yer almış bir suç ta örgüt tarafından işlenebilir. Bu husus 1. fıkranın başında da öngörülmüştür. Gerçekten fıkra “ kanunun suç saydığı fiilleri işlemek için” demek sureti ile sadece Türk Ceza yasasının değil suç düzenleyen tüm yasalardaki suçları içermektedir.

ee. Yasa her ne kadar en az üç kişiyi aramakta ise de, bu sayının her zaman örgütün amacı için yeterli olmaması olasılığı vardır. Bu açıdan bu sayıyı işlemeyi amaçlanan suç için yeterli sayıda birleşme olarak anlamak gerekir. Aksi takdirde örgütten değil iştirak hükümlerine göre sorumluluk tayin edilmelidir. Bununla beraber maddenin üç kişiyi yeterli sayması, bu sayının örgüt tanımı için geçerli olacağına bir göstergesidir. Şunu da ifade edelim ki örgüt suçlarında tüm örgüt mensuplarının aynı suçu işleme iradelerinin mevcut olması gerekir. Eğer kişiler başka başka suçlar işlemişlerse aynı suçtan söz edilemeyeceği için bunlar arasında örgüt ilişkisinden söz etmek olası değildir. Örneğin bir şike olayında bir şehir takımı için şike suçunun örgüt tarafından işlenmesi ve bu örgütün de cebir ve şiddet kullanmış olması olanağı vardır. Bir başka şehirde işlenen şike suçunda ise, örgüt bulunsa bile cebir ve şiddet kullanılmamışsa ve iki eylem arasında bir birleşme söz konusu de-

ğilse bu durumda her iki eylem birbirinden farklı olduğu için soruşturma ve kovuşturmaları da ayrı ayrı yapılacaktır. Özellikle bu kişilerden bir kısmı cebir şiddet kullanarak şike suçunu işlemişlerse, bu cebir ve şiddetten diğerlerinin haberi yok ise veya bu suça ilişkin bir iradeleli yoksa kişiler farklı suçların failleridir ve cebir ve şiddeti kullananlar arasında eğer örgüt ilişkisi saptanıyorsa, bunlar Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanırlar. Diğerleri ise örgüte sokulsa bile normal Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanırlar.

ff. Örgütün varlığı için işlemeyi amaçladıkları suç için yeterli ve elverişli araç ve gereçlere de sahip olmaları gerekir. (Bkz. 10.CD. nin E.2006/15510,K.2007/2182 sayılı kararı) Madde, soyut örgüte üye olmayı da cezalandırmaktadır.

Bu arada Türk Ceza yasanın “etkin pişmanlığı” düzenleyen 221. maddesini de göz önünde tutmak gerekir. Buna göre örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturmaya başlamadan önce verdiği bilgilerle örgütün dağılmasına neden olan yöneticiler hakkında ceza verilmez. Herhangi bir örgüt suçunu işlemeyen örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirenlere ve pişmanlık duyarak ayrılanlara da ceza verilmez. Örgüte üye olmamakla beraber, gönüllü olarak teslim olup bilgi verenlere ceza verilmez. Bu bilgileri yakalandıktan sonra verenlerin cezası üçte birden dörtte üçe kadar indirilir. Etkin pişmanlık her ne kadar 220. maddedeki örgüt için oluşur gibi bir izlenim uyandırsa da, 221. maddede, “... örgütün amacı doğrultusunda” işlenen suçtan söz ettiğine göre, burada da etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilir. Zira her suç örgütlü olarak işlenebilir. Hangi suç örgütlü olarak işlenirse işlensin, etkin pişmanlık uygulanabilir. Nitekim 9 CD. 2007/2024, 2007/4204 sayı ve 16.05.2007 tarihli kararında buna işaret etmiştir. (Aynı dairenin 2006/7781, 2007/4039 sayı ve 10.05.2007 tarihli içtihadı) Özellikle 9 CD.nin 2006/2761, 2006/6066 sayı ve 08.11.2006 tarihli içtihadında: “TCK.nin 221. maddesinin uygulanabilmesi için amaç suçunun işlenmiş veya işlenmiş olmasına kalkışılmamış olması gerektiğine ilişkin bir koşul öngörülmediği gözetilmek suretiyle, örgüt üyesi olan sanığın, örgüt faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak edip etmediğinin araştırılmasını öngörmüştür. Burada da örgüt faaliyetinde işlenen amaç suç, şike olduğunda, etkin pişmanlık uygulanabilecektir.

Tabiatı ile şike suçunun bir spor faaliyeti içinde olması gerçeği karşısında, örgütün kurulmasını da bu özellikler içinde nitelendirilmesi gerekir.

Eğer bu eylem cebir ve şiddet kullanarak yapılmışsa, bu suçun kovuşturulması Ceza Yargılama Yasasının 250.maddesine göre özel yetkili ağır ceza mahkemesinde yapılacaktır. Buna göre sadece örgüt kurmak Özel yetkili Ağır Ceza Mahkemesini görevli kılmaz. Örgütün cebir ve şiddet kullanması da gerekir. Yine Ceza Yargılama Yasasının 250/1-c maddesine göre haksız ekonomik çıkar sağlamak amacı ile kurulmuş bir örgüt olması gerekir. Başka bir deyişle cebir ve şiddetin örgüt adına çıkar sağlamak amacı ile yapılmış olması gerekir. Gerek şike suçunda ve gerekse teşvik primi verilmesinde örgütün cebir ve şiddet kullanması bir ekonomik çıkar sağlamak amacı ile olması gerekir. Eğer ekonomik çıkar sağlamak amacı gütmeksizin şike yapıldığı veya teşvik primi verildiği saptanamazsa bu durumda görevli mahkeme Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi olmayacaktır. Yasa cebir ve şiddet demek sureti ile yalnız cebir veya yalnız şiddeti aramamıştır. Her ikisinin de bir arada bulunmasını öngörmüştür. Bununla beraber şiddetin veya cebirin aynı zamanda ve bir arada bulunması olasılığı da vardır. Bununla beraber bunun saptanması mahkemeye mevdu bir görevdir.

d. Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacı ile şikeye başvurma da bir ağırlatıcı neden olarak sayılmıştır. Gerçekten bahis oyunları tüm kamunun belirli bir kazanç sağlamak amacı ile oynadığı yasal bir oyundur. Bu oyunun gayet dürüst kurallara bağlanması gerekir. Burada yapılacak bir şike olayı kamuoyunun güveninde büyük bir sarsıntı yaratacaktır. Zira bahis oyunları tüm kamuoyuna açık ve Devletin güvencesi altında düzenlenmektedir. Bu oyuna etki yapacak bir şike olgusu, bu oyunu Devlete güvenerek oynayanları hem büyük zararlara sokacak hem de bu oyunlara karşı güven duygusunu sarsacaktır. Bu oyunlar yalnız kişileri kazandırmamakta, Devlete ait önemli kurumlara da gelir getirmektedir. Bu nedenle yasa koyucu çok yerinde olarak bunun da ağırlatıcı bir neden olduğunu öngörmüştür. Özellikle bahis oyunlarının uluslararası bir nitelik kazanması bu konuda çok dikkatli ve özenli davranılmasını zorunlu kılmaktadır. *Bu ağırlatıcı nedenlerin bulunması*

halinde ceza yarı oranında artırılır. Böylece ceza yedi buçuk yıldan onsekiz yıla kadar hapis cezası olmaktadır.

C. Teşvik primi verilmesi

Yasa teşvik primi verilmesini adeta şike ile bir tutmuştur. Gerçekten 11. madde 5. bendinde “suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak için teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.” denmektedir. Böylece teşvik primi, şike suçunun bir türü olarak kabul edilmiş ve fakat şike kadar ağır görülmediği için bunun cezasında, şikeye oranla indirim yapılmıştır.

Teşvik priminin mutlaka nakdi veya maddi bir menfaat sağlanması şeklinde olması gerekli değildir görüşünü savunanlar da vardır. Hatır teşviki denen ve bir spor kulübüne yakın olan bir kişinin veya siyasi veya idari nüfuzu olan bir kişinin, müsabaka yapacak bir kulübü bu manevi gücünü kullanarak da teşvik edebilir. Teşvik primi ülkemizde öteden beri tartışılan bir konudur. Bazı spor yöneticileri, teşvik primini hukuka uygun bulmaktadır. Kanımızca teşvik primi spor müsabakalarının kurallara uygun yapılmasını engelleyen bir şike türüdür. Bu nedenle 6222 sayılı yasada şike ve teşvik primi aynı hükümler içinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu açıdan teşvik primi tamamen ahlaka aykırı ve sporun amaçları dışında bir olgudur. İster maddi menfaat sağlayarak olsun, ister hatır yolu ile olsun, bu olgu tamamen spor kuralları dışında kalmaktadır.

Nitekim Türkiye Futbol Federasyonu Disiplin Talimatının “Müsabaka Sonucunu Etkileme” başlıklı 55. maddesinin 1. fıkrasında açıkça bir sporcuya veya kulübe teşvik priminin verilmesini veya müsabaka sonucunu hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemeyi genelde spor ahlakına aykırı bulmaktadır. Her ne kadar maddede şike kelimesi kullanılmamışsa da müsabaka sonucunu spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek şikeden başka anlama gelmez. Zira madde teşvik priminden açıkça söz etmektedir. Bu hükmün ihlali halinde spor kulübüne küme düşme cezası ile birlikte ek olarak puan indirme cezası da verileceği öngörülmektedir. Bu nedenle kanaatimizce 6222 sayılı yasadan önce de

şike sadece idari yaptırıma tabi olmasına rağmen mevzuatımızda yer almakta idi. Bu hükmü ihlal eden kişiler hakkında ise *üç yıla kadar müsabakalardan men ve hak mahrumiyeti cezası verileceği öngörülmüştür*. İşte yeni yasa bu eylemleri aynı zamanda suç haline de getirmiş bulunmaktadır. Böylece bu suçlarla mücadelede daha değişik bir yöntem yerinde olarak yer verilmiştir. Elbette teşvik priminde, öngörülen bu idari yaptırım, ayrıca ceza yargılaması yapıp ceza verilmesini engellemez.

Gerçekten hatır teşviki de teşvik primi verilmesi kadar sporculuk ahlakına aykırıdır. Teşvik ister bir bedel ödenerek olsun, ister hatır veya nüfuz kullanarak olsun spor müsabakalarının sonucunu etkilemektedir. Bununla beraber suçta kanunilik ilkesi nedeni ile hatır teşviki yasal anlamda 6222 sayılı yasaya göre suç teşkil etmez. Zira yasanın 11. maddesi bir prim verilmesi ve bundan kazanç ve sair menfaatler elde edilmesini aramaktadır. Hâlbuki hatır teşvikinde doğrudan bir menfaat ve çıkar elde edilmesi söz konusu değildir. Bununla beraber teşvik sonucu kazanılan bir maçın da kazanç olduğu ileri sürülerek bir menfaat elde edildiği söylenebilir. Kanaatimizce bu konuda yasaya bir açıklık getirmek ve hatır teşvikinin de bir sonuç getirmesi halinde teşvik primi sayılacağını belirtmek gerekmektedir. Bu açıdan suçta yasallık ilkesi gereğince bu değişiklik yapıncaya kadar hatır teşvikinin teşvik primi ile bir tutulması ve bir ceza verilmesi söz konusu olamaz. Burada ancak idari yaptırım uygulanabilir.

Yasamız bu düzenlemesi ile teşvik primini şike ile bir tutmuş ve şike suçunun bir hafifletici nedeni sayılmıştır. Bu durumda şike ile ilgili bütün öğeler teşvik priminde de aranacaktır. Başka bir deyişle bu bende göre teşvik primi bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek için verilecek veya vaat edilecektir. Bu nedenle kendisine teşvik primi verilen de veren gibi cezalandırılacaktır. Aynı şekilde teşvik primi verilmemiş olmasına rağmen verme konusunda anlaşmaya verilmiş olması veya teşvik priminin verilmesi konusunda katkıda bulunulması halinde katkıda bulunanlar da aynı suçtan cezalandırılacaktır. Teşvik primi konusunda vaat veya prim teklifinde bulunulması ve buna rağmen anlaşmaya varılamaması halinde eylem teşebbüs derecesinde kalmış sayılacak ve cezada indirim yapılacaktır. Bu durumda eğer teşvik primi öne-

rilen kişi veya kişiler herhangi bir anlaşmaya gitmeden bu öneriyi baştan ret ederlerse, kanaatimizce ceza sadece teşvik primi verme teklifinde bulunana verilecektir. Zira bu durumda kendisine teşvik primi vaadinde bulunan bu vaadi başlangıçta kabul etmemiş ve böylece suç işleme iradesi bulunmadığı için herhangi bir sorumluluğu bulunmayacaktır.

Teşvik primi suçunun bir spor kulübünün veya sair tüzel kişinin yararına işlemesi halinde, ayrıca bunlara şike ve teşvik primi kadar *idari para cezası da verilecektir. Ancak verilecek idari para cezasının miktarı yüzbin Türk lirasından aşığı* olamayacaktır.

Maddenin 8. bendine göre, müsabaka yapılmadan suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmeyecektir. Bu durumda bu bent hem şike hem de teşvik primini de içerdiğinden, her iki suç için de gönüllü vazgeçme halinde ceza verilmemesi söz konusudur. Gerçekten bent açıkça müsabaka yapılmadan önce suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmez diyerek 11. maddede yer alan iki suçu da kapsamını almıştır. Ancak burada faal nedametten suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişi yararlanacaksa da, diğerleri koşulları varsa cezalandırılacaktır.

Yasanın 23. maddesi şike ve teşvik primi konusunda Ceza Yargılama Yasasının 135. maddesinin de uygulanacağını öngörmektedir. Bilindiği üzere Türk Ceza Yargılama Yasasının 135. maddesi, Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi başlığı altında “İletişimin Tespiti, Dinlenmesi ve Kayda Alınması” konusunu düzenlemektedir. Bu hükmün özellikle şike ve teşvik primi suçlarında uygulanması, bu tür olayların kanıtlanmasını kolaylaştırmaktadır. Aksi takdirde bir gizli anlaşma olan bu tür suçların kanıtlanması çok güç olmaktadır. Bununla beraber 135. maddenin TCK.da yer aldığı şekilde 6222 sayılı yasa bulunmadığı için bu tür teknik dinlemeler sadece 14 Eylül 2011 tarihinden itibaren yapılacaktır. Eğer 135. maddedeki bir başka suç için dinleme yapılmış ve bu arada şikeye de rastlanmışsa, bu durum derhal C. Savcılığına bildirilerek, yeni bir suç duyurusunda bulunulacaktır.

Kanaatimizce gerek şike ve gerek teşvik primi bir spor müsabakasının sonucunu değiştirmek amacını taşımasına rağmen, değiştirilmek is-

tenen sonuçtan iki spor kulübünden birinin yarar sağlaması olağan bir sonuçtur. Gerçekten maçı kazanan, bunun nedeni ister şike ister teşvik primine dayanmış olsun bu nedenle müsabakayı kazanan kulüp mutlaka bir kazanç temin edecektir. Bu şekilde idari para cezası da olsa bir başkasının eyleminden bir tüzel kişilik olan kulüp te zarar görecektir. Örneğin bir sporcu ile şike anlaşması yapıldığında veya ona bir teşvik primi verildiğinde, eğer bundan spor kulübünün herhangi bir bilgisi veya iradesi yoksa bu kulübe ceza vermek halinde cezanın kişiselliği ilkesine aykırı hareket edilmiş olur ve bu şekilde hem Anayasaya, hem de yasaya aykırı davranılmış olunur. Ancak Federasyon Talimatı bir idari yaptırımın uygulanmasına cevaz vermektedir.

Bunun dışında teşvik priminin milli takım ve milli sporculara başarılı olmaları için teşvik primi verilmesi veya vaadde bulunulması halinde bu suç oluşmaz. Gerçekten bu durumda milli bir duygu altında hareket edilmekte olup, her ne kadar bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacı taşınsa da, burada bir kötüye kullanma değil milli sporcuların teşviki söz konusu olmaktadır. Bununla beraber böyle bir teşvikin de alışkanlık yaratarak, sporcuların diğer müsabakalar için ahlakını bozabilir. Yasa milli sporcuların yanında, kendi kulüp oyuncularına da teşvik adına prim verilmesini yasaklamamaktadır. Bu tür primler bir kulübün iç işleri ilgili olup, tamamen kendi ekonomik durumu ve sportif anlayışı ile ilgili olduğundan yasa buna cevaz vermektedir. Her kulüp yöneticisinin, yasalar içinde kalmak kaydı ile kulübünü başarıya ulaştırması için çeşitli enstrümanları kullanması olanağı vardır. Bu açıdan kendi kulüp oyuncusuna bir müsabaka sonucu için maddi yarar sağlaması tamamen hukuka uygundur.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Ceza Yargılama Yasasının 135. maddesi, “Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi Başlığı altında” İletişimin Kayda alınması. Dinlenmesi ve Kayda alınmasını düzenlemektedir. Her ne kadar 135. madde 6. bent (a) fıkrasında bu maddenin katalog suçlar için söz konusu olacağını belirlemiş ve bunlar arasında şike ve teşvik verme suçları yer vermemiştir. Bununla beraber 6222 sayılı yasa yeni bir yasa olduğundan, bunun 135. maddede bulunması esasen mümkün olamazdı. Bu açıdan 6222 sayılı yasada

yer alan şike ve teşvik primi verme suçları da Ceza Yargılama Yasasının 135. maddesine dâhil edilmiştir. Başka bir deyişle katalog suçların alanı bu suçlar ile genişletilmiştir.

Bu suçlar 135. maddesinin kapsamına alındığına göre, öncelikli 135. maddenin uygulanma koşullarını yakından görmek gerekir. Maddeye göre, bir suç nedeni ile yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine dair, kuvvetli şüphe nedenlerinin varlığı veya başka surette kanıt elde edilmesi olanağının bulunmaması durumunda yargıç veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısının kararı ile şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir ve sinyal bilgileri değerlendirilir, dinlenebilir ve kayda alınabilir. Cumhuriyet Savcısı kararını derhal yargıcın onayına sunar ve yargıç ta kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Bu konuda dinleme kararı en fazla üç ay için verilir, bu süre bir defa daha uzatılabilir Ancak eğer suç bir örgüt faaliyetinde işlenmekte ise, gerekli görüldüğünde her defasında bir ayı geçmemek koşulu ile müteaddit kez uzatılmasına yargıç tarafından karar verilebilir. Bu kurallara uymadan yapılan dinleme ile elde edilen kanıtlar, hukuka aykırı elde edilmiş kanıt niteliğinde olup hükme esas alınmaz.

Hemen ifade edelim ki şike ve teşvik primi vadinde dinleme yapılabilmesi için, KUVVETLİ SUÇ ŞÜPHESİNİN BULUNMASI ve BAŞKA TÜRLÜ KANIT ELDE ETMEK OLANAĞININ BULUNMAMASI GEREKİR. Türkiye'nin de taraftarı olduğu ve Anayasanın 90. maddesine göre bir iç hukuk kuralı olan, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesinin 8. maddesi herkesin haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu kurala bağlanmış olup, bu hakka bir kamu otoritesinin müdahalesinin, ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın korunması için demokratik bir toplumda gerekli olan ölçüde ve yasa ile öngörülmüş olmak koşulu ile söz konusu olabileceği belirtilmiştir.

Hemen ilave edelim ki, dinleme yalnız şüpheli ve sanıklar için söz konusu olabilir. (Bu konuda Bkz. Yargıtay 4. CD., 2007/8700, 2007/8903 sayı ve 06.11. 2007 tarihli kararı) Ayrıca şüphelinin tanıklıktan çekine-

cek kimseler ile yaptığı iletişimler dinlenemez. Daha sonra bu durum saptandığında tutulan kayıtlar iptal edilir. Bu nedenle Ceza Yargılama Yasasının 45. maddesi gözönünde bulundurulmalıdır.

Bu açıdan şike ve teşvik primini, yasa koyucu ahlaka aykırı ve Devlet düzenini bozucu bir eylem sayarak, bireylerin en önemli özgürlüklerinden biri olan iletişim özgürlüğünü bu suçlar için de sınırlama yoluna gitmiştir.

D. Görevli mahkeme

6222 sayılı yasada yer alan tüm suçlar için özel ihtisas mahkemesi kurulması 23/1. maddede yer almaktadır. Buna göre bu konuda Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği Asliye ve Ağır Ceza Mahkemelerinin kurulması öngörülmektedir. Şu ana kadar yasaya ilişkin bu ihtisas mahkemeleri görevlendirilmiş değildir. Bu nedenle normal ağır ceza veya asliye ceza mahkemeleri işlenen suçta öngörülen ceza miktarına göre bu konuda açılmış olan davalarda görevlerini yapacaklardır. Yetki açısından suçun işlendiği yer mahkemesinin yetkili olacağından kuşku etmemek gerekir.

Ancak Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bir ilde sadece bir mahkemeyi bu konuda görevlendirirse, suç nerede işlenirse işlensin, verilen yetki çerçevesinde ve sınırları içinde yetki bu mahkemede olacaktır. Kanaatimizce bu yetkilendirme henüz yapılmamakla birlikte, böyle bir tek yetkili mahkeme yerine, her bölgede bir mahkemenin belirli bir dairesini bu işlere bakmakla görevlendirme daha pratik olacaktır. Nasıl basın mahkemeleri veya örneğin kaçakçılık davalarına bakmakla görevlendirilen mahkemeler her yargı çevresinde belirli bir mahkeme dairesine vermişse, burada da aynı sistemi uygulamak daha doğru olacaktır. Nitekim bu kitap baskıya verilirken, henüz Hakimler ve Savcılar Kurulunun bir kararnameyi yayımlanmamakla birlikte, aldığımız duyum göre Büyük illerde Ağır Cezalı ilerde 3. Ağır Ceza Mahkemesi, Asliye Cezalı işlerde 4. Asliye Ceza Mahkemesi görevlendirilmiştir. Diğer illerde ise 1. Ağır Ceza Mahkemesi ve 1. Asliye Ceza Mahkemesi görevlendirilmiştir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi eğer Ceza Yargılama Yasasının 250. maddesine giren bir örgüt tarafından bu suçlar işlenmişse bu durumda özel yetkili ağır ceza mahkemesi görevli olacaktır. Elbette işlenen suçun cezasının ancak ağır cezalık olması halinde özel yetkili ağır ceza mahkemesinden söz edilebilir. Bilindiği üzere 5235 sayılı “Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun”un 11. ve 12. maddelerinde Asliye ve Ağır Ceza Mahkemelerinin görevli oldukları haller sayılmıştır. Buna göre iki yıldan fazla ve on yıla kadar hapis cezalarını gerektiren eylemler için yargılamada görevli olan Asliye Ceza Mahkemesi ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarda ağır ceza mahkemesi görevlidir. Bu açıdan 6222 sayılı yasada yer alan suçlardan cezası on yılı aşan suçlar ağır ceza mahkemesinde görülecektir. Eğer koşulları da varsa bu suçların sanıkları Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanırlar. Soruşturma da bu mahkeme nezdinde görevli savcılar tarafından yerine getirilir. Yasada yer alan suçlardan sadece şike suçunun cezası on yılın üstünde olduğu için bunların yargılanması Ağır Ceza Mahkemesinde görülecektir.

Bununla beraber eğer Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu özel görevlendirme yaptığıında eğer CMK’nun 250. maddesindeki koşullar yoksa artık Ceza Yargılama Yasasının 250. maddesine göre kurulmuş Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri değil, bu özel görevli mahkemeler yetkili olacaktır. Bununla beraber bu durumda her iki yasada bulunan hükümler özel hüküm niteliğinde olduğundan, olayın oluş biçimine göre eğer sadece 6222 sayılı yasada öngörülen suçların işlenmesi halinde yetkilendirilecek bu mahkeme, bu suçların Ceza Yargılama Yasasının 250. maddesine giren bir husus olduğu saptandığında görevli mahkeme Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi olacaktır. Başka bir deyişle şike veya teşvik suçu Ceza Yargılama Yasasının 250. maddesinde sayılan şekillerde işlenmişse görevli mahkeme, Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi olacaktır.

E. İdari para cezaları ve idari yaptırımlara karar vermek yetkisi

Yasa 23/3 maddesine göre, bu yasada yer alan idari cezaları vermeye yetkili olarak Cumhuriyet Savcısı olduğunu belirlemiştir. Elbette

savcının bu yetkisi soruşturma evresine ilişkindir. Eğer bir kamu davası açıldığında ve yargılama sırasında işin idari yaptırımını gerektiren bir eylem olduğu saptandığında bu yaptırımlara görevli Mahkeme karar verecektir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi idari yaptırımlar birer kabahat eylemi teşkil ettiğinden bunlara karşı itiraz Kabahat Kanunu hükümlerine göre yapılacaktır.

F. Şike ve teşvik primin diğer sonuçları

Spor kulüplerinin bazılarının Halka Açık Anonim şirket halinde oluşturulan bağlı şirketleri bulunduğundan, bunların Sermaye Piyasası yasa hükümlerine tabi olmalarını göz ardı etmemek gerekir. Gerçekten bu yasaya göre sermayesi halka açık olan tüm şirketlerde olduğu gibi sportif kuruluşların bu tür şirketleri de bu kurallara tabidir. 2499 sayılı Sermaye Piyasası Yasasının 1. maddesine göre, bu Yasanın konusu, tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak amacıyla; sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin halk ve yararlarının korunmasını, düzenlemek ve denetlemektir. Halka açık bir anonim şirkette hisse sahibi olan, küçük yatırımcıların, özellikle taraftarı oldukları spor kulübünün hisselerini almaları çok doğaldır. Bu açıdan bu şirketin hisse senet değerlerinde ani düşüşler, bu kişilerin önemli zararlara uğramalarına neden olur. Bu açıdan Sermaye Piyasası Kurulu çeşitli denetim araçları ile diğer tüm halka açık şirketlerde olduğu gibi bu şirketlerin faaliyetlerini de denetler. Ancak bu ani değer düşmelerine sebep olabilecek adli olayları önceden denetlemeleri olanağı olmayabilir. Bu nedenle bu şirketlerin hisse senetlerinin değer kaybetmesi hem spor kulübünü, hem de küçük tasarrufçuyu etkileyebilir.

Kaldı ki Sermaye Piyasası yasasının 47. maddesine göre sermaye piyasası araçlarının değerlerini etkileyebilecek yalan, yanlış, mesnetsiz bilgi veren, ya da açıklamakla yükümlü oldukları bilgileri açıklamayan gerçek kişilerle, tüzel kişilerin yetkilileri ve bunlarla birlikte hareket edenler sorumlu olurlar. Bu yasaya göre yapılan düzenlemelere belirlenen standart ve formlara ve kurulca alınan özel nitelikteki kararlara ay-

kırını hareket ettiği tespit edilen gerçek ve tüzel kişilere gerekçesi belirtilmek koşulu ile onbeş bin liradan yüzbin Türk lirasına kadar idari para cezası verilebileceği gibi 47. maddeye göre iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası da verilebilir.

Ayrıca gerekli koşullar olduğu takdirde borsada tahtası kapatılır ve bu kapatma süresince bu hisse setlerinin satışı engellenmiş olur. Bunun nesnel zararları özellikle küçük yatırımcıları büyük zararlara sokacaktır.

X. YASADA YER ALAN SUÇLARDA DİSİPLİN YAPTIRIMLARI

6222 sayılı yasanın 19. maddesine göre, “Bu kanuna göre bir spor kulübüne veya spor kulübünün mensubuna ceza verilmesi, bu kulübün bağlı bulunduğu federasyonun yaptırım uygulama yetkisini ortadan kaldırmaz.” Maddenin tasarısının gerekçesinde hüküm tekrarlanmakla yetinilmiştir. Komisyonun gerekçesi de aynı niteliktedir. Bu durum karşısında Federasyonun nasıl hareket edeceği yasada açıkça belirlenmiş değildir. Futbol Federasyonu Disiplin Talimatının 8. maddesinde, cezanın takdirinin kapsam ve süresi somut olayın objektif ve sübjektif tüm koşulları, ihlalde bulunan kişinin kusur derecesi, ağırlatıcı ve hafifletici tüm nedenler değerlendirmek sureti ile verilir ifadesi yer almaktadır. Buna göre disiplin kurulu tüm kanıtları değerlendirecek ve bunun için elinde somut tüm bilgiler bulunacaktır. Aynı Talimatın 14. maddesi doping ve tükürme dışında takdiri hafifletici nedenlerin bulunması halinde cezada indirim yapılacağını öngörmektedir. Böyle bir takdiri indirimin yapılabilip yapılamayacağı dahi ancak kanıtların değerlendirmesi sureti ile söz konusu olabilir. Futbol disiplin talimatının 4/2. maddesine göre de, “Bu talimatta verilen disiplin cezaları temel cezalardır. Özel şartların varlığı halinde, bu cezalar ağırlaştırılabilir ya da hafifletilebilir.” Bunun uygulanması ise yukarıda belirttiğimiz gibi ancak kanıtların değerlendirmesi ile söz konusu olabilir. Bunun için ise kanıtların elde bulunması gerekir.

Aynı talimatın 2/j maddesi işbu talimat çerçevesinde disiplin cezası verme hususunda yetkili olan Futbol Disiplin Kuruludur.

Talimatın 55. maddesinde ise, müsabakanın sonucunu hukuka ve spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek veya buna teşebbüs etmenin yasak olduğu ve bir futbolcu veya kulübe teşvik primi verilmesinin de bu

kapsamda olduğu belirtilmektedir. Maddenin 2. fıkrası bu hükmü ihlal eden kişilerin bir yıldan üç yıla kadar müsabakalardan men veya hak mahrumiyeti cezası ile kulüpler ise küme düşmesi cezası ile cezalandırılacağı ve bu cezaya ek olarak puan indirme cezası da verileceği öngörülmektedir. İhlalde sorumluluğu bulunan kişilere veya kulüplere ayrıca para cezası da verilmektedir. Yönetmeliğin 60. maddesi doping ve dopingle mücadelede bunlara uygulanacak cezalar konusunda Dopingle Mücadele Talimatının uygulanacağı öngörülmüştür. Aynı yönetmeliğin 84. maddesi, disiplin kurulunun önce idari tedbir ve savunmayı inceleyeceği, ilgililerin sanık ve tanık sıfatı ile yazılı ve sözlü beyanlarını alacağını öngörmektedir. Disiplin kurulu işitsel ve görsel kayıtlardan da yararlanabilir. Yani telefon ve videobant kayıtları da disiplin kurulu tarafından değerlendirilecektir. Bu kayıtların hukuka aykırı bir biçimde kaydedilmiş olması halinde, aynen Ceza yargılama yasasında olduğu gibi kanıt olarak kabul edilmeyecektir.

Yönetmeliğin 74. maddesi tarafların ve tanıkların beyanları, nesnel kanıtlar, uzman görüşleri ses ya da video kayıtları kanıt olarak kabul edilebilir. Disiplin Kurulu üyeleri vicdani kanaatlerine göre karar verirler.

Bu durum karşısında disiplin kurulu karar verebilmek için öncelikle tüm kanıtlara erişmiş olmalıdır. Aynı zamanda bir ceza soruşturması da yapılmakta ise, eğer soruşturma makamından bu kanıtlara erişmesi olanaklı ise, bu durumda bu kanıtları değerlendirebilir. Örneğin kastın saptanması veya olayın oluşup oluşmadığı ancak kanıtların değerlendirilmesi sureti ile olabilir. Türk Futbol Federasyonunun, soruşturma yapan veya gizlilik kararı verilmiş olan Cumhuriyet Savcılığından soruşturmaya ilişkin belgeleri isteme ve öğrenme yetkisi olmadığı gibi, Savcılığın da bu talepleri karşılamak hak ve yükümlülüğü mevcut değildir. Gizlilik kararı verilmemiş olsa bile, soruşturma evresi esasen gizli olduğu için bunlar kural olarak açıklanamaz.

Şunu da ilave edelim ki özellikle TFF başkanının teklifi üzerine seçilen dört üye ve bir başkanı dâhil asgari beş yıllık tecrübeye sahip olan hukukçu üyelere meydana gelen Etik Kurul, Etik Kurul talimatının 4/b maddesine göre şike ve teşvik primi iddialarını inceler. Ancak Etik

Kurulu incelemeleri sırasında işin yargı organına gittiğini veya disiplin kurulu veya tahkim kurulunca işleme alındığını öğrendiğinde işlemlerini durdurur. Eğer iş henüz etik kuruluna gitmeden, yargı organının önüne gittiğinden Etik Kurul Talimatının 6/4 maddesine göre eğer inceleme işlemleri başlamışsa durdurulacaktır. Etik kurulu bu konuda araştırmalarına başlayamayacaktır. Hâlbuki anılan talimatın 7. maddesine göre etik kurul, şike ve teşvik primi iddialarını incelemekle görevli bir kuruldur. Bu kurul adli mercilerden de bilgi isteyebilir. Ancak eğer bir gizlilik kararı varsa veya ceza soruşturması başlamışsa bu yetkisini kullanamaz.

Bununla beraber Etik Kurul, bir karar mercii değildir. Başka bir deyişle Etik Kurul sadece bilimsel bir görüşü TFF federasyonuna verir. Bu nedenledir ki, bu görüşten sonra kararı verecek olan merci belirlenir. Burada disiplin cezasını federasyon yönetim kurulu mu, yoksa disiplin kurulu mu verecektir tartışması ortaya çıkmaktadır. Etik Kurul Talimatının 7/7 maddesine göre: “Kurulun raporu TFF Yönetim Kurulu açısından mütalaa niteliğindedir. Bir müsabakada şike yapıldığı veya teşvik primi verildiği hususunda nihai kararı delillere ve vicdani kaanatiene göre TFF Yönetim Kurulu verir”. Madde ile görünümünde şike ve teşvik primi konusunda kararı, TFF Yönetim Kuruluna bırakmış izlenimini uyandırmaktadır. Zira nihai kararı vermek için bu makamı yetkili kılmıştır. Ancak TFF statüsünün 35/m maddesine göre: “uyuşmazlık çözüm Kurulu ve Disiplin Kurullarının görev ve yetkileri dışında kalan hususlarda” TFF Yönetim Kurulunun yetkili olacağına dair bir hüküm de yer almaktadır. Bu durumda Disiplin Kurulunun yetkili olacağı görüşü de ileri sürülebilir. Kanaatimizce bu hükme rağmen şike ve teşvik primi konusunda, istisnai olarak görev TFF Yönetim Kuruluna tanınmıştır. Zira Etik Kurul Talimatı 7/7 maddesinde bunu açıkça belirlemiş ve hatta buna karşı itiraz yolunu da Tahkim Kurulu olarak belirlemiştir.

Şunu hemen ifade edelim ki, idari soruşturma sonucu, ceza yargılamasını etkilemez. Başka bir deyişle idari yargılama sonucu bir disiplin cezası verilmesine gerek olmadığı sonucuna varıldığında bile ceza yargılamasında mahkûmiyet kararı verilebilir. Buna karşılık ceza yargılamasında verilen bir beraat hükmü de disiplin yargılamasını etkilemez.

Çünkü her iki makam da farklı değerleri farklı hukuki olgular açısından tartışmaktadır. Disiplin makamı olabilir ki, ceza mahkûmiyetine rağmen olayda sportmenliğe aykırı bir hususu saptayamamış olabilir. Veya mahkûmiyete konu olan olgunun bir disiplin suçu teşkil etmediği kanısına varabilir.

Sonuç itibarı ile ceza soruşturmasında elde edilen kanıtlar, disiplin soruşturmasında ve kovuşturmasında kullanılabilir. Ancak bu kanıtlar disiplin kurulunun eline geçmeden bir disiplin cezası verilmesi olanak dışıdır. Böyle bir karar hukuka aykırı bir karar olur. Başka bir deyişle kanıtlar olmadan verilen bir karar geçerli değildir. 6222 sayılı yasanın 19. maddesi hükmü disiplin cezasının verilme zamanını değil, bu yasaya aykırı davranarak kamusal nitelikte bir ceza yaptırımına tabi tutulana, ayrıca disiplin cezası da verilebileceğini belirtmek için konulmuş bulunmaktadır. Tasarı gerekçesinde bu konuya değinilmiş ve bu yasaya göre ceza verilmesinin ilgili federasyonun ceza verme yetkisini ortadan kaldırmayacağı öngörülmüştür.

Bununla beraber kanıtlara erişilmeden ceza verilmesi hukuka uygun bir karar olamaz. Örneğin bir kulübün kümeden düşürülmesi kararını kanıtlara ulaşmadan, sadece olasılıklara veya duyumlara dayanarak vermek söz konusu olabilir. Buna açık yasal bir engel yoktur. Ancak böyle bir karar hem yasanın ruhuna hem de genel hukuk kurallarına aykırıdır. Burada Türkiye Futbol Federasyonu disiplin kurulu veya etik kurulu ne kadar bekleyecek sorusu sorulabilir. Kanaatimizce bir disiplin soruşturmasını başlatabilmek için, kanıtlara ulaşmak yeterlidir. Örneğin Cumhuriyet Savcısının soruşturmayı tamamlayıp kanıtları iddianame ile alenileştirmesi halinde artık kanıtlara erişilmiş olur. Elbette bunun için soruşturma evresinin bitmiş olması gerekir. Bu evre de iddianamenin mahkeme tarafından kabulü ile söz konusu olmaktadır.

Bilindiği üzere soruşturma evresi gizli bir evredir. Gerçekten Ceza Yargılama Yasasının 157. maddesine göre “Yasanın başka hüküm koyduğu haller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşulu ile soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.” Gizlilik ilkesinin temel nedeni, gerekçede de belirtildiği gibi, suçsuzluk karinesinin sağlam tutulmasına dayanmaktadır. Kimse kesin olarak mahkûm oluncaya ka-

dar suçlu olarak kabul edilemeyeceği ve de yargısız infaz ile suçlanmaması için bu evrede gizlilik kabul edilmiştir. Bununla beraber bazı kişiler için gizlilik ilkesi yumuşatılmıştır. Örneğin müdafî, dosyayı istisnai olarak belirli kısımları ile sınırlanmak koşulu ile incelemek yetkisini taşımaktadır. Bu inceleme hakkı sadece müvekkilinin haklarını korumak için kullanılacaktır. Bu nedenle dosyayı incelerken öğrendiği bilgileri alenileştirmek hakkına sahip değildir.

Gizlilik ilkesi kural olarak medya için de geçerlidir. Ancak, medyanın asli görevi kamuoyunu doğru bir biçimde aydınlatmaktır. Bu açıdan kamuoyunu ilgilendiren ve kamuyu aydınlatmak sınırları içinde kalmak ve ilk bakışta doğru olduğuna kanaat getirdiği konuda haber vermesi mümkündür. Meğer ki verilen haber gerçeklere açıkça aykırı ve muhatabını halkın önünde küçük düşürücü nitelikte olmasın. Ancak haberde dosyaya intikal etmiş ve gizlilik kararı verilmiş bilgilerin sızdırılması ve yayınlanması hukuka uygun değildir.

İddianamenin sonucu Etik Kurulunu etkilemez. İddianame Cumhuriyet Savcılığının mevcut kanıtlar karşısında kendi görüşünü ifade eden önemli bir belgedir. Ancak sadece bir savcılık belgesidir. İddianameye bağlı olan kanıtlar disiplin cezası verilmesi veya verilmemesi için gerekli ve yeterlidir. Bu açıdan iddianamenin bir taraf beyanı olduğu, bu nedenle yargılamanın sonucunu beklemek gerekir görüşü kabul edilebilir bir görüş değildir. Bilindiği üzere Ceza Yargılama Yasasına göre Cumhuriyet Savcısı kanıtları toplarken sanığın aleyhinde olanların yanında lehinde olan kanıtları da toplayacaktır. Gerçekten Ceza Yargılama yasasının 160/2. maddesi açıkça “Cumhuriyet Savcısı, maddi gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.” hükmünü içermektedir. Bu şekilde disiplin soruşturması bu kanıtların ışığı altında ve ayrıca disiplin soruşturmasına veya kovuşturmasına tabi olanların savunması alındıktan sonra yapılmalıdır.

Bazı yazarlar ve sporla ilgili olanlar iddianamenin açıklanmasının yeterli olmadığını ileri sürmektedirler. Bu görüşte olanlara göre iddia-

name kabul edildiği takdirde artık bir yargı organının kabulü söz konusu olduğundan, ancak kabulden sonra elde edilen kanıtlar değerlendirilebileceklerdir. Bilindiği üzere Ceza Yargılama Yasası'nın 175. maddesine göre iddianamenin kabulü ile kamu davası açılmış olur ve kovuşturma evresi başlar. İddianamenin kabulü yeni bir kavramdır ve yeni CYY ile karşımıza çıkmaktadır. İddianamenin kabulü ile kovuşturma evresi başladığından artık, mahkemenin alacağı bir gizlilik kararı dışında, ailenleşmiştir. Ancak iddianamenin kabulü iddianamenin niteliğini değiştirmez. İddianame yine savcının görüşlerini içeren bir belge olma vasfını taşır. Ceza Yargılama Yasası'nın 174. maddesi iddianamenin iadesi nedenlerini açıkça belirlemiştir. Buna göre iddianame ancak aşağıdaki nedenlerle iade edilebilir:

İddianamenin 170. maddeye aykırı düzenlenmiş olması; yani şüphelinin kimliği, müdafisi, maktül, mağdur ve suçtan zarar görenin kimliği, mağdurun ve suçtan zarar görenin vekili veya kanuni temsilcisi, açıklamada sakınca yoksa ihbarda bulunan kişinin kimliği, şikâyetle bulunan kişinin kimliği, şikâyetin yapıldığı tarih, yüklenen suç ve uygulanması gereken yasa maddeleri, yüklenen suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi, suçun kanıtları, şüphelinin tutuklu olup olmadığı, tutuklanmış ise, gözaltına alınma ve tutuklanma tarihleri ile bunların süreleri iddianamede gösterilecektir. Bunun yanında iddianamede, yüklenen suç oluşturulan olaylar, mevcut kanıtlarla ilişkilendirilerek açıklanır; iddianamenin sonuç kısmında şüphelinin sadece aleyhine olan hususlar değil, lehine olan hususlar da ileri sürülür; iddianamenin sonuç kısmında işlenen suç nedeniyle ilgili yasada öngörülen ceza ve güvenlik önlemlerinden hangilerinin hükmedilmesinin istendiği, suçun tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişi hakkında uygulanabilecek güvenlik önlemleri açıkça belirtilir. Yüksek Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2003/10208 K.2005/12186 sayılı ve 19.12.2005 tarihli kararında, Cumhuriyet Savcısına tanınan dava açma yetkisinin dava açıldığında mahkemeyi bağlamayacağı, mahkemenin mevcut kanıtları kendisi değerlendireceğini belirtmektedir.

Suçun sübutuna etki edeceği mutlak sayılan bir kanıt toplanmadan iddianame düzenlenmesi hali: Burada suçun oluşup oluşmadığı-

na etki yapacak bir kanıtın toplanmadan iddianame düzenlenmiş olma hali iddianamenin geri gönderilmesi sonucunu doğuracaktır.

Ön ödeme ve uzlaşmaya tabi bir suçun söz konusu olmasına rağmen bunun yapılmaması.

Suçun hukuki nitelendirmesinin savcılıkça yanlış yapılması iddianamenin iadesini gerektirmez. Zira hukuki nitelendirme yetkisi tamamen mahkemeye ait bir görevdir. Savcının kendi görüşüne göre bir nitelendirme yapması mahkemeyi bağlamaz.

İddianamenin iadesi, iddianame ve soruşturma evrakının mahkemeye tevdi tarihinden itibaren onbeş gün içinde eksik ve hatalı sonuçlar belirtilmek sureti ile savcılığa geri gönderilir. Onbeş gün içinde bir karar verilmezse iddianame kabul edilmiş sayılır. C.Savcısı iddianame iade edildiğinde karada gösterilen eksiklikleri tamamlar. Eğer kovuşturmaya yer olmadığına karar vermezse, yeniden iddianame düzenleyerek mahkemesine gönderir. Eğer Cumhuriyet Savcısı iadedeki nedenleri haklı bulmazsa bu karara karşı itiraz edebilir.

Görüldüğü gibi iddianamenin geri gönderilmesi tamamen şekli unsurlara dayalı bir kurumdur. Yoksa iddianamenin kabul edilmiş olması bu iddianamenin içeriğinin veya buradaki hukuksal nitelendirmenin mutlaka mahkeme tarafından kabul edileceği anlamına gelmez. Tek özellik iddianame kabul edilerek kamu davasının açılmış sayılması ve dosyada bulunan tüm bilgi ve belgelerin aleniyete intikal edeceği sonucunun doğacağıdır. Bu nedenle iddianamenin kabulü ile buradaki hususlar daha sonra da yargılama evresinde tamamlanabilir. Ancak kanıtlara böylece ulaşılacağından idari soruşturma mevcut kanıtlarla başlayabilir ve sonuçlandırılabilir. Bu evrede de Futbol Disiplin Talimatındaki ve Etik Kurulu Talimatındaki usullere göre soruşturma yapılabilir. Kanaatimizce, TFF Yönetim Kurulu son kararını kanıtlara ulaştıktan sonra vermelidir. Bununla beraber adli kovuşturma sonucu verilen kararlar, TFF'nin vereceği karar birbirinden farklı olabilir. Örneğin TFF'nin verdiği karar şike veya teşvik primin verildiği yolunda olabilir. Buna karşın yargılama sonucu beraatle sonuçlanabilir. Bu durumda aynı olayla ilgili iki farklı karar ortaya çıkar. Bu durumda Federasyonun kararına karşı karar düzeltmeye gidilebilirse de, yargılamanın uzun

sürmesi halinde ortaya çıkan zararların giderilmesi olasılığı da hemen hemen yok gibi olacaktır. Bu açıdan her ne kadar 6222 sayılı yasanın 19. maddesine göre, bu yasaya göre bir spor kulübüne veya mensubuna ceza verilmesi, bu kulübün bağlı bulunduğu federasyonun ceza uygulama yetkisini ortadan kaldırmaz demekte ise de, burada esasen kulübe veya mensubuna yargı organı tarafından ceza verildikten sonra, Federasyonların yaptırım uygulayabileceklerinden söz edilmektedir. Başka bir deyişle kovuşturma öncesini içermemektedir. Bu açıdan 6222 sayılı yasanın 19. maddesi soruşturma evresi açısından bir çözüm getirmemektedir.

Bazı görüş sahipleri, kişiler eylemleri nedeni ile henüz adil yargılama ilkelerine göre yargılamadan kulübe ilişkin ceza verilmesini hukuka aykırı bulurlar. Bu görüş disiplin yargısı ile ceza yargısını karıştırmaktan kaynaklanmaktadır. Hukukta egemen olan disiplin yargılaması ile ceza yargılamasının birbirinden farklı olduğudur. Bu açıdan isterse kişisel olarak suçlanan sporcuları PFDK yargılasın, sonra kulüpler hakkında Yönetim Kurulu karar versin, burada eğer ceza yargılaması varsa, bir fark olmayacaktır. Çünkü şüpheli kişiler ceza mahkemesi tarafından yargılanmaktadır. Bu açıdan yukarıda belirttiğimiz gibi 19. madde'de bir çözüm getirmemektedir.

16 Temmuz 2009'da yayınlanarak yürürlüğe giren Futbol Müsabaka talimatınının 25/1 maddesine göre, müsabaka sonucunu etkilemek veya buna teşebbüs etmek, teşvik primi verilmesi yasaktır. Etik Kurulunun hazırladığı rapor TFF yönetim kuruluna sunulur, kurul da vicdani kanaatine göre karar verir. Bu eylemi yapanlar 24. maddeye göre bir alt lige indirilir. Talimatta bu eylemlere teşebbüs halinde de aynı yaptırımların uygulanacağı belirtilmektedir.

XI. SONUÇ

Sporla şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin yasanın açıklamalarını tamamlamış bulunmaktayız. Bazı konuları yinelemekten kaçınmak için burada sadece önemli gördüğümüz bazı hususlara değinmekle yetineceğiz.

Öncelikle itiraf edelim ki bu yasa son dönemlerde yapılmış en önemli yasalardan birini teşkil etmektedir. Zira spor ve spor müsabakaları, özellikle futbol ve basketbol artık Türk halkının yaşamının içine girmiştir. Bu açıdan bu sporlara ilişkin her türlü davranış Türk halkını da ilgilendirmektedir. Özellikle futbol kulüplerinin Anadolu'da yayılması ve bu kulüplerin artık çok başarılı bir trende girmesi bu ilgiyi giderek arttırmış bulunmaktadır. Yakın zamana kadar üç büyük kulübün varlığından söz edilmesine rağmen, Anadolu Şehirlerindeki gelişmeler bu sayıyı giderek arttırmıştır.

Bununla beraber spor müsabakalarını yapan kulüplerin masraflarının giderek artması ve sporcuların gerçek anlamda profesyonelleşmesi kulüplerin harcamalarını çoğaltmıştır. Bu arada özellikle futbol ve basketbolda tesislerin artması ve futbolda yapılan tesislerin tüm dünya ölçütlerinin de kısmen üzerinde olması bu ilgiyi giderek yoğunlaştırmıştır.

Yine Türk sporunun yurt dışına açılması, Şampiyonlar ve Kupa galeleri kupası gibi enternasyonal turnuvalar Türk kulüplerinin gelişmesini hızlandırmıştır. Bugün her kulüp bu başarıya ulaşabilmek için yoğun bir gelişme içine girmiştir. Bu gelişme giderek kendisini göstermektedir. Bugün her kulüpte kaliteli yabancı sporcular yer almaktadır. Her spor kulübü en iyi yerli veya yabancı sporcuyla transfer etmek istemektedir. Ancak bu tür transferler kulüpleri de büyük masraflara sokmaya başlamıştır. Bu şekilde gelişen profesyonellik kulüplerin sadece

Dernekler yasasına tabi olmaları karşısında, tamamen amatör ve spor zevkini tatmin eden kişilerin yönetiminde kalmıştır. Dolayısı ile amatör yöneticilerin milyonlarca liralık bütçeli kulüpleri yönetmeleri gibi tuhaf ve kabulü zor bir durum yaratmıştır.

Spor kulüpleri gelişmekle birlikte, giderek spor ahlakında ve düzeninde de bozulmalar başlamıştır. Önce taraftarlar arasında çekişmeler başlamış ve spor alanlarında düzgün bir şekilde müsabaka seyretme adeti, adeta yok olmaya başlamıştır. Mükemmel stadyumlara rağmen, bir iki istisna dışında seyirciler arasındaki çekişmeler giderek önemli boyutlara ulaşmıştır. Çok şükür ki Ülkemizde holiganlaşma eğilimi tam anlamı ile oluşmamış ve yerleşmemiştir. Fanatik seyirciler yoğunlaşmakla beraber, fanatizm holiganizm ölçülerine henüz varmamıştır. Ancak varma tehlikesi de yok değildir.

6222 sayılı yasa bu tür düzensizliği kısmen önleyici önlemleri getirmiştir. Özellikle uygulaması zor da olsa bilet satışlarını yeni bir düzene sokma çalışmaları eğer uygulanabilirse tahmin ederiz ki yararlı sonuçlar doğurabilecektir. Saha güvenliğini sağlayacak önlemler de bu yasa da yer almıştır. Özellikle belirli maddeleri kullanmanın yasaklanması ve stadyumlarda satışlarının önlenmesi çok olumlu bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle içki satışının yasaklanması ve içki içen kişilerin stadyumlara alınmaması faydalı birer önlemdir. Sigara kullanımının da yasaklanması faydalı olmuştur. Özellikle saha içinde sigarasını tütüren spor antrenörünün veya yöneticisinin bu âdetini terk etmesi ve herkese örnek olması gerekmektedir. Maalesef bütün bunlar ceza yaptırımını ile karşılanmaktadır. Hâlbuki spor müsabakalarının yapıldığı alanlar bir spor mabedidir. Bir mabette nasıl davranılıyorsa burada da aynı şekilde davranmak gerekir.

Özellikle 6222 sayılı yasanın şiddet hareketlerini önlemek için yalnız saha içini değil, spor müsabakasına gidiş geliş yollarını da kapsamı yerinde olmuştur. Bu şekilde kolluk güçleri spor alanına gidişten itibaren şiddet teşkil eden davranışları engelleyebilecektir.

Bu yasa son dönemlerde yapılan yasalardan en açık ifadeyi taşıyan bir düzenleme olmakla beraber şiddete neden olabilecek açıklamalar başlığını taşıyan 22. madde basın özgürlüğünü sınırlayacak bir içeri-

ğe sahiptir. Yasa çıktıktan sonra talihsiz şike ve teşvik primi olaylarının patlak vermesi, 22. maddenin tartışılmasını engellemiştir. Biz bu hususu da derinlemesine incelemiş bulunmaktayız. Bu hükmün gerçek anlamda şiddete yöneltecek davranışlar dışında, tehlikeli sonuçlar doğuracağına inanmaktayız.

Yasada dopinge yer verilmemesini de büyük bir eksiklik saymaktayız. Bilindiği üzere doping olayı spor ahlakını bozan en önemli olgulardan biridir. Bu açıdan sporda düzensizliği önlediğini iddia eden bir yasa da dopingin yer almaması doğrusu önemli bir eksikliklerdir.

Sonuç olarak spor olaylarının bir sosyal olay olduğundan, gerek sporcuların ve gerek yöneticilerin büyük ahlak sahibi kişiler olması gerektiği için, bazı aykırılıkların ceza yaptırımı yerine idari düzenlemelerle halledilmesi en idealidir. Bir spor mensubunun hapis cezasını gerektiren bir eylem içinde olmaması kendilerinden beklenen en önemli bir olgudur. Bu açıdan temennimiz odur ki, bu yasa geçici olsun ve artık sporda dürüst davranma ilkesi herkese egemen olsun. Sporcu ve spor yöneticisi ahlak ve faziletin bir göstergesidir. Bunların davranışları tüm halkımıza örnek olacaktır. Bu açıdan artık sporda ahlaklı ve faziletli sporcu ve yöneticiler görev yapmalıdır. Şimdiye kadar da tüm bu kişilerin ahlaklı ve dürüst kişiler olduğundan kuşquamız yoktur. Temenni ederiz ki son olaylarda ismi geçenler de kendilerini aklasınlar ve uygun şekilde işlevlerini yerine getirsinsinler. Şunu da ilave edelim ki sporda şiddet veya taşkınlığın önlenmesi her zaman yasaklayıcı ve cezalandırıcı yasalarla olamaz. Bunun için eğitimin her alanda olduğu gibi burada da en önemli koşul olduğunu söylememiz gerekir. Bu eğitimin önce medya tarafından kamuya verilmesi en yararlı ve etkin bir yoldur. Bu konuda gerek görsel ve gerek yazılı medyaya büyük ve önemli görevler düşmektedir. Kamuyu aydınlatma ve bilgilendirme yanında sporda dürüstlük ve temizliği ve de eğitimi sağlamaya yılmadan devam etmelidir. Esasen de Avrupa Konseyi tavsiye kararlarında da daha ziyade eğitim üzerinde durulmaktadır. Bu nedenle daha ilkökul çağından öğrencilere spor izleme eğitimi vermek ve kendilerini bu alanda yetiştirmek gerekecektir. Bunun yanında sporcuların da, bu eğitimli yetişmeleri sporda şike gibi olumsuzlukları da büyük ölçüde engelleyeceğinden kuşku etmemek gerekir.

EKLER

EK 1

27/12/2010

**T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü**

Sayı: B. 02.0.KKG. 0.10/101-95/5492

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 14/6/2010 tarihinde kararlaştırılan “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir. Gereğini arz ederim.

SPORDA ŞİDDET VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- (1) Bu Kanunun amacı; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yer ve mekanlarda veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergahlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesidir.

Kapsam

Madde 2- (1) Bu Kanun; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yer ve mekanlarda veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergahlarında, takımların kamp yaptığı yerlerde uygulanacak güvenlik önlemlerini, şike, teşvik primi ve diğer yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, spor kulübü yöneticilerinin, sporcularının ve diğer görevlilerinin, resmi veya özel güvenlik görevlilerinin, hakemlerin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yazılı veya görsel “ya da işitsel kitle iletişim kuruluşları ile mensuplarının ve diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar

Madde 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Federasyonlar: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren federasyonları, özerk spor federasyonlarını ve Türkiye Futbol Federasyonunu,

b) Genel Müdürlük: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü,

c) İl spor güvenlik kurulu: Her ilde oluşturulan spor güvenlik kurulunu,

ç) İlçe spor güvenlik kurulu: Spor kulübü bulunan ilçelerde oluşturulan spor güvenlik kurulunu,

d) Merkezi spor birimi: Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan ilgili birimi,

e) Müsabaka amiri: Spor alanlarında güvenliğin sağlanması amacıyla görevlendirilmiş kolluk amirini,

f) Spor alam: Spor müsabakalarının veya antrenmanların gerçekleştirildiği alanlar ile seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odası ve bu Kanunun uygulanması kapsamında spor yapmaya elverişli alanları,

g) Spor birimi: Sorumluluk alanlarına göre il ve ilçe emniyet müdürlükleri veya jandarma komutanlıkları tarafından kurulan ilgili birimi,

ğ) Spor kulübü: Belirli kurallara göre kurulan, amatör veya profesyonel spor dallarında faaliyette bulunan kuruluşu,

h) Spor müsabakası: Federasyonların düzenlediği veya düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu takımlar arası veya bireysel nitelikte, gösteri niteliğindeki de dahil olmak üzere her türlü sportif karşılaşma ve yarışmayı,

ı) Taraftar derneği: Her ne ad altında olursa olsun, bir spor kulübünü desteklemek amacıyla kurulan derneği,

i) Taraftardan sorumlu temsilci: Spor kulüplerinin yönetim kurulu üyeleri arasından belirledikleri kişiyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

İl ve ilçe spor güvenlik kurullarının oluşturulması

Madde 4 - (1) İl spor güvenlik kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, belediye başkanlığı, il jandarma komutanlığı, il emniyet müdürlüğü, gençlik ve spor il müdürlüğü, ilgili federas-

yon ve il sağlık müdürlüğü temsilcileri, vali tarafından belirlenecek farklı spor kulüplerine mensup en az iki yönetici ile kamu kurum ve kuruluşlarında görevli bir hukukçu ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.

(2) İlçe spor güvenlik kurulu, kaymakam başkanlığında il spor güvenlik kurulunda yer alan kurum ve kuruluşların ilçedeki temsilcileri ve kaymakam tarafından belirlenecek varsa farklı spor kulüplerine mensup en az iki yönetici ile kamu kurum ve kuruluşlarında görevli bir hukukçudan oluşur.

Spor alanlarının güvenlik ve düzenine ilişkin tedbirler

Madde 5 - (1) Ev sahibi spor kulüpleri;

a) Spor alanlarında sağlık ve güvenliğe,

b) Müsabakanın yapılacağı yerde konuk takım seyircilerine bağımsız bir bölüm ayırmak ve taraftarlar arasında temas olmamasını sağlamaya, yönelik olarak, ilgili spor federasyonları ve uluslararası spor federasyonları tarafından belirlenen Önlemleri almakla yükümlüdür.

(2) Spor kulüpleri, müsabakanın güvenliğini sağlamak amacıyla il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kendileriyle ilgili olarak aldığı kararları yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Birinci ve ikinci fıkralar kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla özellikle;

a) Spor alanlarına, seyri engellemeyecek şekilde ve federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyonun talimatlarına uygun olarak seyirci ile müsabakanın yapıldığı yer arama tel, duvar, bariyer ve benzeri fizikî engeller konulabilir,

b) Fizikî engeller, ilgili spor biriminin olumlu görüşü ve il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kararı ile kaldırılabilir.

c) Spor alanlarında, çocuklar ve engellilerin müsabakaları izleyebilmeleri için durumlarına uygun yerler tahsis edilir.

ç) Spor alanlarında seyircilerin oturma yerleri numaralandırılır. Bilet

satışları koltuk numarasıyla ilişkilendirilerek yapılır. Spor alanlarına kapasitenin üzerinde ve biletsiz seyirci alınmaz.

(4) Spor müsabakalarının yapıldığı alanlara girişi sağlayacak biletler,elektronik sistem üzerinden oluşturulur. Bilet satın almak isteyen kişilerle ilgili olarak, üzerinde adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve fotoğrafı olan bir elektronik kart oluşturulur. Kişinin yabancı olması halinde kart üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yerine uyruğu olduğu devletin adı ile Türkiye'ye giriş yaptığı pasaportun seri numarası kaydedilir. Bilet satışları kişilere özgü olarak ancak bu elektronik kart üzerinden yapılabilir. Spor müsabakalarına, kısı ancak adına düzenlenen elektronik kart ile izleyici olarak girebilir. Spor müsabakasına izleyici olarak girecek kişilerin kontrolünü ev sahibi kulüp yapmakla yükümlüdür. Ev sahibi olmayan müsabakalarda bu yükümlülük, müsabakaya katılan her iki kulüp tarafından yerine getirilir.

(5) Spor alanlarında; güvenliğin sağlanması ve bu Kanuna aykırı davranışların tespiti amacıyla, gerekli teknik donanımlar kurulur. Kameralar ve benzeri teknik donanımların yerleştirilecekleri yerler ve sayıları il veya ilçe spor güvenlik kurulları tarafından belirlenir.

(6) Dördüncü ve beşinci fıkralardaki sistemle ilgili teknik donanımın kurulması, futbol için en üst lig ve bir altındaki lig ile basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise en üst ligde bulunan kulüplerin kendi sahalardaki müsabakaları ile ilgili olarak zorunludur.

(7) Futbolda en üst profesyonel lig ve bir altındaki ligde bulunan kulüplerin müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında; diğer spor branşlarında ise uluslararası spor müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında ev sahibi ve misafir takım için ayrı ayrı olmak ve gerektiğinde kullanılmak üzere azami yirmi kişi kapasiteli en az iki tane bekleme odası ile genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerinin kullanımına açık tutulacak güvenlik kameraları ve anons sistemlerinin yönetildiği yeteri kadar kontrol odasının oluşturulması zorunludur. Kontrol odasında federasyon ve spor kulübü temsilcileri de bulunur. Kayıt altına alınan görüntü ve dokümanların birer örneği, müsabakanın sonunda ilgili spor birimine, federasyona ve her iki kulüp temsilcisine verilir.

(8) Dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarda belirtilen güvenlik sistemlerinin ve odalarının giderleri, en üst profesyonel futbol ligi ve bir altındaki ligdeki kulüplerin kendileri tarafından; basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin mülkiyetine sahip olan kulüp ya da kuruluş tarafından karşılanır.

(9) Spor alanlarında hangi güvenlik sistemi veya teknik donanımın uygulanacağı ilgili federasyonun bağlı olduğu uluslararası spor örgütlerinin düzenlemeleri çerçevesinde yönetmelikle belirlenir.

(10) Spor alanları ile çevresinde; bu alanlara sokulması yasak maddelere ve eşyalara, yasak olan davranışlara ve bu alanlarda elektronik tabibin yapıldığına ilişkin uyarı levhalarına yer verilir. Bu yükümlülük ilgili spor alan kullanımında olan spor kulübü tarafından yerine getirilir.

Saha güvenliği

Madde 6 - (1) Spor kulüpleri, genel kolluk ile birlikte görev yapmak üzere güvenliği sağlamaya yetecek sayıdaki özel güvenlik görevlilerini müsabaka Öncesinden müsabakanın tamamlanıp seyirci ve sporcuların tahliyesine kadar geçecek dönem içerisinde, müsabakanın yapılacağı yerde bulundurmakla ve spor alanının iç güvenliğini sağlamakla yükümlüdür.

(2) Spor kulüpleri, özel güvenlik görevlileri dışında müsabakalarda seyirci sağlığını ve emniyetini ilgilendiren konularda çalıştırmak üzere ayrıca kulüp görevlileri bulundurmakla yükümlüdür.

(3) Spor kulüpleri, bu Kanunda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla özel güvenlik hizmeti satın alabilir.

(4) Spor alanlarında görev yapacak Özel güvenlik görevlileri, İO/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haizdir. Bu Kanundan doğan görevlerinin ifası sırasında, özel güvenlik görevlilerinin ateşli silâh taşımaları yasaktır.

Müsabaka güvenliği

Madde 7- (1) Müsabaka amiri, spor müsabakalarında alınacak güvenlik Önlemlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi konularında, müs-

bakanın güvenliği ile ilgili tüm kişi ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonu sağlamakla yetkili ve görevlidir.

(2) Her spor birimi amiri, futbol için en üst lig ve bir altındaki lig için, basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise en üst ligde bulunan kulüpler için bir kolluk görevlisini kulüp kolluk görevlisi olarak görevlendirmek zorundadır. Belirlenen kulüp kolluk görevlisi, deplasman maçları dahil ilgili kulübün bütün maçlarında görevlendirilmek zorundadır.

(3) Müsabaka alanında genel kolluk görevlileri ile Özel güvenlik görevlileri, müsabaka amirinin emir ve denetiminde birlikte görev yapar. Müsabaka amiri her zaman tribünlerdeki genel kolluk görevlilerinin sayısını arttırılmasına karar verebilir.

(4) İl veya ilçe spor güvenlik kurulları, müsabaka alanında spor kulüplerinin bulundurmaları yükümlü oldukları özel güvenlik görevlilerinin sayısını ve görev alacakları yerleri belirlemekle yetkilidir.

Taraftar derneklerinin yükümlülükleri

Madde 8 - (1) Taraftar dernekleri, bu Kanunun amacına aykırı faaliyette bulunamaz.

(2) Taraftar dernekleri, taraftarların spor ahlâkı ve ilkelerine uygun biçimde sportif faaliyetleri izlemelerini sağlamaya yönelik eğitici faaliyetler düzenler.

Taraftardan sorumlu temsilci

Madde 9 - (1) Spor kulüpleri, yönetim kurulu üyeleri arasından bir veya birkaç kişiyi taraftardan sorumlu temsilci olarak belirlemek ve bu kişilerin kimlik ve adres bilgilerini spor kulübünün bulunduğu yerdeki genel kolluk birimine bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, bu Kanun hükümlerine göre taraftardan sorumlu temsilciye terettüp eden yükümlülükler, kulüp başkan ve yönetim kurulu üyelerinin tamamı tarafından yerine getirilir.

(2) Taraftardan sorumlu temsilciler, müsabaka güvenliğinin sağlanması konusunda genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerine yardımcı olmakla yükümlüdür.

Seyir güvenliğinin sağlanması

Madde 10 - (1) Açık alanlarda yapılan spor müsabakalarında; müsabaka alanının çevresinde bulunan ve insan hayatı açısından tehlike oluşturabilecek yerlerde müsabakaların seyredilmemesi için il veya ilçe spor güvenlik kurulları gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yasak Fiiller ve Ceza Hükümleri

Şike ve teşvik primi

Madde 11 - (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.(

3)Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılamadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunur.

(4) Suçun;

a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle,

b) Spor kulübünün yönetim kurulu başkan veya üyeleri tarafından,

c) Suç İşlemek amacıyla kurulmuş bir Örgütün faaliyeti çerçevesinde,

ç) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

(5) Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(6) Bu madde hükümleri;

a) Milli takımların veya milli sporcuların başarılı olmasını sağlamak amacıyla,

b) Spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla, prim verilmesi veya vadedinde bulunulması halinde uygulanmaz

(7) Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde ayrıca Türk Ceza Kanununun tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Spor alanlarına sokulması yasak maddeler

Madde 12 -(1) Spor alanlarına;

a) Ruhsatlı dahi olsa ateşli silahlar ile esasen bulundurulması yasak olan diğer silahların,

b) Esasen bulundurulması yasak olmamakla beraber, kesici, ezici, bereleyici veya delici aletler ile patlayıcı, parlayıcı, yamçı veya yakıcı maddelerin,

c) Müsabaka düzenini bozabilecek veya çevreyi kirletebilecek nitelikte her türlü maddenin, sokulması yasaktır.

(2) Müsabaka güvenliğinin sağlanması amacıyla, genel kolluk görevlileri ile bunların gözetiminde olmak üzere özel güvenlik görevlileri, mülki amirin yazılı emrine istinaden, spor alanına girişte izleyicilerin üstünü ve eşyasını teknik cihazlarla ve gerektiğinde el ile kontrol edebilir ve arayabilir.

(3) Spor müsabakası öncesinde, esnasında ve sonrasında spor alanının çevresinde taraftarların üzeri ve eşyası 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun önleme aramasına ilişkin hükümlerine göre aranabilir.

(4) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun adli aramaya ilişkin hükümleri saklıdır.

(5) Genel kolluk görevlileri birinci fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanı çevresinde satan, satışa arz eden, dağıtan veya dağıtmak için bulunduran kişileri bu alandan uzaklaştırmakla yükümlüdür.

Spor alanlarına yasak madde sokulması

Madde 13 - (1) Bulundurulması esasen suç oluşturan silahların spor alanlarına sokan kişi hakkında, 6136 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi hükümlerine göre cezaya hükmolunur.

(2) Esasen bulundurulması suç oluşturmamakla beraber 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanlarına sokan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis; (c) bendi kapsamına giren maddeleri sokan kişi, yirmi günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri ..seyircilere temin etmek amacıyla spor alanına sokan veya spor alanında seyircilere temin eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanında kullanan kişi, bu suretle müsabaka düzeninin bozulması halinde, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Çirkin ve kötü tezahürat

Madde 14 - (1) Taraftarların grup halinde veya münferiden belirli bir kişiyi hedef veya muhatap alıp .almadığına bakılmaksızın duyan kişilerin rencide olmasını sağlayacak tarzda aleni olarak söz ve davranışlarda bulunmaları halinde, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, şikayet şartı aranmaksızın, failer hakkında altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Spor alanlarında veya çevresinde toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken veya mezhep farkı gözeterek tahkir edici söz ve davranışlarda bulunan kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların yazılı pankart taşınması veya asılması ya da duvarlara yazı yazılması suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

Spor alanlarına usulsüz seyirci girişi

Madde 15 - (1) Bu Kanun hükümlerine göre temin edilmiş bileti olmaksızın spor müsabakalarını izlemek amacıyla spor alanlarına giren kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

(2) Spor alanlarına spor müsabakalarını izlemek amacıyla bu Kanun hükümlerine aykırı olarak seyirci kabul eden veya kabul edilmesini sağlayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi lehine işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

(3) Açıkça anlaşılabilir şekilde alkollü olduğu veya keyif verici madde kullandığı anlaşılan kişileri spor alanlarına kabul eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Kendisine ait elektronik kartı bir başkasının spor müsabakasına seyirci olarak girmesini sağlamak amacıyla kullandıran kişi birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(5) Spor müsabakalarına seyirci olarak girişi sağlamak amacıyla elektronik kartı yetkisiz olarak üreten, satan, satışı arz eden, devreden, satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi bir yıldan dört yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu kartı kendi kullanımını için kabul eden ve bulunduran kişi iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yasak alanlara girme

Madde 16 - (1) Müsabaka için seyircilerin kabulüne başlanmasından itibaren müsabaka sonrası tamamen tahliyesine kadarki zaman zarfında yetkisiz olarak müsabaka alanına, soyunma odalarına, odaların koridorlarına, sporcu çıkış tünellerine giren kişi üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır;

(2) Fiilin müsabakanın seyrini veya güvenliğini bozması halinde, fail hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Spor alanlarında taşkınlık yapılması ve tesislere zarar verilmesi

Madde 17 - (1) Spor alanlarında kasten yaralama suçunun veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde şikayet şartı aranmaksızın 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre cezaya hükmolunur. Spor alanları ve bu alanlardaki eşya, mala zarar verme suçu bakımından kamu malı hükmündedir.

(2) Birinci fıkraya kapsamına giren suçların işlenmesi suretiyle spor alanlarına ve bu alanlardaki eşyaya zarar verilmiş olması halinde, meydana gelen zararların tazmini hususunda zarar veren kişiler ve onların taraftarları olduğu spor kulübü meydana gelen zarardan müteselsilen sorumludur. Zararı gideren spor kulübünün sorumlu taraftarlarına rücu hakkı saklıdır.

Seyirden yasaklanma

Madde 18 - (1) Kişinin, bu Kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümde hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla spor alanlarına girişinin yasaklanması anlaşılır. Hükmün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresi cezanın infazı tamamlandıktan itibaren iki yıl geçmesiyle sona erer. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi halinde, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren üç yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uy-

gulanmasına son verilir. Güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklama kararın 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre kaydedilir.

(2) Bu madde hükümleri, taraftar gruplarının spor alanlarının dışında işlenen kasten yaralama, hakaret, çirkin ve kötü tezahürat ve mala zarar verme suçları bakımından da uygulanır.

(3) Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkemece bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edilir.

(4) Soruşturma ve kovuşturma evresinde şüpheli veya sanık hakkında uygulanan spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına derhal kaydedilir.

(5) Koruma tedbiri olarak uygulanan spor müsabakalarını seyirden yasaklanma tedbiri;

a) Cumhuriyet savcısı veya mahkemece kaldırılmasına karar verilmesi,

b) Kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi,

c) Mahkeme tarafından sanık hakkında beraat veya düşme kararı verilmesi, üzerine derhal kaldırılır.

(6) Bu madde hükümlerine göre spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür.

(7) Spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, taraftarı bulunduğu kulübün veya A milli takımın yurtdışında katıldığı müsabakalara gitmesini engellemeye yönelik olarak, kendisi veya altsoyu veya üstsoyu

veya eşi veya kardeşlerinden birisinin tedavi, eğitim, öğrenim, ticaret, bilimsel araştırma veya bir kamusal görevi nedeniyle yurtdışına çıkmak zorunda bulunduğu haller hariç olmak üzere, pasaportunu ve ilgili seyahat belgesini müsabakanın beş gün öncesinde en yakın genel kolluk birimine teslim etmekle yükümlüdür.

(8) Altıncı ve yedinci fıkralardaki yükümlülüklerle aykırı hareket eden kişi, ikiyüzlüğünden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

(9) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanma kararı verilen kişi spor kulüplerinde ve federasyonlarda yönetici olamaz, spor müsabakalarında hakem, temsilci veya gözlemci olarak görev yapamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Federasyonların yaptırım uygulama yetkisi

Madde 19 - (1) Bu Kanuna göre bir spor kulübüne veya spor kulübünün mensubuna ceza verilmesi, bu kulübün bağlı olduğu federasyonunun yaptırım uygulama yetkisini ortadan kaldırmaz.

Hakemler, gözlemciler ve temsilciler

Madde 20 - (1) Spor müsabakalarında görev yapan hakem, gözlemci ve temsilciler bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.

Yükümlülüklerin yerine getirilmemesi

Madde 21 - (1) Müsabakalarda özel güvenlik görevlisi bulundurma yükümlülüğüne aykırı hareket eden spor kulüplerine, eksik özel güvenlik görevlisi sayısı itibarıyla yüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(2) 5 inci maddenin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında Öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde her müsabaka için;

- a) En üst futbol liginde bulunan spor kulüplerine yüz bin Türk Lirası,
- b) En üst futbol liginin bir alt liginde bulunan spor kulüplerine seksenbin Türk Lirası,
- c) Basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin mülkiyetine veya kullanım hakkına sahip bulunan spor kulübü, kurum ve kuruluşlara yirmibin Türk Lirası,
- idari para cezası verilir.

(3) Elektronik bilet uygulamasına geçilmemiş müsabaka alanına biletsiz veya kapasiteden fazla seyirci alınması halinde, ilgili spor kulübüne, yirmibin Türk Lirasından yetmişbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Bu nedenle spor müsabakasının düzeninin bozulması halinde verilecek ceza üç katma kadar arttırılır.

(4) Bilet satışı sırasında müsabaka alanında kendisi için tahsis edilen yerden başka yerde oturan seyirciye, yüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Tutumunda ısrar eden seyirciler, kolluk görevlileri tarafından zor kullanılarak dışarı çıkarılır.

Şiddet ve düzensizliğe neden olabilecek açıklamalar

Madde 22 - (1) Spor müsabakalarının güvenlik veya düzenini bozabilecek ya da spor müsabakalarının taraflarını, müsabakalardaki görevlileri, spor kulübü veya federasyon yöneticilerini rencide edecek ya da bu kişilere husumet duyulmasına neden olabilecek şekilde basın ve yayın yoluyla açıklamada bulunan kişilere, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, beşbin Türk Lirasından ellibin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin spor kulübü veya federasyon yöneticileri tarafından işlenmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre verilecek ceza beş katma kadar arttırılır.

(3) Birinci fıkra kapsamına giren fiilleri işleyen kişiler, ayrıca idari tedbir olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanır. Bu yasak kararın verildiği tarihten itibaren üç ay süreyle uygulanır. Koruma tedbiri olarak yasak kararının uygulanmasına ilişkin esas ve usuller, bu tedbir bakımın-

dan da uygulanır. Ancak 18 inci maddenin altıncı ve yedinci fıkraları hükümleri bu kişiler bakımından uygulanmaz.

Yargılama ve usul hükümleri

Madde 23 - (1) Bu Kanun kapsamına giren suçlardan dolayı yargılama yapmaya Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye veya ağır ceza mahkemeleri yetkilidir.

(2) Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi hükümleri, 11 inci maddede tanımlanan suç bakımından da uygulanır.

(3) Bu Kanun hükümlerine göre idari para cezasına ve diğer idari yaptırımlara karar vermeye, Cumhuriyet savcısı yetkilidir.

Yönetmelik

Madde 24 - (1) Bu Kanun kapsamında yer alan spor dalının bağlı bulunduğu federasyon, spor kulüpleri, taraftar dernekleri ve müsabaka amirlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile saha içi ve dışında alınacak güvenlik önlemleri, biletlerin, basılması ve satışa sunulması, müsabaka alanlarının düzenlenmesi, spor alanlarına giriş ve çıkışlar ile uygulanacak güvenlik sistemleri, sağlık, emniyet ve itfaiye teşkilâtının alacağı önlemler ve bu Kanunun kapsamına giren diğer konular hakkındaki usul ve esaslar, ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri alınarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 25 - (1) 28/4/2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

Geçici Madde 1 - (1) Bu Kanunun 5 inci maddesinin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında Öngörülen yükümlülükler; en üst futbol liginde bulunan kulüpler tarafından bir yıl, diğer kulüp veya kuruluşlar

tarafından ise iki yıl içerisinde yerine getirilir. Bu yükümlülüklerin süresinde yerine getirilmemesi halinde spor kulüpleri hakkında 21 inci madde uyarınca idari para cezası uygulanır.

Yürürlük

Madde 26 - (I) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer

Yürütme

Madde 27 - (İ) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Genel Gerekçe

21 inci Yüzyılda uluslararasıdaki aşılması zor sınırlar ortadan kalkmış, ulaşım ve teknoloji başta olmak üzere diğer alanlardaki gelişme ve bütünleşmelerle birlikte hem ulusal alanda hem de uluslararası alanda insanlar sosyal yaşamlarında spora daha çok zaman ayırmaya başlamışlardır. Günlük yaşamda sporun daha çok alan kapsamı sporda ortaya çıkan sorunları daha çok arttırmıştır.

Spor alanında faaliyet gösteren kişilerin ve taraftarların haklarının korunması ve ortaya çıkan düzensizlik ve şiddet olaylarının önlenmesi basit bir asayiş sorununun ötesinde olağanüstü bir hal olduğundan genel ceza hükümleriyle sporda şiddet ve düzensizlikler önlenememekte, bu alanın özel olarak ele alınması gerekmektedir.

Spor karşılaşmalarının ülke sınırları dışında da etkin bir şekilde gerçekleştirildiği de göz önüne alındığında bütün ülkelerde spor mevzuatının benzer bir biçimde düzenlenme gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ulusal mevzuatların da uluslararası spor örgütlerinin benimsediği ilke ve talimatlara uygun olması gerekliliği bulunmaktadır.

Spor alanında yaşanan hooliganizm, ırkçılıkla mücadele, organize suçlar, şike ve teşvik primi, spor alanında düzenin sağlanması, hakem, sporcu ve diğer ilgililere karşı eylemli ve sözlü saldırılar gibi fiiller uluslararası alanda sporun temel sorunu olarak kabul edilmiştir.

Son zamanlarda sıklıkla yaşanan ve geçmişte de yaşandığına tanık olduğumuz spor karşılaşmalarında, özellikle futbolda, yaşanan şiddet ve düzensizlik fiillerinin nicelik ve nitelik olarak arttığını ve kamuoyu gündeminde önemli bir yer işgal ettiği gözlemlenmektedir.

Sporun yaşam açısından sağlık ve mutluluk kaynağı olması dışında, hem sporcular hem de izleyiciler için büyük bir keyif alanı oluşturarak spor faaliyetlerinin sosyal açıdan genişlemesi ve daha geniş kitlelere yayılması spora duyulan ilgiyi her geçen gün daha da arttırmakta ve spor ekonomisini geliştirmektedir.

Sporun profesyonel olarak icra edilmesine başlanmasıyla birlikte, spor sadece zevk için yapılan bir faaliyet olmaktan çıkıp meslek olarak değerlendirilen ve kazanç elde etme amacı güdülen bir uğraş haline de dönüşmüştür. Sporun meslek olarak seçilmesi ile birlikte bilimsel yöntemlerle incelenmesi ve yazılı hukuk kuralları ile düzenlenmesi gereksinimi ortaya çıkmıştır.

Sporun temel amacı, insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, iradesini güçlü kılmak ve toplumda barış, kardeşlik ve dayanışma duygusunu yaygın hale getirmektedir. Sporun sayılan özellikleri sportif faaliyet ve organizasyonların sporun ruhuna ve spor ahlakına uygun, sportmenlik duyguları içerisinde gerçekleştirilmesine yönelik yaygın bir sosyal beklentiye de gündeme getirmektedir.

“Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterilerine ve Taşkınıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi” 25/9/1986 tarihinde imzalanmış ve bu Sözleşmenin onaylanması 3608 sayılı Kanunla uygun bulunmuştur. Anayasanın 90 inci maddesinin son fıkrası hükmüne göre, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Anayasanın 59 uncu maddesinin birinci fıkrasında Devletin, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alacağı ve sporun kitlelere yayılmasını teşvik edeceği belirtilmiştir.

İfade edilenler çerçevesinde sportif faaliyet ve organizasyonlarda düzenin sağlanarak, sporun kitlelere yayılmasının teşvik edilmesi Anayasal görevin yerine getirilmesi anlamına da gelmektedir.

Bu amaçla yürürlüğe konulmasına karşın 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun, kabul edildiği 2004 yılından bu yana spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliği önlemede yetersiz kalmış ve uygulamada ortaya çıkan problemler, üzerinden geçen altı yıllık süre içerisinde giderilemediği gibi zaman içerisinde eksiklikler de görülmüştür.

5149 sayılı Kanunun kapsamı taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yer ve mekanlar ile müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergahlarını kapsamamaktadır. Spor müsabakalarında şiddet ve düzensizlikler, sadece müsabaka alanı içerisinde gerçekleşmemekte müsabaka alanı dışında taraftarların cadde ve meydanlarda toplu halde buldukları yerler ile müsabakalara gidiş ve geliş güzergahlarında da gerçekleşmektedir. Bu nedenle Kanunun kapsamı bu alanları da içine alacak şekilde genişletilmiştir.

5149 sayılı Kanunda şike ve teşvik primi fiilleri suç olarak tanımlanmadığı gibi ceza kanunlarında da bu fiiller özel olarak düzenlenmemiştir. Bu Kanun ile şike ve teşvik primi fiilleri suç olarak düzenlenmiş ve ayrıca bu suçlarla etkin mücadele açısından Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenen iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması maddesinin de uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

5149 sayılı Kanun içerisinde belirtilen, müsabakada teknik donanımların kurulması gerektiği; taraftar temsilcilerinin güvenlik güçlerine yardımcı olmaları gerektiği; müsabakada görev yapan diğer kişilere karşı söz veya hareketlerle aşağılayıcı tahrik ve taciz edici kötü söz niteliğindeki slogan atılması ve çirkin tezahüratta bulunulmasının yasak olduğu düzenlenmiş fakat bunlara aykırı davranışlara ceza öngörülmediğinden Kanunun bu hükümleri uygulama kabiliyeti bulamamıştır. Bu Kanun ile yasaklanan eylemlerin cezaları açıkça düzenlenerek Kanunun etkin uygulanabilirliği amaçlanmıştır.

5149 sayılı Kanunda düzenlenen yasak fiillere yaptırım olarak idari para cezası öngörülmesi ve bu cezaların spor güvenlik kurulları tarafından verilmesi nedeniyle, uygulamada Kanun gerek genel, gerekse de özel önleme fonksiyonunu yerine getirememiştir. Bu itibarla bu Kanun

ile yasak fiillere ağırlıklı olarak hapis ve adli para cezası verilmesi düzenlenmiş ve konusu suç teşkil eden fiillerin ihtisaslaşmış ceza mahkemele-
rince yargılanması öngörülmüştür.

5149 sayılı Kanundaki spor müsabakalarını seyirden men cezasının uygulanmasına yönelik yasaklı kişinin müsabakanın başlamasından iki saat önce bulunduğu yerin karakoluna giderek müsabaka sonuna kadar beklemesine ilişkin hükmün Anayasa Mahkemesi tarafından “... Hangi spor dalında ve hangi kategoride olduğuna ilişkin hüküm taşımaması nedeniyle “kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik” ve “ölçülülük” ilkelerine aykırı olduğu ve bu nedenle hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmadığı ...” ve “...İdare, kişi hürriyetini kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz...” gerekçeleriyle iptal edilmesi nedeniyle müsabakadan men cezasının uygulanabilirliği ortadan kalkmıştır. Kanun ile Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi de göz önünde bulundurulurken seyirden yasaklanma cezası Anayasaya uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

Kanun içerisinde, uluslararası sözleşmelerde belirtilen ve güncel olarak spor alanında gelişmiş ülkelerin düzenlemelerinde bulunan, kişinin yurtdışındaki spor müsabakalara izleyici olarak katılmasını engellemeye yönelik pasaportunun ve seyahat belgesinin teslimi, seyirden yasaklanma cezası alan kişilerin karakola giderek imza atma yükümlülüğü ve kulüpler için kulüp polisinin görevlendirilmesi gibi yeni düzenlemelere yer verilmiştir.

5149 sayılı Kanunun uygulanması döneminde ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi, uluslararası sözleşmelere ve gelişmelere paralellik sağlanması ve sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesi amacıyla; konuya ilişkin diğer ülkelerin ve uluslararası spor örgütlerinin düzenlemeleri ve teamülleri göz önünde bulundurularak bu Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

Madde Gerekçeleri

Madde 1 - Madde ile; Kanunun amacı belirtilmiştir.

Madde 2 - Madde ile; Kanunun kapsamı 5149 sayılı Kanundan daha geniş bir şekilde düzenlenmiştir. Bu çerçevede Kanunun kapsamı, sadece müsabaka anında ve müsabaka alanında gerçekleştirilen şiddet ve düzensizlik eylemleri olarak değil, aynı zamanda müsabaka öncesinde, esnasında ve sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, tarafların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yer ve mekânlarda veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında gerçekleştirilen taraflar eylemleri olarak belirlenmiştir. Madde içerisine dahil edilen müsabaka dışı alanlar uluslararası düzenleme ve uygulamalara paralel biçimde düzenlenmiştir. Ayrıca Kanunun kapsamına giren kişi ve kuruluşlar belirtilmiştir.

Madde 3 - Madde ile; Kanun içerisinde kullanılan bazı ibareler tanımlanarak Kanunun daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır.

Madde 4 - Madde ile; il ve ilçe spor güvenlik kurullarının kimlerden oluşacağı belirlenmiştir.

Madde 5 - Birinci fıkrada ev sahibi spor kulüplerinin yükümlülükleri düzenlenmiştir.

İkinci fıkrada, spor kulüplerinin spor güvenlik kurullarının müsabaka güvenliğini sağlamak amacıyla alacağı kararları yerine getirmekle yükümlü oldukları belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, spor kulüplerinin müsabaka güvenliğini sağlamak amacıyla yapacağı başlıca yükümlülükler düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkrada, spor müsabakalarının yapıldığı alanlara giriş sağlayacak biletlerin elektronik sistem üzerinden oluşturulacağı, elektronik sistemde bulundurulması gerekli unsurların neler olduğu, spor müsabakalarına seyircilerin elektronik kart ile girebileceği, spor müsabakasına izleyici olarak girecek kişilerin bilet kontrolünü ev sahibi kulübün yapacağı, ev sahibi olmayan müsabakalarda bu yükümlülüğün müsabakaya katılan her iki kulüp tarafından yerine getirileceği belirtilmiştir.

Beşinci fıkrada, spor alanlarında güvenliğin sağlanması ve Kanuna aykırı davranışların tespiti amacıyla gerekli teknik donanımların kurulacağı ve bunların yer ve sayısının spor güvenlik kurulları tarafından belirleneceği belirtilmiştir.

Altıncı fıkrada, dördüncü ve beşinci fıkralardaki sistemle ilgili teknik donanımların kurulmasının futbol için en üst lig ve bir altındaki lig ile basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise en üst ligde bulunan kulüplerin kendi sahalarındaki müsabakalar açısından zorunlu olduğu düzenlenerek; düzenlemenin mefhumu muhalifiyle fıkrada belirtilmeyen yerlerde yapılacak müsabakalarda söz konusu sistemin uygulanmasının zorunlu olmadığı belirtilmiştir.

Yedinci fıkrada, bekletme odası ve kontrol odasının hangi kulüplerin müsabakalarında zorunlu olduğu, kontrol odasında kimlerin bulunabileceği ve kontrol odasında kayıt altına alınan görüntü ve dokümanların kimlere verileceği düzenlenmiştir.

Sekizinci fıkrada, dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarda belirtilen güvenlik sistemlerinin ve odalarının giderlerinin kimler tarafından karşılanacağı belirtilmiştir.

Dokuzuncu fıkrada, spor sistemlerinde hangi güvenlik sistemi veya teknik donanımın uygulanacağını ilgili federasyonun bağlı olduğu uluslararası spor örgütlerinin düzenlemeleri çerçevesinde yönetmekle belirleneceği belirtilmiştir.

Onuncu fıkrada, spor alanları ile çevresinde bu alanlara sokulması yasak maddelere ve eşyalara, yasak olan davranışlara ve bu alanlarda elektronik takibin yapıldığına ilişkin uyan levhalarına yer verileceği ve bu yükümlülüğün spor alanının kullanımında olan kulüp tarafından yerine getirileceği belirtilmiştir.

Madde 6 - Birinci fıkrada, spor kulüplerinin genel kolluk ile birlikte görev yapmak üzere güvenliği sağlamaya yetecek sayıdaki özel güvenlik görevlilerini müsabaka öncesinden müsabakanın tamamlanıp seyirci ve sporcuların tahliyesine kadar geçecek dönem içerisinde, müsabakanın yapılacağı yerde bulundurmamak ve spor alanının iç güvenliğini sağlamakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, spor kulüplerinin özel güvenlik görevlileri dışında müsabakalarda seyirci sağlığını ve emniyetini ilgilendiren konularda çalıştırmak üzere, özel güvenlik görevlileri dışında kulüp görevlileri de bulundurmaları gerektiği belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, spor kulüplerinin Kanunda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla özel güvenlik hizmeti satın alabilecekleri belirtilmiştir.

Dördüncü fıkrada, spor alanlarında görev yapacak özel güvenlik görevlilerinin 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haiz olduğu ve Kanundan doğan görevlerinin ifası sırasında, ateşli silah taşımalarının yasak olduğu belirtilmiştir.

Madde 7 - Birinci fıkrada, müsabaka amirinin spor müsabakalarında alınacak güvenlik önlemlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi konularında, müsabakanın güvenliği ile ilgili tüm kişi ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonu sağlamakla yetkili ve görevli olduğu belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, spor birimi amirinin, futbolda en üst lig ve bir altındaki lig için, basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise en üst ligde bulunan kulüpler için bir kolluk görevlisini kulüp kolluk görevlisi olarak belirlemek zorunda olduğu ve belirlenen kulüp kolluk görevlisinin ilgili kulübün deplasman maçları dahil bütün maçlarında görevlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, müsabaka alanında genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerinin, müsabaka amirinin emir ve denetiminde birlikte görev yapacakları ve müsabaka amirinin her zaman tribünlerdeki genel kolluk görevlilerinin sayısının arttırılmasına karar verebileceği belirtilmiştir.

Dördüncü fıkrada, il veya ilçe spor güvenlik kurullarının müsabaka alanında kulüplerin bulundurmalarıyla yükümlü oldukları özel güvenlik görevlilerinin sayısını ve görev alacakları yerleri belirlemekle yetkili olduğu belirtilmiştir.

Madde 8 - Birinci fıkrada, taraftar derneklerinin Kanunun amacı- na aykırı faaliyette bulunamayacakları belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, taraftar derneklerinin eğitici faaliyetler düzenlemesi öngörülmüştür.

Madde 9 - Birinci fıkrada, 5149 sayılı Kanunda taraftar arasından seçilmesi gereken taraftar temsilcisinin spor kulüplerinin yönetim kurulu üyeleri arasından seçilmesi ve bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde taraftardan sorumlu temsilciye düşen yükümlülüklerin, kulüp başkan ve yönetim kurulu üyelerinin tamamı tarafından yerine getirilmesi öngörülmüştür.

İkinci fıkrada, taraftardan sorumlu temsilcilerin yükümlülükleri düzenlenmiştir.

Madde 10 - Maddede, açık alanlarda yapılan spor müsabakalarında; müsabaka alanının çevresinde bulunan ve insan hayatı açısından tehlike oluşturabilecek yerlerde müsabakaların seyredilmemesi için il veya ilçe spor güvenlik kurulları tarafından gerekli önlemler alınması gerektiği belirtilmiştir.

Madde 11 - 5149 sayılı Kanunda ve ceza hükmü içeren diğer kanunlarda suç olarak belirtilmeyen şike ve teşvik primi bu madde ile suç haline getirilmiştir.

Birinci fıkrada, şike suçu düzenlenmiştir. Kendisine menfaat temin edilen kişinin de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılacağı ve kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi suçun tamamlanmış gibi cezaya hükmolunacağı belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişilerin de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılamadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunacağı belirtilmiştir.

Dördüncü fıkrada, suçun; nitelikli halleri sayılarak bu durumda verilecek cezanın yarı oranında arttırılacağı belirtilmiştir.

Beşinci fıkrada, teşvik primi düzenlenmiş ve bu suça verilecek cezanın şike için verilecek cezanın yarısı oranında indirileceği belirtilmiştir.

Altıncı fıkrada, milli takımların veya milli sporcuların başarılı olmasını ve spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla prim verilmesi veya prim vaadinde bulunulması halinde teşvik primi hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Yedinci fıkrada, suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde ayrıca Türk Ceza Kanununun tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacağı belirtilmiştir.

Madde 12 - Birinci fıkrada, spor alanlarına sokulması yasak olan maddeler düzenlenmiştir.

İkinci fıkrada, müsabaka güvenliğinin sağlanması amacıyla, genel kolluk görevlileri ile bunların gözetiminde olmak üzere özel güvenlik görevlilerinin mülki amirin yazılı emrine istinaden, spor alanına girişte izleyicilerin üstünü ve eşyasını teknik cihazlarla ve gerektiğinde el ile kontrol edebileceği ve arayabileceği belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, spor müsabakası öncesinde, esnasında ve sonrasında spor alanının çevresinde taraftarların üzerinin ve eşyasının Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun önleme aramasına ilişkin hükümlerine göre aranabileceği belirtilmiştir.

Dördüncü fıkrada, Ceza Muhakemesi Kanununun adli aramaya ilişkin hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiştir.

Beşinci fıkrada, genel kolluk görevlilerinin birinci fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanı çevresinde satan, satışı arz eden, dağıtan veya dağıtmak için bulunduran kişileri bu alandan uzaklaştırmakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.

Madde 13 - Birinci fıkrada, bulundurulması esasen suç oluşturan silahların spor alanlarına sokulması halinde uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanlarına sokan kişiye uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri seyircilere temin etmek amacıyla spor alanına sokan veya spor alanında seyircilere temin eden kişiye uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

Dördüncü fıkrada, 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri müsabaka düzenin bozacak şekilde spor alanında kullanılan kişiye fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

Madde 14 - Birinci fıkrada, taraftarların grup halinde veya münferiden belirli bir kişiyi hedef veya muhatap alıp almadığına bakılmaksızın duyan kişilerin rencide olmasını sağlayacak tarzda aleni olarak söz ve davranışlarda bulunmaları halinde, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, failer hakkında uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir. Söz konusu suçun takibinde şikâyet şartının aranmaması öngörülmüştür. Suçun işlenmesi için fiilin spor alanlarının içerisinde, çevresinde veya herhangi başka bir yerde gerçekleştirilmesinin bir önemi bulunmamaktadır. Kanunun amaç ve kapsam maddeleri dikkate alındığında taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yer ve mekânlarda veya müsabakanın yapılacağı yere gidip ve geliş güzergâhlarında da bu suç işlenebilecektir.

İkinci fıkrada, spor alanlarında veya çevresinde toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken veya mezhep farkı gözeterek tahkir edici söz ve davranışlarda bulunan kişiye, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların yazılı pankart taşınması veya asılması ya da duvarlara yazı yazılması suretiyle işlenmesi halinde, daha ağır ceza verileceği belirtilmiştir.

Madde 15 - Birinci fıkrada, Kanun hükümlerine göre temin edilmiş bileti olmaksızın spor müsabakalarını izlemek amacıyla spor alanla-

rına giren kişiye uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi tarafından işlenmesi halinde daha ağır ceza verileceği belirtilmiştir. Bu fıkra elektronik bilet sisteminin uygulanıp uygulanmadığına bakılmaksızın Kanun kapsamındaki tüm spor müsabakalarına biletsiz giren kişiler hakkında uygulanacaktır.

İkinci fıkrada, spor alanlarına spor müsabakalarını izlemek amacıyla Kanun hükümlerine aykırı olarak seyirci kabul eden veya kabul edilmesini sağlayan kişiye uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi lehine işlenmesi halinde, verilecek cezanın arttırılacağı belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, açıkça anlaşılabilir şekilde alkollü olduğu veya keyif verici madde kullandığı anlaşılan kişileri spor alanlarına kabul eden kişiye uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

Dördüncü fıkrada, kendisine ait elektronik kartı bir başkasının spor müsabakasına seyirci olarak girmesini sağlamak amacıyla kullandıran kişinin birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Beşinci fıkrada, spor müsabakalarına seyirci olarak girişi sağlamak amacıyla elektronik kartı yetkisiz olarak üreten, satan, satışı arz eden, devreden, satın alan, kabul eden veya bulunduran kişiye ve ayrıca bu kartı kendi kullanımını için kabul eden ve bulunduran kişiye uygulanacak ceza hükümleri belirtilmiştir.

Madde 16 - Birinci fıkrada, müsabaka için seyircilerin kabulüne başlanmasından itibaren müsabaka sonrası tamamen tahliyesine kadar ki zaman zarfında yetkisiz olarak müsabaka alanına, soyunma odalarına, odaların koridorlarına, sporcu çıkış tünellerine giren kişiye uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, birinci fıkrada belirtilen fiilin müsabakanın seyirini veya güvenliğini bozması halinde, faile uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

Madde 17 - Birinci fıkrada, spor alanlarında kasten yaralama suçunun veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde şikayet şar-

tı aranmaksızın Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre cezaya hükmolunacağı düzenlenerek, spor alanlarının ve bu alanlardaki eşyanın, mala zarar verme suçu bakımından kamu malı hükmünde olacağı belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, birinci fıkra kapsamına giren suçların işlenmesi suretiyle spor alanlarına ve bu alanlardaki eşyaya zarar verilmiş olması halinde, meydana gelen zararların tazmini hususunda zarar veren kişilerin ve onların taraftarı olduğu spor kulübünün meydana gelen zarardan müteselsilen sorumlu olduğu ve zararını gideren kulübün sorumlu taraftarlarına rücu hakkı saklı bulunduğu belirtilmiştir.

Madde 18 - Birinci fıkrada, kişinin, Kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümde hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verileceği belirtilmiştir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla spor alanlarına girişinin yasaklanmasının anlaşılacağı düzenlenmiştir. Hükümün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresinin cezanın infazı tamamlandıktan itibaren iki yıl geçmesiyle sona ereceği belirtilmiştir. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi halinde, hükümün kesinleştiği tarihten itibaren üç yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uygulanmasına son verileceği düzenlenmiştir. Güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını yasaklama kararının Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre kaydedileceği belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, bu madde hükümlerinin taraftar gruplarınca spor alanlarının dışında işlenen kasten yaralama, hakaret, çirkin ve kötü tezahürat ve mala zarar verme suçları bakımından da uygulanacağı belirtilmiştir. Madde hükümünün uygulanması açısından bu fıkrada belirtilen suçların spor alanlarının içerisinde, çevresinde veya herhangi başka bir yerde işlenmesinin bir önemi bulunmamaktadır. Kanunun amaç ve kapsam maddeleri dikkate alındığında taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yer ve mekânlarda veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında işlenen suçlar bu madde kapsamında değerlendirilecektir.

Üçüncü fıkrada, bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulacağı belirtilmiştir. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının, kovuşturma evresinde ise mahkemenin bu tedbirin kaldırılmasına karar vermediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edileceği düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkrada, soruşturma ve kovuşturma evresinde şüpheli veya sanık hakkında uygulanan spor müsabakaların seyirden yasaklama tedbirinin Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaçla özgül elektronik bilgi bankasına derhal kaydedileceği belirtilmiştir.

Beşinci fıkrada, koruma tedbiri olarak uygulanan spor müsabakalarını seyirden yasaklanma tedbirinin hangi hallerde kaldırılacağı belirtilmiştir.

Altıncı fıkrada, bu madde hükümlerine göre spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişinin, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftan olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Fıkraya göre kişinin genel kolluk birimine başvurmakla yükümlü olduğu müsabakalar, seyirden yasaklanmasına neden teşkil eden taraftarı bulunduğu kulübün ilgili spor branşındaki takımının müsabakalarıyla sınırlıdır.

Yedinci fıkrada, spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişinin taraftan bulunduğu kulübün ve A milli takımın yurtdışında katıldığı müsabakalara gitmesini engellemeye yönelik olarak, kendisi veya altsoyu veya üstsoyu veya eşi veya kardeşlerinden birisinin tedavi, eğitim, öğrenim, ticaret, bilimsel araştırma veya bir kamusal görevi nedeniyle yurtdışına çıkmak zorunda bulunduğu haller hariç olmak üzere, pasaportunu ve ilgili seyahat belgesini müsabakanın beş gün öncesinde en yakın genel kolluk birimine teslim etmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Sekizinci fıkrada, altıncı ve yedinci fıkralardaki yükümlülüklere aykırı hareket eden kişiye uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

Dokuzuncu fıkrada, Kanun hükümlerine göre hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanma kararı verilen kişinin spor kulüplerinde ve federasyonlarda yönetici olamayacağı, spor müsabakalarında hakem, temsilci veya gözlemci olarak görev yapamayacağı belirtilmiştir.

Madde 19 - Madde ile; Kanuna göre bir spor kulübüne veya spor kulübünün mensubuna ceza verilmesinin, bu kulübün bağlı olduğu federasyonunun yaptırım uygulama yetkisini ortadan kaldırmayacağı belirtilmiştir.

Madde 20 - Madde ile; spor müsabakalarında görev yapan hakem, gözlemci ve temsilcilerin bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılacağı belirtilmiştir.

Madde 21 - Birinci fıkrada, müsabakalarda özel güvenlik görevlisi bulundurma yükümlülüğüne aykırı hareket eden spor kulüplerine uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, Kanunun 5 inci maddesinin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, elektronik bilet uygulamasına geçilmemiş müsabaka alanlarına biletsiz veya kapasiteden fazla seyirci alınması halinde, ilgili spor kulübüne uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir. Bu nedenle spor müsabakasının düzeninin bozulması halinde ise verilecek cezanın üç katına kadar artırılacağı belirtilmiştir.

Dördüncü fıkrada, bilet satışı sırasında müsabaka alanında kendisi için tahsis edilen yerden başka yerde oturan seyirciye uygulanacak ceza hükmü belirtilmiş ve tutumunda ısrar eden seyircilerin kolluk görevlileri tarafından zor kullanılarak dışarı çıkarılacağı düzenlenmiştir.

Madde 22 - Birinci fıkrada, spor müsabakalarının güvenlik veya düzenini bozabilecek ya da spor müsabakalarının taraflarını, müsabakalardaki görevlileri, kulüp veya federasyon yöneticilerini rencide edecek ya da bu kişilere husumet duyulmasına neden olabilecek şekilde basın ve yayın yoluyla açıklamada bulunan kişilere, fiilleri suç oluşturmadığı

takdirde, uygulanacak ceza hükmü belirtilmiştir. Maddede düzenlenen suç özğü suç olmayıp herkes tarafından işlenebilecektir. Özellikle basın ve yayın kuruluşlarında program yapan sunucu, yorumcu, muhabir ve sair basın ve yayın mensuplarıyla spor kulübü başkan ve yöneticileri, sporcuları, teknik adamları gibi sair mensupları tarafından işlenebilecektir.

İkinci fıkrada, birinci fıkra kapsamına giren fillerin kulüp veya federasyon yöneticileri tarafından işlenmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre verilecek cezanın beş katma kadar arttırılacağı belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, birinci fıkra kapsamına giren filleri işleyen kişilerin, ayrıca idari tedbir olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanacağı düzenlenmiştir. Bu yasak kararının verildiği tarihten itibaren üç ay süreyle uygulanacağı belirtilmiştir. Koruma tedbiri olarak yasak kararının uygulanmasına ilişkin esas ve usullerin, bu tedbir bakımından da uygulanacağı düzenlenmiştir. Ancak

18 inci maddenin altıncı ve yedinci fıkraları hükümlerinin bu kişiler bakımından uygulanmayacağı belirtilmiştir. Bu fıkra düzenlemesiyle özellikle spor ile ilgilenen basın ve yayın kuruluşlarının mensupları ile spor kulüplerinin mensupları hakkında seyirden men yaşağının uygulanacağı fakat bu kişilere genel kolluk birimine bildirimde bulunma ve yurtdışındaki müsabakalar katılmalarının engellenmesi amacıyla pasaportlarını ve ilgili seyahat belgelerini teslim yükümlülüğünün uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Madde 23 - Birinci fıkrada, Kanun kapsamına giren suçlardan dolayı yargılama yapmaya Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye veya ağır ceza mahkemelerinin yetkili olacağı belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, şike ve teşvik primi suçları açısından Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Üçüncü fıkrada, Kanun hükümlerine göre idari para cezasına ve diğer idari yaptırımlara karar vermeye, Cumhuriyet savcısının yetkili olduğu belirtilmiştir.

Madde 24 - Madde ile; Kanun kapsamında yer alan spor dalının bağlı bulunduğu federasyon, spor kulüpleri, taraflar dernekleri ve müsabaka amirlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile saha içi ve dışında alınacak güvenlik önlemleri, biletlerin basılması ve satışa sunulması, müsabaka alanlarının düzenlenmesi, spor alanlarına giriş ve çıkışlar ile uygulanacak güvenlik sistemleri, sağlık, emniyet ve itfaiye teşkilatının alacağı önlemler ve Kanunun kapsamına giren diğer konular hakkındaki usul ve esaslar, ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri alınarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Madde 25 - Madde ile; 28/4/2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun yürürlükten kaldırıldığı belirtilmiştir.

Geçici Madde 1 - Madde ile; bu Kanunun 5 inci maddesinin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında öngörülen yükümlülüklerin; en üst futbol liginde bulunan kulüpler tarafından bir yıl, diğer kulüp veya kuruluşlar tarafından ise iki yıl içerisinde yerine getirileceği, bu yükümlülüklerin süresinde yerine getirilmemesi halinde spor kulüpleri hakkında 21 inci madde uyarınca idari para cezası uygulanacağı belirtilmiştir.

Madde 26 - Yürürlük maddesidir.

Madde 27 - Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu

Esas No.: 1/990

Karar No.: 33

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

“Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı (1/990)”, 6/1/2011 tarihinde Başkanlığınızca esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da İçişleri Komisyonu ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna havale edilmiştir. Tasarı, Komisyonumuzun 25/1/2011 tarihli 67 nci toplantısında Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Faruk ÖZAK ve İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türkiye Futbol Federasyonu ve Türkiye Barolar Birliği temsilcilerinin katılımı ile görüşülmeye başlanmıştır. Tasarı üzerinde ayrıntılı incelemelerin yapılabilmesini temin amacıyla Komisyonumuzca beş üyeden müteşekkil bir Alt Komisyon kurulmuştur. Alt Komisyon, 2/2/2011 tarihli toplantısında İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türkiye Futbol Federasyonu, Türkiye Voleybol Federasyonu ve Türkiye Barolar Birliği temsilcileri ile Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim görevlileri Prof. Dr. İzzet ÖZGENÇ ve Prof. Dr. Cumhur ŞAHİN’in katılımlarıyla Tasarırı görüşmüştür. Alt Komisyon tarafından görüşmeler neticesinde tanzim edilen rapor ve metin 8/2/2011 tarihinde Başkanlığımıza tevdi edilmiş ve Komisyonumuz görüşmelerine, kabul edilen rapor ve metin üzerinden 16/2/2011 ve 17/2/2011 tarihli 70 ve 71 inci

toplantılarında devam etmiştir. Komisyon görüşmelerinin tamamı tuta-nağa bağlanmıştır.

Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde aşağıdaki görüşler ileri sürülmüştür.

- Türkiye'deki spor müsabakalarında -başta futbol müsabakaları olmak üzere- son zamanlarda artan şiddet ve düzensizliklerin önüne geçilmesinin ve mümkün olan asgari seviyeye indirilmesinin zaruri olduğu tartışmasızdır. Ancak bu tür şiddet ve düzensizliklerin önüne geçilmesi zaruretinin yoğun olarak hissedilmesine rağmen son zamanlarda belli müsabakalarda cereyan eden belirli olaylara istinaden Tasarının derhal Komisyon gündemine alınması ve alelacele görüşülmeye başlanması, Tasarıdan beklenen amacın gerçekleşme ihtimalini azaltabilecek ve belki de bu amaca gölge düşürebilecek niteliktedir.
- Halihazırda yürürlükte bulunan 28/4/2004 tarihli 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun yürürlüğe girmesinin üzerinden henüz yedi yıl gibi kısa bir süre geçmiş olmasına rağmen bu Kanunu yürürlükten kaldıran Tasarının Komisyonda görüşülüyor olması da yasama faaliyetinin aceleye getirilemeyecek ve bazı münferit olaylara karşı bir tepki olarak yapılamayacak kadar ehemmiyetli bir mefhum olduğunu gözler önüne sermektedir.
- Tasarının amacının her ne kadar son zamanlarda belli müsabakalarda cereyan eden belirli olaylara istinaden görüşülmekte olduğuna ve derhal Komisyon gündemine alınmasının ve alelacele görüşülmeye başlanmasının belli amaçlardan kaynaklandığına dair düşünceler ileri sürülmüşse de Tasarının hazırlanmasının bir buçuk yılı aşkın bir zaman zarfına yayılması, Tasarının Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisine şevkinin mezkur müsabakadan çok daha önce olması, halihazırda yürürlükte bulunan 28/4/2004 tarihli 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda da benzer hükümlerin bulunması, bu düşüncelerin yerinde olmadığını göstermektedir.

Geneli üzerinde müzakerelerden sonra Tasarı benimsenmiş ve maddelere geçilmesi kabul edilmiştir. Tasarının maddeleri üzerinde aşağıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda değişiklik yapılmıştır.

Alt Komisyonca Tasarının 1 inci maddesinde “yer ve mekanlarda” ibaresi, yer ve mekan kelimeleri aynı anlamı taşıdığından “yerlerde” şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik, Komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Alt Komisyonca Tasarının 2 nci maddesinde geçen “yer ve mekanlarda” ibaresi, 1 inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak “yerlerde” şeklinde, “resmi” ibaresi mevzuata uygunluk sağlamak amacıyla “genel kolluk” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan bu değişiklik Komisyonumuzca da kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca Tasarının 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına; müsabaka alanının tanımını yapmak amacıyla yeni (f) bendi eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, yapılan bu değişikliğin devamında, (d) (e) ve (ğ) bendinde tanımı yapılan “Merkezi spor birimi,” “Müsabaka amiri” “Spor birimi” ibarelerinde esas amacının güvenlik olduğundan hareketle bu ibareler, yapılan tanımlara uygun olarak Tasarı metninin tamamında “Merkezi spor güvenlik birimi,” “Müsabaka güvenlik amiri,” “Spor güvenlik birimi” şeklinde değiştirilmiş, (i) bendi anlam karışıklığını önlemek amacıyla yeniden düzenlenmiş, (j) bendinde tanımı yapılan “Taraftardan sorumlu temsilci” ibaresi, yapılan tanıma uygun olarak “Tarafardan sorumlu kulüp temsilcisi” olarak değiştirilmiştir. Alt Komisyonca yapılan bu değişiklikler Komisyonumuzca da uygun görülmüş; ayrıca maddenin (e) bendinde tanımlanan “müsabaka güvenlik amirinin” kim tarafından görevlendirileceği belirsiz olduğundan, bu belirsizliğin giderilmesi amacıyla “mülki idare amiri tarafından” görevlendirilmesini temin amacıyla Komisyonumuzca bu yönde değişiklik yapılmıştır.

Alt Komisyonca 4 üncü maddede aşağıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda değişiklik yapılmış, Alt Komisyonun bu tasarrufu Komisyonumuzca da uygun görülmüştür:

Maddenin birinci fıkrası, il spor güvenlik kurullarına kamu kurum ve kuruluşlarında görevli bir hukukçunun katılımını sağlamanın kimi zaman mümkün olmayacağından hareketle, vali tarafından belirlenecek bir hukukçunun katılımını sağlayacak şekilde ve amatör spor kulüpleri konfederasyon temsilcilerinin de söz konusu kurullara katılımını sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrası, yukarıdaki fıkroda yapılan değişikliğe uygun olarak ilçe spor güvenlik kurullarında, kamu kurum ve kuruluşlarında görevli bir hukukçu yerine, kaymakam tarafından belirlenecek bir hukukçu ile gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin de katılımını sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Maddede Komisyonumuzca ayrıca, il spor güvenlik kurullarının oluşumunda il milli eğitim müdürlüğü temsilcisinin de bulunması gerektiğinden bahisle, maddeye “il sağlık müdürlüğü” ibaresinden sonra gelmek üzere, “il milli eğitim müdürlüğü” ibaresi eklenmiş, bunun yanında, uygulamada ortaya çıkması muhtemel karışıklığın önlenmesi ve açıklığın sağlanması amacıyla maddenin birinci ve ikinci fıkralarına “spor kulüplerine mensup” ibarelerinden sonra gelmek üzere “taraffardan sorumlu kulüp temsilcisi olan” ibareleri eklenmiştir.

Alt Komisyonca Tasarının 5 inci maddesinin; üçüncü fıkrasının (b) bendinde anlam bütünlüğü sağlamak amacıyla “görüşü” ibaresinden sonra gelmek üzere “alınarak,” ibaresi eklenmiş, dördüncü fıkrasının son cümlesi, milli müsabakalarda yükümlülüğün ilgili federasyonda olacağı yönünde bir hüküm eklenerek yeniden düzenlenmiş, yedinci fıkrasının ilk cümlesinde geçen “spor alanlarında; diğer” ibaresi “spor alanlarında bu Kanunda sayılan diğer” olarak değiştirilmiş, böylece fıkroda düzenlemenin bu kanunda sayılan diğer spor branşları ile sınırlı olması amaçlanmış, sekizinci fıkrası mülkiyet hakkına sahip olmayan kulüpler için kullanım hakkına sahip olmaları yeterli görülerek “mülkiyetine” ibaresi “kullanım hakkına” olarak değiştirilmiştir. Yapılan bu değişiklikler Komisyonumuzca da benimsenmiştir. Komisyonumuzca ayrıca maddenin üçüncü fıkrasının (ç) bendinin üçüncü cümlesinde yer alan “Spor alanlarına” ibaresi, tanımlar başlıklı 3 üncü maddenin (g) ben-

dinde yapılan tanımına göre çok geniş bir alanı kapsaması ve bu bağlamda bendin uygulanmasında ortaya çıkması muhtemel sorunların önüne geçilmesi amacıyla, “Müsabaka alanlarına” ibaresi olarak değiştirilmiş, ayrıca maddenin dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesinde yer alan “olarak ancak bu” ibaresi, cümleye açıklık sağlanması amacıyla fıkra metninden çıkarılmış; maddenin altıncı fıkrası, aşağıda belirtilen gerekçelerle yeniden düzenlenmiştir:

“İlgili fıkralardaki teknik donanımın futboldaki en üst lig ve bir altındaki liglerdeki kulüpler için zorunlu kurulması ve buna karşın belirtilen diğer spor dallarındaki kulüplerin durumu ve spor dallarındaki tarafların durumu göz önünde bulundurularak elektronik kart yükümlülüğü hariç diğer teknik donanım kurulmasının sağlanması amaçlanmıştır.”

Alt Komisyonca, 6 ncı maddede spor kulüpleri için ağır bir yükümlülük olacağı düşüncesiyle spor alanının iç güvenliğini sağlamak bakımından özel güvenlik görevlisi bulundurma yükümlülüğünü sadece profesyonel spor dallarında yapılan müsabakalara katılanlar ve basketbol en üst ligindeki kulüplerle sınırlı tutmak amacıyla “spor kulüpleri” ibaresinden önce gelmek üzere “Profesyonel spor dallarında yapılan müsabakalara katılanlar ile basketbol en üst liginde” ibaresi eklenmiştir. Alt Komisyonca yapılan bu değişiklikler Komisyonumuzca da kabul edilmiştir. Komisyonumuzca ayrıca maddenin üçüncü fıkrasında, spor müsabakalarının güvenliğinin sağlanmasında, özel güvenlik görevli sayısının yeterli olmadığı durumlarda, bu eksikliğin giderilmesi bağlamında genel kolluk görevlilerinden, görevde olmayanların da görevlendirilebilmelerini sağlamak amacıyla değişiklik yapılmıştır.

Alt Komisyonca, Tasarının 7 nci maddesinin ikinci fıkrası, spor güvenlik birimi amirinin kolluk görevlisi görevlendirme yükümlülüğünü, sadece futbolla sınırlandırmak amacıyla yeniden düzenlenmiştir. Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde geçen “müsabaka alanında” ibaresi “müsabakanın yapıldığı spor alanında” biçiminde değiştirilmiştir. Ayrıca dördüncü fıkrada yer alan “müsabaka alanında” ibaresi “spor alanında” şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik Komisyonumuzca da kabul edilmiştir.

Tasarının 8 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca Tasarının 9 uncu maddesinde geçen “tarafardan sorumlu temsilci” ibareleri, 3 üncü maddenin (j) bendinde yapılan değişikliğe paralel olarak madde başlığı dahil “tarafardan sorumlu kulüp temsilcisi” olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

Tasarının 10 uncu maddesinde, il veya ilçe spor güvenlik kurullarının, sadece açık alanlarda yapılan spor müsabakalarında gerekli olan seyir güvenlik önlemlerinin alınması noktasında görevlerinin sınırlandırılmasının uygun olmayacağı düşüncesinden hareketle maddenin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yer alan “Açık alanlarda yapılan” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır

Alt Komisyonca Tasarının 11 inci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen cezai müeyyide, kulüpler bakımından telafisi güç ve spor faaliyetlerine engel olacak şekilde yaptırımlara sebep olacağı düşüncesiyle yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklik Komisyonumuzca da benimsenmiştir. Komisyonumuzca ayrıca, maddede hükme bağlanmış suç tipi açısından etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesini temin amacıyla maddeye fıkra eklenmiştir.

Alt Komisyonca Tasarının 12 nci maddesinde aşağıda belirtilen gerekçelerle değişiklik yapılmıştır:

Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde geçen “veya çevreyi kirletebilecek” ibaresi çok geniş yorumlanabileceği düşüncesiyle metinden çıkarılmış, (c) bendinden sonra gelmek üzere yeni (ç) bendi uyuşturuca veya uçucu maddelerle alkollü içeceklerin spor alanlarına sokulmasını engellemek amacıyla fıkraya eklenmiş, beşinci fıkrasına, belediye zabıtasının bu madde kapsamında genel kolluk görevlileriyle birlikte hareket etmelerini teminen “görevlileri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve belediye zabıtası” ibaresi eklenmiş, maddeye eklenen yeni (ç) bendine binaen “(b) ve (c) bentleri” ibaresi “(b) (c) ve (ç) bentleri” olarak değiştirilmiştir.

Komisyonumuzca maddenin birinci fıkrasının (c) bendi hükmü, çok geniş biçimde yorumlanabileceği gerekçesiyle madde metninden çıkarılmış, maddenin üçüncü fıkrasında, 14/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı

Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun önleme aramasına ilişkin hükümlerine göre arama yapacakları yerler arasında, müsabakanın yapılacağı yer gidiş ve geliş güzergahlarının da eklenmesi amacıyla maddede değişiklik yapılmış; maddenin beşinci fıkrasında ise birinci fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanı çevresinde satan, satışa arz eden, dağıtan veya dağıtmak için bulunduran kişilerle ilgili olarak bu fiillerden dolayı sadece “seyyar olarak” satan kişilerle sınırlı tutulmasını temin amacıyla maddede bu yönde değişiklik yapılmıştır.

Alt Komisyonca Tasarının 13 üncü maddesine, 12 nci maddeye eklenen yeni (ç) bendinde belirtilen yasak maddelerin sokulması halinde uygulanacak cezai müeyyidenin düzenlenmesi amacıyla yeni beşinci fıkra eklenmiştir. Maddeye eklenen bu fıkra Komisyonumuzca kabul edilmekle birlikte 12 nci maddenin birinci fıkrasının uygulama alanına açıklık sağlanması amacıyla “müsabaka sırasında” ibaresi eklenmiş; ayrıca maddeye spor alanına sokulması yasak olmayan maddelerin kullanılarak, müsabaka düzeninin bozulması durumunun yaptırıma bağlanmasını temin amacıyla yeni beşinci fıkra eklenmiş, maddeye eklenen bu fıkra doğrultusunda Alt Komisyonca eklenmiş beşinci fıkra teselsül ettirilerek altıncı fıkra olarak kabul edilmiş; ayrıca yeni eklenen beşinci fıkra hükümlerine paralel olarak madde başlığında değişiklik yapılmıştır. 12 nci maddenin birinci fıkrasının madde metninden çıkarılan (c) bendi doğrultusunda bu maddede (c) bendine yapılan atıflar mezkur gerekçelerle yemden düzenlenmiştir.

Alt Komisyonca Tasarının 14 üncü maddesinin birinci fıkrası, kanunun koruduğu hukuki yarar ve fiilin ağırlığı dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir. Yapılan bu değişiklikler Komisyonumuzca kısmen kabul edilmiş; taraftarların grup halinde veya münferiden belirli bir kişiyi hedef veya muhatap alıp almadığına bakılmaksızın duyan veya gören kişiler tarafından hakaret olarak algılanacak tarzda aleni olarak söz ve davranışlarda bulunmaları fiillerinden dolayı yaptırımla karşı karşıya kalacağı alanın belirlenmesi amacıyla birinci fıkranın başına “Spor alanlarında veya çevresinde” ibaresi eklenmiş; kişilerin yaptırıma bağlanacak fiilleri açısından belirsizliğin giderilmesi amacıyla Alt Komisyonca maddenin birinci fıkrasına eklenen “... tarafından tahkir edici davra-

nış olarak ...” ibaresi “ ... tarafından hakaret olarak... “ şeklinde değiştirilmiş, buna bağlı olarak maddenin ikinci fıkrasında ve madde başlığında değişiklik yapılmış, ayrıca maddenin ikinci fıkrasına, cinsiyet farkı gözeterek hakaret olarak algılanacak tarzda söz ve davranışlara da müeyyide uygulanmasını temin amacıyla “etnik köken” ibaresinden sonra gelmek üzere, “cinsiyet” ibaresi eklenmiş; ikinci fıkraya göre, spor alanlarında veya çevresinde toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet veya mezhep farkı gözeterek hakaret oluşturan söz ve davranışlarda bulunan kişi için uygulanması öngörülen cezai müeyyidenin alt ve üst sınırlarında, kanunun koruduğu hukuki yarar ve fiilin ağırlığı dikkate alınarak değişiklik yapılmıştır.

Alt Komisyonca Tasarının 15 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları işlenen suçlar ile verilecek cezalar arasında kanunun koruduğu hukuki yarar ve fiilin ağırlığı dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün tasarrufunda bulunan seyirci yerleri bakımından birinci ve ikinci fıkra hükümlerinin uygulanmaması hususunda, maddeye ikinci fıkradan sonra gelmek üzere üçüncü fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir. Maddenin mevcut üçüncü fıkrası bu maddede düzenlenen hükümlerle bağlantılı olmadığından, 18 inci maddeye yedinci fıkra olarak eklenmiştir. Yapılan bu değişiklik Komisyonumuzca da uygun görülmüş, ayrıca maddenin beşinci fıkrasının son cümlesinde öngörülen cezai müeyyidenin üst sınırında, kanunun koruduğu hukuki yarar ve fiilin ağırlığı dikkate alınarak değişiklik yapılmıştır.

Tasarının 16 ncı ve 17 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca Tasarının 18 inci maddesinde aşağıda belirtilen gerekçelerle değişiklik yapılmış, yapılan bu değişiklikler Komisyonumuzca da uygun görülmüştür:

Maddenin birinci fıkrasında geçen “iki yıl” ibaresi “bir yıl”, “üç yıl” ibaresi “bir yıl” olarak değiştirilerek işlenen suçlar verilecek cezalar arasında orantı sağlanması amaçlanmıştır. Üçüncü fıkrada geçen “mahkemece” ibaresi Türk Ceza Kanunu ile terim birliği sağlamak amacıyla “mahkeme tarafından” şeklinde değiştirilmiştir. Spor müsabakalarını se-

seyirden yasaklama tedbiri, koruma tedbiri olarak uygulandığından ve güvenlik tedbiri olarak hükmedildiğinden, dördüncü fıkrada geçen “Soruşturma ve kovuşturma evresinde şüpheli veya sanık hakkında uygulanan” ibaresi çıkarılmış yerine “Koruma tedbiri olarak uygulanan ve güvenlik tedbiri olarak hükmedilen” ibaresi eklenmiştir. Beşinci fıkrasının (a) bendinde geçen “mahkemece” ibaresi Türk Ceza Kanunu ile terim birliği sağlamak açısından “mahkeme tarafından” olarak değiştirilmiş, (c) bendinde geçen “mahkeme tarafından” ibaresi, beraat ve düşme kararının sadece mahkeme tarafından verildiğinden hareketle metinden çıkarılmış, yine bentde geçen “üzerine” ibaresi “halinde” olarak değiştirilmiştir. Beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere altıncı, 15 inci maddenin dördüncü fıkrası da yedinci fıkra olarak eklenmiştir. Eklenen altıncı fıkra ile hangi durumlarda seyirden yasaklama tedbirinin uygulanmasına devam edileceği hüküm altına alınmış yedinci fıkra ise yeniden düzenlenerek işlenen suçlar ile verilecek cezalar arasında orantı sağlanması amaçlanmıştır. Dokuzuncu fıkrası spor müsabakasını seyirden yasaklanan kişi açısından, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan kulübünde müsabakalarına gitmesini engelleyecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. Maddeye eklenen yedinci ve sekizinci fıkralara binaen onuncu fıkrasında geçen “altıncı” ve “yedinci” ibareleri “yedinci” ve “sekizinci” olarak değiştirilmiş ve suçlar ile verilen cezalar arasında orantı sağlamak amacıyla “ikiyüzlü” ibaresi “yirmi-beş” olarak değiştirilmiştir. Onbirinci fıkradaki düzenlemeyle getirilen yasakların süresini belirtmek amacıyla “kişi,” ibaresinden sonra gelmek üzere “yasak süresince” ibaresi, hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama kararı verilen kişinin taraftar derneklerine de yönetici olmasını engellemek amacıyla “federasyonlarda” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve taraftar derneklerinde” ibaresi eklenmiştir.

Komisyonumuzca ayrıca maddenin ikinci fıkrasında, 14 üncü maddede yapılan değişikliğe paralellik sağlanması amacıyla değişiklik yapılmış; maddenin dördüncü fıkrası uyarınca hükmedilen spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına derhal kaydedilen bu bilgilerin ilgili spor kulüplerine ve yurtdışında yapılacak müsabaka öncesinde müsabakanın yapılacağı ülkenin yetkili mercilerine

bildirilmesini temin amacıyla hüküm eklenmiş ve bu bağlamda madde- nin dokuzuncu fıkrası madde metninden çıkarılmıştır. Alt Komisyon- ca Tasarının 15 inci maddesinin mevcut üçüncü fıkrası, söz konusu 18 inci maddeye yedinci fıkra olarak eklenmiş; eklenen söz konusu fıkranın ilk cümlesinde, Komisyonumuzca spor güvenliğini ve düzenini bozacağı önceden belli olan kişilerin müsabakalara alınmasının önüne geçilmesi amacıyla değişiklik yapılmış, dokuzuncu fıkranın da madde metninden çıkarılmasından dolayı, madde içinde yer alan atıflarda değişiklik yapılmıştır.

Tasarının 19 ve 20 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca Tasarının 21 inci maddesinin; ikinci fıkrasının (c) bendinde geçen “mülkiyetine veya” ibaresi 5 inci maddenin sekizinci fıkrasında yapılan değişikliğe paralel olarak metinden çıkarılmış, dördüncü fıkrası işlenen suç ile verilecek ceza arasında orantı sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklik Komisyonumuzca da benimsenmiştir. Komisyonumuzca ayrıca maddenin üçüncü fıkrasında elektronik bilet uygulamasında ortaya çıkması kuvvetle muhtemel aksaklıkların giderilmesi amacıyla değişiklik yapılmış; bunun yanında kanunun koruduğu hukuki yarar ve fiilin ağırlığı dikkate alınarak idari yaptırımların alt ve üst sınırlarında değişikliğe gidilmiştir.

Tasarının 22 nci maddesi, suç oluşturan fiillerle sadece tazminatı gerektiren haksız fiiller arasında yer alan gri bir alanı oluşturabilecek fiillere açıklık getirilmesi amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının 23, 24 ve 25 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca Tasarının 5 inci maddesinde geçen yükümlülükle- rin yerine getirilmesinin uzun bir süreç alacağı göz önünde bulunduru- larak geçici 1 inci maddesinde geçen “iki” ibaresi “üç” olarak değiştirilmiştir. Yapılan bu değişiklik Komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Tasarının 26 ve 27 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının maddeleri üzerinde redaksiyon yapılmıştır.

Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Muhalefet Şerhi

Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısının, Adalet Komisyonunda yapılan görüşmelerinde ifade ettiğimiz gerekçeler ile birlikte muhalefet şerhimiz aşağıda arz edilmiştir.

Sporda şiddet, taşkınlık ulusal değil, uluslararası bir sorundur. Ülkemiz tarafından 25.9.1986 tarihinde Strasbourg'da imzalanan "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi" 24.1.1990 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3608 sayılı "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanunla", uyulması zorunlu bir iç hukuk mevzuatı haline gelmiştir. Ayrıca söz konusu Avrupa Sözleşmesine göre kurulmuş daimi Komisyon tarafından da Tavsiye Kararları kabul edilerek üye ülkelere bildirilmektedir. Bu tavsiye kararları sadece Avrupada değil dünyanın birçok ülkesinde uygulanmaktadır.

Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları; maç düzenleyici tarafların sorumlulukları, stat standartları, bilet sistemleri, holigan tespit sistemleri, seyirci eğilimleri, aile koridorları, kulüp-taraflar ilişkileri, kulüplerin toplum içerisindeki etkileri, kulüp-polis ilişkileri, stat güvenlik ve sağlık birimleri, yasaklanmış madde ve banerler, alkol yasakları, acil müdahale birimleri, stat operasyon merkezi ve irtibat grupları gibi birçok konuyu kapsamaktadır. Tavsiye Kararları, UEFA ve FIFA Talimatlarına ek olarak daha çok "eğitim sistemi üzerine yoğunlaşmıştır. "

Öte yandan UEFA tarafından kabul edilip Nisan 2000'de yayınlanan "Stadyumlarda Güvenliğin Sağlanması ve Kitle Hareketlerinden Korunmak Amacı ile UEFA Kupalarında Oynanan Tüm Müsabakalara Katılan Kulüpler, Federasyonlar ve Maç Düzenleyicilerinin Tabi Olduğu Stadyum Güvenlik ve Emniyet Tedbirlerine İlişkin Talimat" da uyulması gerekli bir diğer uluslararası kurallar manzumesidir.

TBMM de konuya duyarlı olmuştur. 5149 sayılı "Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun" bu amaçla kabul edilmiştir. 7.5.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5149 sayılı Kanun,

5.5.2005 tarihli 5340 sayılı ve 8.2.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun ile iki kez değişikliğe uğratarak günün koşullarına uyumlu hale getirilmiştir.

Öte yandan sporda şiddet ve taşkınlığın önlenmesi; şike, teşvik primi gibi iddiaların araştırılması amacıyla verilen 2003 tarihli meclis araştırma önermeleri TBMM Genel Kurulunca kabul edilerek bir araştırma komisyonu kurulmuştur. Araştırma komisyonunun “TÜRK SPORUNDA ŞİDDET, ŞİKE, RÜŞVET VE HAKSIZ REKABET İDDİALARININ ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN (10/63, 113, 138, 179, 228) ESAS NUMARALI MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU” 10.6.2005 tarihli olup, sorunun çözümüne ışık tutacak niteliktedir. Ayrıca 23. Dönemde kurulan “Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu (10/80, 91, 267, 674, 714, 737, 739, 876, 877, 878, 879, 880)” da hala çalışmalarını sürdürmektedir. Bu Komisyonun çalışmaları rapora bağlanmadan böyle bir Kanun Tasarısının Komisyona şevki Komisyon üyeleri ve TBMM’ye saygısızlıktır.

Kanun tasarısının özeti aktarılan mevzuat ve olgularla birlikte değerlendirilmesi zorunludur. Bakanlar Kurulunca, 27.12.2010 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, 1/990 esas numaralı “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı”na aşağıda belirtilen gerekçelerle muhalifiz.

Alt komisyonda ve komisyonda profesyonel ve amatör spor kulübü temsilcilerinin bulunmaması; spor kulüpleri ile taraftar derneklerinin temsilcilerinin görüşlerinin alınmaması büyük bir eksikliktir. Sorunun taraflarının katılımlarının olmaması bir demokrasi sorunudur.

5149 sayılı “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” yürürlükte olduğu gibi bu konuları düzenleyen uluslararası mevzuat iç hukukumuzun bir parçasıdır. 5149 sayılı yasanın yürürlükten kaldırılması, uluslararası mevzuata ve Anayasamızda belirtilen temel hak ve özgürlüklere aykırı olarak yeni bir kanun tasarısının

komisyonca kabulü Anayasaya aykırıdır. Gerekseim duyulan konularda kanunda değışiklik yapmak veya kanuna yeni bir madde ilave etmek yerine yürürlükte olan bir kanunun yürürlükten kaldırılması doğru olan bir yöntem değildir.

Tasarının bazı hükümleri Anayasa'nın 5, 11, 12, 13, 15, 17, 20, 26, 38, 59 uncu madde hükümlerine aykırıdır.

Tasarının isminde, "Amaç" başlıklı 1. Maddesinde ve "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde yer alan "düzensizlik" kavramı soyut bir kavram olup taraf olduğumuz "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi" hükümlerine aykırıdır. Düzensizlik kavramı uluslararası sözleşmede tanımlandığı üzere "taşkınlık" olarak değıştırilmelidir.

Tasarının 11. Maddesinde "Şike ve teşvik primine" ilişkin düzenlemeye yer verilmişken; tasarının "amaç" başlıklı 1. Maddesinde "şike ve teşvik ve diğer yasak fiil ve davranışlara" yer verilmemiştir.

Tasarı ile "Yasaklar" kural "özürlükler" istisna haline getirilmiştir. Bu tasarı baskıcı ve yasakçı bir görüşün ürünüdür. Tasarının 5. Maddesi ile getirilen "Elektronik kart" uygulaması ile "kamera ve benzeri donanımlarla" seyircilerin kayıt altına alınması Komisyonda ayrıntıları arz edilen gerekçelerle çok sakıncalıdır. Çok küçük bir topluluğun taşkınlıklarını önleme adına büyük bir seyirci topluluğunun sınırlamalara tabi tutulması, özürlüklerinin kısıtlanması kabul edilemez. Temel hak ve hürriyetlerde yapılan bu sınırlamalar "ölçülülük ilkesine" aykırıdır. Şiddet uygulayan, taşkınlık yapan azınlık bir gruba karşı önlem alma adına toplumun geneli yasakçı, izlenen ve kayıt altına alınarak bir uygulama ile karşı karşıya kalacaktır.

Şike ve teşvik primine ilişkin düzenlemenin bu Kanunda yer alması sakıncalıdır. Cezanın niteliği, suçun unsurları vb. gibi hususlar dikkate alınarak bu suç TCK içerisinde düzenlenmelidir. Tasarının 11. maddesinde düzenlenen şike ve teşvik suçu ile ilgili olarak CMK 135. Maddesinin uygulanması çok sakıncalıdır.

Tasarının 12. ve 13. Maddelerinin bazı düzenlemeleri çok büyük sakıncalar taşımaktadır. Tasarının 18. maddesinin 3 fıkrası da masumi-

yet karinesine aykırıdır. Bu hükümlerle, yargı yetkisi kolluk güçlerine devredilmiştir. Tasarıda taraftarın eğitimi ile ilgili düzenlemeler ve yükümlülüklerle yer verilmemiştir. Sporda şiddet ve teşvikin zararlı sonuçlarına ilişkin basın yayın yolu ile yapılması gereken eğitici faaliyetlere ilişkin düzenlemelere yer verilmemesi sorunun sadece yasakçı bir anlayışla çözülebileceğine inanılması Tasarının bir başka eksik yönüdür.

Bu sebeplerle Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısına muhalif olduğumuzu saygılarımızla bildiririz.

Hakkı Suha Okay
Mehmet Fatih Akay
Tayfun İçli
Fuat Çay

EK 3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Adalet Komisyonu

Alt Komisyonunun Kabul Ettiği Metin

Esas No: 1/990

Karar No:

Tarih:7/2/2011

SPORDA ŞİDDET VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - (1) Bu Kanunun amacı; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergahlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesidir.

Kapsam

Madde 2 - (1) Bu Kanun; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsaba-

kanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergahlarında, takımların kamp yaptığı yerlerde uygulanacak güvenlik önlemlerini, şike, teşvik primi ve diğer yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, spor kulübü yöneticilerinin, sporcularının ve diğer görevlilerinin, genel kolluk veya özel güvenlik görevlilerinin, hakemlerin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yazılı veya görsel ya da işitsel kitle iletişim kuruluşları ile mensuplarının ve diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar

Madde 3 - (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Federasyonlar: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren federasyonları, özerk spor federasyonlarını ve Türkiye Futbol Federasyonunu,

b) Genel Müdürlük: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü,

c) İl spor güvenlik kurulu: Her ilde oluşturulan spor güvenlik kurulunu,

ç) İlçe spor güvenlik kurulu: Spor kulübü bulunan ilçelerde oluşturulan spor güvenlik kurulunu,

d) Merkezi spor güvenlik birimi: Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan ilgili birimi,

e) Müsabaka güvenlik amiri: Spor alanlarında güvenliğin sağlanması amacıyla görevlendirilmiş kolluk amirini,

f) Müsabaka alanı: Spor müsabakasının yapılmasına tahsis edilen alanı,

g) Spor alanı: Spor müsabakalarının veya antrenmanların gerçekleştirildiği alanlar ile seyircilere ait seyir alanları, sporculara ait soyunma odası ve bu Kanunun uygulanması kapsamında spor yapmaya elverişli alanları,

ğ) Spor güvenlik birimi: Sorumluluk alanlarına göre il ve ilçe emniyet müdürlükleri veya jandarma komutanlıkları tarafından kurulan ilgili birimi,

h) Spor kulübü: Belirli kurallara göre kurulan, amatör veya profesyonel spor dallarında faaliyette bulunan kuruluşu,

ı) Spor müsabakası: Federasyonların düzenlediği veya düzenlenmesine izin verdiği ya da katkıda bulunduğu her türlü sportif karşılaşma ve yarışmayı,

i) Taraftar derneği: Her ne ad altında olursa olsun, bir spor kulübünü desteklemek amacıyla kurulan derneği,

j) Taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi: Spor kulüplerinin yönetim kurulu üyeleri arasından belirledikleri kişiyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

İl ve ilçe spor güvenlik kurullarının oluşturulması

Madde 4 - (1) İl spor güvenlik kurulu, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, belediye başkanlığı, il jandarma komutanlığı, il emniyet müdürlüğü, gençlik ve spor il müdürlüğü, il sağlık müdürlüğü, ilgili federasyon ve amatör spor kulüpleri konfederasyon temsilcileri, vali tarafından belirlenecek bir hukukçu ile farklı spor kulüplerine mensup en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.

(2) İlçe spor güvenlik kurulu, kaymakam başkanlığında il spor güvenlik kurulunda yer alan kurum ve kuruluşların ilçedeki temsilcileri ve kaymakam tarafından belirlenecek bir hukukçu ile varsa farklı spor kulüplerine mensup en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.

Spor alanlarının güvenlik ve düzenine ilişkin tedbirler

Madde 5 - (1) Ev sahibi spor kulüpleri;

a) Spor alanlarında sağlık ve güvenliğe,

b) Müsabakanın yapılacağı yerde konuk takım seyircilerine bağımsız bir bölüm ayırmak ve taraftarlar arasında temas olmamasını sağlamaya, yönelik olarak, ilgili spor federasyonları ve uluslararası spor federasyonları tarafından belirlenen önlemleri almakla yükümlüdür.

(2) Spor kulüpleri, müsabakanın güvenliğini sağlamak amacıyla il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kendileriyle ilgili olarak aldığı kararları yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Birinci ve ikinci fıkralar kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla özellikle;

a) Spor alanlarına, seyri engellemeyecek şekilde ve federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyonun talimatlarına uygun olarak seyirci ile müsabakanın yapıldığı yer arasına tel, duvar, bariyer ve benzeri fizikî engeller konulabilir.

b) Fizikî engeller, ilgili spor güvenlik biriminin görüşü alınarak, il veya ilçe spor güvenlik kurullarının kararı ile kaldırılabilir.

c) Spor alanlarında, çocuklar ve engellilerin müsabakaları izleyebilmeleri için durumlarına uygun yerler tahsis edilir.

ç) Spor alanlarında seyircilerin oturma yerleri numaralandırılır. Bilet satışları koltuk numarasıyla ilişkilendirilerek yapılır. Spor alanları na kapasitenin üzerinde ve biletsiz seyirci alınmaz.

(4) Spor müsabakalarının yapıldığı alanlara girişi sağlayacak biletler, elektronik sistem üzerinden oluşturulur. Bilet satın almak isteyen kişilerle ilgili olarak, üzerinde adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve fotoğrafı olan bir elektronik kart oluşturulur. Kişinin yabancı olması halinde kart üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yerine uyruğu olduğu devletin adı ile Türkiye'ye giriş yaptığı pasaportun seri numarası kaydedilir. Bilet satışları kişilere özgü olarak ancak bu elektronik kart üzerinden yapılabilir. Spor müsabakalarına, kişi

ancak adına düzenlenen elektronik kart ile izleyici olarak girebilir. Spor müsabakasına izleyici olarak girecek kişilerin kontrolünü ev sahibi kulüp yapmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük ev sahibi olmayan müsabakalarda, müsabakaya katılan her iki kulüp; milli müsabakalarda ise, ilgili federasyon tarafından yerine getirilir.

(5) Spor alanlarında; güvenliğin sağlanması ve bu Kanuna aykırı davranışların tespiti amacıyla, gerekli teknik donanımlar kurulur. Kameralar ve benzeri teknik donanımların yerleştirilecekleri yerler ve sayıları il veya ilçe spor güvenlik kurulları tarafından belirlenir.

(6) Dördüncü ve beşinci fıkralardaki sistemle ilgili teknik donanımın kurulması, futbol için en üst lig ve bir altındaki lig ile basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise en üst ligde bulunan kulüplerin kendi sahalarındaki müsabakaları ile ilgili olarak zorunludur.

(7) Futbolda en üst profesyonel lig ve bir altındaki ligde bulunan kulüplerin müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında; bu Kanunda sayılan diğer spor branşlarında ise uluslararası spor müsabakalarının yapıldığı spor alanlarında ev sahibi ve misafir takım için ayrı ayrı olmak ve gerektiğinde kullanılmak üzere azami yirmi kişi kapasiteli en az iki tane bekletme odası ile genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerinin kullanımına açık tutulacak güvenlik kameraları ve anons sistemlerinin yönetildiği yeteri kadar kontrol odasının oluşturulması zorunludur. Kontrol odasında federasyon ve spor kulübü temsilcileri de bulunur. Kayıt altına alınan görüntü ve dokümanların birer örneği, müsabakanın sonunda ilgili spor güvenlik birimine, federasyona ve her iki kulüp temsilcisine verilir.

(8) Dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarda belirtilen güvenlik sistemlerinin ve odalarının giderleri, en üst profesyonel futbol ligi ve bir altındaki ligdeki kulüplerin kendileri tarafından; basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin kullanım hakkına sahip olan kulüp ya da kuruluş tarafından karşılanır.

(9) Spor alanlarında hangi güvenlik sistemi veya teknik donanımın uygulanacağı ilgili federasyonun bağlı olduğu uluslararası spor örgütlerinin düzenlemeleri çerçevesinde yönetmelikle belirlenir.

(10) Spor alanları ile çevresinde; bu alanlara sokulması yasak maddele ve eşyalara, yasak olan davranışlara ve bu alanlarda elektronik tabibin yapıldığına ilişkin uyarı levhalarına yer verilir. Bu yükümlülük ilgili spor alanı kullanımında olan spor kulübü tarafından yerine getirilir.

Saha güvenliği

Madde 6 - (1) Profesyonel spor dallarında yapılan müsabakalara katılanlar ile basketbol en üst ligindeki spor kulüpleri, genel kolluk ile birlikte görev yapmak üzere güvenliği sağlamaya yetecek sayıdaki özel güvenlik görevlilerini müsabaka öncesinden müsabakanın tamamlanıp seyirci ve sporcuların tahliyesine kadar geçecek dönem içerisinde, müsabakanın yapılacağı yerde bulundurmakla ve spor alanının iç güvenliğini sağlamakla yükümlüdür.

(2) Spor kulüpleri, özel güvenlik görevlileri dışında müsabakalarda seyirci sağlığını ve emniyetini ilgilendiren konularda çalıştırmak üzere ayrıca kulüp görevlileri bulundurmakla yükümlüdür.

(3) Spor kulüpleri, bu Kanunda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla özel güvenlik hizmeti satın alabilir.

(4) Spor alanlarında görev yapacak özel güvenlik görevlileri, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haizdir. Bu Kanundan doğan görevlerinin ifası sırasında, özel güvenlik görevlilerinin ateşli silâh taşımaları yasaktır.

Müsabaka güvenliği

Madde 7 - (1) Müsabaka güvenlik amiri, spor müsabakalarında alınacak güvenlik önlemlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi konularında, müsabakanın güvenliği ile ilgili tüm kişi ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonu sağlamakla yetkili ve görevlidir.

(2) Her spor güvenlik birimi amiri, futbolda için en üst lig ve bir altındaki lig için, her bir kulüple ilgili bir kolluk görevlisi görevlendirmekle yükümlüdür. Belirlenen kulüp kolluk görevlisi, deplasman maçları **dahil ilgili kulübün bütün maçlarında görevlendirilir.**

(3) Müsabakanın yapıldığı spor alanında genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlileri, müsabaka güvenlik amirinin emir ve denetiminde birlikte görev yapar. Müsabaka güvenlik amiri her zaman tribünlerdeki genel kolluk görevlilerinin sayısının arttırılmasına karar verebilir.

(4) İl veya ilçe spor güvenlik kurulları, spor alanında spor kulüplerinin bulundurmaları yükümlü oldukları özel güvenlik görevlilerinin sayısını ve görev alacakları yerleri belirlemekle yetkilidir.

Taraftar derneklerinin yükümlülükleri

Madde 8 - (1) Taraftar dernekleri, bu Kanunun amacına aykırı faaliyette bulunamaz.

(2) Taraftar dernekleri, taraftarların spor ahlâkı ve ilkelerine uygun biçimde sportif faaliyetleri izlemelerini sağlamaya yönelik eğitimci faaliyetler düzenler.

Taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi

Madde 9 - (1) Spor kulüpleri, yönetim kurulu üyeleri arasından bir veya birkaç kişiyi taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olarak belirlemek ve bu kişilerin kimlik ve adres bilgilerini spor kulübünün bulunduğu yerdeki genel kolluk birimine bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, bu Kanun hükümlerine göre taraftardan sorumlu kulüp temsilcisine terettüp eden yükümlülükler, kulüp başkan ve yönetim kurulu üyelerinin tamamı tarafından yerine getirilir.

(2) Taraftardan sorumlu kulüp temsilcileri, müsabaka güvenliğinin sağlanması konusunda genel kolluk görevlileri ile özel güvenlik görevlilerine yardımcı olmakla yükümlüdür.

Seyir güvenliğinin sağlanması

Madde 10 - (1) Açık alanlarda yapılan spor müsabakalarında; müsabaka alanının çevresinde bulunan ve insan hayatı açısından tehlike oluşturabilecek yerlerde müsabakaların seyredilmemesi için il veya ilçe spor güvenlik kurulları gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yasak Fiiller ve Ceza Hükümleri

Şike ve teşvik primi

Madde 11 - (1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılmadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalması dolayısıyla cezaya hükmolunur.

(4) Suçun;

a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle,

b) Spor kulübününün yönetim kurulu başkan veya üyeleri tarafından,

c) Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde,

ç) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla,

işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

(5) Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(6) Bu madde hükümleri;

a) Milli takımların veya milli sporcuların başarılı olmasını sağlamak amacıyla,

b) Spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla, prim verilmesi veya vadedinde bulunulması halinde uygulanmaz.

(7) Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde, ayrıca bunlara, şike veya teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilir. Ancak verilecek idari para cezasının miktarı yüzbin Türk Lirasından az olamaz-

Spor alanlarına sokulması yasak maddeler

Madde 12- (1) Spor alanlarına;

a) Ruhsatlı dahi olsa ateşli silahlar ile esasen bulundurulması yasak olan diğer silahların,

b) Esasen bulundurulması yasak olmamakla beraber, kesici, ezici, bereleyici veya delici aletler ile patlayıcı, parlayıcı, yanıcı veya yakıcı maddelerin,

c) Müsabaka düzenini bozabilecek nitelikte her türlü maddenin,

ç) Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ve ilgili spor federasyonlarının belirlediği esaslara aykırı olarak alkollü içeceklerin,

sokulması yasaktır.

(2) Müsabaka güvenliğinin sağlanması amacıyla, genel kolluk görevlileri ile bunların gözetiminde olmak üzere özel güvenlik görevlileri, mülki amirin yazılı emrine istinaden, spor alanına girişte izleyicilerin üstünü ve eşyasını teknik cihazlarla ve gerektiğinde el ile kontrol edebilir ve arayabilir.

(3) Spor müsabakası öncesinde, esnasında ve sonrasında spor alanının çevresinde taraftarların üzeri ve eşyası 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun önleme aramasına ilişkin hükümlerine göre aranabilir.

(4) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun adli aramaya ilişkin hükümleri saklıdır.

(5) Genel kolluk görevlileri ve belediye zabıtası birinci fıkranın (b) (c) ve (ç) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanı çevresinde satan, satışa arz eden, dağıtan veya dağıtmak için bulunduran kişileri bu alandan uzaklaştırmakla yükümlüdür.

Spor alanlarına yasak madde sokulması

Madde 13 - (1) Bulundurulması esasen suç oluşturan silahların spor alanlarına sokan kişi hakkında, 6136 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi hükümlerine göre cezaya hükmolunur.

(2) Esasen bulundurulması suç oluşturmamakla beraber 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanlarına sokan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis; (c) bendi kapsamına giren maddeleri sokan kişi, yirmi günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri seyircilere temin etmek amacıyla spor alanına sokan veya spor alanında seyircilere temin eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamına giren alet veya maddeleri spor alanında kullanan kişi, bu suretle müsabaka düzeninin bozulması halinde, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(5) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi hükümlerine aykırı olarak spor alanlarına uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkollü içecek sokan kişi, fiili daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, adli para cezası ile cezalandırılır.

Çirkin ve kötü tezahürat

Madde 14 - (1) Taraftarların grup halinde veya münferiden belirlirli bir kişiyi hedef veya muhatap alıp almadığına bakılmaksızın du-

yan veya gören kişiler tarafından tahkir edici davranış olarak algılanacak tarzda aleni olarak söz ve davranışlarda bulunmaları halinde, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, şikayet şartı aranmaksızın, failer hakkında onbeş günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur.

(2) Spor alanlarında veya çevresinde toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken veya mezhep farkı gözeterek tahkir edici söz ve davranışlarda bulunan kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların yazılı pankart taşınması veya asılması ya da duvarlara yazı yazılması suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

Spor alanlarına usulsüz seyirci girişi

Madde 15 - (1) Bu Kanun hükümlerine göre temin edilmiş biletli olmaksızın spor müsabakalarını izlemek amacıyla spor alanlarına giren kişi, adli para cezası ile cezalandırılır. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi tarafından işlenmesi halinde, hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Spor alanlarına spor müsabakalarını izlemek amacıyla bu Kanun hükümlerine aykırı olarak seyirci kabul eden veya kabul edilmesini sağlayan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişi lehine işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

(3) Spor müsabakalarına seyirci olarak katılmaktan yasaklanmış kişiler hariç olmak üzere; spor alanlarının Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün tasarrufunda bulunan seyirci yerlerine giriş ve çıkışa ilişkin düzenlemeler çerçevesinde bu alanlara girenlerle ilgili olarak birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanmaz.

(4) Kendisine ait elektronik kartı bir başkasının spor müsabakasına seyirci olarak girmesini sağlamak amacıyla kullandıran kişi birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(5) Spor müsabakalarına seyirci olarak girişi sağlamak amacıyla elektronik kartı yetkisiz olarak üreten, satan, satışa arz eden, devreden, satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi bir yıldan dört yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu kartı kendi kullanımı için kabul eden ve bulunduran kişi iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yasak alanlara girme

Madde 16 - (1) Müsabaka için seyircilerin kabulüne başlanmasından itibaren müsabaka sonrası tamamen tahliyesine kadarki zaman zarfında yetkisiz olarak müsabaka alanına, soyunma odalarına, odaların koridorlarına, sporcu çıkışı tünellerine giren kişi üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin müsabakanın seyrini veya güvenliğini bozması halinde, fail hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Spor alanlarında taşkınlık yapılması ve tesislere zarar verilmesi

Madde 17 - (1) Spor alanlarında kasten yaralama suçunun veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde şikayet şartı aranmaksızın 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre cezaya hükmolunur. Spor alanları ve bu alanlardaki eşya, mala zarar verme suçu bakımından kamu malı hükmündedir.

(2) Birinci fıkraya kapsamına giren suçların işlenmesi suretiyle spor alanlarına ve bu alanlardaki eşyaya zarar verilmiş olması halinde, meydana gelen zararların tazmini hususunda zarar veren kişiler ve onların taraftarı olduğu spor kulübü meydana gelen zarardan müteselsilen sorumludur. Zararı gideren spor kulübünün sorumlu taraftarlarına rücu hakkı saklıdır.

Seyirden yasaklanma

Madde 18 - (1) Kişinin, bu Kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümde hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyir-

den yasaklanmasına karar verilir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla spor alanlarına girişinin yasaklanması anlaşılır. Hükmün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresi cezanın infazı tamamlandıktan itibaren bir yıl geçmesiyle sona erer. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi halinde, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uygulanmasına son verilir. Güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklama kararı 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre kaydedilir.

(2) Bu madde hükümleri, taraftar gruplarınca spor alanlarının dışında işlenen kasten yaralama, hakaret, çirkin ve kötü tezahürat ve mala zarar verme suçları bakımından da uygulanır.

(3) Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edilir.

(4) Koruma tedbiri olarak uygulanan ve güvenlik tedbiri olarak hükmedilen spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına derhal kaydedilir.

(5) Koruma tedbiri olarak uygulanan spor müsabakalarını seyirden yasaklanma tedbiri;

a) Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kaldırılmasına karar verilmesi,

b) Kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi,

c) Sanık hakkında beraat veya düşme kararı verilmesi,

halinde derhal kaldırılır.

(6) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, hapis cezası yerine seçenek yaptırım olarak

tedbire veya hapis cezasının ertelenmesine karar verilmesi halinde, kararın kesinleştiği tarihten itibaren; önödeme halinde ise, önödemede bulunduğu tarihten itibaren, bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin uygulanmasına devam edilir.

(7) Alkollü olduğu veya keyif verici madde kullandığı açıkça anlaşılan kişiler spor alanlarına kabul edilmez. Bu şekilde spor alanlarına giren ve dışarı çıkmamakta ısrar eden kişi zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve bu madde hükümlerine göre bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklanır.

(8) Bu madde hükümlerine göre spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebinin oluşturduğu fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür.

(9) Spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebinin oluşturduğu fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı bulunduğu kulübün ve A milli takımın yurtdışında katıldığı müsabakalara gitmesini engellemeye yönelik olarak, kendisi veya altsoyu veya üstsoyu veya eşi veya kardeşlerinden birisinin tedavi, eğitim, öğrenim, ticaret, bilimsel araştırma veya bir kamusal görevi nedeniyle yurtdışına çıkmak zorunda bulunduğu haller hariç olmak üzere, pasaportunu ve ilgili seyahat belgesini müsabakanın beş gün öncesinde en yakın genel kolluk birimine teslim etmekle yükümlüdür.

(10) Yedinci ve sekizinci fıkralardaki yükümlülüklerle aykırı hareket eden kişi, yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

(11) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanma kararı verilen kişi, yasak süresince spor kulüplerinde ve federasyonlarda ve taraftar derneklerinde yönetici olamaz, spor müsabakalarında hakem, temsilci veya gözlemci olarak görev yapamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Federasyonların yaptırım uygulama yetkisi

Madde 19 - (1) Bu Kanuna göre bir spor kulübüne veya spor kulübünün mensubuna ceza verilmesi, bu kulübün bağlı olduğu federasyonunun yaptırım uygulama yetkisini ortadan kaldırmaz.

Hakemler, gözlemciler ve temsilciler

Madde 20 - (1) Spor müsabakalarında görev yapan hakem, gözlemci ve temsilciler bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.

Yükümlülüklerin yerine getirilmemesi

Madde 21 - (1) Müsabakalarda özel güvenlik görevlisi bulundurma yükümlülüğüne aykırı hareket eden spor kulüplerine, eksik özel güvenlik görevlisi sayısı itibarıyla yüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(2) 5 inci maddenin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde her müsabaka için;

a) En üst futbol liginde bulunan spor kulüplerine yüzbin Türk Lirası,

b) En üst futbol liginin bir alt liginde bulunan spor kulüplerine seksenbin Türk Lirası,

c) Basketbol, voleybol ve hentbol dalları için ise spor tesisinin kullanım hakkına sahip bulunan spor kulübü, kurum ve kuruluşlara yirmibin Türk Lirası,

idari para cezası verilir.

(3) Elektronik bilet uygulamasına geçilmemiş müsabaka alanlarına biletsiz veya kapasiteden fazla seyirci alınması halinde, ilgili spor kulübüne, yirmibin Türk Lirasından yetmişbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Bu nedenle spor müsabakasının düzeninin bozulması halinde verilecek ceza üç katına kadar artırılır.

(4) Bilet satışı sırasında spor alanında kendisi için tahsis edilen yerden başka yerde oturmakta ısrar eden seyirciler zor kullanılarak dışarı çıkarılır.

Şiddet ve düzensizliğe neden olabilecek açıklamalar

Madde 22 - (1) Spor müsabakalarının güvenlik veya düzenini bozabilecek ya da spor müsabakalarının taraflarını, müsabakalardaki görevlileri, spor kulübü veya federasyon yöneticilerini rencide edecek ya da bu kişilere husumet duyulmasına neden olabilecek şekilde basın ve yayın yoluyla açıklamada bulunan kişilere, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, beşbin Türk Lirasından ellibin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin spor kulübü veya federasyon yöneticileri tarafından işlenmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre verilecek ceza beş katına kadar arttırılır.

(3) Birinci fıkra kapsamına giren fiilleri işleyen kişiler, ayrıca idari tedbir olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanır. Bu yasak kararın verildiği tarihten itibaren üç ay süreyle uygulanır. Koruma tedbiri olarak yasak kararının uygulanmasına ilişkin esas ve usuller, bu tedbir bakımından da uygulanır. Ancak 18 inci maddenin altıncı ve yedinci fıkraları hükümleri bu kişiler bakımından uygulanmaz.

(4) Birinci fıkra kapsamına giren söz, fiil ve davranışların, haber verme ve eleştiri hakkının sınırları aşılarak yayımlanması halinde, ilgili basın ve yayın organının işleticisi olan gerçek veya tüzel kişiye yüzbin Türk Lirasından beşyüzbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Birinci fıkra kapsamına giren söz, fiil ve davranışların tekrar tekrar yayınlanması halinde, haber verme hakkının sınırları aşılmış kabul edilir.

Yargılama ve usul hükümleri

Madde 23 - (1) Bu Kanun kapsamına giren suçlardan dolayı yargılama yapmaya Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye veya ağır ceza mahkemeleri yetkilidir.

(2) Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi hükümleri, 11 inci maddede tanımlanan suç bakımından da uygulanır.

(3) Bu Kanun hükümlerine göre idari para cezasına ve diğer idari yaptırımlara karar vermeye, Cumhuriyet savcısı yetkilidir.

Yönetmelik

Madde 24 - (1) Bu Kanun kapsamında yer alan spor dalının bağlı bulunduğu federasyon, spor kulüpleri, taraftar dernekleri ve müsabaka amirlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile saha içi ve dışında alınacak güvenlik önlemleri, biletlerin basılması ve satışa sunulması, müsabaka alanlarının düzenlenmesi, spor alanlarına giriş ve çıkışlar ile uygulanacak güvenlik sistemleri, sağlık, emniyet ve itfaiye teşkilâtının alacağı önlemler ve bu Kanunun kapsamına giren diğer konular hakkındaki usul ve esaslar, ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri alınarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 25 - (1) 28/4/2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

Geçici Madde 1 - (1) Bu Kanunun 5 inci maddesinin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında öngörülen yükümlülükler; en üst futbol liginde bulunan kulüpler tarafından bir yıl, diğer kulüp veya kuruluşlar tarafından ise üç yıl içerisinde yerine getirilir. Bu yükümlülüklerin süresinde yerine getirilmemesi halinde spor kulüpleri hakkında 21 inci madde uyarınca idari para cezası uygulanır.

Yürürlük

Madde 26 - (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 27 - (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Dopingle M¼cadele S¼zleřmesi

Strasbourg

(T¼rkiye Bu S¼zleřmeyi 11.03.1999 tarih ve 3885 sayılı yasa ile uygun bulmuştur)

GİRİŞ

Bu S¼zleřmeyi imzalayan Avrupa Konseyi üyesi Devletler, Avrupa K¼lt¼r S¼zleřmesine Taraf Devletler ve diğer Devletler,

Avrupa Konseyinin amacının üyeleri arasında, ortak mirasları olan ¼lk¼ ve ilkelerini gerçekleştirilmesi ve korunması ve ekonomik ve sosyal alanlarda ilerlemelerinin kolaylaştırılması amacıyla daha sıkı bir birliğin sağlanması olduğunu göz önünde tutarak;

Sporun sağlığın korunmasında, manevi ve fizik¼ eğitimde ve uluslararası anlayışın geliştirilmesinde önemli bir rol oynaması gerektiğinin bilincinde olarak;

Doping maddelerinin ve metotlarının sporcular tarafından gittikçe artan bir şekilde kullanılmasının, sporcuların sağlığı ve sporun geleceği üzerindeki etkilerinden endişe duyarak;

Bu sorunun Olimpiyat Őart'ında, UNESCO Spor ve Fizik¼ Eğitim Uluslararası Őartında ve Avrupa Konseyinin "Herkes için Spor Şartı" olarak bilinin (7&)41 sayılı Kararında m¼ndemi ahlak¼ ilkeleri ve eğitimsel değerleri tehlikeye soktuğunu dikkate alarak;

Uluslararası spor kuruluşları tarafından benimsenmiş olan ve dopingle m¼cadele konusundaki kurallar politikalar ve deklarasyonları göz önünde bulundurarak;

Spor müsabakalarında, adil oyun prensibi ışığında, usul¼ne uygun y¼ntemin sağlanması ve sporcuların sağlığının korunması bakımından,

kamu makamları ile gönüllü spor kuruluşlarının dopingle mücadelede birbirini tamamlayıcı sorumluluğa sahip oldukları bilincini taşıyarak;

Söz konusu makam ve kuruluşların, bu amaçlarla, uygun her düzeyde işbirliği yapmaları gerektiğini onaylayarak,

Spordan sorumlu Avrupa Bakanlarının Konferanslarında dopingle mücadele konusunda kabul edilen kararları ve özellikle 1989'da Reykjavik'te yapılan 6. Konferansta kabul edilen 1 sayılı kararı göz önünde bulundurarak, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin kabul etmiş olduğu, Atletlerin Doping Kullanmasıyla ilgili (67)2 sayılı Kararı; Sporda Doping konulu R(79)8 sayılı Tavsiye Kararını, "Spor için Avrupa Anti-doping Şartı" başlıklı R(84)19 sayılı tavsiye Kararını ve Müsabakalardan önce Haber Vermeden Doping Kontrolü Sisteminin Yerleştirilmesi konulu R(88)12 sayılı Tavsiye Kararını göz önünde tutarak;

UNESCO tarafından Moskova'da (1988) düzenlenen, Spor ve Fiziki Eğitimden Sorumlu Bakan ve Yüksek Düzeyli Görevliler 2. Uluslararası Konferansında kabul edilmiş 5 sayılı tavsiye kararını dikkate alarak;

Yukarıda belirtilen belgelerde yer alan ahlakî değerler ve pratik önlemlerin ışığında sporda doping kullanımının azaltılması ve sonuçta ortadan kaldırılması için daha ileri düzeyde ve güçlü işbirliği yapmaya kararlı olarak;

Aşağıda yazılı bulunan hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1

Sözleşmenin Amacı

Akit Taraflar, sporda doping kullanımının azaltılması ve sonuçta ortadan kaldırılması amacıyla, anayasalarının çizdiği sınırlar çerçevesinde, bu Sözleşme hükümlerinin uygulamaya konulması için gerekli düzenlemeyi yapmayı üstlenirler.

Madde 2

Sözleşmenin Tanımı ve Kapsamı

1. Bu Sözleşmede kullanılan:

a. Sporda Doping” tabiri sporculara farmakolojik sınıf doping maddeleri verilmesini ve doping metotları uygulanmasını veya bu maddeler ve metotların sporcular tarafından kullanılmasını ifade eder.

b. “Farmakolojik Sınıf doping Maddeleri veya Doping Metotları” tabiri, aşağıdaki 2. fıkra çerçevesinde, ilgili uluslararası spor kuruluşları tarafından yasaklanmış olan ve 11. Maddenin 1. fıkrasının (b) bendi çerçevesinde Gözlem Grubu tarafından kabul edilmiş listelerde yer alan doping maddelerini ve doping metotlarını ifade eder.

c. “Sporcu” tabiri düzenlenmiş spor faaliyetlerine düzenli biçimde katılan kişileri ifade eder.

2. 11. maddenin 1. fıkrasının (b) bendi hükmü uyarınca, farmakolojik sınıf doping maddeleri ve doping metotlarını ihtiva eden liste Gözlem Grubu tarafından kabul edilinceye ‘ kadar, bu Sözleşmeye Ek referans listesi uygulanacaktır.

Madde 3

Ülke içi eşgüdüm

1. Akit Taraflar sporda doping kullanımıyla mücadele konusuyla ilgili devlet daireleri ve diğer kamu kuruluşlarının politikaları ve faaliyetlerinde eşgüdüm sağlayacaklardır.

2. Akit taraflar, bu Sözleşmenin bazı hükümlerinin uygulanmasında, gerektiği haller de resmî veya Hükümet dışı bir spor makamını veya bir spor kuruluşunu yetkili kılmak suretiyle, bu Sözleşmenin uygulanmasını ve özellikle 7. Maddede yer verilmiş şartların yerine getirilmesini gözeteceklerdir.

Madde 4

Yasaklanmış doping maddeleri ve metotlarının temini ve kullanımını sınırlayıcı tedbirler

1. Akit Taraflar, yasaklanmış doping maddeleri ve metotlarının ve özellikle anabolik steroidlerin teminini ve kullanımını sınırlamak üzere (bunların el değiştirmesinin elde edilmesinin, ithalinin, dağıtımının ve satışının kontrol edilmesine imkân veren hükümler ve dahil olmak suretiyle) gerekli mevzuatı, kuralları ve idarî önlemleri sağlayacaklardır.

2. Bu amaçla, Akit Taraflar veya ilgili Hükümet dışı kuruluşlar, spor kuruluşlarına yardımda bulunmadan önce bunların dopingle mücadele mevzuatını etkili biçimde uygulayıp uygulamadıklarını bir kısım olarak bulunduracaklardır.

3. Ayrıca Akit Taraflar,

a. Spor kuruluşlarının yapılacak doping kontrolü ve tahlili, doğrudan verilecek sübvansiyonlar veya karşılıksız yardımlarla veya bu kuruluşlara verecekleri genel sübvansiyonlar veya karşılıksız yardımlarda doping kontrol ve analiz çalışmalarının getireceği masrafları göz önünde bulundurmamak suretiyle destekleyeceklerdir.

b. Doping kullanmaları nedeniyle spor yapmaları geçici bir süre yasaklanmış olan sporculara, bu yasak süresi içerisinde, eğitim amaçlarıyla, kamu fonlarından yardımda bulunulmaması için gerekli önlemleri alacaklardır.

c. Uluslararası alanda yetkili spor kuruluşlarınca istenen doping kontrollerinin spor kuruluşları tarafından müsabakalar sırasında veya dışında, yapılmasını teşvik edecekler ve gerekirse kolaylaştıracaklardır.

d. Spor kuruluşları tarafından, bunların üyelerinin diğer ülkelerde yetkili doping kontrol kurulları tarafından muayene edilmesine izin verecek anlaşmaların müzakeresini teşvik edecekler ve kolaylık göstereceklerdir.

4. Akit Taraflar, bu Sözleşmenin ilgili hükümleriyle uyumlu olduğu sürece, sorumluluk kendilerine ait olmak üzere dopingle mücadele kuralları tespit etme ve doping kontrolleri düzenleme hakkını mahfuz tutarlar.

Madde 5

Laboratuvarlar

1. Her Akit Taraf,

a. Ya, uluslararası alanda ilgili spor kuruluşlarınca benimsenmiş ve 11 . maddenin 1. paragrafının (b) bendi çerçevesinde Gözlem Grubu tarafından onaylanmış ölçütlere uygun olarak, ülkelerinde, resmen tanınabilecek nitelikte bir veya birden fazla doping. kontrol laboratuvarı kurmayı veya kurulmasına yardımcı olmayı, veya

b. spor kuruluşlarına başka bir Tarafın topraklarında böyle bir laboratuvara ulaşmaları için yardımcı olmayı taahhüt ederler.

2. Bu Laboratuvarlar,

a. İstihdam ve mesleki eğitim, nitelikli personel yetiştirilmesi ve bunların mesleki eğitimi.

b. Çeşitli maddelerin insan vücudundaki etkileri ve bunların atletik performans üzerindeki sonuçları hakkında daha iyi fikir edinebilmek için analitik, biyokimya, farmakoloji ve sporda kullanılan veya kullanılması düşünülen doping maddeleri ve metotları üzerinde uygun araştırma ve geliştirme programları uygulanması, ve

c. Araştırma sonucu elde edilen yeni verilerin derhal dağıtılması ve yayınlanması hususlarında teşvik edileceklerdir.

Madde 6

Eğitim

1. Akit Taraflar, gerekirse ilgili spor kuruluşları ve basınla yayın organlarıyla işbirliği yaparak, dopingin insan sağlığına tehlikesini ve sporda gözetilmesi gereken ahlaki değerlere vereceği zararı vurgulayan eğitim programları ve bilgilendirme kampanyaları geliştirecekler ve uygulayacaklardır. Söz konusu kampanya ve programlar okul çağındaki gençlik ve spor kulüplerinin yanı sıra ebeveynlere, yetişkin sporculara, spor yetkililerine, antrenörlere ve eğitimcilere de yönelik olacaktır.

Tıpla uğraşanlara yönelik olan eğitim programları tıpta ahlaki değerlere saygı gösterilmesi gerektiğini vurgulayacaktır.

2. Akit Taraflar, ilgili bölgesel, ulusal ve uluslararası spor kuruluşlarının işbirliğiyle, insanî değerlere saygı temeli üzerine kurulu, bilimsel nitelikte psikolojik ve psikolojik eğitim programları geliştirilmesi için araştırma yapılmasını teşvik edeceklerdir.

Madde 7

Spor kuruluşlarıyla, alınan önlemler üzerinde işbirliği

1. Akit Taraflar spor kuruluşlarını ve onların aracılığıyla uluslararası spor kuruluşlarını, sporda doping kullanımının önlenmesi için kendi yetki alanları içerisinde gerekli tüm önlemleri almaya ve uygulamaya teşvik edeceklerdir.

2. Bu amaçla, spor kuruluşları, karşılıklı haklarını, yükümlülüklerini ve görevlerini açıkça belirlemeleri ve uyumlaştırmaları, bu uyum sağlama faaliyetlerini özellikle aşağıdaki hususlarda gerçekleştirmeleri için teşvik edileceklerdir.

a. Uluslararası alanda ilgili spor kuruluşlarınca benimsenmiş kurallar üzerine geliştirilmiş, dople mücadele kuralları,

b. Uluslararası alanda ilgili spor kuruluşlarınca benimsenmiş listeler üzerine geliştirilmiş yasak farmakolojik doping maddeleri ve doping metodları listeleri,

c. Doping kontrol usulleri,

d. Uluslararası düzeyde kabul edilen adil ilkeleri uygulayarak ve şüphe edilen sporcuların temel haklarına saygı göstererek saptanacak disiplin usulleri; ki bu ilkeler Şu hususları kapsayacaktır,

i. Rapor veren organ ile disiplin organının birbirinden ayrı olması,

ii. suçlanan kişilerin, adil muhakeme ve yardım alma veya temsil edilme hakkına sahip olmaları,

iii. Verilen kararın temyizine imkân sağlayan açık ve kesin hükümler bulunması,

e. Sporcuların dopinge mücadele kurallarını ihlalinde müdahil olan yetkililer, doktorlar, veterinerler, antrenörler, fizyoterapistler ve diğer kişiler için etkili cezalara ilişkin usuller,

f. Aynı ülkede veya diğer ülkelerde bulunan spor kuruluşları tarafından uygulanan spordan geçici süre men ve diğer cezaları karşılıklı olarak tanıyan usuller.

3. Ayrıca, Akit Taraflar, spor kuruluşlarını,

a. Karşılaşmalar dışında da uygun bir zamanda, önceden haber vererek veya vermeksizin, etkili biçimde doping kontrolleri yapmaya teşvik edecekler, bu kontroller bütün sporcular için adil şekilde ve uygun görülürse muayeneye ve yeniden muayeneye tabi tutulacak kişilerin gelişigüzel seçilmesi yoluyla yapılacaktır.

b. Diğer ülkelerin spor kuruluşlarıyla, yurtdışında bulunan sporcularının buldukları ülkede yetkili doping kontrol kurulları tarafından test edilmelerine imkân veren anlaşmaları müzakere etmelerini destekleyeceklerdir.

c. Antidoping ölçütlerini de dikkate alarak spor karşılaşmalarına katılmaya ilişkin yeterlilik kurallarını açıkça belirlemeleri ve bunların uyumlaştırmalarını teşvik edeceklerdir.

d. Sporcuların, uluslararası spor kuruluşlarının dopinge mücadele çalışmalarına aktif biçimde katılmalarını teşvik edeceklerdir.

e. Spor karşılaşmaları sırasında veya dışında, 5. Maddede öngörülen laboratuarlardaki doping analiz imkânlarının tam ve etkili biçimde kutlanılmasını teşvik edeceklerdir.

f. Spor yapmaya elverişli her yaşta sporcuyla korumak amacıyla her spor için gerekli bilimsel eğitim yöntemlerini araştırmalarını teşvik edeceklerdir.

Madde 8

Uluslararası işbirliği

1. Akit Taraflar bu Sözleşmenin kapsadığı konularda yakın işbirliği geliştirecekler ve aynı şekilde spor kuruluşları arasında benzer işbirliğini teşvik edeceklerdir.

2. Akit Taraflar;

a. Spor kuruluşlarını, bağlı oldukları bütün ilgili uluslararası spor kuruluşlarının faaliyetleri çerçevesinde tasdikli bir negatif doping kontrol raporu mevcut olmadığı takdirde bölge ve dünya rekorlarının kayda geçirilmemesi hususu da dahil olmak üzere, bu Sözleşmenin hükümlerinin uygulamasını daha da geliştirecek bir şekilde hareket etmeye teşviki,

b. 5. Madde çerçevesinde kurulmuş bulunan doping kontrol laboratuvarları personeli arasında işbirliği geliştirmeye teşviki,

c. 4. Maddenin 1. fıkrasında belirtilen amaçlar doğrultusunda, ilgili şubeleri, makamları ve kuruluşları arasında ve uluslararası düzeyde ikili ve çok taraflı işbirliğini başlatma yükümlülüğünü üstlenirler.

3. 5. Madde uyarınca laboratuvarlar açmış olan veya halihazırda işleyen laboratuvarları bulunan Akit Taraflar, diğer Akit Tarafların kendi laboratuvarlarını kurabilmeleri için gerekli deneyim, uzmanlık ve teknikleri elde etmelerine yardımcı olacaklardır.

Madde 9

Bilgi verme

Her Akit Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine, Avrupa Konseyinin resmî dillerinden birini kullanmak suretiyle, bu Sözleşmenin hükümlerine uyulması amacıyla aldığı yasal ve diğer önlemler hakkında gerekli bilgiyi verir.

Madde 10

Gözlem Grubu

1. Bu Sözleşmenin uygulanmasını izlemek üzere bir Gözlem Grubu kurulacaktır.

2. Herhangi bir Akit Taraf Gözlem Grubunda bir veya birden fazla sayıda delege ile temsil edilebilir. Her Akit Taraf bir oy hakkına sahip olacaktır.

3. 14. Maddenin 1. paragrafında belirtilen bu Sözleşmeye taraf olmayan her hangi bir devlet Gözlem Grubunda bir gözlemci ile temsil edilebilir.

4. Gözlem Grubu bu Sözleşmeye taraf olmayan ve Avrupa Konseyi üyesi bulunmayan herhangi bir Devleti ve herhangi bir spor veya profesyonel kuruluşunu, bir veya birden fazla toplantısına gözlemci göndermeye oybirliği ile davet edebilir.

5. Gözlem Grubu Avrupa Konseyi Genel Sekreterinin çağrısı üzerine toplanacaktır. Gözlem Grubu ilk toplantısını mümkün olan en kısa süre içerisinde ve her halükarda Sözleşmenin yürürlüğe girmesini takiben bir yıl içinde yapacaktır. Grup, bilahare, gerekli görüldüğü zamanlarda Âkit Taraflardan birinin veya Genel Sekreterin çağrısı üzerine toplanacaktır.

6. Akit Taraflardan çoğunluğun temsili, Gözlem Grubunun toplanabilmesi için gerekli nisabı oluşturacaktır.

7. Gözlem Grubu toplantılarını kamuoyuna kapalı olarak yapacaktır.

8. Gözlem Grubu, bu Sözleşmenin hükümlerine bağlı olarak, kendi iç Tüzüğünü hazırlayacak ve oybirliğiyle kabul edecektir.

Madde 11

1. Gözlem Grubu bu Sözleşmenin uygulanmasını gözetleyecektir. Grup özellikle;

a. Bu Sözleşmenin hükümlerini devamlı olarak gözden geçirerek değişiklik yapıp, yapılmamasına gerek olup olmadığını inceleyecektir,

b. 2. maddenin 1. ve 2. fıkraları uyarınca belirtilen, ilgili uluslararası spor kuruluşlarınca yasaklanmış farmakolojik doping maddeleri ve metotları listeleri ve bunlarda yapılacak değişiklikleri; 5. Maddenin 1. fıkrasının (a) fıkrası uyarınca doping kontrol laboratuvarlarına yetki verilmesi konusunda ilgili spor kuruluşlarınca kabul edilmiş olan ölçütleri ve bunlarda yapılacak değişiklikleri ve ilgili kararların yürürlüğe giriş tarihlerinin tespitini onaylamakla yetkili olacaktır,

c. İlgili spor kuruluşlarıyla danışmalarda bulunacaktır,

d. Bu Sözleşmenin amaçlarının gerçekleşmesi bakımından alınabilecek önlemlere dair Akit Taraflara tavsiyelerde bulunacaktır,

e. Kamuoyunun ve ilgili uluslararası kuruluşların, Sözleşme tavsiyede bulunacaktır, çerçevesinde yapılan faaliyetler hakkında bilgi sahibi kılınmaları için alınması gerekli önlemleri hakkında

f. Avrupa Konseyi üyesi olmayan Devletlerin Sözleşmeye katılmaya davet edilmeleri hususunda Bakanlar komitesine tavsiyelerde bulunacaktır,

g. Her türlü öneride bulunabilecektir. Bu Sözleşmenin daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için

2. Gözlem Grubu, görevlerini yerine getirebilmek için, uzmanlar grubu toplantıları düzenleyebilecektir.

Madde 12

Gözlem Grubu, her toplantısından sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine, çalışmaların ve Sözleşmenin işleyişi hakkında bir rapor verecektir.

Madde 13**Sözleşmenin Maddelerinde Değişiklik Yapılması**

1. Akit Taraflardan herbiri, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi veya Gözlem Grubu bu Sözleşmenin maddelerinde değişiklik önerilebilir.

2. Verilen her değişiklik önerisi, Genel Sekreter tarafından, 14. Maddede belirlenen Devletlere ve 16. Maddenin hükümleri uyarınca Sözleşmeye katılmış olan veya katılmaya davet dilen Devletlere iletilir.

3. Akit Taraflardan biri veya Bakanlar Komitesi tarafından yapılan herhangi bir değişiklik önerisi, Gözlem Grubunun bu öneriyi görüşmek üzere yapacağı toplantıdan en az 2 ay önce Gruba iletilir. Gözlem Grubu, gerekli görürse ilgili spor kuruluşlarıyla da istişare edilerek, değişiklik önerisi üzerinde benimseyeceği görüşü Bakanlar Komitesine sunacaktır.

4. Bakanlar Komitesi değişiklik önerisi Gözlem Grubunun görüşü ile birlikte inceler ve uygun görürse değişikliği kabul eder.

5. Bu Maddenin 4 üncü fıkrası uyarınca, Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilmiş olan herhangi bir değişiklik metni Akit Tarafların kabulüne sunulur.

6. Bu Maddenin 4. fıkrası uyarınca kabul edilmiş olan herhangi bir değişiklik, bütün Akit Tarafların kabulünün Genel Sekretere bildirilmesinden sonra geçecek bir aylık süreyi takip eden aynı ilk günü yürürlüğe girecektir.

Nihai hükümler**Madde 14**

1. Bu Sözleşme Avrupa Konseyi üyesi Devletlerin, Avrupa Kültür Sözleşmesine taraf olan diğer Devletlerin ve Sözleşmenin hazırlık çalışmalarına katılmış olan, Avrupa Konseyi üyesi bulunmayan Devletlerin imzasına açık olacaktır. Bu devletler, Sözleşmeyi,

- a. Onay, kabul veya uygun bulma şartına bağlı olmaksızın veya,
  - b. Onay, kabul veya uygun bulma şartına bağlı olarak imza edebilirler.
2. Onay, kabul veya tasvip belgeleri Genel Sekretere tevdi edilir.

Madde 15

1. Sözleşme, Dördü Avrupa Konseyi üyesi olmak üzere Beş devletin, 14. Madde hükmüne uygun olarak Sözleşmeye bağlı olma niyetlerini beyan etmelerini müteakiben geçecek bir aylık süreyi takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

2. Yürürlüğe girdikten sonra bağlı olma niyetini beyan eden herhangi bir imzacı Devlet bakımından Sözleşme, imzalandığı veya onay, kabul veya tasvip belgelerinin verildiği tarihten sonra geçecek bir aylık süreyi takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 16

1. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Akit Taraflarla istişarelerde bulunduktan sonra, Avrupa Konseyi Statüsünün (20.d) maddesinde öngörülen çoğunluk ve Komitede bulunan Akit Taraf temsilcilerinin oybirliğiyle alınacak bir kararla, Avrupa Konseyi üyesi olmayan bir Devleti Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2. Sözleşme, bu şekilde katılan Devlet bakımından, katılma belgesinin Genel Sekretere tevdi edildiği tarihi müteakiben geçecek bir aylık süreyi izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 17

1. Her Akit Taraf imza sırasında veya onay, kabul, tasvip veya katılma belgesinin tevdi sırasında Sözleşmenin uygulanacağı toprak veya toprakları belirleyebilir.

2. Herhangi bir Akit Taraf, daha sonraki herhangi bir tarihte, Genel Sekretere yapılacak bir beyan ile, Sözleşmenin uygulanmasını öteki herhangi bir toprağa da teşmil edebilir. Sözleşme, sözkonusu toprak

bakımından Genel Sekreterin yukarıda belirtilen nitelikteki beyanı aldığı tarihi müteakiben geçecek bir aylık süreyi izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3. Yukarıdaki iki fıkra çerçevesinde herhangi bir toprak için daha önce yapılmış olan bir beyan, Genel Sekretere gönderilecek bir beyan ile geri çekilebilir. Geri çekme, bildirim Genel Sekretere ulaştığı tarihi müteakip geçecek altı aylık süreyi izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 18

1. Herhangi bir Akit Taraf, Genel Sekretere yapacağı bir bildirimle istediği zaman Sözleşmeyi feshedebilir.

2. Fesih, bildirim Genel Sekretere ulaştığı tarihi müteakip geçecek altı aylık süreyi izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde19

Genel Sekreter Akit Taraflara, Avrupa Konseyi üyesi diğer Devletlere, Avrupa Kültür Sözleşmesine taraf diğer Devletlere,

Sözleşmenin hazırlık çalışmalarına katılmış Konsey üyesi olmayan Devletlere ve Sözleşmeye katılmış veya katılmaya davet edilmiş herhangi bir Devlete:

- a. 14. Madde uyarınca Sözleşmeyi imzalayan Devletleri,
- b. 14 ve 16. Maddeler uyarınca onay, kabul, tasvip veya katılma belgelerini tevdi eden Devletleri,
- c. 15 ve 16. Maddeler uyarınca Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihi,
- d. 9. Madde hükümleri uyarınca verilen her türlü bilgiyi,
- e. 12. Madde hükümleri uyarınca hazırlanan her türlü raporu,
- f. Her değişiklik önerisini veya 13.Madde uyarınca kabul edilmiş her değişikliği ve bu değişikliğin yürürlüğe giriş tarihini,
- g. 17. Madde hükümleri uyarınca yapılan her türlü beyanı,

h. 18. Madde hükümleri uyarınca yapılan her türlü bildirim ve çekilmenin geçerli olacağı tarihi,

i. Sözleşme ile ilgili olarak yapılan herhangi bir işlem, bildirim veya yazışmayı bildirmekle mükelleftir.

Usulüne göre yetkili kılınmış, aşağıda imzaları bulunan temsilciler bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Avrupa konseyi arşivlerinde saklanacak her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca dillerinde 16 Kasım 1989 tarihinde Strasbourg'da imzalanmış olup onaylanmış kopyalar Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından her bir üye devlete, bu Sözleşmenin hazırlanmasına iştirak eden üye olmayan devletlere ve bu Sözleşmeyi onaylamak üzere davet edilmiş olan herhangi bir devlete gönderilecektir.

EK 1

Farmakolojik sınıf doping maddeleri ve doping metotları referans listesi

I. Yasaklanmış madde sınıfları:

- A. Stimülanlar
- B. Narkotikler
- C. Anabolik steroidler
- D. Beta Blokerler
- E. Diuretikler
- F. Peptide hormonları ve benzerleri

II. Yasaklanan metotlar

- A. Kan dopingi
- B. Farmakolojik, kimyasal ve fiziksel uygulama

III. Belirli sınırlamalara tabi ilaç sınıfları

- A. Alkol
- B. Marijuana
- C. Kısmî anestesikler
- D. Corticosteroidler
- E. Beta-Bloklayıcılar

I. Yasaklanmış madde sınıfları:

- A. Stimülanlar
- B. Narkotikler
- C. Anabolik steroidler
- D. Diuretikler
- E. Peptide hormonları ve benzerleri

A. Stimülanlar

A sınıfına dahil yasaklanmış maddeler arasında aşağıdaki örnekler bulunmaktadır:

Amineptine, amifenazole, amphetamine, bromantan, caffeine*, cocaine, ephedrine, fencamfamine, mesocarb, pentylentetrazol, pipradol, salbutamol**, salmeterol**, terbutaline** ve bunlarla ilgili maddeler.

Not: Bütün imidazole preparatları belirgin yerlerde kullanılabilir; örneğin, oxymetazoline. Vasoconstrictorlar (örneğin adrenaline) lokal anesthetic maddelerle verilebilir. Belirgin phenylphrine preparatları (Nasal veya optalmolojik) izin verilir.

B. Narkotikler

(B) sınıfında yasak edilen maddeler arasında aşağıdaki örnekler vardır:

dextromoramide, diamorphine (eroïn), methadone, morphine, pentazocine, pethidine ve ilgili maddeler.

Not: codeine, dextromethorphan, dextropoxyphen, dihydrocodeine, diphenoxylate, thylmorphine, pholcodine ve prooxyphene' izin vardır.

C. Anabolic Maddeler

Anabolic sınıf aşağıdakileri içerir:

- 1) Anabolic andrejenik streoidler ve
- 2) Beta-2 agonistler.

(C) sınıfında yasaklanmış maddeler arasında aşağıdaki örnekler vardır:

* Kafein için tanımlama, idrarda kafein konsantrasyonunun pozitif sonuç vermesine bağlıdır. İdrardaki yoğunluk mililitrede 12 micro-gramı aşamaz.

** Sadece inhaler ile kullanılabilir ve müsabakadan önce mutlaka ilgili tıbbi makama yazılı olarak beyan edilmelidir.

1. Anabolic androjenik steroidler

Clostebol, dehyroepiandrosterone (DHEA), fluoxymesterone, metandienone, metonolone, nandrolone, oxandorolone, stanozolol, tetosterone, ve ilgili maddeler.

2. Beta-2 agonistler

Sistematik olarak uygulandığında beta-2 agonistler güçlü anabolik etki yaratırlar.

Clenbuterol, feneterol, salbutamol, salmeterol, terbutaline ve ilgili maddeler.

D. Diuritikler

(D) sınıfında yasaklanmış maddeler arasında aşağıdaki örnekler vardır:

Acetazolamide, bumetanide, chlorthalidone, ethacrynic acid, furosemide, hydro-chlorothiazide, mannitol***, mersalyl, spironolactone, triamterene, and ilgili maddeler.

E. Peptide ve glycoprotein hormonları ve benzerleri

(E) sınıfında yasaklanmış maddelerin örnekleri:

1. Chorionic Gonadotrophin (hCG - human chorionic gonadotrophin);
  2. Corticotrophin (ACTH) ;
  3. Growth hormone (hGH - somatotrophin);
- Yukarıdaki maddelerin bütün türevleri yasaktır.
4. Erythropoietin (EPO)

II. Yasaklanmış yöntemler

Aşağıdaki yöntemler yasaklanmıştır:

Kan dopingi

*** damar içine enjeksiyonu yasaktır.

Kan dopingi, kan, kırmızı kan hücreleri ve bunlarla ilgili kan ürünlerinin atlete verilmesidir. Bu yöntemden önce atletten kan alınabilir ve atlet azalmış kan ile antrenmana devam etmek zorunda kalır.

Farmasötik, kimyasa ve fizikî manüpilasyon:

Farmasötik, kimyasal ve fizikî manüpilasyon, doping kontrollerinde kullanılan idrar örneklerinin geçerliğini ve doğruluğunu değiştiren veya değiştirmesi beklenen madde ve yöntemlerin kullanılmasıdır. Daha başkaları da olabileceği gibi bunlar arasında, katerizasyon, idrar değiştirilmesi ve/veya böbrek faaliyetlerine karışmak, kısıtlamak ve böbrek ifrazatını probenecid and ve benzer bileşimle azaltmak ve testosterone epitestosterone ölçümlerini, sepitestosterone uygulaması veya bromantan verilmesi suretile değiştirmek.

Yasak madde veya yöntemlerin başarılı olup olmaması önemli değildir. İhlalin vaki olması için söz konusu madde veya yöntemlerin kullanılmış olması veya buna teşebbüs edilmesi yeterlidir.

III. Belirli kısıtlamalara tabi madde sınıfları

A. Alkol

Uluslararası Spor Federasyonları ve sorumlu makamlarla mutabık kalınarak ethanol testleri yapılabilir. Sonuçlar zorlayıcı tedbirlere neden olabilir.

B. Marijuana

Uluslararası Spor Federasyonları ve sorumlu makamlarla mutabık kalınarak cannabinoidler (örneğin: Marihuana, esrar) testleri yapılabilir. Sonuçlar zorlayıcı tedbirlere neden olabilir.

C. Lokal anestezi

Lokal anestezi için aşağıdaki eneksiyonlara izin verilir:

a) Bupivacaine, lidocaine, mepivacaine, procaine, etc. Kullanılabilir fakat cocaine kullanılamaz. Vasoconstrikör maddeler (örneğin .adrenaline) local anestetiklerle birlikte kullanılabilir.

b) Sadece lokal or intra-artiküler enjeksiyonlar yapılabilir..

c) Sadece tibben caiz görüldüğü (teşhis tafsilatı dahil) doz ve verilmiş şekli müsabakadan önce veya müsabaka sırasında verilmiş ise bunu takiben derhal yetkili tıbbi mercie sunulacaktır.

D. Corticosteroidler

Aşağıdakiler hariç Corticosteroidlerin kullanılması yasaktır:

a) Yerel kullanım (aural, dermatolojik and ophtalmolojik) yalnız rektal hariç

b) İnhalasyon ile;

c) İntra-artiküler veya lokal enjeksiyon.

Corticosteroidlere local ve intra-artiküler enjeksiyon veya inhalasyon suretile vermek isteyen ekip müsabakadan önce ilgili tıbbi makama yazılı olarak ihbarda bulunmalıdır.

E. Beta-bloklayıcılar

Beta-blokyacıların bazı örnekleri şunlardır:

Acebutolol, alprenolol, atenolol, labetalol, metoprolol, nadolol, oxprenolol, pro- pranolol, sotalol ve benzer maddeler..

Spor Federasyonlarının kurallarına uygun biçimde, bazı spor olaylarında, sorumlu makamların takdirine bağlı olarak testler yapılabilecektir.

Yasaklanmış maddelerin örnek listesi:

Dikkat : Bu liste yasaklanmış maddelerin tamamını ihtiva etmemektedir. Bu listede görülmeyen pek çok madde “benzer maddeler” kapsamında olarak yasaklanmıştır.

Stimulantlar

Amineptine, amfepramone, amiphenazole, amphetamine, bromantan caffeine, cathine, cocaine, cropropamide, crotethamide ephedrine, etamivan, etilamphe- tamine, etilefrine, fencamfamine, fenetylili-

ne, fenfluramine, heptaminol, methyl- endioxyamphetamine, mefenorex, mephentermine mesocarb methamphetamine, methoxyphenamine, methylephedrine, methylphenidate nikethamide, norfenfluramine, parahydroxyamphetamine, pemoline, pentylentetrazol, phen- dimetrazine, phentermine, phenylpropanolamine pholedrine, pipradol, prolin- tane, propylhexedrine, pseudoephedrine, salbutamol, salmete- rol, strychnine, terbutaline,

Narkotikler

Dextromoramide, diamorphine (heroin), hydrocodone, methado- ne, morphine, pentazocine, pethidine.

Anabolik ajanlar

Boldenone, clenbuterol, clostebol, danazol, dehydrochlor- methyltestosterone, dehydroepiandrosterone (DHEA), dihydrotestos- terone, drostanolone, fenoterol, fluoxymesterone, formebolone, meste- rolone, metandienone, metenolone, methandriol, methyltestosterone, mibolerone, nandrolone, norethandrolone, oxandrolone, oxymestero- ne, oxymetholone, salbutamol, salmeterol, stanozolol, terbutaline, tes- tosterone, trenbolone,

Diuretikler

Acetazolamide, bendroflumethiazide, bumetanide, canrenone, chlortalidone, ethacrynic acid, furosemide, hydrochlorothiazide, inda- pamide, mersalyl, spiro- nolactone, triamterene,

Maskleme ajanları

Bromantan, epitestosterone, probenecid,

Peptide hormonlar

ACTH, erythropoietin (EPO), hCG, hGH,

Beta blocklayıcılar

Acebutolol, alprenolol, atenolol, betaxolol, bisoprolol, bunolol, la- betalol, metoprolol, nadodol, oxprenolol, propranolol, sotalol.

Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi

Strasbourg, 1985 (Bu Sözleşme Türkiye tarafından 24.01.1990 tarihli R.G. de yayımlanan 3608 sayılı yasa ile uygun bulunmuştur.)

İşbu Sözleşmeyi imzalayan Avrupa Konseyi üyesi Devletler ve Avrupa Kültür Sözleşmesine taraf öteki Devletler, Avrupa Konseyi'nin amacının üyeleri arasında daha geniş bir birlik oluşturmak olduğunu düşünerek;

Sportif karşılaşmalarda ve özellikle futbol maçlarında seyircilerin arasındaki şiddet ve taşkınlıklardan ve bunun sonuçlarından endişe duyarak;

Bu sorunun “Herkes için Spor Avrupa şartı” diye bilinen ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin (76) 41 sayılı Kararında saptanmış olan ilkeleri tehlikeye düşürebileceğinin bilincinde olarak;

Sporun ve özellikle Avrupa Devletlerinin millî ve yerel takımları arasında sık sık yapılmalarından dolayı futbol maçlarının uluslararası anlayışa yaptıkları önemli katkıyı vurgulayarak;

Seyircilerin neden olduğu şiddet ve taşkınlıklarla mücadelede, gerek kamu makamlarının gerek bağımsız spor örgütlerinin birbirlerinden ayrı, ancak birbirini tamamlayıcı sorumluluklarının bulunduğunu, spor örgütlerinin ayrıca güvenlik konularında sorumluluk taşıdıklarını ve daha genel olarak, bunların düzenledikleri karşılaşmaların düzenli geçmelerini sağlamalarının gerektiğini düşünerek; ayrıca bu makamların ve örgütlerin uygun her düzeyde bu amaç için birlikte çalışmalarını gerektiğini düşünerek;

Güncel bir sosyal olgu niteliği taşıyan ve geniş etkileri olan şiddet hareketlerinin genellikle spor dışından kaynaklandığını ve sporun sık sık şiddet hareketleri çıkmasına sahne olduğunu düşünerek;

Spor karşılaşmalarında seyircilerin şiddet ve taşkınlıklarını önlemek ve kontrol altına almak için ortak faaliyet göstermeye ve işbirliği yapmaya kararlı olarak;

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde 1 - Sözleşmenin amacı

1. Taraflar futbol maçlarında seyircilerin şiddet ve taşkınlıklarını önlemek ve kontrol altına almak amacıyla işbu Sözleşmenin hükümlerini geçerli kılmak için kendi anayasal hükümlerinin sınırları dâhilinde gerekli önlemleri almayı taahhüt ederler.

2. Taraflar işbu Sözleşmenin hükümlerini, seyircilerin şiddet veya taşkınlık yapmalarından çekinilebilecek diğer sporlara ve spor karşılaşmalarına, bunların özel ihtiyaçlarını gözönünde tutarak, teşmil edeceklerdir.

Madde 2 - Dâhili koordinasyon

Taraflar, gereken hallerde koordinasyon organları oluşturarak, seyircilerin şiddet ve taşkınlıklarına karşı devlet dairelerinin ve diğer kamu kuruluşlarının tutum ve faaliyetlerini koordine edeceklerdir.

Madde 3 - Önlemler

1. Taraflar, seyircilerin şiddet ve taşkınlıklarını önlemek ve kontrol altına almak için gerekli önlemleri belirlemeyi ve uygulamayı taahhüt ederler; bu önlemler özellikle aşağıdakileri ihtiva edecektir:

a. Gerek stadyumların içinde gerek yakın çevresinde ve seyircilerin kullandığı transit yollarında meydana gelebilecek şiddet olaylarının ve taşkınlıkların üstesinden gelebilmek için yeteri kadar asayiş kuvveti kullanılmasını temin etmek;

b. İlgili veya ilgili olabilecek değişik mahallerin polis kuvvetleri arasında yakın bir işbirliğini ve gerekli bilgi alışverişini kolaylaştırmak;

c. Seyirci şiddet veya taşkınlıklarına ilişkin fiillerden suçlu bulunan kişilerin uygun cezalara veya duruma göre uygun idari tedbirlere çarptırılmasını sağlayacak mevzuatı uygulamak, gerekiyorsa bu mevzuatı oluşturmak.

2. Taraflar, taraftar kulüplerinin olumlu davranışlarını ve sorumlu bir biçimde örgütlenmelerini ve bu kulüplerin üyeleri arasından, maçlarda seyircilerin kontrolünü ve aydınlatılmasını kolaylaştıracak ve deplasmanda oynayan maçlara giden taraftar gruplarına refakat edecek görevlilerin tayin olunmasını teşvik etmeyi taahhüt ederler.

3. Taraflar, olay çıkarması muhtemel kişilerin maçlara gitmesini engellemek için, hukuken mümkün olduğu ölçüde kulüplerin, örgütlenmiş tarafların ve seyahat acentelerinin işbirliği ile deplasmana çıkış noktasında seyahat düzenlemelerinin koordine edilmesini teşvik edeceklerdir.

4. Taraflar, şiddet patlamaları ve seyirci taşkınlıklarından çekinilen durumlarda, spor örgütleri ve kulüpleri ile birlikte uygun hallerde stadyum sahiplerinin ve resmi makamların dâhili mevzuatın belirlediği sorumlulukları çerçevesinde stadyumların çevresinde ve içinde bu şiddet ve taşkınlıkları önlemek veya kontrol altında tutmak için pratik önlemler almalarını sağlamaya çalışacaklardır. Taraflar bu amaçla gerektiğinde, kurallara uymayanlara karşı uygulanabilecek yaptırımları kapsayacak uygun mevzuat gerektirecek veya uygun olabilecek tüm öteki yollara başvuracaklardır.

Yukarıda değinilen pratik önlemler aşağıdakileri de ihtiva edecektir:

a. Stadyumların tasarımı ve fiziki yapısının, seyircilerin güvenliğini temin etmesini, aralarında şiddet olaylarının çıkmasını kolaylaştırmamasını, kalabalığın daha etkili bir kontrolüne olanak verilmesine yeterli engel ve çitleri ihtiva etmesini ve güvenlik ve polis kuvvetlerinin müdahalesine olanak vermesini sağlamak;

b. Misafir seyirci gruplarına, stadyuma alındıklarında, ayrı bölümler tahsis edilerek, rakip taraftar grupları etkin bir biçimde ayırmak;

c. Bu ayırımı, bilet satışlarını titizlikle kontrol ederek ve maçın hemen öncesinde özel önlemler alarak, pekiştirmek;

d. Olay çıkarması muhtemel kişiler ile alkol veya uyuşturucu madde etkisi altında olanları hukuken mümkün olduğu ölçüde stadyum ve maçlardan çıkartmak veya girişlerini yasaklamak;

e. Stadyumları etkili bir hoparlör sistemiyle teçhiz etmek, ve seyircilerin düzgün şekilde davranmasını teşvik etmek amacıyla, bu sistemin, maç programının ve diğer haberleşme olanaklarının tam olarak kullanılmasını sağlamak;

f. Seyircilerin stadyumlara alkollü içki sokmalarını yasaklamak; stadyumlarda alkollü içki satışını ve her türlü dağıtımını kısıtlamak ve tercihen yasaklamak ve tüm meşrubatların tehlikeli olmayan kapların içinde bulunmasını sağlamak;

g. Seyircilerin stadyumların içerisine şiddet olaylarında kullanılacak cisimleri, havai fişekleri veya benzeri aletleri sokmalarını engellemek üzere kontroller sağlamak;

h. Gerekli kuralların uyumlu bir şekilde uygulanabilmesi için, kalabalığın kontrolüne ilişkin düzenlemeler konusunda irtibat görevlilerinin maçlardan önce kamu makamları ile işbirliği yapmalarını sağlamak.

5. Taraflar, kitle iletişim araçlarının potansiyel önemini de göz önünde bulundurmak suretiyle, sporda ve spor karşılaşmalarında şiddet olaylarını önlemek amacıyla ve özellikle eğitici ve diğer kampanyalarla spor idealini yayarak, spora geniş şekilde aktif katılmayı teşvik ederek, seyircilerin ve sporcuların kendi aralarındaki karşılıklı saygıyı arttırmak için özellikle gençlerde centilmence mücadele kavramını geliştirerek, uygun sosyal ve eğitici önlemleri alacaklardır.

Madde 4 - Uluslararası İşbirliği

1. Taraflar bu Sözleşmenin çerçevesine giren konularda sıkı bir şekilde işbirliği yapacaklar ve ilgili ulusal spor makamları arasında uygun olacak benzer bir işbirliğini teşvik edeceklerdir.

2. Taraflar, uluslararası kulüp ve temsili maçlar veya turnuvalar öncesi, ülkenin yetkili makamlarını, özellikle spor teşkilatlarını, hangi maçlarda şiddet olaylarının ve seyirci taşkınlıklarının çıkabileceği-

ni saptamaya davet edeceklerdir. Böyle bir maçın varlığı saptanınca, evsahibi ülkenin yetkili makamları, ilgililer arasında danışmada bulunması için gerekli tertipleri alacaktır. Bu danışmalar maç için saptanan tarihten en geç iki hafta önce olmak üzere mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilecek ve gerekli hallerde bu Sözleşmede öngörülenlere ek önlemler de dahil olmak üzere, maçtan önce, maç sırasında ve maçtan sonra alınacak tertipleri, önlemleri ve ihtiyat önlemlerini kapsayacaktır.

Madde 5 - Olay çıkartanların teşhis edilmesi ve bunlara yapılacak muamele

1. Taraflar, mevcut hukuki usullere ve yargı yetkisinin bağımsızlığı ilkesine saygı çerçevesinde, şiddet eylemlerinde bulunan veya başka suç teşkil edecek fiilleri işleyen seyircilerin teşhis edilmelerini ve kanuna uygun olarak yargılanmalarını sağlamaya çalışacaklardır.

2. Taraflar, uygun hallerde, özellikle misafir seyirciler için ve uygulanabilir uluslararası anlaşmalara uygun olarak, aşağıdaki hususları inceleyeceklerdir:

a. Spor karşılaşmaları sırasında; şiddet eylemlerinde bulunan veya suç teşkil edecek diğer fiilleri işleyen kişilere karşı başlatılan hukuki işlemleri, bu kişilerin ikamet ettikleri ülkeye sevk etmek,

b. Spor karşılaşmaları sırasında şiddet eylemlerinde buldukları veya suç teşkil edecek diğer fiilleri işledikleri sanılan kişilerin sınırışı edilmesini sağlamak,

c. Spor karşılaşmaları sırasında şiddet eylemlerinde bulunmaktan veya suç teşkil edecek diğer fiilleri işlemekten hüküm giyen kişileri, cezalarını çekmeleri için ilgili ülkeye sevk etmek.

Madde 6 - Ek önlemler

1. Taraflar, güvenliği arttırmak ve şiddeti engellemek için stadyumların fiziki yapılarındaki değişikliklerin planlanmasına ve uygulanmasına ve stadyumlara giriş-çıkışlar dahil, diğer gerekli değişikliklere ilişkin konularda, ulusal spor örgütleri ve kulüpleri ve uygun hallerde stadyum sahipleriyle yakın işbirliği sürdürmeyi taahhüt ederler.

2. Taraflar, gerektiğinde ve uygun durumlarda, özellikle büyük ve kontrolü güç kalabalıkları çekebilecek maçların oynandığı stadyumlar arasından, seyircilerin güvenliğini ve aralarında şiddet olayları çıkmasını önlemek amacıyla sağlayacak stadyumların saptanmasındaki kısıtları belirleyecek bir sistem geliştirmeyi taahhüt ederler.

3. Taraflar sporcuların veya taraftarların şiddet olayları çıkartmalarına yol açabilecek etkenleri kontrol etmek üzere yürürlükteki kurallarını sürekli olarak gözden geçirmeleri için ulusal spor örgütlerini teşvik etmeyi taahhüt ederler.

Madde 7 - Bilgi sağlanması

Her bir Taraf, futbol veya öteki sporlarla ilgili olarak bu Sözleşmenin hükümlerine uymak için almış olduğu hukuki ve öteki önlemlere ilişkin tüm bilgileri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine Avrupa Konseyi'nin resmi dillerinden birinde tevdi edecektir.

Madde 8 - Daimi Komite

1. Bu Sözleşmeyle ve bu Sözleşmenin amaçları doğrultusunda bir Daimi Komite kurulmuştur.

2. Her bir Taraf Daimi Komite'de bir veya birkaç temsilci ile temsil edilebilir. Her Tarafın tek bir oyu olacaktır.

3. Bu Sözleşmeye taraf olmamakla birlikte, Avrupa Konseyi üyesi veya Avrupa Kültür Sözleşmesine taraf olan Devletler bu Komitede gözlemci olarak temsil edilebilirler.

4. Daimi Komite bu Sözleşmeye taraf olmayan Avrupa Konseyi üyeleri dışındaki herhangi bir Devleti ve ilgili herhangi bir spor örgütünü, bir veya birkaç toplantısında bir gözlemci tarafından temsil edilmek üzere oybirliği ile davet edebilir.

5. Daimi Komite Avrupa Konseyi Genel Sekreterinin daveti üzerine toplanır. İlk toplantısını Sözleşmenin yürürlüğe girmesini izleyen ilk yıl içinde yapacaktır. Bundan sonra her yıl en az iki kez toplanacaktır. Ayrıca, Tarafların çoğunluğunun istediği herhangi bir zamanda toplanacaktır.

6. Tarafların çoğunluğu Daimi Komitenin toplanması için yeterli sayıyı oluşturur.

7. Bu Sözleşmenin hükümleri çerçevesinde, Daimi Komite kendi İç Tüzüğünü hazırlayacak ve oybirliği ile kabul edecektir.

Madde 9

1. Daimi Komite bu Sözleşmenin uygulanmasını gözetim altında tutmaktan sorumlu olacaktır. Bunun için özellikle:

a. İşbu Sözleşmenin hükümlerini gözden geçirebilir ve gerekli olacak değişiklikleri inceleyebilir;

b. İlgili spor örgütleriyle danışmalarda bulunabilir;

c. İşbu Sözleşmenin amaçları doğrultusunda alınacak önlemlere; ilişkin olarak Taraflara tavsiyelerde bulunabilir;

d. İşbu Sözleşme çerçevesinde yürütülen faaliyetlere ilişkin olarak kamuoyunun bilgi sahibi kılınması için uygun önlemleri tavsiye edebilir;

e. Avrupa Konseyi üyesi olmayan Devletlerin işbu Sözleşmeye katılmaya davet edilmesi için Bakanlar Komitesi'ne tavsiyede bulunabilir;

f. İşbu Sözleşmenin etkinliğini geliştirecek her türlü öneriyi yapabilir.

2. Daimi Komite, görevlerini yerine getirmek için, kendi girişimi ile uzman grupları toplantıları düzenleyebilir.

Madde 10

Daimi Komite her toplantısından sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine kendi çalışmaları ve Sözleşmenin işleyişi konusunda bir rapor sunacaktır.

Madde 11 - Değişiklikler

1. Taraflardan biri, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi veya Daimi Komite, işbu Sözleşmede değişiklik yapılmasını önerebilir.

2. Her değişiklik önerisi Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından Avrupa Konseyi üyesi Devletlere, Avrupa Kültür Sözleşmesine ta-

raf Devletlere ve 14. Madde uyarınca işbu Sözleşmeye katılan veya katılmaya davet olunan Devletlere bildirilecektir.

3. Tarafların biri veya Bakanlar Komitesi tarafından yapılan her değişiklik önerisi, görüşüleceği toplantıdan en az iki ay önce Daimi Komiteye iletilir. Daimi Komite, gerekirse ilgili spor örgütleri ile danışmalardan sonra, önerilen değişikliğe ilişkin görüşünü Bakanlar Komitesine sunar.

4. Bakanlar Komitesi değişiklik önerisini ve Daimi Komitenin olabilecek görüşlerini inceler ve öneriyi uygun bulabilir.

5. İşbu Maddenin 4. paragrafı uyarınca Bakanlar Komitesince uygun bulunan her değişiklik önerisi metni, kabul edilmek üzere Taraf-lara iletilir.

6. İşbu Maddenin 4. paragrafı uyarınca uygun bulunan her de-ğişiklik önerisi, Tarafların sözkonusu öneriyi kabul ettiklerini, Genel Sekretere bildirmelerinden sonra geçecek bir aylık süreyi izleyecek ilk ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

Son Hükümler

Madde 12

1. İşbu Sözleşme Avrupa Konseyi üyesi Devletlerin ve Avrupa Kül-tür Sözleşmesine taraf diğer Devletlerin imzasına açık olacaktır. Devlet-ler Sözleşme ile bağlı olduklarını aşağıdaki şekillerde izhar edebilirler:

a. Onay, kabul veya tasvip kaydı olmaksızın imza, veya

b. Onay, kabul veya tasvip kaydıyla imzadan sonra onay, kabul veya tasvip.

2. Onay, kabul ve tasvip belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekretere-rine tevdi edilecektir.

Madde 13

1. Sözleşme Avrupa Konseyi üyesi üç Devletin 12. Madde hü-kümleri uyarınca işbu Sözleşmeyle bağlı olacaklarını izhar etmelerin-

den sonra geçecek bir aylık süreyi izleyecek ilk ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

2. İşbu Sözleşmeyi imzalamış olup, Sözleşmeyle bağlı olma niyetini daha sonra izhar eden her Devlet için, Sözleşme, imzadan veya onay, kabul veya tasvip belgesinin tevdiinden sonra geçecek bir aylık süreyi izleyen ilk ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 14

1. İşbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Sözleşmeye taraf olan Devletlerin görüşünü de alarak, Avrupa Konseyi. Statüsünün 20. d Maddesinde öngörülen çoğunluk kararı ile ve Bakanlar Komitesi'nde temsil hakkı olan Sözleşmeye taraf tüm Devletlerin oybirliği ile Avrupa Konseyine üye olmayan herhangi bir Devleti işbu Sözleşmeye taraf olmaya davet edebilir.

2. Sözleşmeye katılan her Devlet bakımından, Sözleşme, katılma belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdiinden sonraki bir aylık süreyi izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 15

1. Her Devlet, imza aşamasında veya onay, kabul, tasvip veya katılma belgesini tevdi ederken, işbu Sözleşmenin hangi toprak veya topraklara uygulanacağını belirleyebilir.

2. Herhangi bir Taraf Devlet, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine sonradan bir beyanda bulunarak, işbu Sözleşmenin geçerliliğini söz konusu beyanda belirlenen öteki herhangi bir toprağa da teşmil edebilir. İşbu Sözleşmenin bu topraklarda yürürlüğe girişi, beyanın Genel Sekretere yapılmasından sonraki bir aylık süreyi izleyen ayın ilk günü olacaktır.

3. Yukarıdaki iki paragraf çerçevesinde yapılan her beyan, bu beyanda sözü edilen topraklar için, Genel Sekretere yapılacak yeni bir beyan ile geri çekilebilir. Bu çekilme, çekilme beyanının Genel Sekretere yapılmasından sonra geçecek 6 aylık süreyi izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 16

1. Herhangi bir Taraf Devlet, herhangi bir zamanda, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirimde bulunarak, Sözleşmeden çekilebilir.

2. Böyle bir çekilme, bildirim Genel Sekretere tevdiinden sonraki 6 aylık süreyi izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 17

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, tüm Konsey üyesi Devletlere, Avrupa Kültür Sözleşmesine taraf Devletlere ve işbu Sözleşmeye katılan Devletlere:

a. 12. Madde hükümlerine göre her imzayı; .

b. 12. ve 14. Madde hükümlerine göre tüm onay,kabul, tasvip veya katılma belgelerinin tevdiini;

c. İşbu Sözleşmenin 13. ve 14. Madde hükümlerine göre yeni taraf olan Devletler bakımından yürürlüğe giriş tarihlerini;

d. 7. Maddenin hükümlerinde öngörülen her türlü bilgi tevdiini;

e. 10. Madde hükümleri çerçevesinde hazırlanan her raporu;

f. Her değişiklik önerisini veya 11. Maddeye göre kabul edilen her değişikliği ve bu değişikliğin yürürlüğe giriş tarihini;

g. 15. Madde hükümlerine göre yapılan her beyanı;

h. 16. madde hükümlerine göre yapılan her bildirim ve çekilmenin yürürlüğe giriş tarihini bildirecektir.

Yukarıdaki hükümleri kabul zımında gereği gibi yetkili kılınmış aşığıda imzaları bulunanlar işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak işbu Sözleşme, İngilizce ve Fransızca olarak ve her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, tek nüsha halinde 19 Ağustos 1985 tarihinde Strasbourg'da düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Avrupa Konseyi üyesi ve Avrupa Kültür Sözleşmesine Taraf olan her Devlete ve işbu Sözleşmeye katılmaya davet edilen herhangi bir Devlete bu Sözleşmenin aslına uygun örneklerini tevdi edecektir.